

Zaupanje na hudi preizkušnji

MS SZDL za Dolenjsko o delovanju Socialistične zveze in poštinih storitvah

NOVO MESTO — Ko so prejšnjo sredo člani MSSZDL za Dolenjsko obravnavali poročilo o programskih sejah OK SZDL štirih dolenskih občin, je prevladalo mnenje, da zanimanje za raznovrstno delovanje znotraj Socialistične zveze še ni upadlo kljub malodušju posameznikov, češ da se itak ne da nič spremeniti na bolje.

Vsekakor je dandanes zaupanje v frontne sile na hudi preizkušnji tudi na Dolenjskem, ohranijo ga lahko le uspehi, zlasti gospodarski in kajpak tamkaj, kjer so ljudje voljni sami marsikaj prispevati in postoriti. Kako priti do telefona, je vprašanje, ki si ga zastavljajo številni, zato je medobčinski svet v slabega pol leta že v drugo obravnaval problematiko novomeškega PTT podjetja.

Težave, ki sicer tarejo to dejavnost, tukajšnjih poštarjev niso obšle: inflacija za 60 odst. prehitveva cene njihovih storitev, akumulacije domala ni, enako ne dovolj usposobljenih ljudi. Do slednjih bodo skušali priti z načrtnejšim štipendiranjem, prenekateri investicija pa bi padla v vodo, ako ljudje ne bi sami zavihali rokavov. Tako je npr. v metliški občini v razmahu akcija, s katero naj bi v nekaj letih vsaka krajevna skupnost prišla do telefona, in če poštarji ne bodo udeleženi svojega dela obveznosti, potem ljudi najbrž ne bo več mogoče pritegniti k podobnim akcijam na drugih področjih. Po daljši razpravi je medobčinski svet sprejel stališča, ki govorijo, kako zastaviti delo, da poštne storitve ne bodo capljale za razvojem, D. RUSTJA

V prihodnost skoz prava vrata

»Če nočemo v razvoju zaostati, se moramo še bolj nasloniti na znanje,« sta na proslavi 10-letnice študija strojništva poudarila prof. dr. Leskovar in Franci Pivec

NOVO MESTO — »Zajela nas je znanstveno-tehnična revolucija, ki pa sama še ničesar ne prinaša, marveč nas prisiljuje, da se ji odzivamo z znanjem. Samo pravičen odnos do znanja nas tudi lahko izvleče iz zdajšnje gospodarske recesije in zagotovi normalen, času in razmeram ustrezen razvoj,« je med drugim poudaril prof. dr. Polde Leskovar, dekan ljubljanske fakultete za strojništvo, na petkovi proslavi 10-letnice študija strojništva v Novem mestu, ki je bila v Domu kulture.

Dekanove misli je ponovil slavoslojni govornik Franci Pivec, predsednik republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, in

● Na petkovi proslavi je predsednik novomeške občinske skupščine Boštjan Kovačič izročil inž. Božu Kočevarju iz IMV in prof. dr. Polde Leskovarju, dekanu fakultete za strojništvo Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani, spominski plaketi občine Novo mesto. Imenovana sta dobila to posebno občno priznanje za zasluge pri razvoju študija strojništva v Novem mestu.

dodal, da je od tega tudi odvisno, pri katerih vratih bomo Slovenci in Jugoslovani vstopili v 21. stoletje, od katerega toliko pričakujemo. Menil je, da mora sleherni naložba v znanje pomeniti gospodarsko investicijo, češar pa še niso povsod dojeli in se zdijo celo intervencijski ukrepi zvezne vlade v tem smislu bolj zaviralni kot spodbujajoči.

Spoznanje, da so pravi spodbujevalci napredka le ljudje z znanjem, na

Dolenjskem ni novo, je dejal predsednik novomeške občinske skupščine Boštjan Kovačič, prisotno je najmanj že od konca petdesetih let, ko je nova avto cesta tudi temu delu Slovenije pomagala odpreti okno v svet. Kadra pa ni bilo dovolj od drugod, zato je bilo treba vzgojiti lastnega, doma. Pred desetimi leti so s fakulteto za strojništvo v Ljubljani dosegli sporazum, da odpre ta visokošolska ustanova oddelek za študij ob delu tudi v Novem mestu.

Kot sta v brošuri, izdani ob 10-letnici organiziranega študija strojništva v Novem mestu, zapisala vodja novomeške študijske enote izredni prof. dr. Franc Cvetaš in organizacijski povezovalci razvoja in dela tenotes fakulteto inž. Božo Kočevar, je do sedaj v Novem mestu ob delu doštudiralo 78 slušateljev, na rednem oddelku, uvedenem leta 1981, pa je diplomiralo 48 študentov.

Potrebe po tovrstnih kadrih so velike. Dolenjska bi jih samo v prihodnjem obdobju do leta 1990

zaposlila še kakih 560. Posavje pa okoli 140. Zmožnost študija v Novem mestu teh potreb ne bo moč pokriti, zato bo moralo gospodarstvo strojne inženirje iskati tudi na drugih območjih. Domače kadrovske zaledje prav gotovo predstavlja tudi Srednja šola tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič, v okviru katere deluje že nekaj let novomeška dislocirana enota za študij strojništva.

Program proslavljanja 10-letnice študija strojništva se je popoldne nadaljeval na Srednji šoli tehniških in zdravstvene usmeritve Boris Kidrič, kjer so podpisali razširjeni družbeni dogovor o študiju strojništva v Novem mestu, nato pa je bila še okrogla miza o problematiki kadrov in študija strojništva.

Proslava 10-letnice študija strojništva v Novem mestu, ki so jo pripravili v Domu kulture, se je končala s kulturnim programom. Mešani mladinski pevski zbor SŠTZU Boris Kidrič je pod vodstvom dirigenta Francija Možeta zapel nekaj pesmi, kulturna skupina te šole pa je pod vodstvom prof. Zvonke Kristof izvedla nastop Prihodnost je v naših rokah, za katerega je scenarij napisala Julijana Čeh, učenka 4. letnika elektro usmeritve.

I. ZORAN

IMV BO SODELOVAL S FAKULTETO — Fakulteta za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo ter IMV sta minuli četrtek podpisala samoupravni sporazum o dolgoročnem medsebojnem sodelovanju na raziskovalnem, strokovno-tehničnem in izobraževalnem področju. V IMV se zavajajo, da imajo mladi ljudje ideje in da lahko v marsičem prispevajo, da bodo njihovi izdelki konkurenčnejši na zahtevnem evropskem in svetovnem trgu. Na sliki pri slovesnem podpisu sporazuma (od desne proti levi): predsednik PO IMV Marjan Anžur, Božo Kočevar, predstojnik fakultete, dr. France Rihter in dr. Niko Kralj. (Foto: J. Pavlin)

Mnenja se bodo še kresala

Posavska razprava o spremembah zakona o združenem delu je pokazala, da je v osnutku precej nesprejemljivih stališč — Konkretne pripombe

KRŠKO — Regijska razprava o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu Posavcev ni našla neprivrženih. Kritičnih pripomb in dvomov sploh, ali so te spremembe v tem času pomembne, seveda zaradi tega ni manjkalo. Zato je uvodna razprava napoveduje, da se bodo mnenja in stališča še krepko kresala.

Predstavniki republiškega sveta Zveze sindikatov je dejal, da osnutek sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu ne prispeva kaj dosti k jasnosti zakona, saj nekateri člani in določila celo zamegljuje. V osnutku sprememb in dopolnitev je tudi marsikaj takega, kar že določajo drugi zakoni, zato se vsiljuje ugotovitev, da bi bil zakon povsem sprejemljiv, če bi bilo v njem dvesto ali tristo členov manj. Prav zato je predstavnik republiškega sveta

● V razpravi je sodeloval tudi Stanko Cerjak, posavski delegat v zveznem zboru, in povedal, da je v zadnjem času slišal precej kritičnih pripomb, ker je glasoval za intervencijske zakone. Opravičeval se je, da pač ni vedel, kako slabo so zakoni pripravljani. Zavzel se je za to, da razprava o spremembah ustave in zakona o združenem delu potekata hkrati, saj se bo sicer lahko zgodilo, da bo treba po sprejetju ustave zakon spet spreminjati.

Se posebej poudaril, da je sedaj razprava odprta o celem zakonu o združenem delu in ne samo o predlaganih spremembah in dopolnitvah. Zato javna razprava naj ne bi bila samo manifestativna, sedaj so potrebne vsebinske in konkretne pripombe. Osnutek sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu so namreč pripravljali »kabinetni strokovnjaki«.

zato tudi ni čudno, da predlagani zakon tu in tam dela silo življenju. Sedaj bi potrebovali tak gospodarski sistem, da bi vladale tržne zakonitosti, vendar pa so težnje sprememb naravnane v smer državnega intervencionizma. Še več, osnutek sprememb kaže, da se bodo zmanjšale že pridobljene in uveljavljene samopravne pravice. In pri vsem tem »poboljšanja na to, da so razmere v raznih delih Jugoslavije različne, torej tudi sicer neučinkovitega davčnega sistema ne

ASFALT V DEŽELO PETRA KLEPCA

OSILNICA — Največja Zelja prebivalcev dežele Petra Klepca, se pravi zgoraj Kolpe in Cabranke, se je začela urednicevati. Tudi ta, pozabljeni del Slovencev bo končno dobil sodobno cesto. Cestno podjetje Novo mesto je 14. aprila že začelo z deli pri širitvi, izboljšavi in asfaltiranju ceste od Zamosta proti Selom, nato pa se bodo dela nadaljevala od Osilnice do Ribjeka in naprej proti Gašparcem.

SPOMENIK POSVETU

GRBAJEL, KOČEVJE — Na praznik dela, 1. maja, bodo ob 11. uri v Grbajelu na Hrvaškem odkrili spominsko obeležje, posvečeno prvemu posvetu hrvaških in slovenskih partizanskih vodstev, ki je bilo tu 18. in 19. aprila 1942. S slovenske strani so sodelovali, na njem namestnik komandanta slovenskih partizanov Aleš Bebler-Primož, namestnik komandanta III. grupe odredov Ivan Jakič-Jerin in še nekateri, s hrvaške pa med drugim tudi komandant in politkomisar Primorsko-goranskega odreda Veljko Kovačević in Viktor Lenac.

Čebinsko izročilo in sedanjost

Nove razmere zahtevajo zvestobo narodu

ZustanovitvijonarodnihkomunističnihstrankvokviruKomunističnepartijeJugoslavije, ki je bila posledica enega temeljnih spoznanj, da ima delavski razred vsakega naroda sam pravico odločati o svoji poti, so prevzele odgovornost za obstoj narodov posamezne partije. Tako je prevzela slovenska Komunistična partija odgovornost v boju za enakopravnost, svobodo in obstoj slovenskega naroda, kar je jasno opredelil manifest čebinskega kongresa. Ustanovni kongres Komunistične partije Slovenije je izoblikoval naš nacionalni program. Izrazil je zahtevo po lastni nacionalni državi in se zavzel za demokratično skupnost jugoslovanskih narodov in narodnosti. Tako zastavljene cilje je Komunistična partija Slovenije odgovorno izpolnila, je med drugim dejal član predsedstva Jugoslavije Stane Dolanc 18. aprila pred delavskim domom v Trbovljah na osrednji proslavi ob 50-letnici ustanovnega kongresa KP Slovenije in 50-letnici prihoda Tita na čelo KPJ.

K tem slovesnostim je sodilo tudi znanstveno posvetovanje v Ljubljani o izročilu Čebin. Ob tej priložnosti je poudaril predsednik predsedstva centralnega komiteja ZK Slovenije Milan Kučan, da je čebinskemu kongresu zgodovina že zdavnaj prisodila veljavo enega najpomembnejših dogodkov v življenju slovenskega delavskega in naprednega gibanja sploh. Čebinsko izročilo živi danes v vsestranskem odpiranju Slovenije v svet in v Jugoslavijo, v skrbi za vsestranski razvoj tistih delov slovenskega naroda, ki so ostali zunaj naših političnih meja in v soodgovornosti za obstoj in krepitev jugoslovanske skupnosti.

Kurirji na poti

Potovali so tudi po hrvaških občinah

KOČEVJE — Kočevski pionirji so prevzeli kurirsko torbico od črnomajskih vrstnikov 13. aprila ob 9.30 v Zlebeh ob Kolpi. Nato je pošta potovala preko Fare v Brod na Kolpi, kjer je bila skupna proslava slovenskih in hrvaških pionirjev. Pošta je nato nadaljevala pot po hrvaških občinah Delnice in Cabar, v Čabru pa so jo 17. aprila prevzeli spet kočevski pionirji, in sicer iz osnovne šole Podpreska.

V Kočevje je prispela pošta v ponedeljek, 20. aprila. Osrednja svečanost je bila na ploščadi sredi mesta, na njej pa je govoril predsednik OO ZRB NOV Nace Karničnik. V kulturnem programu so nastopili učenci šole iz Željn, učenci osnovne šole Zbora odposlancev iz Kočevja in šole Ljube Šercerja iz Kočevja. Tu sta se glavni progi kurirkeve pošte pridružili še stranski iz Kočevske Reke in Željn.

Kurirčki so nato nadaljevali pot do Jasnice, kjer so torbico predali pionirjem osnovne šole Dolenja vas iz ribniške občine. Tudi ob tej predaji so učenci osnovnih šol iz Stare cerkve in Dolenje vasi izvedli kulturni program. J. P.

Kritike za socialistično bajko

Predsedstvo OK ZSMS
Novo mesto skritiziralo
scenarij zaključne prireditve ob dnevu mladosti

NOVO MESTO — Predlog scenarija zaključne prireditve dneva mladosti »Prižgite luč«, katerega avtorja sta Slobodan Vujović in Zarko Cigoja, doživlja vsaj v Sloveniji hude kritike. Kritično ga je ocenilo tudi predsedstvo novomeške občinske konference ZSMS.

Predsedstvo meni, da je ta scenarij unitaristično skrupuloz, ki z vulgarno navno stereotipizacijo »karakteristični« potez (pesem Jugoslovani, ki je sedaj umaknjena, nogomet itd.) žali narode in narodnosti SFRJ, zanika in zanemara nacionalno in nacionalne posebnosti ter slaboumno ponašanja vloge mlade generacije v današnjem trenutku. Resničnost je preveč zaskrbljujoča, da bi lahko brezskrbno sanjari. Iz scenarija je težko razbrati, ali je skupna poteza jugoslovanskega nizek kulturno civilizacijski nivo, ki mu je potrebno prilagoditi raven manifestacije, ali se avtorja z dolgočasno zafkavata.

Predsedstvo meni, da scenarij vsebuje elemente socialistične mistifikacije kulta (pred intoniranjem himne se na prizorišču pojavita dva akterja z zastavo, ki ju vodita za rvo deček in deklica) in prebliske religiozno obrednih procesij. Tudi izbor aforizmov in besedil grafitov, ljudskih pregovorov in sporočil, še posebno pa predlogi »Jugo reklam« kot veznih členov med posameznimi scenami so sporni in predsedstvo pravi, da jih ni mogoče podpreti. Kljub uvodni obrazložitvi so mladinci menili, da iz vsega ni mogoče izluščiti namena celotnega dogodka, rdeče niti. Scenarij je tak, da bi to lahko res postalo socialistična bajka, kot sicer pravita sama avtorja.

Čestitamo za dan OF in 1. maj!

Hvalnica javašluku

Posavski dijaki nočejo v Beograd na sklepno prireditev za dan mladosti. Nočejo nastopiti iz protesta proti neumestnemu scenariju, predvsem pa proti pesmi Jugoslovani, ki naj bi bila odraz splošne jugoslovanske miselnosti. Za to so se srednješolci odločili spontano in soglasno, čeprav so bili počasčeni z vabilom (več na 6. strani). Zmazek, ki ga ni treba na tem mestu ponavljati, saj ga je že večkrat ponatisnil dnevni tisk, je brezsrčna, predzna lumpenproletarska oda, pesem hvalnica javašluku, ki poveljuje prav tisto, češar bi se morali najbolj sramovati in kar Balkan razlikuje od civilizirane Evrope: grobi primitivizem, nedelo, samopašnost, bleferstvo, pijančevanje, surovo preklinjanje, lastniški odnos do ženske. V gospodarski, politični in moralni krizi, v kakršno so nas pripeljale take in podobne lastnosti in napake, pozivamo k odgovornosti, k drugačnemu odnosu do dela in družbene lastnine, pa si nekdo še upa predlagati in javno razpravljati o skrupulu, ki se postavlja s povsem nasprotnimi »vrednotami« in ki namiguje na promiskuiteto ter žensko predstavlja kot spolni objekt moške lastnine. Res hvala za tako Jugoslavijo, če ne znamo razviti drugačne: civilizirane, humane, kulturne, socialistične.

M. LEGAN

KROMPIR JE V ZEMLJI — Lepi in topli pomladni dnevi v prejšnjem tednu so kmetom končno le omogočili, da so posadili krompir, to že nekaj stoletij našo nepogrešljivo hrano. V sedanjih razmerah je kmet v nezavidljivem položaju, saj ne ve, če in po koliko bo lahko prodal, kar bo pridelal. V kletih imajo še precej lanskega krompirja, kar so ga prodali, pa so ga morali dati pod ceno, tudi za tako, po kateri se, če bi računali, ne izplača niti pobirati. Ko pa se oglasi zemlja, kmet ne more računati, treba je delati, kaj šele, da bi »prestrukturiral« svojo proizvodnjo. Posnetek je iz Bereče vasi pri Metliki. (Foto: A. Bartelj)

VREME

V drugi polovici tedna bo pretežno jasno in toplo vreme.

Prvomajsko srečanje delavcev

Črnomaljski delavci se bodo 1. maja zbrali v kampu v Vinici

ČRNOMELJ — Da bi se delavci črnomaljskih delovnih organizacij med seboj bolj spoznali, so se na tukajšnjem občinskem svetu Zveze sindikatov odločili, da pripravijo letos prvi prvomajsko srečanje delavcev, ki bo v petek, 1. maja, ob 11. uri v kampu v Vinici. Na prireditvi bodo pripravili pester kulturni program, podelili pa tudi občinska priznanja OF, srebrne znake Zveze sindikatov Slovenije ter priznanja in pokale ekipam, ki so sodelovale v delavskih športnih igrah. Tovariško srečanje bodo popestrile tudi šaljive igre. Organizatorji zagotavljajo, da bo dobro poskrbljeno za pijačo in prehrano, prav tako pa tudi za prijetno razpoloženje. Srečanje bo v vsakem vremenu.

Integralovoz Promet bo organiziral brezplačen prevoz delavcev v Vinico z dvema avtobusoma. Prvi bo vozil na progi Vranoviči-Gradac-Stranska vas-Semič-Petrova vas-Črnomelj-Vinica, drugi pa na progi Žuniči-Adlešiči-Tribučje-Črnomelj-Kanižarica-Dragaš-Vinica Oba avtobusa bosta z začetnih postaj odpeljala ob 9. uri zjutraj, ustavljala pa bosta na postajališčih delavskih avtobusov.

PRAZNIČNO SREČANJE NA TRŠKI GORI

KRŠKO — Krajevna konferenca SZDL in krajevna skupnost Krško osredotočeno pripravljata praznično srečanje ob dnevu OF in 1. maju. Srečanje bo 30. aprila ob 17. uri popoldne pri lovski koči na Trški gori. Najprej bodo postavili prvomajski plinaj, malo kasneje pa bo tekmovalen lečenju vrvi. Praznični kres bo ob 20.30 prižgal Tone Molan, prvi predsednik delavskega sveta Tovarne celuloze in papirja. Za hrano in pijačo bo poskrbela lovška družina Krško.

S seminarjev prihajali zmedeni

Na seji Medobčinskega sveta ZK za Posavje so kritično spregovorili o gospodarjenju, intervencijskih zakonih in financiranju družbenih dejavnosti

KRŠKO — O poslovnih rezultatih posavskega gospodarstva je bilo že dovolj rečeno. Prav zato na zadnji seji medobčinskega sveta ZK za Posavje, kjer je bila sicer edina točka dnevnega reda poslovna uspešnost v lanskem letu edina točka, niso govorili toliko o konkretnih številkah, ampak bolj o problemih, ki se za številkami skrivajo. Še huje kot lanski poslovni rezultati pa so razpravljali o razveljavi podatki, po katerih se samoupravnim interesnim skupnostim letos ne bo godilo kaj prida.

Predsednik komisije za družbeno-ekonomsko odnose Dejan Avsec je menil, da najbolj skrbi, ker deluje akumulacije v dohodku upada v vsej regiji, kar je seveda glede na to, da je polovica opreme iztrošena, naravnost katastrofalno. Število izgarjenj se sicer v lanskem letu ni povečalo, zato pa so izgube gospodarstva precej večje. Vendar ti podatki sami po sebi ne pomenijo dosti, zato

Zatočišče samskih optimistov

Nova pridobitev

MARIBOR — Po številu razvez je Maribor ne le v slovenskem in jugoslovanskem vrhu, temveč že kar evropska in svetovna posebnost: v povprečju se razveže vsak tretji zakon, v večini že v manj kot petih letih. Precej strokovnjakov se je že lotilo tega pojava, našli so kup razlogov, zakaj ta neslaven rekord, a v bistvu jim še do danes ni uspelo prepričljivo dokazati, da za toliko število ločitev obstajajo vzroki, ki bi bili nekakšna štajerska posebnost. Vse tisto, kar v Mariboru spravlja zakone narazen, se bolj ali manj pojavlja tudi drugod, videti je le, da se posamezni razlogi (denimo alkoholizem enega ali obeh partnerjev) pojavljajo v tem koncu Slovenije pogosteje kot kje drugje.

Od nedavnega skuša posledice vseh tistih osebnih stisk in tragedij, ki se skrivajo za to žalostno

Mnenja se bodo še kresala

(Nadaljevanje s 1. str.)

da je razpadel enotni jugoslovanski trg. Sporno je tudi zakonsko določilo o osnutku, po katerem bi morala delovna organizacija obvezno zaposliti tudi edinega kandidata, ki bi izpolnjeval pogoje razpisa. Na ta način pač ne bo mogoče reševati brezposelnosti, breme presežka strokovnjakov naj pač nosi okolje, ki je dopustilo tako nenačrtno izobraževanje. Govorili so tudi o pooblaštilih poslovnih delavcev in samoupravnih organov, ki za sedaj še nimajo pravice, da bi iz delovnega procesa izločili delavce, ki ne dosegajo načrtovanih rezultatov.

J. SIMČIČ

NOVO MESTO — Tak posvet za Dolenjsko je bil pretekli torek. V zakonu o združenem delu naj bi spremenili celo vrsto zadev. Osnutek sprememb vsebuje okrog 250 členov, kar pomeni, da gre za poseg v skoraj vsak tretji člen sedanega zakona. Predvidene so spremembe na področju organiziranosti združenega dela, kjer se uvajajo nove oblike. Velike spremembe se nanašajo na vlogo in položaj osebnega dela, predvidena je ponovna uveljavitev zadružništva. Spremembe pri-

POBRATENA OBČINA NA OBISKU — Minuli četrtek je Novo mesto obiskala delegacija pobratene občine Bihač, v kateri so bili predsednik občine Omer Djuz, predsednik IS Nikola Majstorovič (desno) ter direktorji delovnih organizacij Kombiteks, Krajnametal, Gorenje Bira, drvene industrije UNA, Izgradnje, Sozd PPPK Krajina in Energoinvest. Obisk so namenili tesnejšemu povezovanju sorodnih delovnih organizacij obeh občin, zato so posamezne delegacije obiskale Labod (na sliki), Novotehno, IMV, Novoles, GIP Pionir, Krko in ISKRO — toz Tenel. Popoldan so v prostorih izvršnega sveta imeli še skupne razgovore o tem, kako bodo posamezni delovni kolektivi konkretno sodelovali s sorodnimi iz pobratene občine Bihač. (Foto: J. Pavlin)

S seminarjev prihajali zmedeni

Na seji Medobčinskega sveta ZK za Posavje so kritično spregovorili o gospodarjenju, intervencijskih zakonih in financiranju družbenih dejavnosti

KRŠKO — O poslovnih rezultatih posavskega gospodarstva je bilo že dovolj rečeno. Prav zato na zadnji seji medobčinskega sveta ZK za Posavje, kjer je bila sicer edina točka dnevnega reda poslovna uspešnost v lanskem letu edina točka, niso govorili toliko o konkretnih številkah, ampak bolj o problemih, ki se za številkami skrivajo. Še huje kot lanski poslovni rezultati pa so razpravljali o razveljavi podatki, po katerih se samoupravnim interesnim skupnostim letos ne bo godilo kaj prida.

Predsednik komisije za družbeno-ekonomsko odnose Dejan Avsec je menil, da najbolj skrbi, ker deluje akumulacije v dohodku upada v vsej regiji, kar je seveda glede na to, da je polovica opreme iztrošena, naravnost katastrofalno. Število izgarjenj se sicer v lanskem letu ni povečalo, zato pa so izgube gospodarstva precej večje. Vendar ti podatki sami po sebi ne pomenijo dosti, zato

Zatočišče samskih optimistov

Nova pridobitev

MARIBOR — Po številu razvez je Maribor ne le v slovenskem in jugoslovanskem vrhu, temveč že kar evropska in svetovna posebnost: v povprečju se razveže vsak tretji zakon, v večini že v manj kot petih letih. Precej strokovnjakov se je že lotilo tega pojava, našli so kup razlogov, zakaj ta neslaven rekord, a v bistvu jim še do danes ni uspelo prepričljivo dokazati, da za toliko število ločitev obstajajo vzroki, ki bi bili nekakšna štajerska posebnost. Vse tisto, kar v Mariboru spravlja zakone narazen, se bolj ali manj pojavlja tudi drugod, videti je le, da se posamezni razlogi (denimo alkoholizem enega ali obeh partnerjev) pojavljajo v tem koncu Slovenije pogosteje kot kje drugje.

Od nedavnega skuša posledice vseh tistih osebnih stisk in tragedij, ki se skrivajo za to žalostno

našajo okrepljeno vlogo delovne organizacije kot poslovno tržnega subjekta četrtega sveta, večja pooblastila in odgovornost poslovnih delavcev. Cela vrsta členov ureja delovna razmerja, s čimer naj bi dosegli večjo disciplino in odgovornost. Število vprašanj, o katerih se odločajo delavci na referendumu, se zmanjšuje, manj naj bi bilo samoupravnih aktov.

V razpravi so udeleženci dolenjskega posveta pohvalili posamezne predloge, na primer o skupnih aktih v delovni organizaciji ter o večjih pristojnostih in odgovornosti direktorjev, na mnoge pa že imeli kritične pripombe. Kaj pomeni družbeni dogovor na zvezni ravni o razporejanju dohodka, če hočemo disciplino, odgovornost, stimulatивно nagrajevanje? Zakaj so avtorji povsem zaobšli stavke? Slišati je bilo tudi, da je želja obvezna sklenitev delovnega razmerja s kandidatom, ki je ustrežal razpisnim pogojem, pa je bilo to slabo. Pri teh stvareh naj bi imele republike bolj proste roke, ne pa, da je vse podrobno v zakonu. Naveden je bil problem manjših enot, ki normalno poslujejo, registrirani pa se zaradi togih predpisov in registracijskih sodišč ne morejo. Tudi avtomatsko zmanjševanje vloge in pristojnosti tozovd ponekod ne bo

prineslo nič dobrega. Nasploh pa so razpravljali o tem, da je ten sprememb (ustave in zakona o združenem delu) naenkrat preveč, da jemljejo preveč časa in energije in da se je bati, da potem ne bo nič manj zakonov in normativizma kot doslej, ampak le še več. Prav tako je bila izražena bojazan, da pripombam v glavnem ne bodo upoštevali.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

TCP »DJURO SALAJ« IN »SNEŽNIK« MED NAGRAJENIMI

LJUBLJANA — Predsednik republiške konference SZDL Slovenije Jože Smole bo jutri ob 12. v prostorih republiške konference SZDL podelil priznanja za uspehe pri razvoju in uveljavljanju krajevnih skupnosti, dve organizaciji združenega dela in štirje posamezniki. Priznanje, ki ga v okviru tekmovanja »Program akcij krajevnih skupnosti 1981—1985« daje zvezna konferenca SZDL, bosta dobila tudi Tovarna celuloze in papirja Djuro Salaj iz Krškega in posestvo Snežnik iz Kočevske Reke. V utemeljitvi za krško tovarno je rečeno, da se je ta delovna organizacija izkazala za delavca, samoupravljanje in delegatski sistem. Posestvo Snežnik bo nagrajeno za dobro gospodarjenje in bogato sodelovanje s krajevno skupnostjo.

Verjetno niti dinarja za posojila

Pol manj za stanovanja

NOVO MESTO — Lahko bi rekli, da so v novomeški občini tudi lani zadovoljivo reševali stanovanjske probleme in da je občinska stanovanjska skupnost dobro obrnila dobro milijardo in 400 milijonov dinarjev, ki so jih delavci združili v skladu solidarnosti in vzajemnosti.

V novomeški občini so lani uspeli obdržati stanovanjsko zidavo. Dogradili so 101 družbeno stanovanje in iz sklada vzajemnosti kreditirali 34 delovnih organizacij pri nakupu 49 stanovanj. Iz sklada vzajemnosti, v katerem je bilo dobrih 677 milijonov, so razdelili tudi posojila 13 delavcem za nakup stanovanja. 209 delavcem za gradnjo hiše in 22 posilcem za dozdave, adaptacije in preureditve podstrešij. V skladu solidarnosti je bilo skoraj 757 milijonov. Kupljenih je bilo 12 novih solidarnostnih stanovanj, razdelili pa so tudi posojila 24 udeležencem NOV, 100 upokojevcem in 56 delavcem, zaposlenih pri obrtnikih. Lani je bil v celoti uresničen tudi precej obsežen program vzdrževalnih del, kar pa ne bi bilo mogoče samo s stanarinarino, čeprav so šle lani trikrat gor, ampak se je poznalo, da so v ta namen porabili tudi precej sredstev amortizacije.

Letos bo na reševanje stanovanjskih problemov močno vplival nov obračunski zakon, ki naj bi začel veljati 1. julija. Po ocenah bo za stanovanjsko področje potem za 40 odstotkov manj denarja. Za solidarnostne namene bodo delavci še naprej zadrževali denar mesečno (iz tega denarja naj bi letos kupili 20 novih solidarnostnih stanovanj ter delno financirali še 40 stanovanj, ki bodo dograjena prihodnje leto, razdelili pa bodo tudi posojila upokojevcem, borem NOV in delavcem pri obrtnikih ter delno nadomeščali stanarino), večje spremembe pa bodo pri skladu vzajemnosti. Novi zakon predvideva združevanje tovrstnih sredstev šele po zaključnem računu, poleg tega pa je vprašanje, koliko jih bo, ker je čistega dohodka povsod vse manj.

Na nedavni skupščini so se delegati zato odločili tako kot že prej odbori in predsedstvo, da vsa razpoložljiva sredstva iz tega sklada namenijo za posojila delovnim organizacijam za nakup družbenih stanovanj. V gradnji je namreč 182 stanovanj v soseski Irča vas-Brod in bi bila velika škoda, če bi vse zastalo. Tako ali tako pa s tem denarjem ne bodo mogli pokriti vseh potreb delovnih organizacij po posojilih. Denarja za posojila delavcem zaenkrat ni in ga do zaključnih računov za letos ne bo, če bo zakon res začel veljati 1. julija. Kako bo z zviševanjem stanarin, zaenkrat tudi še ni posebno jasno.

Z. LINDIČ-DRAGAŠ

NOVI DEVIZNI TEČAJI

Tečajna lista št. 76 z dne 20. aprila 1987

država	valuta	tečaj	tečaj za devize	nakupni	srednji	prodajni	nakup. za čeke in kred.	nakup. za post. nak.	efek. post. nak.
Avstrija	Asch	100	4611,67	4618,60	4625,53	4519,44	4496,38		
Belgija	frank C	100	1567,19	1569,54	1571,89				
Belgija	frank F	100	1559,28	1561,62	1563,96	1524,20	1516,40		
Danska	krona	100	8601,71	8614,63	8627,55	8408,17	8365,16		
Finska	marka	100	13306,11	13320,09	13340,07	13000,86	12934,36		
Francija	frank	100	9734,15	9748,77	9763,39	9515,13	9466,46		
Nizozemska	gulden	100	28763,68	28806,89	28850,10	28115,50	27972,68		
Italija	lira	100	45,41	45,48	45,55	44,50	44,27		
Norveška	krona	100	8665,18	8678,20	8691,22	8470,21	8426,89		
Portugalska	escudo	100	417,09	417,72	418,35	400,41	398,32		
ZR Nemčija	marka	100	32402,39	32451,07	32499,75	31754,34	31592,33		
Španija	pezeza	100	462,08	462,77	463,46	443,60	441,29		
Švica	frank	100	39313,37	39372,43	39431,49	38527,10	38330,54		
Švedska	krona	100	9312,60	9326,59	9340,58	9103,07	9056,50		
Y. Britanija	funt	1	958,68	960,12	961,56	937,11	932,32		
Japonska	jen	100	412,84	413,46	414,08	396,33	394,26		
Kuvajt	kv. dinar	1	2156,11	2159,35	2162,59	2069,87	2059,09		
Kanada	dolar	1	446,46	447,13	447,80	428,60	426,37		
ZDA	dolar	1	587,08	587,96	588,84	573,87	570,94		
Avstralija	a. dolar	1	419,16	419,79	420,42	402,39	400,30		
ECLU	ECLU	1	674,42	675,43	676,44	647,44	644,44		
Grčija	drahma	100		433,76	447,18	418,11	415,88		
Irsko	funt	1		864,30	865,60	828,48	824,16		

Naša anketa

Večstranska korist

Mirno lahko zapišemo, da bolj ko so časi težki, vse več je pri nas najrazličnejše sive ekonomije, med katero bi pravzaprav lahko šteli tudi vrtničarstvo. Ljudje, kdor le more, obdeluje vsaj nekaj gredic, da si pridela solato, peteršilj, korenček in podobno zelenjavo, kar seveda pomeni precejšen prihranek v družinskem proračunu pri izdatkih za hrano, ki so že zelo veliki. Poleg tega vleče ljudi k vrtničarstvu tudi želja po vsaj malo rekreacije v današnjem vse bolj hitrem, napornem in za mnoge sedečem načinu življenja. Za mnoge je vse bolj pomembno tudi to, da vedo, kaj pojedo. Zato ni čudno, da se vrtni in vrtnički vse bolj množijo, da so zasajene tudi krvice zemlje, nad katerimi bi se večina včasih le zmrdovala.

MARIJA VUKIĆ, delavka občinske uprave iz Brežic: »Vrtničarstvo ni nikakršen hobi, saj brez vrta marsikatera družina ne bi preživela. Naraščajoča draginja in nizki osebni dohodki v družbenih dejavnostih naše občine silijo v to vedno več Brežičanov. Tudi mi si moramo pomagati na ta način in še k meni domov hodimo delat na kmetijo. Za štiričlansko družino je dobrodošlo vse, kar pridelamo v prostih urah.«

MARJANCA BARLEK, natakarka v Agrokombinatu v delikatesi Krško: »Pri nas doma nimamo samo velikega vrta, ampak tudi njivo. Vrt veliko bolj intenzivno obdelujemo. Na njem pridelamo vso zelenjavo, da je ni treba kupovati, domača pa je tudi vedno sveža in boljša kot kupljena. Delo na vrtni je koristno tudi drugače. Je tudi rekreacija, ki smo je vsi zelo potrebni. Z vrtničarstvom se ukvarja pri nas veliko ljudi in se jih bo še več, saj se tako lahko prihrani kakšen dinar.«

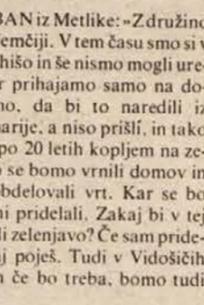
ZOFKA POLJANEC, upokojenka iz Novega mesta: »Pod našimi bloki ob Krki nas je preko 30 vrtničarjev. Vsakdo ima pravo njivico, na kateri se lahko marsikaj pridelava in tako zmanjša gospodinjinske izdatke. Jaz pridelam zase vso ozimnico pa še za hčerko kaj ostane. Mislim, da bo vrtničarstva vedno več, saj morajo mnogi v teh časih paziti že na vsak dinar, posebno upokojevcem. Prav bi bilo, da bi urbanisti ob gradnji večjih naselij mislili na to koristno obliko rekreacije bodočih stanovalec.«

MITJA HRIBAR, uslužbenec SDK Kočevje: »Vrtničarji veliko pridelajo za svojo družino in tako prispevajo k višji življenjski ravni in razbremenitvi družbenega kmetijstva. Ko veš, da delaš zase, se potrdiš, da delo dobro opraviš, zato je tudi pridelek velik. Menim pa, da vrtničarstvo v Kočevju še ni najbolje urejeno, da je še veliko parcel, ki bi jih lahko namenili za to, in da bi se vrtničarji lahko organizirali.«

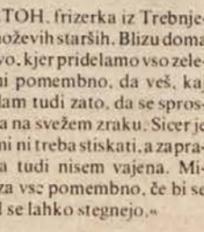
KRISTINA BAN iz Metlike: »Združino sem že 23 let v Nemčiji. V tem času smo si v Metliki zgradili hišo in še nismo mogli urediti okolice, ker prihajamo samo na dopust. Želeli smo, da bi to naredili iz novomeške vrtnarje, a niso prišli, in tako jaz danes prvič po 20 letih kopljem na zemlji. Drugo leto se bomo vrnili domov in bomo seveda obdelovali vrt. Kar se bo dalo, bomo sami pridelali. Zakaj bi v tej druginji kupovali zelenjavo? Če sam pridelam, tudi več, kaj poješ. Tudi v Vidošičih imam zemljo, in če bo treba, bomo tudi tisto obdelali.«

FRANC HRIBAR, delavec sevniškega Stilesa: »V družini prihranimo marsikakšen dinar že s tem, ker si povrtnino v glavnem sami pridelamo, sam pa znam narediti tudi razne posode, ki jih potrebujemo za vinogradništvo. Če bi moral vsako kad ali sod kupiti, bi bil to nedvomno dražji konjček, tako pa je vinogradništvo v veselje vsej družini. Lepo je spiti domačo kapljico, po kateri ne boli glava. S svojim znanjem pomagam prijateljem, oni meni, pa se družino lažje pretolčemo.«

JOŽICA MATOR, frizerka iz Trebnje: »Živim pri moževih starših. Blizu doma imamo vrt in njivo, kjer pridelamo vso zelenjavo. Zdi se mi pomembno, da veš, kaj poješ. To pa delam tudi zato, da se sprostim, ker sem rada na svežem zraku. Sicer je mož obrtnik in mi ni treba stiskati, a za pravljevo življenja tudi nisem vajena. Mislim, da bi bilo za vse pomembno, če bi se zavedali, do kod se lahko stegnjejo.«

Kmetijstvo

Mleka kar 4,2 milijona litrov več

V črnomaljski občini ga na leto porabijo le 390 tisoč litrov

ČRNOMELJ — Po samoupravnem sporazumu o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih o tržni proizvodnji mleka in mesa v dolenski regiji v letošnjem letu bi morali v črnomaljski občini za nemoteno oskrbo prebivalstva priskrbeti 400 ton govejega, 294 ton svinjskega in 184 ton kurjega mesa ter 390 tisoč litrov mleka.

Samo v zasebnem sektorju bo letos moč zaklati najmanj 524 glav govodi, kar pa že zadostuje za občinske potrebe, ne upoštevajoč govejo živino iz družbenega sektorja. Prav tako ne bo pomanjkanja svinjine. Perutnino bodo pripeljali s kurjih farm iz drugih občin, medtem ko bodo mleka na mizli kar 4,6 milijona litrov.

Koruzo za zrnje bodo letos v črnomaljski občini zasejali na 600 hektarih, za silažo pa na 350 hektarih in ne na 250 hektarih, kot je zapisano v samoupravnem sporazumu, kjer sestavljavci niso upoštevali tudi 100 hektarov zemljišč v družbenem sektorju.

Prav tako po mnenju Črnomalčev v dokumentu ne drži podatke, da bodo letos meliorirali in komasirali 1.400 hektarov pašnikov in travnikov. Zložbo bodo opravili na največ 600 hektarih pretežno njivskih površin, melioracije pa bodo prav tako predvsem na njivah.

80 odst. proizvodnje z družbenih pilotišč in 15 do 20 odst. z usmerjenih kmetij naj bi izvozili, tako da bi iz črnomaljske občine po načrtih prodali na tuji trg 150 ton govejega mesa in 12 ton konjskega, kar naj bi skupaj veljalo 226.500 ameriških dolarjev. Po samoupravnem sporazumu pa bodo morali v črnomaljski občini letos spiti tudi 180 telet v družbenem sektorju, 600 v kooperaciji in 300 z uslužnostnim pitanjem.

M. B.—J.

Sejmišča

BREŽICE — Na sobotnem sejmu so rejci ponujali 180 prašičev, starih do 3 mesece, in 23, starih nad 3 mesece. Mlajših so prodali 108, kilogram žive teže je stal 1.400 do 1.500 din. Starejših so prodali 8, kilogram njihove žive teže je stal 800 do 900 din.

Kmetijski nasveti

Napotki za setev koruze

Pri normalnem poteku vremena se zemlja v osrednji in vzhodni Sloveniji v zadnjem tednu aprila že toliko ogreje, da je primerna za setev koruze. V primorskih nižinah sejemo teden dni ranjeje, v višjih hladnejših legah pa eno do dva tedna kasneje, torej v prvi polovici maja. Prerane setve ne priporočamo, ker ob hladnem in vlažnem vremenu seme slabo vznikne, še posebej, če ni neoporečno.

Izbor hibridnih sort prilagodimo predvsem podnebnim razmeram: za višinska hladna območja izberemo sorte iz razredov 100 in 200 za osrednjo Slovenijo sorte iz razredov 200 in 300, za vzhodno Slovenijo sorte iz razredov 300 in 400, za primorske nižine sorte iz razredov 400 — 700. Za siliranje cele rastline izberemo za en razred kasnejšo sorto kot za pridelovanje zrnja ali storžev.

Hlevski gnoj uporabimo za koruzo, in ne za strno žito. Na 1 ha zaorjemo okoli 25 ton gnoja ter potrosimo okoli 700 kg/ha mineralnih gnojil. Če hlevskega gnoja ne uporabimo, potrosimo okoli 1.200 kg/ha mineralnih gnojil. Pred setvijo uporabimo kompleksna gnojila NPK, dognojujemo pa s KAN-om ali ureo.

Najranejše sorte sejemo najgosteje (9 zrn na 1 m²); srednje rane sorte sejemo nekoliko redkeje (7 — 8 zrn na 1 m²); pri srednje poznih sortah naj bo 6 — 7 zrn na 1 m²; pri poznih sortah pa naj bo posejano okoli 5 zrn na 1 m². Če sejemo na medvrstno razdaljo 70 cm, naj bo razdalja semen v vrsti pri zelo ranih sortah okoli 15 cm, pri srednje ranih sortah okoli 17 cm in pri poznih sortah okoli 20 cm od zrna do zrna. Na hektar površine posejemo 20 — 30 kg semena, odvisno od ranosti sorte, debeline semena, kalivosti semena in namena uporabe pridelka (posevek za siliranje naj bo za okoli 15% gostejši kot posevek, namenjen za zrnje).

Brez herbicidov si pridelovanja koruze skoraj ne moremo več zamisliti. Herbicid izberemo na podlagi plevelov, ki prevladujejo na njivi. Vse bolj se uveljavljajo mešanice različnih herbicidov, npr. premixtra ali lasso combi. Pri nabavi in uporabi herbicidov se natančno držimo navodil, ki so natisnjena na embalaži herbicida.

Inž. JOŽE ŠILC

Navzkrižna mnenja o pesticidih

Trditve zdravnika in ugovori agronomov na ekološki konferenci v Ribnici

RIBNICA — »Z umetnimi gnojili in pesticidi (pripravki za varstvo rastlin) smo porušili razmere v zemlji, ki je zbolela in ne more zadržati vode. Tako jo voda odnaša in se zmanjšuje debelina humusa. Strupi in umetna gnojila prehajajo v živila in v nas. Spetoma pa živilom dodajamo še dodatne strupe, da se hitro ne kvarijo. Če prej dodajamo tudi razne dodatke, da živali in rastline hitreje in lepše rastejo. V naši hrani je vedno več strupa, ki povzročata rakasta obolenja in druge genetske okvare.«

To je glavna misel iz razprave dr. Božidarja Voljča, ki je v uvodu poudaril, da govori predvsem kot zdravnik, sicer pa je znan tudi kot zavzet borec za zdravo in lepo okolje. V nadaljevanju je poudaril, da je sodobno kmetijstvo energetsko potratno. Zahteval je nadzorstvo nad proizvodnjo strupenih snovi in prepoved proizvodnje najhujših strupov. Opozoril je, da strupi proni-

cajo tudi v podtalnico, v pitno vodo in tako v nas. Zatrtil je, da melioracije niso potrdile ekonomskih

pričakovanj, pač pa so prispevale k hitrejšemu uničenju celotnega biotopa.

Njegove besede so marsikoga pretresla, nekateri so mu pritrdili, spet drugi pa so menili drugače. »Melioracije niso v interesu le kmetijstva. Če to ni interes vse slovenske družbe, potem prenehajmo z njimi.« je dejal predsednik izvršnega sveta, kmetijski inženir Peter Levstek; medtem ko je direktor KZ Ribnica inž. Mirko Pirč dodal, da na območju KZ Ribnica prodajo le malo umetnih gnojil (80 kg na hektar), med strupi pa kar dvestetini insekticida za uničevanje koloradarja. V KZ pa imajo tudi službo, ki pojasnjuje kupcem, kako se strupi pravilno uporabljajo. Ni se tudi strinjal, da bi v občini kmetijstvo največ prispevalo k onesnaževanju okolja, saj je v občini pol živine in prašičev manj kot pred vojno.

J. PRIMC

NOV USPEH METLIŠKIH VIN

METLIKA — Metliška Vinška klet je na ocenjevanje vin za mednarodni kmetijski sejem, ki bo prihodnji mesec v Novem Sadu, poslala metliško črno letnika 1983 in metliški rosič lanskega letnika. V konkurenci okoli 280 vin iz vse Jugoslavije sta se metliški vini izvrstno odrezali. Osemčlanska komisija strokovnjakov, ki ji je predsedoval prof. dr. Vlado Kovač, edini Jugoslovčan, ki je bil kdaj član francoske akademije za vino, je metliški črni in rosič prisodila zlato medaljo, njihov rosič pa je edini med 14 rosičih dobil veliko zlato medaljo. Še ena strokovna potrditev kakovosti metliških vin.

SNEDENA OBLJUBA?

KOČEVJE — *Koteks-Tobus ima zbiralnice kož na neprimernem kraju, tako rekoč sredi Kočevja. Čeprav mu je občinska skupščina darovala novo komunalno opremljeno zemljišče, se Koteks-Tobus po polzevo pripravlja na gradnjo nove zbiralnice. Še pred dvema mesecema so zagotavljali, da bodo v začetku maja »zasadili lopato«, inšpekcijske službe pa tudi še niso dobile v odobritev načrtov za to gradnjo, čeprav je bilo predvideno, da bodo na ta organ prispeli že konec zime. Koteks-Tobus je iz kočevske občine odpeljal že na tisoče kož, nič pa ni investiral v zbiralnice. Pošteno pa bi bilo, da bi nekaj v Kočevje tudi vrnil. Prestavitve zbiralnice je nujna tudi iz več drugih razlogov.*

M. LUZAR

Vedno složni Jordankal

Na kmetiji, s katere je doma priljubljeni godec Lojze Slak in na kateri gospodarji brat Stane

JORDANKAL — »Včasih sem bil zaposlen v Ljubljani kot gradbeni delovodja. Imel sem manj skrbi kot danes, vse je bilo bolj urejeno, ni se mi bilo treba ubadati s pripravo hrane. Mislim, da sem takrat delal manj kot sedaj, delal sem svoj posel. Zdaj, na kmetiji, je drugače. Tu sem delavec, upravnik in vse drugo obenem, dela pa nikoli ne zmanjka. Če pogledam stvari tako, sem zdaj na slabšem« pripoveduje Stane Slak z Jordankala. Pa ni zato nič nejevoljen pravi, da se je kar vživel v kmečko življenje, v katerem je bil pred 55 leti rojen, a ga je mislil enkrat pozneje zamenjati z mestnim. Ni mogoč, ker bi domača kmetija, velika okrog 17 hektarov, ostala prazna.

»Imam manjši dohodek, kot bi ga imel, če bi hodil še v tovarno, vendar se da živeti tudi samo od kmetije. Zemlja da veliko dela, a ga naredim veliko s stroji. Kupili smo jih vaščani skupaj, še tako niso čisto izkorjščeni, kaj bi bilo šele, če bi imel vsak za vsako delo svoj stroj. Nekateri stroje pa ima vsaka kmetija, ker je to potreba. Pogledimo samonakladalke; ko poleti zagrmijo, jih mora biti čimveč, da pospravimo vso mrvo naenkrat.« pripoveduje starejši brat Lojzeta Slaka. Nekaj denarja mu prinese gozd, bolj malo pa vinograd. Tega so nekaj imeli več pri hiši, zdaj ga opuščajo, ker se vina ne da prodati kot včasih. Zaradi tega se mu zdi, da je na mešanici kmetijah velik vinograd lahko veliko breme. Prijetni sogovornik ne reče nič slabega čez komasacijo na njihovem koncu, saj je to le izboljšava.

Tudi tako bi se po njegovem dalo uporabiti več znanja, brez katerega na kmetijah ne gre.

Plevel v koruzi

Svetovani herbicidi

Na površinah, kjer se še niso razvili do atrazina odporni pleveli in bo koruzi sledila ozimna pšenica, bomo plevela zatirali s herbicidom primagram 500-FW (4—7 l/ha) ali primextra 500, tekoči, (5—7 l/ha) ali lasso combi, tekoči (5—7 l/ha). Po priporočeni količini primagrama, ki bolje zatira travnate plevela od ostalih dveh, smemo saditi tudi krompir. Uspešno bomo semenske travnate in širokolistne plevela zatirali tudi z doma pripravljeno kombinacijo herbicidov dual 500 ali lasso EC + radazin WP 50 ali atrapin.

Priporočene herbicide lahko rabimo pred setvijo ali po setvi ali po vzniku koruze in plevela. V daljšem sušnem obdobju, na izrazito suhih tleh bomo herbicid pred setvijo plitvo vdelali v tla, če pa so tla primerno vlažna, bomo s herbicidi škropili takoj po setvi.

V primeru, da je po setvi sušno vreme ali obilo padavin, lahko s priporočenimi herbicidi škropimo tudi po vzniku koruze in plevelov. Na temelju naših večletnih poskusov priporočamo, da opravimo to škropljenje, ko travnati pleveli razvijejo 1 do 2 lista.

Po setvi, toda pred vznikom koruze, bomo na površinah, kjer bodo sledile koruzi za atrazin občutljive poljščine (oves, sladkorna pesa, oljna ogrščica, lucerna itd.), uničili plevela s herbicidom ciatral KSZ (6—8 l/ha) ali s kombinacijami primagram 500-FW (3—4 l/ha) + afalon (1,5 kg/ha) ali dual 500 (3—4 l/ha) + afalon (1,5 kg/ha) ali lasso EC (3—4 l/ha) + afalon (1,5 kg/ha).

Zatiranje njivnega slaka in osata opravimo s herbicidi na temelju 2,4-D ali 2,4-D + MCPA (deherban A ali herbicid ali deherban forte; vsi 1,5 l/ha), ko je koruzna velika 15 do 20 cm oziroma ima razvite 3 do 4 liste. Za uničevanje smolenca pa bomo uporabili 3—4 l/ha herbicida basagran (bentazon), ko pleveli razvijejo 2 do 4 liste.

V posevkih koruze so tudi zelo nadležni trajni travnati pleveli (pirnica, pesjak, divji serek), ki se jih najbolj učinkovito znebimo s škropljenji strišči s herbicidi na temelju glifosata (cidokor, roundup). Zadovoljiv učinek pa daje uporaba herbicida eradicane 6-E (5 l/ha), ki ga pred setvijo plitvo vdelamo v tla.

Inž. OLGA JAKIČ

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Varstvo vinograda do cvetenja trte

V zaključnem odstavku članka o varstvu vinogradov z gornjim naslovom inž. Jurij Mamilovič v reviji Moj mali svet (štev. 2/87) piše:

»Škropljenje pred začetkom cvetenja vinske trte je ukrep, ki sodi med najpomembnejše posege vsega leta. Pravilno opravljeno škropljenje pred začetkom cvetenja v veliki meri prispeva h količini in kakovosti pridelka. V tem času zatiramo grozdnega sukača — senenega črva oziroma senenega molja (basudin, diptere), ki ga moramo prizadeti, preden se ovije z značilno pajčevino. Zoper peronosporo škropimo tedaj tudi zato, da med cvetenjem ne bo treba motiti trte. Če hočemo to doseči, ne glede na vremenske razmere, ki nas v času cvetenja trte lahko doletijo, bomo rabili škropivo zoper peronosporo s čim daljšim učinkom. Taka sredstva, ki jim navadno rečemo tudi sistenički, so ridomil, sandofan in antracol comby. Zoper oidij (pepelasto plesen) v tem času obvezno dodamo bayleton. O smotnosti zatiranja gnilobe (botritisa) že pred cvetenjem so mnenja deljena, saj je v tem času težko napovedati bolezen. Če bo med letom botritis zelo razširen, bi bil ukrep vsekakor zelo zaželen, če pa botritis ne bo, potem je denar za to drago škropivo vržen proč. Torej je dodatek ronilona, oziroma pinulina v tem času prepuščen občutki posameznega vinogradnika. Marsikateri si pa v tem času pomaga s cenejšim načinom in poseže po euparenu, saj bo, če bo nujno, dosti možnosti rabe dražjih pripravkov v času po cvetenju trte.«

Priporočila za delo s fitofarmaceutskimi sredstvi

Inž. Miljeva Kač in dr. Jože Maček v knjigi Kemična sredstva za varstvo rastlin (Ljubljana 1980) o tem važnem vprašanju svetujeta:

- Pred uporabo sredstva obvezno preberimo navodila za uporabo!
- Prepričajmo se, če sredstvo rok uporabe še ni poteklo!
- Prepričajmo se, če sredstvo še lahko uporabimo, ne da bi preko-

račili karencino dobo (določeno rok zadnje uporabe pred spravilom pridelka)!

● Prepričajmo se, če lahko sredstvo uporabimo brez nevarnosti za čebele, sicer pravočasno obvestimo čebelarje (bližnje)!

● Pazimo, da se v 14 dneh po škropljenju živina ne bo pasla na tretirani površini (krme iz tretirane površine 14 dni po škropljenju ne smemo uporabljati, isto velja za sočivje in sadje)!

● Če škropimo v vrtu, pazimo, da škropivo ne pride na površine!

● Posoda, ki jo uporabljamo za pripravlo škropiva, mora biti čista in brez ostankov, uporabljamo jo le v tle namene!

● Ne povečujemo predpisane koncentracije pripravkov!

● Odmerjeno (odtehtano) količino pripravka zmešamo z malo vode in jo šele na to, ob neprestanem mešanju, razredčimo do željene koncentracije (to pomeni, da je zgrešeno škropivo mešati kar v škropilnici)!

● S fitofarmaceutskimi pripravki delajmo, kolikor je mogoče, na odprtem prostoru, vendar ne pripravljamo škropilne brozge blizu vodnjakov, napajališč, ribnikov, potokov in rek!

● Če se pri pripravljanju emulzije pokažejo oljni madeži, je to znamenje, da fizikalne lastnosti ne ustrezajo, zato je ne uporabljamo, ker lahko povzroči fitotoksičnost (poškodbe rastlin)!

● Vedeti moramo, da so posebno nekatere tekoči pripravki vnetljivi!

● Nikoli ne škropimo gojenih rastlin s škropilnicami za herbicide!

● Mokre plevelce (rosa, dež) pršimo z zmanjšano količino vode!

● Z zmanjšano količino vode pršimo — če je le mogoče — tedaj, ko je zračna vlaga visoka (zvečer, ponoči, jutraj)!

● Rastline zaprašujemo, če je le mogoče, ko so vlažne!

● Ne škropimo v vetrovnem in toplen vremenu (opolodne do 15. ure)!

● Posode s sredstvi za varstvo rastlin ne puščajmo na polju brez nadzora!

● Ostankev škropiva ne izlivajmo v tekočo vodo (zato uporabljajmo v ta namen izkopenjame)!

● Pri delu s fitofarmaceutskimi sredstvi ne smemo piti, kaditi ali jesti!

● Po delu se moramo temeljito umiti!

KMETOM POMAGAJO Z UGODNIMI POSOJILI

SEVNICA — Kmetje v sevniški občini zgradijo ali obnovijo letno 20 do 25 hlevov tudi s precejšnjo pomočjo hranilno-kreditne službe (HKS) temeljne organizacije kooperantov kmetijskega kombinata; HKS daje ugodna posojila, občinski intervencijski sklad pa prispeva za kritje interkalarnih obresti nad 25 odstotki. HKS daje letno (ob sodelovanju HKS GG Brežice) povprečno 20 kmetom posojila za izgradnjo in obnovo stanovanjskih hiš, zato tudi domačije kmetov dobivajo lepše podobo.

Robot krajša kljune, cepi in zлага piščeta

Prvič v Franciji

Francoska tvrdka Zoo-techniques je izdelala prvi robot za delo v perutničarstvu. Imenuje se AG 4500 in pomeni pravo revolucijo v reji perutnine, saj lahko hkrati krajša kljune, cepi, razkužuje in avtomatsko šteje piščance. »Obdelava« jih lahko kar 4.500 na uro.

Znani sta dve tehniki krajšanja kljunov: kokošim nesnicam odsekamo vršičke obeh delov kljuna, piščancem brojlerjem pa izžigamo le vrh gornjega dela, vse z namenom, da bi preprečili kanibalizem med živalmi. To delo je doslej zahtevalo veliko delovnega časa, bile pa so tudi precejšnje izgube med živalmi, ki so doživljale hude strese. Robot to zdaj opravi kar se da naglo in avtomatsko, hkrati pa še podkožno cepi perutnino proti marekovi bolezni, infekcijskemu bronhitisu ali kakršni drugi nevarni bolezni. Cepljenje je lahko tudi kapljasto, skozi oči in nosnice.

Piščance ali kokoši je treba postavljati na tekoči trak, ki je spojen s strojem, vse drugo pa opravi robot sam. Nazadnje celo »obdelane« živali sam zvedlje v škatle, namenjene v prodajalne. (Sodobno kmetijstvo)

Spet do kosa izboljšane zemlje

V dolini Radulje se pripravljajo na melioracijo večjega kompleksa

ŠKOCJAN — Območje Radulje, ki meri 995 hektarov in sega na zemljišča v krajevni skupnosti Škocjan in Šmarjeta, bo do leta 1990 meliorirano. Pred kratkim je 375 kmetov, lastnikov zemljišč, izvolilo melioracijski in komasacijski odbor.

Novomeška zadruga oziroma njena TZO »Agrooskrba« Škocjan bo investitor obsežnih melioracijskih del v dolini Radulje. Melioracija bo izvedena v štirih delih, začeli pa bodo predvidoma prihodnje leto na območju Krka-Grmovlje, leta 1989 na območju Grmovlje-Zavinek; v letih 1989 in 1990 pa bodo delali okrog Škocjana in Zaloga in po letu 1990 okrog Zaloga in Radulje. Melioracijska dela obsegajo odvodnjavanje, vgraditev čevne drenaže, agromelio-

racijo in ureditev potrebnih poti. Hkrati z melioracijo bo izvedena tudi komasacija zemljišč, tako da bo vsak kmet dobil zemljo, kolikor bo možno, v enem kosu.

Sredstva za izvedbo vseh del bo zagotovila Zveza vodnih skupnosti Slovenije, in sicer 80 odst. vrednosti predračunskih del nepovratno, 20 odst. udeležbo pa naj bi dali lastniki zemljišč, vendar bo zanje investitor

(zadruga) najel kredit pri Ljubljanski banki.

R. B.

● Pred nekaj tedni so na sestankih v Škocjanu in Šmarjeti lastnikom zemljišč predstavili celoten program in prednosti, ki jih melioracijska dela prinašajo posameznikom kot družbi v prizadevanjih za večjo pridelavo hrane. Hkrati so se dogovorili za pogoje in obveznosti lastnikov oziroma uporabnikov zemljišč. Priprave za ta melioracijski poseg so stele, če bo slo vse po načrtih, bodo že spomladi 1988 začeli urediti prvo fazo del.

Tehtna in umirjena kritika

S programsko-volilne skupščine novomeške občinske organizacije ZZB NOV

NOVO MESTO — »Večina napak v naši družbi izvira iz nespoštovanja moralnih vrednot«, so med drugim menili borci na programsko-volilni skupščini 14. aprila, ko so obravnavali politične in gospodarske razmere v družbi.

V kritičnem poročilu o enoletnem delu občinske organizacije ZZB NOV in v razpravi so poudarjali, da je aktivnost članstva tudi danes potrebna, zlasti ob poizkusih protisocialističnih sil, da bi razvrednotile pomen NOB, in so uperjene proti samoupravni družbi. Pri tem pa so se zavzemali za umirjeno in konstruktivno delovanje ter politično enotnost.

V novomeški občini je 2320 članov ZZB NOV, med katerimi je še 952 udeležencev izpred 9. 9. 1943 in 350 članov ZK ter 1095 žena. Lani je umrlo 88 članov, spomin nanje pa so počastili z enominutnim molkom. Ob dejstvu, da je poprečna starost borcev presegla 70 let, postaja vse bolj pereča zdravstvena problematika, ki so ji tudi v razpravi posvetili posebno pozornost. Ker dispanzer za borce v zdravstvenem domu zdaj ne opravlja v celoti nalog, zaradi katerih je bil ustanov-

pošiljanje tudi v druga zdravilišča po Jugoslaviji. Posebej so poudarili, da pa imata tako zdravstvena skupnost kot občinska skupščina veliko razumevanje do tovrstne borčevske problematike.

S sedanjim družbenoekonomskim položajem občine je delegate seznanil Ivo Longar, predsednik izvršnega sveta, in jim razložil še problematiko v zvezi z izplačili osebnih dohodkov po novih predpisih.

● V volilnem delu skupščine so upoštevali predlog večine krajevnih organizacij ZZB v javni razpravi, naj dosežajo občinsko vodstvo še opravlja funkcije v naslednjem dveletnem mandatnem obdobju. Tako je bil Ivan Sromak ponovno izvoljen za predsednika, Vinko Bambič za podpredsednika in Tone Pirč za sekretarja.

Kot je običaj, so borčevsko skupščino pozdravili pionirji in ob tej priložnosti izvedli kratek standardni kulturni program. Tokrat so ga izvedli šolarji iz osnovne šole Milke Šobar-Nataše v Šmihelu.

R. BAČER

V IMV O SODELOVANJU Z OBRTRNIKI

NOVO MESTO — 17. aprila je predsedstvo sveta Zveze sindikatov Jugoslavije na seji v Ljubljani razpravljalo o aktualnih vprašanjih drobnega gospodarstva in o nalogah sindikatov pri tem. Dan prej so člani predsedstva obiskali različne slovenske obrtne organizacije in delovne organizacije, ki sodelujejo s kooperanti obrtniki. Sindikalna delegacija pod vodstvom člana predsedstva ZSJ Pala Benaka je obiskala tudi novomeško IMV. Ta tovarna uspešno sodeluje z zasebniki.

KRESOVANJE NA DRSKI

DRSKA — Mladi KS Drska in krajan prirejajo 30. aprila ob 20. uri nad stadionom bratstva in enotnosti tradicionalno kresovanje. Kulturni program pripravili sami, za zabavna pa bo poskrbel ansambel Labirint.

ŠENICA PRINESEL NAJBOLJŠO

OTOČEC — Restavracija na Otočcu je bila v soboto zvečer v znamenju tradicionalne salami-jade. Komisija, ki so jo sestavljali mesar Pavle Bobič iz Škocjana, inž. Dušan Fortuna iz živilskega laboratorija in Jože Jaki iz predelave KZ Krka, je že v petek popoldan skupaj z otroškimi kuharji poizkusila vseh trinajst salam in eno klobaso, kolikor so jih letos prinesli v oceno. Najboljšo salamo je imel Andrej Šenica, komandir milice iz Metlike, dobra izdelka pa sta imela tudi Marjan Zupančič iz Sentjerneja in gostilničar Tone Vovk z Rateža. Po mnenju ocenjevalne komisije so bili letošnji izdelki precej boljši od laniških predvsem zaradi manj dimljenja.

Malomarno delo je na prvem mestu

Pogojna prekinitve delovnega razmerja zaleže

METLIKA — Disciplinska komisija Beti je v lanskem letu obravnavala 35 primerov, kar je glede na število zaposlenih v tej delovni organizaciji — lani jih je bilo okoli 2.000 — brez dvoma malo. Lani so najpogostejši, skoraj v polovici primerov, izrekli pogojno prekinitve delovnega razmerja, in to od dveh do dvanajstih mesecev. V dveh primerih se je komisija odločila za prenehanje delovnega razmerja, dva delavca so razporedili na drugo delovno mesto, v ostalih primerih pa so izrekli opomin ali javni opomin. Nobene pogoje prekinitve delovnega razmerja ni bilo treba prekiniti in jo tako spremeniti v dejansko prekinitve.

Tudi v letošnjih primerih gre najpogosteje za malomarno delo, trikrat pa se je komisija zaradi neupravičenih izostankov v delu odločila za prenehanje delovnega razmerja, od tega enkrat za pogojno ukrep, dvakrat pa za dokončni.

Ze nekajrat se je zgodilo, da je imela komisija težave pri ugotavljanju materialne resnice, ker se priče niso udeležile disciplinske obravnave. Medtem ko na sodišče lahko privede prisilno, to v disciplinski postopku ni možno. Komisiji ostane le trkanje na njihovo zavest, žal pa to zmeraj ne zaleže.

A. B.

Letos trinajst priznanj OF

Danes svečana podelitev občinskih priznanj

NOVO MESTO — V Dolenjski galeriji bo drevi svečanost s kulturnim programom in podelitvijo vsakoletnih občinskih Priznanj OF, ki jih podeljuje občinska konferenca SZDL posameznikom in ustanovam, ki so se izkazali z izjemno dejavnostjo v družbenopolitičnem delu.

Dobitniki letošnjih priznanj so: Jože Hribar učitelj iz suhokranjske vasi Ratje; Alojz Kočvar, ekonomski tehnik iz krajevnih skupnosti Šmihel pri Novem mestu; Ivan Kranjc, samostojni obrtnik iz Novega mesta; Franc Kuzma, komercialist z Dol. Težke vode; Slavko Luzar, sofer iz KS Žabja vas; Marjan Močivnik, ravnatelj osnovne šole Martina Kotarja v Sentjerneju; Silva Murn, upokojenka iz Novega mesta; Ulica talcev, Janez Pavlin, novinar Dolenjskega lista iz Novega mesta; Janez Povšič, zasebni kmet iz Čučje mlake.

Aldo Šinkovec, upokojeni kovinogradnik iz Regerče vasi; Franc Šobar, zasebni obrtnik z Uršnih sel; Dolenjski muzej v Novem mestu in Vojna pošta 1394 Novo mesto, ki nadaljuje borbene tradicije IV. SNOUB Matija Gubec.

1. MAJA NA JAVOROVICO

Na Javorovico bo 1. maja ob 11. uri Hramu borcev 4. bataljona Cankarjeve brigade proslava v čast padlim borcem 4. bataljona Cankarjeve brigade in praznika krajevnih skupnosti Sentjernej. Na slovesnosti, ki jo pripravljajo svet in DPO krajevnih skupnosti Sentjernej, Skupnost borcev 5. SNOUB Ivan Cankar in Skupnost borcev Gorjanskega bataljona, bodo nastopili kulturni društvi Sentjernej in Orehovica, godba na pihalu in recitatorji osnovnih šol.

R. B.

KAMENJE IZ KAMENC — Ljudje po vaseh se vedno bolj zavedajo, da bodo do asfaltiranih cest, vodovoda in podobnih pridobitev prišli le tako, da se bodo sami organizirano lotili dela. To so menili tudi prebivalci Gornjih Kamenc v KS Bučna vas. Ves kamen, ki je ostal na njihovih njivah od melioracije, so složno pobrali in zmetali v drobilec. V tednu dni so tako napravili prek 200 kubičnih metrov drobljenca, s katerim bodo posipavali vaške poti. Njihova zagnanost za delo pa očitno ne pozna konca, saj so pri delu in denarju enotni in namerjavajo še v spomladanskem času asfaltirati 700 metrov vaške poti, s kamenjem pa bodo posipavali tudi poljske poti. (Foto: J. Pavlin)

Za nesreče ni kriv delavec

Pomemben del varstva pri delu je preventivno delovanje — Okoli 200 Betinih delavcev vsako leto na obdobje zdravniške preglede

METLIKA — Čeprav sta neposredno v službi varstva pri delu v metliški Beti zaposlena samo dva človeka, vodja te službe, varnostni inženir Bojan Cimerman, in poklicni gasilec, deluje posredno v tej službi veliko več ljudi.

Zelo pomemben del varstva pri delu je preventivno delovanje, poučevanje in seznanjanje delavcev z varnim načinom dela in požarnim varstvom, občasni preizkusi znanja s teh področij, obdobji zdravniški pregledi za delavce, ki delajo na mestih, kjer je večja nevarnost za nesreče in poklicna obolenja. »Pri tem imamo težave, ker v Metliki ni specialistične ambulante za medicino dela in morajo naši delavci na preglede v Novo mesto ali Ljubljano. Na leto pa mora na take preglede okoli 200 naših delavcev,« je povedal Cimerman. V pristojnosti te službe je tudi skrb za uporabo osebnih zaščitnih sredstev tam, kjer s tehničnimi ukrepi ne morejo zagotoviti primerne varnosti. »S tem pa imamo precej težav, saj delavci neradi uporabljajo zaščitna sredstva.«

Vendar je v Beti število nesreč pri delu pod republiškim povprečjem in tudi pod povprečjem v njihovi branži, in to tako po pogostosti kot po resnosti nesreč. Eden od pogojev za čimbolj varno delo so tudi primerni delovni prostori.

Krajevni praznik v Šentjerneju

Jutri začetek slavlja

ŠENTJERNEJ — Krajevna skupnost Šentjernej, največja v novomeški občini, slavi krajevni praznik 1. maja, niz prireditev pa se bo zvrstil že prej. Tako bodo imeli 24. aprila v prostorih osnovne šole proslavo s koncertom Šentjernejskega okteta in otvoritvijo likovne razstave domačinke Jožice Medle.

29. aprila bodo imeli slavnostno sejo skupščine krajevnih skupnosti in vodstev družbenopolitičnih organizacij, na kateri bodo podelili plaketo krajevnih skupnosti ženskemu rokometnemu klubu. Ob tej priložnosti bodo podelili še krajevna priznanja OF, in sicer: Pavletu Turku, Slavku Homanu in Jožetu Fifoltu.

Glavno slavlje pa bo 1. maja na Javorovico, kamor gredo po tradiciji krajevni, mladina in ostali pohodniki v dveh smereh. Daljša tura se začne ob 6. uri na Gor. Vrhpolju in vodi čez Prag na Javorovico, krajša pa ob 7. uri iz Pleterij preko Njivic do slavnostnega prostora pri spominski veži na Javorovici, kjer bo ob 11. uri osrednja občinska svečanost v spomin na tragično preminuli 4. bataljon Cankarjeve brigade.

DEŽURNE TRGOVINE

V soboto, 25. aprila, bodo odprte do 19. ure naslednje prodajalne živil:

- v Novem mestu: Dolenjski Market na Cesti herojev
- v Šentjerneju: Mercatorjeva Samopostrežba
- v Dolenjskih Toplicah: Mercator-prodajalna Vrelec
- v Žužemberku: Emona-Dolenjska Market
- v Straži: Mercator KZ Krka

Ostale prodajalne živil bodo odprte do 13. ure.

INVALIDI ČAKAJO NA DELO

NOVO MESTO — Preko skupnosti za zaposlovanje je lani 25 invalidnih oseb dobilo zaposlitev, 5 jih nadaljuje usposabljanje, kar 27 invalidov pa še čaka na ustrezno zaposlitev. V splošnem pa se število nezaposlenih v občini zmanjšuje. Ob koncu leta 1986 je bilo čez 16 odst. manj prijavljenih iskalcev zaposlitve kot leto prej, a tudi med temi je bilo kar 60 odst. teže zaposljivih. Lani je iz sredstev skupnosti prejel denarno nadomestilo in pomoč (za brezposelne) 48 upravičencev, letos pa jih je na spisku znatno manj.

OTOŠKI ZBOR PRAZNUJE

OTOČEC — Tu bo v soboto, 25. aprila, ob 19. koncert, ki ga pripravljajo mešani pevski zbor Otočec ob 5-letnici svojega delovanja. V domačem kulturnem domu bodo poleg slavljenca nastopili še Mešani pevski zbor iz Šentjerneja pod vodstvom Milana Pavliča, Sentjernejski oktet in družinski trio Novina, 26-članski MePZ Otočec vodi Anton Čorbič.

GNJAT — V naselju Pod Trško goro je občan v senci zračil in med velikonočno gnjat. Za sekundo ali dve je bil nepazljiv, ob šunki sta se po nekakšnem čudežnem naključju znašla krajevna potepuha. Zabliskalo se je rezilo in od veličastnega kosa mesa je ostala tako rekoč le kost. Kaj hočemo, pač božja volja, časi čudežev še niso čisto mimo.

SMETI — V Bršljino in bližnji okolici so marljivi šolarji imeli hvalevredno in predvsem uspešno akcijo čiščenja okolja. Med drugim so se lotili tudi okolice Delovega kioska nasproti Kuriva. Pripovedujejo, da je bil prizor pred čiščenjem podoben pomanjšanemu smetišču v Suhadolu. Skratka, nadobudneži so zavezo postavili in s smetmi med drugim napolnili tudi posodo, ki pripada kiosku. Nakar je nastopila tovarišica iz kioska in »svoi« smetnjak, ročno izpraznila v okolico kioska. Zgodba ima tudi ta nauk, da bo tiste otroke prihodnjic kaj težko dobiti za pobiranje smeti.

ZICA — V Plavi laguni imajo tisti bivaljci, ki živijo v kleti in katerih bivaljšča so obrnjena k zeleni Krki, tudi kos vrta. Eden od takšnih posestnikov je že ograjeni vrtnič dodatno zavaroval tudi s štirimi vrstami bodoče žice.

BENCIN — S pomladjo so pogostejši prizori, ko morajo novopečeni lastniki vozil IMV jeklene konjičke zaradi premalo bencina riniti do prve črpalke. Pozimi je bilo bencina nekoliko več zaradi mraza in gladkih tal, zdaj, ko so ceste suhe in sije toplo sonce, pa je bilo treba narediti konec slehernemu usmiljenju.

Ena gospa je rekla, da se manjša šefa Novotehne v službo mirno pripeljeta po sicer na to plat za promet zaprti Jenkovi. Kaže, da je v našem mestu nespoštovanje zakonov res premosorazmerno s položajem.

IZ NOVOMEŠKE PORODNIŠNICE

V času od 9. do 15. aprila so v novomeški porodnišnici rodile: Jožica Barle iz Gornjega Podboršta — Barbo, Sonja Prešeren z Vrha pri Pahi — Aleša, Jožefa Skube iz Gornjega Ajdovca — Jožico, Marjana Murn z Dvora — Jureta, Danica Zakrajšek z Mirne — Gregorja, Lučka Pavlin z Gumberka — Matica, Slavka Kermec z Vrha pri Ljubnu — Sabino, Marinka Šimec iz Podloga — Tomaža, Martina Čelič iz Koroške vasi — Toneta, Biserka Hribar s Kala — Franca, Mojca Vovk iz Hrastovice — Janjo, Breda Kočvar iz Črnomlja — Marušo, Milena Rus iz Velikega Gabra — Marka, Marjana Radovič iz Sečjega sela — Anjo, Rezka Mirt iz Koprivnice — Mitja, Vesna Doltar iz Črnomlja — Marka, Magda Bučar iz Dolenjskih Toplic — Tomaža, Jožica Robek s Sel pri Zburah — Sabino, Mira Lukežič iz Podgraja — Snježana in Ano, Snježana Grginčič iz Jurovskega Broda — Dijano, Milena Pribožič iz Anž — Klemenca, Marta Markelj iz Stranja — Jerneja, Rozalija Strah s Sela pri Mirni — Vido, Slobodanka Ivec iz Ručetne vasi — Silvo, Ana Lipar z Dednega vrha — Lilijano, Melita Krezež Birčene vasi — Anamarijo in Marijo Ogulin z Osojnika — Andreja.

IZ NOVEGA MESTA: Mirjana Luzar iz Cesarjeve 19 — Jerneja, Judita Strašček iz Volčičeve 29 — Jenisa in Jelka Simič iz Jerebove 8 — Gorana. Čestitamo!

Sprehod po Metliki

OB NEDELJAH POPOLDNE JE METLIKA pusta, prazna, toda če se sprehodite po njej, boste marsikaj videli in slišali. Iz stare šole nad Obhrom igranje indust бага, v stari kinodvorani pa vadi Grande Britanya. Igranje slednjih je slišati po vsem Trgu svobode. Oba benda se najverjetneje pripravljata za muziciranje na Vinski vigradi, ko bo treba pokazati, kaj je kakovost in kaj le spretna reklama.

NA VINSKI VIGREDI 87 bo podelila Turistična zveza Slovenije priznanje Metliški folklorni skupini Ivan Navratil. Skupina nastopa v Sloveniji, nemalokrat pa jo zanese pot tudi v tujino, kjer predstavlja, in to dostojno, Metliko in Belo krajino.

PESNIŠKO ZBIRKO ALENKE MEŽNARŠIČ Med žitom in pšenico prodajajo v Mladinski knjigi, v papirnici na Trgu svobode, v gostilni Mežnaršič in v trafikli Flajšman. Zanjo je treba odšteti 500 dinarjev.

DUŠAN BEČAJ, SICER TRGOVEC V METLIŠKI OPREMI, ima pripravljenih dvajset pesmi, ki jih namerava izdati v zbirki. Uvodno besedo mu je napisal Jani Bevk, poslovsvoja v Mercatorjevi železnici. Kdaj bodo pesmi zagledale svetlobo dne, je odvisno od časa, ki ga bo porabil Bečaj za zbiranje denarja. V Metliki se doslej niso ustavljal ob tem, zato je upati, da naproščni tudi Dušanu ne bodo odrekli pomoči.

Bojan Cimerman: »Po številu nesreč pri delu je Beti pod republiškim in branžnim povprečjem.«

Zdraviti brez prebite pare?

Črnomaljski zdravstveni dom kljub praznemu žiro računu do 20. maja ne bo več dobil denarja — Pomanjkanje zdravnikov — Manjše pravice bolnikov?

ČRNOMELJ — V črnomaljskem zdravstvenem domu močno primanjkuje zdravstvenega kadra. Najbolj pereče je pomanjkanje pri medicini dela, kjer je za 7.000 zaposlenih v občini le en zdravnik, republiška merila pa zahtevajo enega zdravnika na 1.800 delavcev. Zdravnikov je premalo tudi v splošnih in obratnih ambulantah.

V osmih ambulantah so namreč le štirje zdravniki, in čeprav bi morali v marsikateri ordinaciji delati ves teden, lahko pridejo le dvakrat ali trikrat tedensko ali po nekaj ur na dan. Gotovo je, da v zdravstvenem domu niso ravnali prav v preteklih letih, ko so se držali resolucijskih načel in niso na novo zaposlovali. Sedaj pa ugotavljajo, da tisti, ki tega niso upoštevali, niso bili kaznovani, imajo pa boljše kadrovske zasedbe. Tako jim sedaj manjka kar 30 zdravstvenih delavcev, da bi lahko zadostili republičnim merilom, vendar pa so v srednjeročni plan zapisali, da bodo do leta 1990 zaposlili 14 delavcev, od tega 5 zdravnikov. Za kadeš se ne boje, saj se samo na medicinski fakulteti sedaj šola iz občine okrog 10 študentov, vprašanje pa je denar. Glede na današnje omejevanje skupne porabe na novo zaposlenim v zdravstvenem domu ne bi mogli zagotoviti prejemkov, razen če bi vzeli del denarja od osebnih dohodkov že zaposlenih. To pa ni

sprejemljivo, saj so morali po intervencijskem zakonu že marčevsko plačo zmanjšati za 9 odst.

NEPREDVIDENI ZAPLETI

KOČEVJE — Poročali smo, da bo s 1. aprilom začela delovati kot samostojna organizacija strokovna služba Stanovajske zadruge Kočevje. Čeprav je bila zadeva resna, se je izkazala kot prvoaprilska potegavščina. Pisarna zadruge še ni odprta. Zataknilo se je zaradi interventnih zakonov, s katerimi je onemogočeno zaposlovanje novih delavcev in tudi nakup opreme za zadrugo. Tako kaže, da bo strokovna služba Stanovajske zadruge še vedno poslovala, vsaj do novega leta, v okviru Samoupravne stanovajske skupnosti Kočevje, šele potem pa bo samostojna — seveda če ne bo prišlo vmes do novih zapletov, ki se tudi že pojavljajo na obzorju. Gre za finansiranje zadruge od strani združnikov.

Toda glede na to, da je republiško povprečje en zdravnik na 500 prebivalcev, v črnomaljski občini jih pride kar 1800, s tako majhnim številom zdravnikov ne bo moč več dolgo delati. Tako je možna le ena od dveh

• Črnomaljski zdravstveni dom je preteklo leto zaključil brez izgube, zmanjkalo je le 6,86 milijona dinarjev za sklade. Čeprav dokončnih podatkov za letošnje prve tri mesece še nimajo, se boje, da bo položaj veliko slabši. Vsak mesec so dobili namreč le dvanajstino lanskoletne vsote, povečane za 30 odst., kar pa ni zadostovalo niti za bruto osebne dohodke.

rešitev: ali krčiti pravice bolnikom ali pa zagotoviti za zdravstvo več denarja. Prvo je sicer nesprejemljivo, čeprav se delno že uresničuje, bati pa se je, da bodo bolniki še bolj prizadeti, kajti zdravstveni dom nima denarja. Na žiro računu imajo le še milijon dinarjev, v občinske zdravstvene skupnosti pa so dobili obvestilo, da do 20. maja ne bodo dobili niti dinarja več. Denar na zdravstveni skupnosti sicer je, a ga zaradi intervencijskega zakona ne smejo uporabljati. V zdravstvenem domu imajo sicer za mesec in pol dva zaloge materiala, vendar morajo nekatere zaloge neprestano dopoljevati.

M. BEZEK-JAKŠE

OČISTIMO MESTO!

KOČEVJE — Krajevna skupnost Kočevje je te dni pozvala vse kraje, hišne svete, delovne organizacije in šole, naj do prvomajskih praznikov očistijo okolico svojih stavb. Komunalna bo očistila s pločnikov in cest pesek, ki je tam ostal od zimskega posipavanja; na novo pa bodo obeležili tudi prehode za pešce, parkirne prostore in druge označbe na cestah. Tako očistevalno akcijo organizirata KS Kočevje in Komunalna pred prvomajskimi prazniki že peto leto po vrsti.

Najprej položnica za davek

B. Medved odprl bife v obrtnem domu

ČRNOMELJ — V črnomaljskem obrtnem domu, ki so ga odprli februarja, je poleg prostoro združenja in obrtne zadruge »Bela krajina« ter banke, ki bo odprla svoja vrata prihodnji mesec, tudi gostinski lokal. Združenje je dalo zanj razpis, na katerega so se prijavili štirje gostinski delavci, vendar pa so se odločili za Borisa Medveda, nekdanjega vodjo strežbe v semiškem penzionu Smuk, ki je bil tudi edini pripravljen vlagati v prostore od 3. gradbene faze naprej. »Že dolgo sem razmišljal o tem, da bi šel med zasebne gostince, a za

Boris Medved

to nisem imel možnosti. Čeprav sem se prijavil na razpis obrtnega združenja, sem imel v začetku pomisleke, da ne bom imel dovolj prometa. Zlasti pa me je stisnilo pri srcu, ko sem že teden dni po tem, ko sem odprl bife, dobil v uprave za družbene prostore položnico za plačilo 1. akontacije davka, in sicer kar 300 tisočakov. To pa je veliko glede na to, da sploh še nisem vedel, kako bo delo steklo,« pripoveduje Boris.

Vendar je danes, po mesecu dni, kar je odprl lokal, zadovoljen z delom. »Sedaj imam zaposlenega le brata, če pa bo izkupiček dober, bom zaposlil še kakšno delavko.« Razmišlja že o tem, da bi razširil ponudbo jedi, saj je sedaj moč dobiti iz njegove kuhinje le pleskavice in lepinje.

M. B.-J.

Preoblikovanja krajevne skupnosti ni

Referendum ni uspel

KOČEVJE — V Kočevju so nekaj let razpravljali o preoblikovanju svoje krajevne skupnosti, se pravi, da bi jih iz ene ustanovili več in tako samoupravo približali krajanom. Preoblikovanje pa ni uspelo, kakor ni bil izglasovan tudi novi samoprispevek, o uvedbi katerega so razpravljali hkrati.

Iz poročila o štiriletnem delu KS Kočevje mesto povzemamo, da tudi akcija ustanavljanja skupnosti stanovalec ni povsod uspela in da je ustanovljenih okoli 80 odstotkov načrtovanih skupnosti. V poročilu je nadalje zapisano, da »delegati skupščine KS na zadnji konferenci zastavili za osnovni cilj, da je treba resnično upoštevati pobude in sklepe delegatov, ki zastopajo svojo sredino.« Med drugim je ugotovljeno tudi, da so zbori krajanov slabo obiskani in da delegatov zmanjkuje časa za posvetovanje z bazo in »tako delegat ne zastopa mnenje sredine, ki ga je delegirala, temveč le samega sebe.«

Pa vendar ni bilo le težav in neuspehov. Zelo uspešno je delal svet KS in njegove komisije, posebno tiste, ki delujejo za področja urbanizma, komunalnih zadev, varstva okolja, stanovajskih zadev, kulture, telesne kulture, rekreacije in prometne varnosti. Komisija za varstvo kulturnih in zgodovinskih spomenikov pa prav zdaj uspešno vodi akcijo za ureditev bivšega pokopališča in partizanskega pokopališča na Trati v park in za obnovo cerkvice, ki je kulturni spomenik. To bo končano predvidoma do konca leta. Uspešen je bil tudi poravnalni svet.

J. P.

KAM S HRVAŠKIMI ŠOLARJI?

VINICA — Viniško osnovno šolo obiskuje letos kar 54 učencev iz Hrvaške, v prihodnjem šolskem letu pa jih bo samo v 1. razredu 12. Vendar za te učence ne priteče v Slovenijo nič denarja. Zato so na nedavni skupni seji izvršnih svetov Črnomaljske in dugoreške občine predstavniki iz Duge Reše predlagali, naj bi zaposleni iz Prikuplja, katerih otroci obiskujejo viniško šolo, prispevek za izobraževanje plačevali črnomaljski, in ne dugoreški občini. Če pa to ne bi bilo mogoče, naj se financiranju dogovorita siva za izobraževanje obeh občin. Ker bo v prihodnjem šolskem letu od 62 učencev s Hrvaške kar 52 obiskovalo nižje razrede osnovne šole, so Dugoreščani predlagali, naj bi, če bi to za viniško šolo predstavljalo preveliko prostorsko stisko, začeli s poukom od 1. do 4. razreda, v sedaj prazni šolski stavbi v Bosancih.

PROSIJO ZA DERNARNO POMOČ

KOČEVJE — Hkrati s poviševanjem stanarin naraščajo tudi zahtevi stanovalec za subvencije. Predani je bilo zahtevkov za denarno pomoč 130, lani 146, letos pa jih je bilo sredi aprila že 174, do zadnjega aprila, ko se izteče rok za prijavo, pa jih pričakujejo okoli 200. Stanovajska skupnost, ki te zahtevke sprejema in rešuje, je lani izplačala 146 stanovalcem skupno 5.376.795 din denarnih pomoči, ker sami niso mogli poravnati stanarine.

Drobne iz Kočevja

ZASMETENA POMLAD — Pomlad je tu, cvetje in zelenje pa se kar ne more prebiti na plan skozi smeti, ki krasijo kočevske zelenice. Na njih je tudi nekaj odsluženih in polomljenih starih avtomobilov, ponekod rjavijo žlebovi iz nerjaveče pločevine, ki so jih odstranili s hiš že lansko jesen, itd. Še najmanj kazijo videz mesta skladovnice drv.

SVETLE IZJEME — V nekaterih delih mesta pa so tudi svetle izjeme, ki čistijo okolico svojih stavb. Tokrat naj omenimo le stanovalca Kovača iz Zidarjevega bloka v Šeškovi ulici, ki je sam očistil okolico bloka in še delceste.

VŠILJIVI PRODAJALCI — Po blokih ponujajo knjige različni mladi prodajalci, ki se jih kar ne da otresti. Imajo povsem sodobne prijeme. Nekateri se predstavijo kot anketarji Zavoda za napredek gospodinjstva in nato ponujajo knjige, spet drugi skušajo očarati staro mamo z zagotavljanjem, kako je še lepa, bila pa bi še lepša, če bi se ravnala po nasvetu te in te knjige.

Ribniški zobotrebci

SUROVINE V SMETI — V Ribnici so na veliko razpravljali, kako podjetja vozijo še uporabne surovine na glavno ribniško smetišče, Romi tam čakajo, zbirajo surovine ter jih prodajajo Dinosu. Seveda pridejo do surovin lažje, če na smetišču zakurijo, da vse vnetljivo zgori in ostane le aluminij, steklo, železo itd. Nekateri so predlagali, naj bi postavili na smetišču stalno oboroženo stražo itd. Le neka mladinka je povsem logično vprašala, zakaj ne bi kaj v delovnih organizacijah zbirali teh surovin in jih oddajali Dinosu.

ČISTILNE NAPRAVE NE DELAJO — V ribniški občini ne delajo (ali pa ne delajo zadovoljivo) čistilne naprave (ki so zgrajene) v Sodražici, Jurjevici in pri objektih J.L.A. Zapleti so z začetkom gradnje čistilnih naprav za Ribnico, ker lastniki zemljišč nasprotujejo prodaji ali prekopavanju zemljišč.

STRELSKI JARKI — Občani opozarjajo, naj bi kadeti-milničniki in drugi, ki med vajami kopljejo po zemljiščih jame, jarko, strelske rove itd., te po vaji tudi zasuli. Lahko pa bi udeleženci takih in podobnih vaj poskrbeli tudi za čisto okolje vsaj tako, da ne bi praznih konzervnih škatel in papirjev odmetavali vsepovsod.

Trebanjske iveri

PARADIŽNIKI — V Trimu imajo slabe plače tudi v pisarnah, zato skušajo z vrtičkarstvom ali kakšno drugo »sivo ekonomijo« vsaj nekoliko izboljšati gnotni položaj. Prijatelj Dušan je tako domiselno okrasil okna svetle pisarne v »nebotičniku« kar s sadikami paradiznika. Kaže, da bo imel vrtičkar iz teh sadik, doma verjetno dober pridelek paradiznika.

SLABE PLAČE — Marsikdo privoščil delavcem občinske uprave, ker so morali po interventnem zakonu zmanjšati osebne dohodke za 11 odstotkov. Zlobneži pač mislijo, da si občinarji delijo bajne plače, zato naj jih udari »bič božji«. Toda ko bi ti vedeli, da ima na primer strokovni občinski upravni delavec z visoko izobrazbo zdaj z minimalnim delom vred okrog 26 starih milijonov plače, bi najbrž nehali zafrahtovati, gotovo pa ne bi hoteli zamenjati svoje službe.

NI INOVATORJEV? — Občinska raziskovalna skupnost je zama priča kovala, da bi od katerekoli organizacije v občini prejela odgovor na vprašanje, ali nemara nimajo vsaj kakšnega mladega študenta, ki ima nagnjenje za razvojnoraziskovalno delo in inovacije. Takemu nadobudnežu bi raziskovalna skupnost namreč pridjala kakšen milijonček k študentski. Kakor, da so se povsod ustrašili, da bi denar utegnili pokvariti mladenič in mladenke, v resnici pa so se verjetno zbalji bolj za svoj, od premajnega znanja bodo razmijani stolček.

Veliko dela, malo učinka

Inšpektorica o vračanju cen na staro raven

KOČEVJE — Tržna inšpektorica Margareta Novak, ki dela pri medobčinskih inšpekcijskih službah občin Kočevje in Ribnica, je na vprašanja o vračanju nekaterih cen na staro raven in o posledicah tega ukrepa odgovorila tako:

»Zaradi vračanja cen v trgovinah ni čutili pomanjkanja blaga, ki se je moralo poceniti. Res pa je v trgovinah manjša izbira bele tehnike, motornih žag in mopedom. Tudi pri prehrambenem blagu ni opaziti, da bi proizvajalci prenehali dobavljati blago, ki se je moralo poceniti. Je pa nekoliko manj le masla, ki ga Ljubljanske mlekarne dobavljajo trgovinam po nekem ključu.

Proizvajalca alkoholnih in brezalkoholnih pijač Badel in Slovin sta

znižala cene alkoholnih pijačam. Izgubljeni zaslužek pa želita nadomestiti pri brezalkoholnih pijačah, yslavin je tako podražil kokto, jupi in schweps, Badel pa kis.«

Inšpektorica Novakova je dodala, da se cene blagu, ki so bile s tem ukrepom znižane, ne smejo povisovati do 21. junija. Res pa je, da nekateri proizvajalci, ki bi bili dolžni znižati cene svojim proizvodom že do 29. marca, tega še vedno niso storili in da obvestila o zniževanju cen še vedno prihajajo.

Zaradi znižanja cen so imeli trgovci veliko težav in dela, finančnega učinka pa je bilo vsaj pri nekaterih stvareh malo.

J. PRIMC

Prevečkrat brez lastnih stališč

Na rob seji ZK Trebnje

TREBNJE — Uvod v zadnjo sejo trebanjskega občinskega komiteja ZK je bil neavadno živahen. Vsaj glede na to, da se je polemika in kritična razprava razvila ob dokaj suhoparni točki dnevnega reda: Realizacija sklepov prejšnje seje OK ZK. Začelo se je pravzaprav s pripombo, da so Trebnjaci že večkrat opozorili na neudeležbo predstavnikov Medobčinskega sveta ZK za Dolenjsko in CK ZKS, a vse zaman. Rečeno je bilo, da se Vilma Manček običajno opraviči (tokrat se ni!), predsednik MS ZKS pa je rekel, da pride (a ga do konca sejeni bilo), zadolženi izvršni sekretar P CK ZKS pa je, žal, resno bolan.

Toda da ne bi kazali s prstom le navzgor, je Lojze Ratajce spustil občutljivo temo na domače razmere, čes da je v osnovnih organizacijah ZK težko doseči večjo odgovornost, če pa na sejah OK ZK pogrešamo tudi vodilne komuniste v občini (razen predsednika izvršnega sveta). Na seji smo opazili tudi predsednika OK SZDL, medtem ko sta bila predsednik in sekretar občinskega sindikalnega sveta opravičena.

Še udarnejša je bila misel Slavka Podboja, čes da »delamo zelo okostenelo in okorelo«, pričemer se mu je zdel dnevni red seje (rezultati gospodarjenja 1986) popolnoma politično nezanimiv. Kot ZK pa Trebnjaci niso pravzaprav nič rekli o vrsti zelo aktualnih tem. Ni bilo »intervencijske« seje OK ZK, čeprav so ravno ob skrcenju števila članov OK dejali, da to počnejo, da bi bila partija operativnejša, bolj učinkovita. Problem je, da trebanjski komunisti dostikrat nimajo svojih stališč, zavoljo takega načina dela. Pa tudi zato, ker po nepotrebnem velikokrat čakajo na stališča višjih organov, kot da bi bila ta edino veljavna. Po načelu demokratičnega centralizma pa potem res postanejo!

P. PERC

Skrbi zaradi onesnažene vode

Najbolj je onesnažena Rinža — Tudi Kolpa je vse manj čista — Zrak onesnažujejo domača podjetja, precej onesnaženega pa dobijo tudi od drugod

KOČEVJE — Po temeljiti razpravi o ekologiji, energiji in varčevanju, ki jo je izvedla OK SZDL Kočevje, je bilo sprejetih več ključnih usmeritev za delo na posameznih področjih.

Ocenjeno je bilo, da zrak v Kočevju ni pretirano onesnažen, a je kljub temu potrebno to onesnaženje še zmanjšati s priključevanjem večjih skupnih kurilšč na osrednji toplovod, opraviti pa je potrebno tudi meritve sestave dimov, plinov in drugih škodljivih snovi, ki jih spuščajo v ozračje Melamin, Oprema, LIK in drugi; pa tudi meritve onesnaženosti zraka in kislosti padavin, ki prihajajo sem iz območja Reke (Termoelektrarna Plomin) in od drugod. Preveriti je potrebno tehnologijo svinskih farm. Za mesto Kočevje je potrebno zgraditi obvoznico in delavnico za tehnične preglede motornih vozil preseliti iz mesta.

Najbolj vzbuja skrb onesnaževanja voda, saj se kljub kanalizaciji in čistilnim napravam še veliko industrijskih in gospodinskih odpadkov odvaja v podtalnico ali v Rinžo, ki sodi med najbolj onesnažene vode v Sloveniji. Zato bodo v bodoče redno merili čistost vode v Rinži, in to pri

PRIZNANJA ZA PRAZNIK

KOČEVJE — V spomin na osvoboditev Kočevja je krajevna skupnost Kočevje proglasila 4. maj za svoj praznik. Ta praznik pa bodo letos proslavili v soboto, 9. maja. Takrat bodo med drugim podelili tudi letošnja priznanja krajevne skupnosti.

USPEŠEN SEMINAR O INOVACIJAH

TREBNJE — Čeprav analiza še ni bila dokončana, nam je predstavnik občinske raziskovalne skupnosti v Trebnjem Janez Dulc dejal, da so prve ocene dvodnevnega seminarja o razvojnoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki ga je pripravila trebanjska občinska raziskovalna skupnost, zelo ugodne. Povprečno je bilo na seminarju 26 vodilnih in vodstvenih delavcev.

izviru, v mestu in v Livoldu. Preverili bodo sestavo odpadnih tehnoloških voda iz večjih delovnih organizacij, ki se stekajo v Rinžo ali v čistilno napravo, in po potrebi zahtevali zgraditev predhodnih čistilnih naprav.

Med sprejetimi usmeritvami naj le naštejemo še ostale, ki se nanašajo na priprave za gradnjo odlagališča za

posebne odpadke, prevoz nevarnih in vnetljivih snovi, evidentiranje »rhnih« odlagališč smeti in odpadkov in ukrepe za njihovo odpravo, prepoved odlaganja snega v Rinžo (pri Avtu), ugotavljanje onesnaževalcev Kolpe in ukrepe za preprečitev tega onesnaževanja in na izdelavo posebne informacije o problemu odpadnih voda svinske farme v Klinji vasi, ki sodi med največje onesnaževalce, s predlogom za rešitev te neprijetne zadeve.

J. PRIMC

Stroji so že skoraj zasedeni

V Trimu imajo zdaj že dosti dela — Nova linija poliuretanskih plošč v marcu tudi v treh izmenah — Potrebujejo tehnične strokovnjake

TREBNJE — »Smo optimisti, da bomo delovno organizacijo do 30. junija spravili na pozitivno ničo, a o tem še nismo povsem prepričani,« je sklenil pogovor za Dolenjski list direktor največjega trebanjskega delovnega kolektiva, 780-članskega Trima, Stane Velikonja.

Lani so v Trimu računali na plačilo anuitet iz Angole in Alžirije, teh anuitet v višini okrog 750.000 ameriških dolarjev pa ni bilo. Pričakovali so tudi bolj realen tečaj dinarja. Da bi bila mera polna, je kasnil še zagon nove linije; kot prvi direktor Velikonja, sta glavna vzroka za to zamudo elektronika in doljenjska napetost. Res je, da ni bilo pri nas kakovostnega poliuretana, zato so skušali dobiti tak požarno varen material iz vzhodne Evrope. Tudi s tem niso bili čisto zadovoljni. Po požaru v Smederevu, kjer je Trimov konkurent v halo vgradil svoje plošče, se je kupna moč v Jugoslaviji močno zmanjšala.

Izgubo (159) milijonov dinarjev so v Trimu pokrili, pričetek letošnje poslovne leto pa tudi ni bil kdove kaj spodbuden, saj so poldrugi mesec zaradi pomanjkanja dela (zmanjšale so se naložbe, ni pa se še niti pričela prava sezona) delali s polovično zmogljivostjo. V marcu se je naposled le odprlo, nova linija za proizvodnjo poliuretanskih plošč je

delala tudi v treh izmenah in ob polni izkoriščenosti so delavci naredili v tem prvem spomladanskem mesecu za več kot 50.000 kvadratnih metrov plošč. Ne glede na dobro zasedenost zmogljivosti v drugi polovici prvega četrtletja so zabeležili v tem času izgubo, ustvarili pa so tudi 740.000 dolarjev izvoza, o čemer se ni kaj dosti govorilo.

Stane Velikonja

»Proizvodnja za drugo trimesečje je že skoraj v celoti zasedena. Srečujemo ses precejšnjimi težavami v ekonomskih odnosih s tujino, mi pa želimo izvoz povečati. Odtrgali smo si od ust, ostali pa smo brez ob-

• Izdelke Trima poznanjo že v 20 deželah po svetu. Lani so izvozili za okrog 4 milijone dolarjev, in ker je bilo 29 odstotkov plačila v dolarjih, je bil vpliv negativnih tečajnih razlik toliko večji. Lani so izvažali predvsem v Libijo, Tunis, Egipt, Kitajsko, Sovjetsko zvezo, Čehoslovaško in ZRN. Že eno leto obdelujejo tudi ameriški trg, a se ne mislijo prenatrati. Iščejo delo, kjer je vložena manj materiala in več dela, znanja delavcev. Da bi zmanjšali uvoz, razvijajo novo ploščo — kombinacijo poliuretana in novoterna.

P. PERC

V enem dnevu menjajo 120 vlek

Na dobovski železniški postaji imajo premalo tirov, kar povzroča zastoje

BREŽICE — Ob železniški progi Ljubljana — Zagreb se je mala dobovska postaja razvila v pomembno menjalno postajo, na kateri se praviloma ustavljajo vsi vlaki. Brez postanka vozijo skozi samo novi aviovlaki in poslovni vlak Zagreb — Pulj, ki imajo svoje vleke. V 24 urah zamenjajo v Dobovi lokomotive na 120 mednarodnih, ekspresnih, lokalnih, potniških in tovornih vlakih. To delajo zaradi različnih elektrifikacijskih sistemov na slovenskem in hrvaškem delu proge.

Ado Vovčak, ki je že 26 let šef postaje, je povedal, da je Dobova edina postaja v Sloveniji, kjer so hkrati v službi štirje vlakovni odpravnik. Notranji vlakovni odpravnik vodi promet in prometno dokumentacijo, njegov pomočnik ali notranji vlakovni odpravnik postavlja javec rokuje z elektroroletno

TV BOOM V KRŠKEM — Pretekli torek so pred hotelom Sremič v Krškem postavili TV anteno za sprejem satelitskih TV programov, hkrati pa so v zeleni dvorani hotela namestili tudi devet barvnih televizorjev (prispevala jih je Novotehna), kjer so lahko številni gledalci spremljali TV sporede iz več zahodnih držav. Reči je treba, da je TV novost vzbudila precej pozornosti med Krčani, odbor za napeljevanje kableske TV v Krškem pa si od tega obeta, da bo poslednji nameštanj instalacij za sprejem satelitskih TV programov vzbudilo več interesa. Predsednik odbora je Ivan Glogovšek, odbor pa se bo sestal jutri v prostorih KS Krško, kjer se bodo dogovorili o nadaljnjih akcijah. (Foto: J. Simič)

Odraslim kažejo zrcalo

Pionirji so prečesali svoje okolje — Zahtevajo, da največji onesnaževalci več naredijo zanj

BREŽICE — Petkova občinska pionirska konferenca o varstvu življenjskega okolja je bila sklepno dejanje ogromnega dela, ki so ga to pomlad opravili pionirski odredi osnovnih šol. Pobuda, naj bodo naravoslovni dnevi sestavni del dejavnosti mladih od trenutka, ko je s Triglava krenila na pot štafeta mladosti, je nalezela tokrat na izredno plodna tla. Šolarji so prečesali

vso občino in v vsakem kraju posebej opozorili na zapostavljanje okolja; na onesnaženost rek in potokov, na zastiranje zraka, na širjenje divjih smetišč, na ogroženost gozdov, na škodljivi vpliv škropiv in umetnih gnojil in na možnosti za načrtno zbiranje različnih vrst odpadkov.

Pionirji so obiskali več delovnih organizacij, evidentirali so smetišča po vsej občini, ugotavljali največje onesnaževalce zraka in voda, prirejali foto razstave najbolj neurejenih predelov v svojem okoliščju, ugotavljali oporečnost pitne vode iz vodovodov, analizirali vzorce vode iz Save, Sotle, potokov, mlak in ribnikov.

Na konferenci so svoje zahteve do čistjšega okolja povzeli v sklepih, v katerih z imeni navajajo, kdo je dolžan kaj storiti za ekološko svetlejši jutri. Za čistilne naprave morajo na primer poskrbeti Celuloza Krško, govedorejska farma v Globokem in Tovarna pohištva. Jedrska elektrarna pa za varnejše odlaganje radioaktivnih odpadkov. Dobiti hočejo odkrit odgovor na vprašanje, če je brežiška voda zares radioaktivna. Predlagajo ustanovitev ekološkega društva, da bo spremljalo uresničevanje sklepov in dogovorov o varstvu okolja. Od Komunalnega podjetja zahtevajo, naj redno odvažati smeti in poleti razkužuje kontejnerje. V Posavju naj bi ustanovili obrat za predelavo odpadnih surovin. Tudi čistilne akcije odraslih v mestu in krajevnih skupnostih naj bi bile pogostejše. Ogledalo, ki so ga pokazali odraslim o njihovem odnosu do okolja, ne prenese izmikanja. Ne manjka samo denarja, ampak tudi volje in zagnanosti, kakršno je tokrat pokazala najmlajša generacija ob prizadevanju svojih mentorjev.

VEČ KOT 3 KILOMETRE ASFALTA — S posodobitvijo in asfaltiranjem 450 metrov Florjanske ulice (do Praznika) in kar 2700 metrov ceste, ki povezuje Drožanje in okoliške vasi s Sevnico, je sevnška krajevna skupnost izpolnila pomemben del iz programa krajevnega samopriskpeva. Na sliki: delavec CP Novo mesto polagajo asfalt pod vasjo Drožanje. (Foto: P. Perc)

za Centralne delavnice — Tozd za popraviljanje voz v Dobovi. To povečuje njihovo osnovno dejavnost, saj prihaja vsak dan v popravilo po 25 do 30 voz in se jih prav toliko vrača nazaj v promet. Zaradi tega in zaradi naraščajočega prometa je sedanjih šest tirov premalo, zato bodo že letos po rekonstrukciji dobili tri nove ture. Nanje komaj

● Na vprašanje, koliko ur na dan je zaprt cestni prehod v Dobovi, je Vovčak odgovoril, da dvanaest ur ali celo več v 24 urah. Tega časa ne morejo skrajšati, kajti uvozni signal pride v lego »prosto« samo, če je cestni prehod zavarovan. Tako je programirana varnostna naprava. Krajnom povzroča čakanje veliko jeze, toda za rešitev ali nadvoz ni denarja. »Imeli bi ga, če bi ob rekonstrukciji proge občina prispevala 50-odstotni delež,« je dejal Vovčak.

čakajo, saj bo razširitev zmogljivosti ob konicah preprečila blokiranje vlakov na območjih ŽTP Zagreb ali ŽG Ljubljana. Vlaki vozijo drug za drugim, ker je proga tehnično tako dovršena, da si lahko sledijo na tr minut.

V Dobovi potrebujejo za menjavo vleke na enem vlaku povprečno 15 minut, vendar imajo premalo tirov in to ovira normalno odvijanje prometa. Pri tem upoštevajo pomembnost vlaka. Prednost ima ves potniški promet, zato je tovorni občutno zapostavljen. J. TEPPEY

DOBITNIKI PRIZNANJ

KRŠKO — V petek, 24. aprila, ob 17. uri popoldne bodo v mali dvorani Delavskega kulturnega doma Edvarda Kardelja podelili letošnje srebrne znake OF, srebrne znake sindikata, komunistom, ki so v ZK že 30 ali 40 let, pa bodo podelili knjige. Srebrni znak OF bodo prejeli: Ivan Glogovšek, Krško; Janez Uršič, Krško; Jože Čepin, Senovo; Margareta Marjetič, Brestanica; Marija Kukovičič, Brestanica; Anton Milar, Mrtvice, in kolektiv Doma upokojencev Impoljca, delovna enota Krško. Srebrni znak sindikata pa bodo prejeli: Albin Cerovšek, TCP Djuro Salaj; Franc Černelič, poklicna gasilska enota; Stane Gramc, TCP Djuro Salaj; Pavle Gričar, Agrokombinat; Majda Kostrevc, Labod tozd Libna; Daniel Peterkovič, TCP Djuro Salaj; Marija Sedaj, OŠ Krško; Rudi Smodič, Metalna TGO Senovo; Majda Tomažin, Agrokombinat; Zvonko Troglrič, JE Krško; Tatjana Večko, občinski svet Zveze sindikatov; Franc Voljčansk, Pionir; Stane Zorko, SOP tozd Oprema, in Konferenca osnovnih organizacij sindikata SOP Krško.

»Luč se ni prižgala, tavamo v temi«

BREŽICE — Minuli teden smo poročali, da mladinci Srednje šole nočejo sodelovati na zaključni prireditvi dneva mladosti 25. maja v Beogradu, ker se ne strinjajo s scenarijem. O razlogih za odklonitev sva se pogovarjali z dijakinjo Ireno Ulčarjevo. Mladijo poznajo tudi kot voditeljico mladinskih oddaj na brežiškem radiu.

Novica o tem, »je začela,« da bo 30 dijakov lahko nastopilo na stadionu v Beogradu, nas je sprva navdušila, toda ko smo prebrali scenarij, je uplahlil ves zanos in prireditelj izgubila privlačnost v naših očeh. Dva dni smo razpravljali o predlogu republiške konference ZSMS, naj bi šli v Beograd, vendar smo se nazadnje zedinili, da ne bomo sodelovali.

● »Zaradi česa ste bili tako ogorčeni?«

»Zaradi ponižujočega besedila v pesmi Jugoslavlani, saj mladi nismo samo seksualni iztirjenci in pijanci, kot nas ta prikazuje. Tudi zamisli o nogometni tekmi med modrimi in rdečimi, med Jugoslavom in Hrvojem, med Urošem in Slovenkom, kupljene z rezultatom 8:1 za rdeče, ne sprejemamo, pa tudi reklam ne. Vsak kolikor toliko prisoben človek bo dijakom dal prav, ker se nočejo iti smešit in poniževati na stadion JLA v Beograd. Čudimo se edino temu, da so lahko zvezni odbor za pripravo štafete in drugi tako mirno sprejeli neresni scenarij Slobodana Vujevića in Žarka Čigoje pod zvonečim naslovom Se bo letos prižgala luč.«

J. TEPPEY

SKORAJ NARED ZA SREČANJE

SEVNICA — V Florjanski bo ta teden že vse nared za tradicionalne Igre brez meja, pestro kulturno, športno in zabavno srečanje ob dnevu OF in v počastitev mednarodnega praznika dela. Prireditelj se bo pričel kot običajno 30. aprila ob 15. uri s triurnim kulturno-sportnim programom. Športne ekipe pozivajo, naj pohitijo s prijavi. Za veselo rajanje ob dobri jedi in pijači bo poskrbel ansambel Savinjskih sedem, spored pa bo povezoval Boris Kopitar.

Sindikata — deveta skrb

BREŽICE — Občinski sindikalni svet dvakrat zaporedoma ni bil sklepčen in obrakotni delegati po telefonu zagotovili udeležbo. Kljub temu niso prišli, čeprav so nekateri zapustili podjetje z izgovorom, da gredo na sejo. Prvič so se po dvajsetminutnem čakanju razšli, drugi se po triletnem zapravljanju časa sejo vendarle začeli in jo končali brez veljavnih sklepov. Potrdili jih bodo prihodnjič.

Sisovska praksa, da delegate ponovno kličejo, ko so najbolj disciplinirani že zbrani, se tokrat ni obnesla. Kaže, da se tudi sindikalni delavci poživljajo na organizacijo, kljub problemom, ki se ta čas kopičijo v gospodarstvu in družbenih službah.

Kdove zakaj nikogar nič več ne gane prav zdaj, ko je bilo pričakovati vročo razpravo o gospodarjenju, lanskem, letošnjem in jutrišnjem, predvsem pa o tem, kaj se spreminjajo v modernizira. Brežičani so pri kadrovskem štipendiranju spet odpovedali in predstavnik medobčinskega sveta ZS jim je očital, da so ostali le pri besedah.

Bolj kot delegati iz gospodarstva so bili zagreti tisti iz šolstva in zdravstva zaradi zahteve po znižanju prispevnih stopenj, kljub temu da so jih delavci pripravljali plačevati v sedanji višini. To pomeni črtanje pravic in programov, s čimer se ljudje ne strinjajo.

Kmetijske organizacije napovedujejo, da je obračunavanje dohodka po novem zanje pokop, ker se sredstva pri njih obračajo le enkrat na leto. Neupoštevanje različnosti so razpravljavci očitali vrsti zakonov in med drugim tudi odnosu do občin. Brežiška je na primer lani pobrala 320 milijonov davka od obrti (krška 160), vendar razvoja ne more spodbujati, saj nima pravice izdajati gradbena dovoljenja domačem, ki se vračajo s stroji in drugo opremo.

Slovci na primer ne more zaposliti sezoncev, čeprav bi njihovo delo desetkrat povrnilo stroške. Vse te stvari bi po mnenju Sindikalnih aktivistov morale priti na dan v zboru združenega dela. Toda delegati molčijo.

J. TEPPEY

PRIZNANJA ZA LEPO OKOLICO

KOSTANJEVICA — Komisija za ocenjevanje okolja kostanjeviškega turističnega društva je tudi lani ocenjevala urejenost vrto, bregove reke Krke, hišnih pročelij in balkonov. Pohvale najboljšim bodo podelili na letni skupščini Turističnega društva Kostanjevica, ki bo 26. aprila v gostišču Pod Gorjanci. Prejeli jih bodo: Marija Klemenčič, Uršula Žulič, Vika Bohinc, Jože Martinčič, Antonija Sintič, Slavica Pirnar, Ana Gorenc, Radovan Burja, Janez Tušar, Cvetka Palčič, Marija Krištof, Irena Simičič, Majda Kržan, Tončka Petretič, Martina Petretič, Marija Jordan, Marija Unetič, Marija Rešetič, Jožefa Klavž, Ruža Jereb, Jožefa Voljčjak, Brigita Colarič, Iskra, Novotehna in župnijski urad.

Kabelska TV bo zaživela junija

V Florjanski, Drožanjski in stari Sevnici prva kabelska TV v Posavju — Krajanje vse sami postorili in plačali — 184 naročnikov — Veliko zanimanje

SEVNICA — »Glavna postaja kableske televizije bo prispela iz Gornje Radgone ta teden. Čeprav smo jo plačali že 20. novembra lani, nam je Gorenje-Elrad pač ni mogel prej dobaviti, ker ni prejel iz uvoza nekaterih glavnih delov. Zato seveda kasni finantista glavne postaje pri antenskem stolpu. Upamo, da bo vsaj do srede juninja signal prišel do vseh 184 naročnikov,« je povedal predsednik gradbenega odbora za izgradnjo kableske televizije v Sevnici Vinko Govekar.

Gradbeni odbor se je podvil pri nabavi potrebnega materiala in naprav. Tako mu je uspelo še po stari ceni nabaviti tudi parabolično anteno za satelitski prenos, seveda brez satelitske postaje. Od pripravljenosti ljudi, da primaknejo še kakšen dinar, bo odvisno, kako na široko si bodo Sevnčani odprli vrata v svet, se pravi ali tudi s pomočjo satelitske televizije. Vsekakor bodo skušali tako kot doslej slediti vsem tehnološkim izboljšavam. To zagotavlja glavni projektant dipl. inž. Lojze Prosenec iz RTV Ljubljana, ki bo sodeloval tudi pri nekaterih poglavitnih izvedbenih delih ob glavni liniji kableske televizije.

Pobudnike za gradnjo prve kableske televizije v Posavju iz Florjanske je sprva precej motilo, ker so v akciji ostali brez vsaj moralne, politične podpore občinskih in krajevnih dejavnikov, češ da gre zgolj za neko

zasebno zadevo in za nepotrebno razkošje. Ljudje v Florjanski, Drožanjski ulici, na Cesti na grad,

Vinko Govekar: »Ljudje so prispevali skupaj preko 13,5 milijona.«

Glavnem trgu in v naselju Pod Vrtačo, ki so se ogreli za kabelsko TV, so doslej opravili veliko udarniških ur, 138 gospodinjstev je ob tem plačalo še po 80 tisočakov, 46 naročnikov pa po 40, 60 tisočakov. Kar 36 naročnikov s polovičnim prispevkom je iz strnjenege blokovekega naselja Pod Vrtačo.

Krajanje so pač na televiziji in iz časopisov zvedeli, da drugod po Sloveniji, denimo v severovzhodni Sloveniji, oblast in politika, ne le spodbujata, ampak celo vodita podobne akcije. Če bi bilo tako tudi v sevnškem primeru, bi se verjetno precej lažje dokopali do raznih dovoljenj in listin. Zdej se jih je nabralo že za dve debeli mapi. Še dobro, da je akciji dala »streho in domovinsko pravico« vsaj sevnška krajevna skupnost. Da bo poslednji morda drugače, lahko slutimo iz delovnega programa sevnškega občinskega izvršnega sveta, ki je v delovni program za letošnje drugo trimesečje za sejo 28. maja vnesel tudi točko: Pogoji in možnosti širjenja kableske televizije v občini Sevnica.

P. PERC

KOMEDIJA PERO NOCOJ V BREŽICAH

BREŽICE — Odrso sušo iztekače se gledališke sezone bodo drevi prekinili dijaki brežiške Srednje šole. Dramska skupina KUD Franjo Stiplovec bo tokrat uprizorila komedijo Pero. Njena avtorja sta Pierre Barillet in Jean Pierre Gredy. Srednješolci so komedijo naštudirali pod vodstvom režiserke in mentorice prof. Marije Lelič.

Krške novice

ŽE DELUJE — Kdo ali kaj? Tale rubrika. Pred časom smo poročali, da je telovadnica osnovne šole v Leskovcu zelo zamarnjena. Očitno je bodico prebral pravi človek na pravem mestu in poprosil čistilke, da so se nad telovadnico spravile s krpmi, metlami in sesalci. Podobno je vžgala tudi bodica zoper kostanjeviško cvetličarno, kjer so že namestili cvetjev okna in celo pospravili okoliško lokala.

U SLOVENAČKIM GORAM — Delavski kulturni dom Edvarda Kardelja praznuje letos 10. obletnico delovanja. Sem pa tja se med filmistiše kvalitete najde tudi kaj dobrega na jubilejnem programu. Tako je pretekli petek tam gostovalo Mestno gledališče ljubljansko z zelo dobrim musicalom (brez večjih naprežanj zanj menda ne dobiš vstopnice v Ljubljani), v Krškem pa je bila dvorana komaj do polovice napolnjena. Podobno je bilo tudi pri nastopih ansamblov Big ben in Arruba, ki sta nastopala v dvorani preteklo soboto ob 17. uri popoldne. Očitno je Krčane bolj zaposlovalo barvanje pihrov kot nastopanje glasbenikov.

ROMUNSKA BLAGOVNICA — Očitno se v Nakupovalnem centru v Krškem zelo dolgočasijo. Tovariši v diskontu si je pri blagajni strigel nohte, v petek popoldne je zmanjkalo kruha že ob 16. uri. V gornjih nadstropjih pa je tako in tako temno, kakor bi živel v Romuniji, kjer ne smejo gorjeti več kot 40-vatne žarnice.

ZA KEGLJACE NE VENIHČE — Krški kegljači slovijo po kakovosti, med njimi je celo državna reprezentantka Tončka Škafer. Ker je bilo kegljačem že dovolj življenja v anonimnosti, so nekdanjemu predsedniku kluba naročili, naj poskrbi za propagando. Vendar je predsednik zadnje čase vse preveč zaposlen s spremljanjem osmih sporedov TV.

Sevniški paberki

DOBRE ZVEZE — Vrli organizatorji vsakoletnih kulturno-zabavnih srečanj 30. aprila v Florjanski letos niso spravevali beogradskega vremenoslovca Koljičičkega o napovedi vremena za ta predpraznični dnevi. Florjanci so pravi, da imajo dobre zveze »z onim zgoraj« in da bo zanesljivo lepo vreme. Redni obiskovalci prireditelj pa sprašujejo, kakšne zveze neki bi morali imeti, da bi pri srečelovu v Florjanski tudi kaj zadel.

PRESEDNIK — Zadnjič smo nekatero kar uglede Boštanjčane spraševali, če morda vedo, kdo je predsednik občinskega komiteja Zveze komunistov Sevnica. Nekaj jih je uganilo ime sekretarja partije, do pravega imena predsednika pa se niso pretolkli, kljub temu da smo namignili, da prihaja iz njihove fare. Naposled smo sklenili, da povemo, da je ta neznanji funkcionar Boštanjčanom zelo dobro znani Roman Novšak, zdaj direktor občinske geodetske uprave.

ZAFRKAVANJE — Vodja delegacije krajevne skupnosti Boštanj Alfred Zeleznik je na zadnji seji občinske skupščine protestiral zoper nefairno vedenje prejšnje seje, ko je predsednik družbenopolitičnega zbora Vlado Močivnik kot predsedujoči skupnega zasedanja vseh zborov, zavrkljivo komentiral večjo aktivnost boštanjke delegacije, češ: »Spet Boštanj.« Ker predsednika Močivnika na zadnji seji ni bilo, bo verjetno zanimiv odmevsaj na ta zapis.

Jeziku dal znanstveni in ljudski temelj

Dr. Jože Toporišič v Ribnici govoril o jezikoslovcu Stanislavu Škrabcu — Še zdaj težave z izdajo del

RIBNICA — 15. aprila je v Ribnici predaval prof. dr. Jože Toporišič o Stanislavu Škrabcu in slovenskem knjižnem jeziku. Stanislav Škrabec (1844 do 1918), doma iz Hrovače, je bil tudi profesor na novomeški frančiškanski gimnaziji (od 1868 do 1870). Njegovo prvo delo Oglasu in naglasu slovenskega jezika je izšlo leta 1870. Kot osnovo slovenskega knjižnega jezika je uveljavil kranjščino oz. dolejščino. Svoje jezikovne spise je objavil tudi na platnicah Cvetja iz logov sv. Frančiška, in to kar 30 let.

Za svoje delo za življenja ni požel posebne hvale in priznanj, pač pa več zamere. Z objavljanjem del je imel težave, pa tudi danes se njegovim delom ne godi nič bolje, čeprav je že pripravljenega gradiva kar za tri knjige. Predavatelj je osvetlil Škrabca kot jezikoslovca in ga predstavil tudi kot človeka.

Predavatelj je dopolnil domači profesor Janez Debeljak s podatkom, da je Stanislav Škrabec vpisan kot odličnjak v drugo ribniško zlato knjigo (v prvi je vpisan France Prešeren, zdaj pa vodijo tretjo). Opozorilo je na žalostno dejstvo, da Stanislav Škrabec v Ribnici nima svoje ulice, se pravi ulice, ki bi se imenovala po njem. Omenjena je bila spominska plošča na Škrabčevi rojstni hiši v Hrovači in v Kostanjevici pri Gorici, kjer je Škrabec preživel 42 let.

omenjen pa ni bil njegov spomenik v ribniškem Parku kulturnikov.

Predavanje je poslušalo največ učiteljev in profesorjev, nekaj drugih ljubiteljev slovenskega jezika in tudi nekateri sorodniki jezikoslovca Stanislava Škrabca.

J. PRIMC

Obraz iz spomeniškega parka kulturnikov v Ribnici: jezikoslovec Stanislav Škrabec.

Čas za predsedanje se izteka

Tudi v dolenski in posavski regiji za nekatere srednje šole preveč kandidatov

DOLENJSKA, POSAVJE — Bodoči srednješolci, ki se niso prijaviли na »pravo« šolo, še vedno lahko predsedajo. Kot so bržkone slišali že na informativnem dnevu ali pa so zvedeli kje drugje, lahko to store še do sobote, 25. aprila. Zlasti je zaželeno, da povlečejo prijave s šol, na katere je prevelik naval. Seveda usklajevalci vpisa pričakujejo, da bodo na ta način lahko napolnili prve letnike tistih šol, ki se tradicionalno borijo za zasedbo razpisanih mest. Med take sodijo v Sloveniji na splošno gradbene in kmetijske šole, druge težave v zvezi s tem pa so bolj ali manj posebnosti posameznih šolskih regij.

Tudi na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju je zasedba razpisanih mest za prve letnike usmerjenega izobraževanja kroničen problem, čeprav se je do zdaj še vedno posrečilo oddelke spraviti pod streho, kot pravimo. Upajo, da bo tako tudi letos in da bodo s preusmerjenjem učencev kos problematiki tudi na šolah, ki so z dosedanjimi prijavi najslabše pokrile nove prve letnike. Take šole oziroma programe pa imata dolenski in posavska regija.

DANES ZADNJIČ ZA ABONMA

NOVO MESTO — Novomeška gledališka sezona se izteka, v Domu kulture ta teden še zadnjič gostuje eno od poklicnih gledališč. To je Drama SNG iz Ljubljane s predstavo igre Vrsta dramatika Israela Horovitza. Včeraj je bila predstava za abonmajski red A, danes pa bo za red B. Zaključna abonmajska predstava je hkrati deveta, kolikor jih je tudi bilo načrtovanih v sezoni 1986/87.

RAZSTAVA DEL DOMAČINKE

ŠENTJERNEJ — V tukajšnji osnovni šoli bodo jutri ob 20. uri odprli razstavo del slikarke Jožice Medle iz Šentjerneja.

Kot rečeno, taka problematika izbija na dan po prijavih, še posebej, če je prevelik razkorak med razpisanim številom učnih mest in zasedbo. V razreševanju prihaja do najrazličnejših težav in zapletov, pri čemer morajo usklajevalci in preusmerjevalci, preden jim uspe dokončno sestaviti polnoštevilne oddelke prvih letnikov, upoštevati ne le tako imenovane objektivne razmere, da pač vsaka šola lahko sprejme le določeno število prvošolcev, ampak tudi pravico kandidata, da si poklic izbere sam v skladu z željo in sposobnostjo. Sicer pa bo že kmalu znano, kakšne akcije bodo še potrebne, da bi res zasedli nove prve

letnike srednjih šol usmerjenega izobraževanja tako, kakor so razpisani, pa tudi, koliko bodo k temu pripomogli sami učenci — s predsedanjem s prenatrpane na deficitarno šolo.

I. ZORAN

Po podatkih pristojnih služb se je v dolenski regiji prijaviło premalo učencev v programe družboslovno-jezikovne in naravoslovno-matematične dejavnosti srednje šole v Črnomlju, tekstilnokonfekcijske tehnologije v Metliki ter lesarstva in gostinstva v Novem mestu. Seveda pa so na tem območju tudi šole, ki so dobile znatno preveč prijav. V Novem mestu so velik presežek prijav zabeležili za šolanje strojnikov ter v programih za poslovno-finančne in trgovinske dejavnosti. Preveč prijav je tudi v programu za poslovno-finančno dejavnost na ustreznih šolah v Brežicah. Razumljivo je, da so ti problemi le najbolj izstopajoči, ne pa vsi, s katerimi imajo v obeh regijah opraviti.

Tudi petič uspešno

DOLENJSKE TOPLICE — Peti topliški knjižni sejem, na katerem je bilo minul teden od ponedeljka do petka popoldne na ogled in naprodaj prek 600 knjig Mladinske knjige in drugih slovenskih založb, se je iztekel. Čeprav v trenutku, ko pišemo te vrstice, še ne moremo zapisati končne ocene, pa vseeno lahko poudarimo, da je bil topliški knjižni sejem tudi letos zelo zanimiva in vsaj za lokalne razmere zelo odmevna kulturna manifestacija.

Najslovesnejši sejamski dan je bil v torek, 14. aprila, ko je knjižno sejmšče v malem salonu topliškega zdraviliškega doma obiskal pisatelj Anton Ingolič, ki slavi 80-letnico rojstva. Zelo prisrčno je bilo njegovo

Po poročilih iz zdraviliškega doma je bil letošnji topliški knjižni sejem vse dni dobro obiskan. Najdlje so se med knjigami in sploh v sejamski dvorani zadrževali šolarji in ostala mladina, in sicer tudi zato, ker so vseskozi vrtili filme, posnete na video tehniko.

srečanje z mladimi bralci iz topliške in vavtopiške osemletke, ki so ga organizatorji — Mladinska knjiga iz Novega mesta, Zdravilišče Dolenjske Toplice in osnovna šola Baza 20 iz Dolenjskih Toplic — pripravili v viteški dvorani zdraviliškega doma. Gost je podelil bralna priznanja učencem za njihovo zvestobo knjigi in mentorjem, ki so jih pri tem usme-

Gostuje sevniški oder z »Orkestrom«

Prireditve v DKD E. Kardelje v Krškem ob 10-letnici ustanovitve

Četrtek, 23. 4., ob 18. in 20. uri: am. akc. film Komandos.

Petek, 24. 4., dopoldne — za učence osnovnih šol: slov. film Ne joči, Peter; ob 19.30: gostuje Orkester mladih Sevnica s predstavo Orkester igra koncert.

Sobota, 25. 4., ob 20. uri: akc. film Komandos.

Nedelja, 26. 4., ob 18. uri: am. glas. kom. Električne sanje.

Ponedeljek, 27. 4., na radiu Brežice: Filmski kotiček DKD.

Torek, 28. 4., dopoldne: gostuje Orkester mladih Sevnica s predstavo Orkester igra koncert — za učence srednje šole; ob 20. uri: angl. polit. drama »1984« (zadnja velika vloga Richarda Burtona).

Sreda, 29. 4., ob 16. uri: Risanke; ob 18. uri: amer. kom. Divje življenje.

Četrtek, 30. 4., ob 20. uri: amer. kom. Kje so fantje.

JAKČEVO DARILLO KOČEVJU

KOČEVJE — Jutri, 24. aprila dopoldne bo akademski slikar Božidar Jakac podaril občinski skupščini Kočevje zbirko portretov udeležencev Kočevskega zbora, ki je bil od 1. do 3. oktobra 1943. Darilo pogodbo bo podpisal Božidar Jakac, v imenu občinske skupščine Kočevje pa predsednik Stane Letonja. Podpis pogodbe bo v avli Šeškovega doma, v tem domu, ki se je takrat imenoval Sokolski dom, pa je leta 1943 zasedel Zbor odposlancev slovenskega naroda.

JAKČEVE GRAFIKE NA JESENICAH

JESENICE — V tem železarskem mestu pod Karavankami bodo z vrsto prireditev proslavili otvoritev nove jeklarne in praznik dela. V četrtek, 30. aprila, bodo v razstavem salonu jeseniških likovnikov Dolik odprli razstavo grafik akademskega slikarja Božidarja Jakca.

kultura in izobraževanje

Za izkušnje zmanjkuje časa

BREŽICE — Društvo glasbenih pedagogov Dolenjske združuje ravnatelje, glasbene učitelje in učence dolenskih glasbenih šol. Deluje šole dobro desetletje, sadovi dela pa so dobro vidni v družbeni in enotnem predstavljanju tega delčka slovenskega ozemlja. Vsako leto pripravi nekaj skupnih seminarjev, aktivov in srečanj, na katerih udeleženci poglabljajo znanje, proučujejo učne metode in gradiva.

Žal v zadnjem obdobju ostaja vse premalo časa za izmenjavo izkušenj, saj na srečanju

Branka Kaplan

glasbenih šol vse več govorimo o problemih financiranja, o opremljenosti šol in podobnem, skratka, o vsakodnevnih težavah, ki v zadnjem času pestijo tudi druge kolektive, pravi Branka Kaplan, ki je predsednica društva že drugo leto. Poleg tega, da glasbenim šolam primanjkuje denarja, je vse manj tudi glasbenih pedagogov, ugotavlja. Šole si pomagajo na vse načine, mnogokrat to pomanjkanje rešujejo s povečanim številom ur, kar pa posamezne učitelje pelje k preveliki obremenjenosti.

Društvo glasbenih pedagogov je letos pripravilo že dve večji akciji. Dolenjske glasbene pedagoge so poslali na zvezni seminar in pripravili uspelo, že tradicionalno revijo glasbenih šol. O njej je Kaplanova povedala: »To je že ustaljena oblika družajnega učencev in pedagogov glasbenih šol. Pred leti, ko so bile revije še v novomeški, Kozinovi dvorani, smo pedagogi tudi izbirali najboljše, kar se ni dobro obneslo. Revija ni prostor za rivalstvo, podrejanje in povzdigovanje. Temu poglavitnemu smotru bodo podrejene tudi naslednje tvorne skupne prireditve.

J. PAVLIN

Bolj malo za antikvariat

NOVO MESTO — Prvi organiziran odkup starih knjig in razglednic za antikvariat Mladinske knjige, ki so ga v sredo, 15. aprila, izpeljali prek tukajšnje knjigarne Mladinske knjige, ni dal pričakovane bere. Nabralo se je le za nekaj kartonskih škatel še sprejemljivega gradiva, kar pomeni, da prav starih in res vrednih knjig tako rekoč ni bilo naprodaj. Novomeščani jih ali nimajo ali pa jih želijo obdržati, če niso celo prezrli prijaznega povabila Mladinske knjige, naj prinesejo antikvarne reči v knjigarno na Glavnem trgu. Sicer pa pravijo, da obiskovalcev na odkupu dan ni bilo tako malo in da so se tudi zanimali za to akcijo. Morda pa se bo kdaj prihodnjič izpolnilo, kar so želeli tokrat, kajti »vedno senajde kdo, ki potrebuje prav to, kar je vam odveč«, kot je stalo na zdajšnjem povabilu.

Petje in priznanja

Na jutrišnji občinski pevski reviji v Trebnjem bo nastopilo šest zborov — ZKO bo podelila pet priznanj

TREBNJE — Pevstvo je v trebnjski občini, podobno kot drugod na Dolenjskem, najbolj množična ljubiteljska kulturna dejavnost, saj ima svoj pevski zbor tako rekoč že vsak večji kraj, da o šolskih zborskih niti ne govorimo. Zbori že nekaj let

Na pevski reviji, ki bo hkrati tudi osrednja občinska proslava ob dnevu OF, bodo podelili razna priznanja. Priznanja za delo na področju kulture, ki jih podeljuje občinska Zveza kulturnih organizacij, bodo prejeli: Darja Korelec iz KUD Ivan Cankar v Veliki Loki, Ivo Matoš kot dirigent občinskega pihalnega orkestra v Trebnjem, osnovna šola Jožeta Slaka-Silva, delovni kolektiv tovarne Tesnila v Trebnjem in krajevna skupnost Mokronog.

zapravstjo predstavljajo svoje dosežke na skupnih, občinskih prireditvah oziroma revijah. Za otroške in mladinske zборе, ki delujejo predvsem na šolah, je bila taka predstavitev pred dnevi v Šentrupertu, jutri, 24. aprila, pa bo občinska revija še za odrasle pevce.

Revija bo v trebnjskem kulturnem domu, začela pa se bo ob 19. uri. Na njej bodo peti: mladinski zbor trebnjskega KUD Pavel Golja pod vodstvom Jureta Teršarja, mešani zbor mirnske Svobode z

HRVOJEV MISAL V KRŠKI KNJIŽNICI

KRŠKO — V ponedeljek, 13. aprila, je bila v knjižnici tukajšnje kapucinske samostanske slovesnosti, na kateri so predstavnik sindikalne konference Tovarne celuloze in papirja Djuro Salaj izročili Valvasorjevi knjižnici in čitalnici knjigo Hrvojev misal. S tem darilom sindikalne organizacije krških celulozarjev in papirničarjev seje Valvasorjeva knjižnica in čitalnica zelo obogatila, saj predstavlja Hrvojev misal ne le knjižnično dragoceno, ampak tudi enega od dokazov za razvoj pismenstva na jugoslovanskih tleh. Hrvojev misal je star hrvaški obredni zapis v glagolici.

I. Z.

Slikar življenjske harmonije

V Dolenjski galeriji do 17. maja na ogled dela Ivana Vavpotiča — Na otvoritveni slovesnosti Tržačana Igor Kuret in Barbara Faiman izvedla koncert sonat

NOVO MESTO — Narodna galerija v Ljubljani je januarja pripravila veliko pregledno razstavo slikarskih del Ivana Vavpotiča (1877—1943), sodobnika naših impresionistov (Jakopiča, Groharja, Jame, Sternena). Izbor je od minulega petka na ogled v Dolenjski galeriji, a je tudi ta pripravljen tako, da zaobsega celoten slikarjev opus, vsa področja, na katerih je deloval.

Kot je ob ljubljanski razstavi omenila dr. Anica Cevc, Vavpotič sicer ne sodi vsam umetnostni vrh, vendar je z raznovrstnostjo svojega dela, s specifičnim meščanskim zaledjem naročnikov, s kritično pisano besedo, s kultiviranim slikarskim, grafičnim in oblikovalskim delom soustvarjal in dokumentiral kulturno klimo prvih desetletij 20. stoletja v Sloveniji.

Vavpotičevo vsestranskost je poudaril tudi dr. Milček Komelji, ko je govoril na otvoritvi novomeške razstave. Še več, dejal je, da je bil Vavpotič slikar življenjske harmonije. Slikal je predvsem realnost. Takšno, kot jo je moč dojeti z očesom v njeni barvno-linearni in prostorski celovitosti, še posebej pa njeno predmetnost kot nosilko barvno bogatih, očarljivih videzov, v katerih je zamaknjeno užival. Prav to posebno lahko označimo kot Vavpotičevo specifično osebno potezo.

Razstava je tematsko razdeljena v dva sklopa. V zgornji, veliki dvorani Dolenjske galerije so olja s pejsažnimi motivi, tihožitje z rožami pa vrsta portretov. Med slednjimi jih je nekaj, ki so v lasti Dolenjske galerije (npr. Kette, avtoportret). Pa tudi sicer je v izbor uvrščenih več del iz Vavpo-

tičevega novomeškega obdobja, čeprav je na Dolenjsko prihajal občasno.

V spodnji, mali dvorani je Vavpotič predstavljen kot odlični risar, karikaturni, knjižni oblikovalec in ilustrator, mojster gledališke scene. Med temi eksponati je videti več scenjskih zasnov za uprizoritev Grumove drame Dogodek v mestu Gogi. Oblikoval je več razglednic. Z

OBČINSKA PEVSKA REVIJA V SEVNICI

SEVNICA — Občinska Zveza kulturnih organizacij priredi v soboto, 25. aprila, ob 19. uri v kulturni dvorani GD Sevnica tradicionalno občinsko pevsko revijo. Nastopili bodo Dekliški nonet Tržišče, Lovski oktet Studence, oktet Boštanjki fantje, Mešani pevski zbor Primož Trubar iz Loke, Mešani pevski zbor Jutrjanke in Mešani pevski zbor Lisce iz Sevnice. Revijo bo spremljal tudi republiški selektor prof. Egon Kunej iz Celja, ki bo odbral tri najboljše pevске skupine za nastop na posavski pevski reviji.

Pri pobratenih na Rabu

Na otvoritvi razstave kočevskih likovnikov v mestu Rab predstavili tudi pesnico Vido Škrabar

RAB — Za praznik občine Rab, ki je pobratena z občino Kočevje, so kočevski likovni amaterji 11. aprila v Rabu odprli razstavo svojih del. Odprta bo še do konca tega tedna. Na otvoritvi je kočevske likovnike predstavil njihov vodja Vito Savič. Govoril je tudi o delu kluba likovnih amaterjev Kočevje pa tudi o pesnici Vidi Škrabar, mladi zdravnici iz Kočevja, katere pesmi so ob tej priložnosti predstavili pobrateni Rabovcem.

Vito Savič je o tokratnem srečanju s pobrateni in uspehu razstave povedal:

»Srečanje je bilo prisrčno, bratsko. Za razstavo je vladalo veliko zanimanje tako med domačini kot tudi med turisti. Do mačinom smo ob tej priložnosti podarili sliko kočevskega likovnega amaterja Marjana Kužnika.

Na razstavi se je trlo obiskovalcev že, ko smo jo postavljali. Žal je nekoliko nerazumljivo, da je odprta le od 8. do 13. ure, kar že zaradi turistov ni najboljše poteza. Prijetno presenečenje sem doživel, ko mi je neki nemški turist dejal, da je prišel na razstavo tudi zato, ker pozna Kočevje, posebno še delov-

vsem tem delom je pokazal podobno razpetost kot kasneje za njim Božidar Jakac.

Pred otvoritvijo Vavpotičeve razstave je bil v Dolenjski galeriji koncert, na katerem sta tržaška Slovenca, violinist Igor Kuret, ki je od oktobra na izpopolnjevanju v Hannoveru, in harfistika Barbara Faiman, leta 1983 dobitnica prve nagrade na mednarodnem tekmovanju harfistov v Parizu, izvajala Krumpolzova, Boieldienova, Spohrova in Donizettijeva dela (sonate).

Zanimiva, obenem pa tudi poučna razstava bo odprta do 17. maja.

I. Z.

KONCERT BO ŠELE TO NEDELJO

NOVO MESTO — Orgelski koncert z izvajalcem Hubertom Bergantom in pevci — solisti sopranistko Zlato Ogjanovič, baritonistom Marcelom Ostavševskim in basistom Dragišo Ogjanovičem bo v cerkvi novomeškega frančiškanskega samostana šele to nedeljo, torek, 26. aprila ob 19.45 in ni bil že 19. aprila, kot je bilo v prejšnji številki pomotoma natisnjeno. Do napake, za katero se prizadetim opravičujemo, je prišlo v tiskarni.

no organizacijo Avto Kočevje. Pohvaliti je razstavljena dela in dejal, da so mu posebno všeč dela kočevskih kiparjev Glada, Toiča in Hočevarja.

J. PRIMC

Vito Savič: »Na Rabu me je poleg velikega obiska na otvoritvi naše razstave še posebno presenetilo prizadevanje domačinov za lepo okolje, urejenost mesta, njegovo arhitekturo in zgodovinske spomenike.«

POPRAVEK

V prispevku »Petelin, megljenke in še kaj«, objavljenem na 8. strani prejšnje številke Dol, lista, je bila navedena napačna registrska številka avta, čigar voznik je s prehitro vožnjo skozi vas ogrožal ne samo perjad, ampak tudi ljudi. Prava številka temne zastave 128 je NM 121-800, lastniku vozila s številko, ki je bila objavljena, pa se v imenu tiskarskega škrta opravičujemo.

Uredništvo DL

TAJNI KONCERT?

V Metliki je 15. aprila odpadel koncert skupine Rendez-vous. Člani te sicer zelo uspešne skupine so prišli v Metliko pravočasno, ogledali so si dvorano kulturnega doma, kjer naj bi bil koncert, vendar so polure pred napovedanim nastopom odšli. Za to so krivi njihovi oboževalci, ki naj bi kar drli v dvorano, bilo pa jih je vseh skupaj kakšnih dvajset. Ob tem se postavlja vprašanje, ali so Metličani res tako nezainteresirani za to zvrst glasbe. V tem je del resnice, je pa še nekaj: v celi Metliki ni bilo niti enega plakata, ki bi opozarjal na ta dogodek. Plakat skupine Rendez-vous je sicer bil v izlozbi trgovine s kasetami, vendar na njem ni bilo napisane niti besede.

VETERANI NA PROGO ŠAMAC-SARAJEVO

Na pobudo RK ZSMS pripravlja odbor brigadirjev veteranov obisk mladinske proge Šamac-Sarajevo, ki bo od 15. do 17. maja. Udeležence bo v BiH peljal poseben vlak, ki se bo ustavil v Bos. Samcu, Doboju in Sarajevu. Cena prevoza je 3.750 dinarjev. Odbor, ki ima sedež v Ljubljani, Josipine Turnograjske 6, (tel. 061/222-502), seveda vabi vse brigadirje veterane.

MLADINA S STUDENCA ZA ZGLED

V zadnjem času mnogokrat beremo o številnih sestankih, ki so jih organizirali mladi z namenom, da bi v naši družbi čimprej popravili to, kar jih najbolj žuli. Žal pa v največ primerih ti sestanki potekajo dokaj razburljivo, potem pa vse tiho je bilo... Drugačno pot pa je ubrala mladina s Studenca. Na enem izmed svojih sestankov so se pogovarjali, kako je onesnažena okolica od Impoljece proti Studencu. Prav po tej cesti se pelje vsak dan na delo in z dela mnogo Studencanov, ki si v bližnji Sevnici ali pa Krškem služijo vsakdanji kruh, vozijo pa se tudi številni turisti, ki si želijo svežega zraka in gostoljubnosti tukajšnjih prebivalcev. Kot sem že omenil, niso ostali le pri besedah, celo, ki vodi od impoljskega gradu na Studenec, so tudi očistili. Kaj vse so našli v tej nabiralni akciji, je težko povedati. Ljudje pač zmečejo stran različne predmete, ki jih ne potrebujejo več, za čistočo okolja pa se največkrat ne zmenijo.

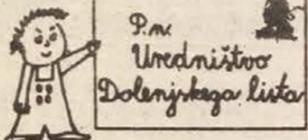
Ob tem želim še enkrat poudariti: ni dovolj samo, ugotovljati, kajti takih ljudi je med nami mnogo, treba je pljunuti v roke in nekaj konkretnega narediti. Pri tem nam je lahko za zgled mladina s Studenca.

S. SMERDEL

PISMO IZ FRANKFURTA

Mladi pisci so nam spet pisali, največ o nastopih ob 8. marcu. Takrat so se spet enkrat srečali s prijatelji iz stare in nove domovine, nastopali so na proslavah, imeli so grozno tremo, a je kar izpuhtela ob prisrčnih aplavzih. Nekateri so bili žalostni, ker so morali že zgodaj oditi s proslave, saj tramvaj pozno ponoči ne vozi v predmestja. Mladi dopisniki so v pismu povedali še veliko lepega o svojih mamah, ki jih imajo nadse radi.

MLADI DOPIŠNIK

NIČ VEČ »NA ČRNO«

Na šoli so bile velike težave, ker učenci niso imeli izpita za moped, a so precej motorizirani. Dogovorili smo se, da bomo delali izpite kar na šoli. Naše prometno znanje je ocenila komisija Avto-moto društva Sevnica. Sedaj imamo skoraj vsi izpizte za moped, a od deklet sem do konca vztrajala je jaz.

TINA HOČEVAR
OŠ XII. SNOUB
Krmelj

NAŠ UČENEC PRVAK

Najboljši s šolskega tekmovanja o prometu smo sodelovali 14. aprila na občinskem tekmovanju »Kaj veš o prometu« v Sevnici. Na križiščih so zapisovali miličniki vse naše napake in jih posredovali ocenjevalni komisiji. Po končani mestni vožnji smo pisali teste iz prometnih predpisov, potem smo vozili na poligonu. Tudi ta preizkus smo opravili skoraj vsi brez večjih napak. V vožnji s kolesom je postal Božo Vidmar iz 8. razreda naše šole občinski prvak višje skupine. Ekipno smo bili drugi, za Boštanjčani.

Dopisniki
OŠ XII. SNOUB
Krmelj

ŠE VELIKO PLESATI

Ob koncu plesnega tečaja smo imeli v šolski telovadnici plesno tekmovanje. Vsi pari so najprej zaplesali dunajski valček, potem se je zavrtelo dvanajst najboljših v šestih tekmovalnih plesih. Po pričakovanju sta najlepše plesala Nuška Hervol in Jani Kršak. Za lep zaključek sta nam zaplesala dva para nekdanjih učencev naše šole. Da bomo plesali tako kot ta dva para, se bomo morali še precej učiti.

PRIMOŽ JESENKO, 6. a
OŠ bratov Ribarjev
Brežice

TEKMOVANJE ZA VEGOVO PRIZNANJE

Letos je bilo novomeško občinsko tekmovanje za srebrno Vegovo priznanje na osnovni šoli Otočec. Udeležilo se ga je 138 mladih matematikov vseh osnovnih šol v občini. Najbolje so se odrezali med šestošolci Izток Speh (OŠ Katje Rupena), Dušan Zgonc (OŠ Grm), Matej Šporar (OŠ Katja Rupena), med sedmošolci Janez Zaletelj (OŠ Grm), Robi Mohorčič in Rebeka Koncilja (oba OŠ Katja Rupena), med osmošolci pa Jasna Stokanovič, Polona Peterle (obe OŠ Katje Rupena) ter Erik Kraševc (OŠ Milke Šobar-Nataše). Vsi ti učenci so prejeli bogate knjižne nagrade. Republiškega tekmovanja mladih matematikov za zlata Vegova priznanja pa se bodo udeležili Janez Zaletelj (OŠ Grm) in Robi Mohorčič (OŠ Katje Rupena) od sedmošolcev, od učencev 8. razredov pa Jasna Stokanovič, Polona Peterle, Gregor Macedoni (vsi OŠ Katje Rupena), Erik Kraševc (OŠ Milke Šobar-Nataše) in Marko Istenič (OŠ Bršljin). Ob tem se zahvaljujemo tudi pokroviteljem tekmovanja: Tovarni zdravil Krka, Hotelu grad Otočec in Občinski izobraževalni skupnosti Novo mesto.

TANJA TERPOŠIČ
OŠ Otočec

KRITIČNI MLADI KOČEVEC

KOČEVCJE — Značilnost zadnjega Mladega Kočevca je, da ni v njem naveden ne izdajatelj ne uredniški odbor, pod prispevki tudi ni podpisov avtorjev, za nameček pa ni nikjer ne njegove zaporedne številke in tudi datuma izida ne. Pa vendar so v njem zanimivi sestavki.

Žal so mladi pisci ne le kritični, ampak tudi črnogledi. Kritizirajo našo kulturno raven in zapostavljanje slovenskega jezika, »ki smo si ga težko priborili«. Kritični so tudi sestavki o letošnji Pustni ohceti pa tudi razmišljanje pod naslovom In vazija tretjih bitij, v katerem pisec ugotavlja: »Mesto (Kočevje, seveda) je postavljeno na gnilih tramovih v živem blatu, ki se ugreza v iztrebkih Laži, ki kraljuje ne le tu, ampak povsod.«

REZKA MAJER

PRIJATELJEM ZAPELI — Na obisku v Domu starejših občanov v Novem mestu je zapel tudi zbor trebanjskih upokojencev. Njegovih 28 članov vodi študentka glasbene akademije Jožica Kravcar.

TELEVIZIJSKI SPORED

PETEK, 24. IV.

TV MOZAIK:
10.00 TEDNIK
11.00 DOKUMENTAREC MESECA: ČEZ
11.40 SVET NA ZASLONU
12.20 SONCE IN SENČE, ponovite 7.
14.50 — 00.40 TELTEKST
15.05 TV MOZAIK, ponovitev
17.25 POROČILA
17.30 MAKEDONSKE LJUDSKE
17.50 FRAČJI DOL, 11. del ameriške
nanizanke
18.15 VEČ VESELJA Z VRTOM, 1.
oddaja
18.45 RISANKA
19.00 DANES:
OBZORNIK
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 SRCE GORATE DEŽELE, 4.
del novozelandske nadaljevanke

21.05 PO SLEDOVIH SLOVENCEV
V SVETU: Delavci vseh dežel
21.45 SZDL ZA DRUŽBO 21.
STOLETJA (okrogla miza v uredništvu
Dela)
22.30 POROČILA
22.35 IDENTIFIKACIJA ŽEN-
SKE, italijanski film
Zgodba filma, ki ga je režiral zname-
niti režiser Michelangelo Antonioni, je
ljubezenska, ki hkrati odpira nekatere
probleme medčloveških odnosov med
moškimi in žensko. Uspešen filmski
režiser srednjih let išče žensko, ki naj bi
igrala v njegovem novem filmu, vendar
o njej nima povsem določene predstave
in tudi scenarija za film še nima. V vsaki
novi ženski išče svojo neopredeljeno
vizijo ženske za svoj film, kar obremeni
njegov odnos do žensk. Zato ženske tu-
di kar naprej izgublja.

DRUGI PROGRAM

16.55 Test — 17.10 Dnevnik — 17.30

SOBOTA, 25. IV.

7.45 — 13.30 in 15.15 — 23.15
TELETEKST
8.00 POROČILA
8.05 RADOVEDNI TAČEK
8.20 PAMET JE BOLJŠA KOT
ŽAMET
8.25 B. Jurca: BABIČNA RESNIČNA
PRAVLJICA
8.40 B. A. Novak: V OZVEZDJU
POSTELJE, predstava PDG Nova
Gorica
9.25 PERISKOP
10.30 ZADNJE POLETJE OTRO-
ŠTVA, 3. del
11.00 NAŠA PESEM, 8. oddaja
11.30 MIR IN RAZOROŽITEV —
SPREOBRTITEV (Švedska), zadnji
del dok. serije OZN
12.00 JUGOSLOVANSKA TEVE-
TEKA, ponovitev 2. oddaje

16.15 POROČILA
16.10 CINDY, ameriški film
17.50 ZDRAVILNE VODE: Čateška
Toplice
18.25 DA NE BI BOLELO
18.45 RISANKA
19.00 DANES:
KNJIGA
INOVATOR LETA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
19.50 ZRCALO TEDNA
20.15 LJUBIVA SE, ameriški film
22.20 DNEVNIK
22.35 V PRIČAKOVANJU JUT-
RIŠNJEGA DNE, 3. del ameriške
nadaljevanke

DRUGI PROGRAM

15.15 Test — 15.30 Jugoslavija, dober
dan — 16.05 Otroška oddaja — 16.50

NEDELJA, 26. IV.

8.55 — 23.30 TELETEKST
9.10 POROČILA
9.15 ŽIV ZAV
10.10 LUTKE IN LUTKI
10.15 FRAČJI DOL, ponovitev 11.
dela
10.40 V PRIČAKOVANJU JUT-
RIŠNJEGA DNE, ponovitev 3. dela
11.25 S POLKO IN VALČKOM PO
SLOVENIJI
12.00 LJUDJE IN ZEMLJA
12.20 POROČILA
13.10 MALU, zadnji del brazilske
nadaljevanke

13.55 Tacen: MEDNARODNO TEK-
MOVANJE KAJAK—KANU NA
DIVJIH VODAH
15.00 POZNATE JUGOSLAVIJO?
(kviz)
16.30 PRISLUHnite TIŠINI
17.10 DVORNI NORČEK, ameriški
film
18.45 RISANKA
19.00 DANES:
KINO
TURISTIČNI NAGELJ — NEŽA
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 POTOVANJE V VUČJAK, 13.
del nadaljevanke

PONEDELJEK, 27. IV.

8.45 — 11.45 in 14.15 — 23.30
TELETEKST
9.00 POROČILA
9.05 PRAZNIČNI ZVOKI: PIHALNI
ORKESTER LITOSTROJ
9.35 KAJ MORA SOVA OPRAVITI
SPOMLADI
10.15 ŠTIRJE DNEVI PRED SMRT-
JO (jugoslovanski film)
14.30 POROČILA
14.35 NOVA DEŽELA, švedski film
17.10 RADOVEDNI TAČEK, 9.
oddaja

17.25 PAMET JE BOLJŠA KOT
ŽAMET
17.30 MANJ DIJAKOV, DA BO
MANJ DIVJAKOV, dok. film
18.00 MPZ ZAGORJE
18.30 RISANKA
18.45 PODELITEV PRIZNANJ OF
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 MOČNO ZDRAVILO, 4. del
nadaljevanke
21.05 S. Makarovič: PELINOV MED,
glasbena oddaja
21.40 POROČILA
21.45 JUGOSLOVANSKA TEVE-

TOREK, 28. IV.

TV MOZAIK:
10.00 ŠOLSKA TV — VESOLJE
11.00 JEZIKOVNI UTRINKI
11.05 ANGLEŠČINA VIII
11.35 FRANCOŠČINA VII
16.10 — 22.40 TELETEKST
16.25 TV MOZAIK, ponovitev
17.30 POROČILA
17.35 TEDANSKI ZABAVNIK
18.45 RISANKA

19.00 DANES:
OBZORNIK
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 J. Javoršek: ŽIVLJENJE IN
SMRT PRIMOŽA TRUBARJA,
predstava iz Velikih Lašč
21.40 R. Strauss: DON KIHOT, simfo-
nične variacije na viteške teme
22.25 DNEVNIK

SREDA, 29. IV.

TV MOZAIK:
10.00 INTEGRALI
10.40 J. Javoršek: ŽIVLJENJE IN
SMRT PRIMOŽA TRUBARJA,
ponovitev
16.35 — 23.00 TELETEKST
16.50 TV MOZAIK, ponovitev
17.30 POROČILA

17.35 KO BO POMLAD — Lučka
(ČB)
18.05 JAPONSKE PRAVLJICE:
Lovec na race
18.20 SKRIVNOSTI MORJA: Toplo-
krvne živali globin, 2. del
18.45 RISANKA
19.00 DANES:
OBZORNIK
19.26 VREME

Na podlagi 3., 4. in 8. člena odloka ter 4. člena pravilnika o podeljevanju priznanja občine Trebnje objavlja Komisija za odlikovanja in priznanja skupščine občine Trebnje

RAZPIS o podelitvi priznanja občine Trebnje

Priznanje se podeljuje za izredno uspešno, družbeno pomembno ali življenjsko delo, ki je prispevalo k napredku ter ugledu občine na gospodarskem, pedagoškem, znanstvenem ter drugih področjih. Priznanje je enkratno in se podeljuje vsako leto za občinski praznik občanom, delovnim in drugih organizacijam ter društvom. Predloge za podelitev priznanja dajejo delovne, družbenopolitične in druge organizacije, samoupravne skupnosti ter društva. Komisija za odlikovanja in priznanja skupščine občine Trebnje bo sprejemala predloge na predpisanih obrazcih do vključno 15. 5. 1987.

KOMISIJA ZA ODLIKOVANJA IN PRIZNANJA
SKUPŠČINE OBČINE TREBNJE
338/16

Šaram-baram — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 Piknik v Rogaški slatini — 19.30 Dnevnik — 20.00 Iz koncertnih dvoran — 22.05 Mikronezija: vetrovi spremembe (kanadski film) — 22.55 En avtor, en film

TV ZAGREB

8.20 Poročila — 8.25 Šaram-baram — 8.55 TV v šoli — 10.30 Poročila — 10.35 TV v šoli — 12.30 Poročila — 13.45 Prezrli ste, pogledite — 15.00 TV v šoli — 16.00 Dober dan — 17.10 Kronika Reke — 17.30 Šaram-baram — 18.00 Znanost — 18.30 Risanka — 18.40 Številke in črke — 19.00 TV kolektor — 19.10 Risanka — 10.30 Dnevnik — 20.00 Močno zdravilo (serijski film) — 21.05 Ikarov let (kviz) — 22.05 Dnevnik — 22.25 Kulturni magazin — 23.55 Poročila

TV ZAGREB

9.00 TV v šoli — 10.30 Poročila — 15.10 Almanzorov zaklad (sovjetski film) — 16.45 Mali koncert — 17.00 Poročila — 17.05 TV kolektor — 17.15 Narodna glasba — 17.45 Kritična točka — 18.30 T. O. (dok. oddaja) — 19.30 Dnevnik — 20.15 Boljše življenje (humoristična serija) — 21.05 Hombre (ameriški film) — 22.50 Dnevnik — 23.10 Nočni spored

21.10 ZDRAVO, 2. oddaja

DRUGI PROGRAM

8.55 POROČILA — 9.00 Danes za jutri — 12.15 Anglunipe (oddaja v romščini) — 12.30 Oddaja resne glasbe — 14.30 Test — 14.45 Finale DP v boksu — 16.30 Izviri — 17.15 DP v rokometu — 18.30 DP v vaterpolu — 19.30 Dnevnik — 20.00 Raziskovalci (poljudnostnanstveni film) — 20.25 Mali koncert — 20.40 Včeraj, danes, jutri — 21.00 Kariera Nikodema Dizme (1. del serijskega filma) — 21.50 Dokumentarna oddaja — 22.35 Poezija

TEKA — FRONTNO GLEDA LIŠČE: Smeh v partizanih

DRUGI PROGRAM

16.00 Dober dan, šport — 17.10 Dnevnik — 17.30 Grimmove pravljice — 17.45 Otroška oddaja — 18.00 Beogrski TV program — 19.00 Indirekt — 19.30 Dnevnik — 20.00 Meridiani (zunanja politika) — 20.30 Mali koncert — 20.45 Včeraj, danes, jutri — 21.05 Domači kino: Morlice (francoski film) — 22.35 Znanstveni grafiti

DRUGI PROGRAM

17.10 Dnevnik — 17.30 Angleščina VIII — 18.00 Francoščina VII — 18.40 Številke in črke — 19.00 Videogodba — 19.30 Dnevnik — 20.00 Ko se korenin zavemo: Veš, poet, svoj dolg? — 20.55 Zrebanje lota — 21.00 Narodna glasba — 21.50 Kako je z vašim očetom (zabavni program)

ČETRTEK, 30. IV.

TV MOZAIK:
10.00 ŠOLSKA TV: KAJ JE FILM
Filip Robar-Dorin: POGLED STVA-
RIL, slovenski kratki film
11.00 ENI IN DRUGI, francoski film
16.15 — 22.40 TELETEKST
16.30 TV MOZAIK, ponovitev
17.35 POROČILA
17.40 S. Makarovič: ŠKRAT KUZMA
18.00 PISMA IZ TV KLOBUKA
18.45 RISANKA
19.00 DANES
OBZORNIK
19.26 VREME
19.30 DNEVNIK
20.05 TEDNIK
21.05 VEGETINA KUHINJA
21.15 SONCE IN SENČE, 11. del
španske nadaljevanke
22.10 DOKUMENTARNE IVERI:
BEAUTIFUL SIDE HARD
22.25 DNEVNIK

DRUGI PROGRAM

17.10 Dnevnik — 17.30 Smogovci — 18.00 Finale jugosl. pokala v vaterpolu — 19.00 TV kolektor — 19.10 Risanka — 19.30 Dnevnik — 20.00 Narodna glasba — 20.45 Poročila — 21.00 Dokumentarni večer — 22.30 Branje

Dr. Adolf Medvešek

4. aprila je nepričakovano v 76. letu življenja umrl dr. Adolf Medvešek-Šumski, upokojeni generalmajor, znani partizanski zdravnik in nosilec številnih vojni in mirdobnih priznanj in odlikovanj. Že kot študent medicine je med vaščani Zabje vasi, kjer se je leta 1911 rodil v revni družini, užival ugled in spoštovanje. Tudi njegovo uspešno politično delo je pripomoglo k temu, da je njegova rodna vas postala in ostala v vojni vihri napredna in ni bilo v njej vaščana, ki bi postal okupatorjev sodelavec. Priprava vstaje, delo v organih KPS in OF za okrožje in Novo mesto so bile njegove glavne naloge pred odhodom v partizane, kamor je odšel maja 1942, kjer je opravljal sanitetne naloge, skrbel za ranjene in bolne borce. Do osvoboditve in pozneje vse do upokojitve je opravljal pomembne in odgovorne dolžnosti v saniteti. Kot prekaljen borec za človekove pravice, izkušen revolucionar in velik humanist je znal ob vsaki priložnosti najti toplo človeško besedo, poiskati izhod, ponuditi pomoč. Bil je razumevajoč za vsakogar, pozoren do sobesednika, pripravljen pomagati takrat, ko je bil človek pomoči najbolj potreben. S svojimi bogatimi revolucionarnimi izkušnjami je bogatil soljudi in sode-

S cvetjem in pesmijo

Obiskali prijatelje v Domu starejših občanov

27. marca letos smo bili v Domu starejših občanov v Novem mestu, kjer živi tudi 35 oskrbovancev iz naše občine. Obiska smo se z naše strani udeležili predstavniki trebanjskega Centra za socialno delo in Rdečega križa, predstavniki krajevnih skupnosti Trebnje, Mirna in Sentrupert, od koder je največ naših oskrbovancev, ter mešani pevski zbor trebanjskega Društva upokojencev. Potovali smo s posebnim avtobusom, ki nam ga je plačala občinska skupnost socialnega skrbstva Trebnje, za kar se ji zahvaljujemo.

Ob obisku, za katerega je dala pobudo direktorica Lojzka Potrčeva, smo izročili vsem oskrbovancem šopke zvončkov, ki so jih naredile tovarišice z varovanci Kluba duševno prizadetih v Trebnjem. Prisotne je nagovoril tajnik krajevnih skupnosti Trebnje Ivan Zajc in povedal, da bo tudi v Trebnjem dom starejših občanov. Potem je zapel naš zbor, vsi skupaj pa smo se prijateljsko razgovorili o življenju v domu. Spet smo se prepričali, da sedmoosobne osebe močno trudi, da bi bilo življenje oskrbovancev kar najprijetnejše. Spoznali smo, da posvečajo v domu veliko skrb za bogato kulturno življenje v njem, saj smo navdušeno zaploskali

PRIJATELJEM ZAPELI — Na obisku v Domu starejših občanov v Novem mestu je zapel tudi zbor trebanjskih upokojencev. Njegovih 28 članov vodi študentka glasbene akademije Jožica Kravcar.

Namesto več še manj samoupravljanja?

Eden od odgovorov na že prisotne kritike na račun spreminjanja zakona o združenem delu pred spremembami ustave oziroma hkrati z njimi, a tipično po jugoslovansko neusklajeno z njimi (kar pomeni, da bo po sprejetju sprememb ustave potrebno še enkrat spreminjati zakon o združenem delu), je, da se je o nujnosti sprememb zakona o združenem delu govorilo že takrat, ko spreminjanje ustave ni še nihče omenjal, in da nekateri zakoni že sedaj presega zakon o združenem delu. In tako se v teh dneh po prvih obravnavah po raznih organih in telesih začenja široka javna razprava o osnutku sprememb zakona o združenem delu, male, delavske ustave, ki naj bi bila zaključena nekje do konca junija letos. Na nedavnem dolenskem posvetu je bilo postavljeno republiškim razlagalcem osnutka sprememb vprašanje, koliko bodo pripravljenci sploh pripravljene upoštevati pripombe. To je res vprašanje, a menda se splača vsaj poskusiti.

Zakon o združenem delu, ki velja dobro desetletje, šteje blizu 700 členov. Osnutek sprememb napoveduje poseg v skoraj vsak

tretji člen zakona. Zelo malo je predlogov za črtanje posameznih členov, več pa za vključitev novih norm. Vse bolj je jasno, da komisija skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona o združenem delu, ki je osnutek pripravila, dela ni najbolje opravila. Poskusi, da bi zakon prispeval k učinkovitejšemu poslovanju, večjemu in smotrnemu samoupravljanju, k spodbujanju boljšega dela, pa ne z represijo, ampak s spodbudo itd., so tudi malo manj povprečnim očem zelo dobro skriti v obilici novih členov, odstavkov, dopolnitev. To bo nujno povzročilo še večji normativizem in podvajanje posameznih zadev, ki so ali še bodo podrobno urejene v posebnih zakonih.

Že zakon pa se v osnutku sprememb zelo temeljito loteva podrobnega urejanja posameznih vprašanj, kot da hočejo zakonodajalci čim manj stvari prepustiti naključju in tudi samoupravljalni presoji ter jih čim več urejati iz centra. Vse to je seveda povsem v nasprotju z usmeritvami, ki so pripeljale do spreminjanja zakona o združenem delu. Za povrh pa je glede na številne naše izkušnje dejansko bolj malo

verjetno, da bi v javni razpravi lahko dosegli bistvene spremembe besedila osnutka sprememb, pa naj bo še tako slabo oziroma v nasprotju z začrtanimi cilji. Sestavljavci bodo verjetno (kot praktično vedno pri nas) lahko s pozicij moči branili svoje delo kot skoraj mojstrovino. Da so nekatere predlagane spremembe v nasprotju z veljavno ustavo, pa očitno niti ni vredno omenbe.

In kakšni so cilji spreminjanja delavske ustave? Prvič naj ne bi zakon o združenem delu več vseboval določb, ki se v praksi niso potrdile. Na področju družbenoekonomskih odnosov naj bi nove zakonske določbe predvsem spodbujale delavce, da bi bolje gospodarili in ustvarjali več dohodka, s tem pa obnavljali in povečevali družbena sredstva. Členi, ki govorijo o delovnih razmerjih, se ukvarjajo predvsem z brezposelnostjo in povečevanjem odgovornosti delavcev za izpolnjevanje njihovih delovnih obveznosti. Med določbami o samoupravnem organiziranju združenega dela pa so vsi novi predlogi podrejeni zahtevi, da bi s pomočjo zakonskih

predpisov zopet pridobila večjo vlogo delovna organizacija kot poslovno tržni subjekt. Velike so spremembe pri vlogi in položaju osebnega dela in sredstev v lasti občanov, pri združevanju tega dela in sredstev v zadrage, pogodbene organizacije in druge oblike, sprejemljive za naš sistem. S številnimi novimi normami na tem področju naj bi odpravili preštevilne predsodke o drobnem gospodarstvu. Zasebni kapital namreč lahko precej prispeva k pospešenemu gospodarskemu in družbenemu razvoju in k zmanjšanju velike nezaposlenosti. Po novem bi lahko zasebniki opravljali prav vse dejavnosti razen tistih, ki bi jih zakonsko prepovedali. Že temeljne določbe tudi dokaj odkrito govorijo o tem, da se lahko delovni ljudje neomejeno ukvarjajo z domačo obrtjo, zaposlujejo družinske člane in v skladu z zakonom tudi druge delavce. Osnutek sprememb zakona prinaša tudi reafirmacijo združništva, zadrage napoveduje za celo vrsto področij in dejavnosti, in sicer tako proizvodne kot nedohodkovne in uslužnostne. V zadrugah bi posamezniki lahko združevali le delo ali le sredstva ali oboje skupaj. Kot izhodišča za združevanje omenja zakon prostovoljnost, svobodno izbiro oblik in načinov združevanja ter jamstvo vsem vlagateljem sredstev, da njihova lastninska pravica na vloženi sredstvih ne bo okrnjena. Poseben člen v tej zvezi govori o zadružni lastnini. To vprašanje pa naj bi uredili v novih ustavnih določbah, saj gre za specifično obliko družbene lastnine.

Zaposlenim v združenem delu osnutek ne obljublja, da bodo najprej razdelili plače, šele nato pa poskrbeli za vse drugo, o čemer so govorile teze. Povzema določbe lani sprejete novega zakona o celotnem prihodku in dohodku, s tem pa so sredstva za osebne dohodke na koncu seznama o razporejanju dohodka. Žiro računi delovnih organizacij naj bi bili po novem pravilo in ne več izjema, to pa je le ena od potez avtorjev osnutka, da bi s pomočjo predpisov okrepili vlogo delovnih organizacij. Preko njih naj bi po novem potekal ves poslovni promet, v delovni organizaciji ali celo na ravni sozda naj bi oblikovali tudi cenovno politiko, kolikor ne bo v rokah zvezne administracije. V osnutku ni jasno videti težnj po dosledni uveljavitvi tržnih zakonitosti, kar pa je v položaju izjemnih finančnih zagat treh federalnih enot in zaradi izgub cele vrste panog itak vprašljivo. Temeljna organizacija bo skratka precej izgubila na svoji dejanski veljavi v praksi, predvidene pa so še nove oblike organiziranja, na primerčasne organizacije, za izpeljavo nekega projekta.

V poglavju o družbenoekonomskih odnosih zbuja največ pozornosti določbe o delovnih razmerjih. Če bodo vse predlagane spremembe sprejete, bo zakon precej podoben nekdanjemu zveznemu zakonu o medsebojnih razmerjih v združenem delu, ki je republikam prepuščal ureditev le redkih vprašanj. Po novem naj bi zakon o združenem delu celo predpisoval, kdaj se morajo upokojiti moški in ženske. Tudi določbe, ki zahtevajo, da bodo morali v organizacijah obvezno zaposliti ljudi, ki so se prijavili na natečaj in izpolnjujejo pogoje, ne bodo prispevale h krepitvi samoupravnega položaja tozdev, pa tudi delavcev ne. Ta del zakona je očitno podrejen problemom brezposelnosti na nekaterih območjih Jugoslavije. Precej možnosti odpirajo zakonske spremembe za razporejanje delavcev v tozdev, delovnih organizacijah, sozdih. Večkrat je poudarjeno, da zaposlitev ni privilegij, ampak je delo zagotovljeno le tistim, ki vestno izpolnjujejo svoje delovne dolžnosti. Zato ni čudno, da osnutek našleva kar 11 primerov, ko bodo morale disciplinske komisije izreči ukrep prenehanja delovnega razmerja zaradi kršitve delovnih dolžnosti. Doslej je zakon navajal le en tak primer: kadar delavca pet dni zapored neopravičeno ni na delo. Spremembe zakona predvidevajo tudi, da neuspešni direktorji in drugi poslovodni delavci ne bodo mogli zasesti direktorskega stolčka v drugem podjetju. Sicer pa bodo imeli poslovodni delavci nekaj več pooblastil, tudi kadrovskih. Predvidena je krepitev vloge delavskega sveta, omejuje pa se število zadev, o katerih naj bi se delavci odločali na referendumu. Normiranje v organizacijah združenega dela naj bi omejili tako, da bodo zaposleni v delovni organizaciji urejali posamezna vprašanja z enim samoupravnim aktom, tako da mnogih samoupravnih določb ne bo treba sprejemati v vsakem tozdu posebej. Dejstvo pa je, to so osnutku in njegovim sestavljavcem z prvih razpravah tudi očitali, da so spregledali vrsto vprašanj, na primer legalizacijo stavk, možnosti skrajšanja delavnika, ki pa je poskusno že v praksi, da osnutek kaže težnje po še večji centralizaciji vsega, predvsem pa, da ne prinaša predvsem zahtevnega manjšega normativizma in večjega samoupravljanja. Sicer pa se javna razprava šele začne. Upajmo na najboljše!

Z. L.-D.

LETO 1 PO ČERNOBILU

Predrag Anastasijević, generalni direktor Nuklina, je v daljšem pogovoru za Borbo med drugim izjavil, da bomo v Jugoslaviji do leta 2005 začeli graditi štiri jedrske elektrarne. Graditev je po njegovem odvisna predvsem od rezultatov razprave o dolgoročnem programu razvoja energije do leta 2000, vendar pa je stališče države, kot je poudaril Anastasijević, do nuklearne energije zelo jasno: smo predvsem za prepoved proizvodnje jedrskega orožja. Kot je rekel prvi mož Nuklina (institucije, ki združuje jugoslovanski jedrski lobi), se morajo predsedstvo države, ZIS in SZDL jasno javno izreči glede domačih jedrskih elektrarn, kajti če kolebajo celo oni, kaj lahko potem pričakujemo šele od drugih.

Anastasijević nam je nekaj več kot 10 dni pred prvo obletnico katastrofe v Černobilu najbrž ne po naključju nasul nekaj drobtin, ki pa niso posebno prepričljive, saj trditve nasprotujejo ena drugi. O čem se naj izrekajo predsedstvo SFRJ, zvezni izvršni svet in povsod navzoča SZDL, ko pa je direktor Nuklina vendar povedal, da je že vse sklenjeno in da bodo krampi in lopate na gradbišču novih štirih jedrskih elektrarn zapeli leta 2005? So omenjena najvišja

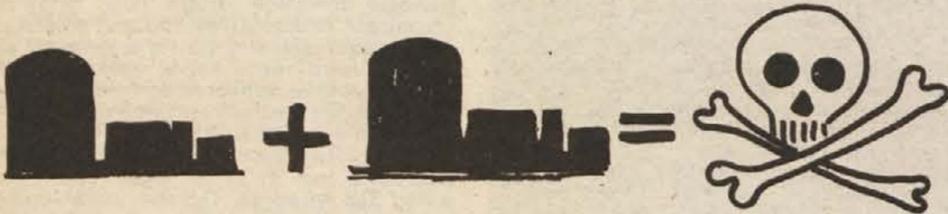
telesa o tem vendarle tajno razpravljala in sklepala? Anastasijević namreč namiguje na njihovo kolebanje, zahteva več jasnosti in javnosti. Kaj je omenjeni možak mislil z besedami, da smo v naši državi predvsem za prepoved proizvodnje jedrskega orožja? Mar to pomeni, da je bil ob dajanju zelene luči za tako imenovani miroljubni jedrski program govor tudi o manj miroljubnih poteh? Od kje direktorju, ki bi gotovo moral vedeti, kaj govori, podatek, da so za jedrski elektrarne zaenkrat zainteresirane štiri republike, med njimi tudi Slovenija? Zakaj to meni kot Slovencu ni znano?

Vprašan je več kot odgovorov. Ste že kdaj pomislili, da bi jih (sebi in drugim) brez Černobila postavljali manj vneto ali pa sploh ne? Gotovo. Svet po Černobilu ni več isti, zemlja se vrti drugače, predvsem so drugačni ljudje. Nekdo je zapisal, da je tako imenovani zeleni način razmišljanja, ki se počasi oblikuje tudi kot politična filozofija in program, največji dosežek druge polovice tega stoletja, ki si je precej pred taljenjem sredice četrtega bloka elektrarne Lenin ponosno nadelo ime atomski vek. Ljudje danes za atom in tako imenovano ceno napredka niti slišati nočejo, dovolj

jim je megle, za katero je bilo treba odšteti veliko denarja. In teh megel (vedno v imenu napredka) je bilo v Jugoslaviji veliko, NE Krško je samo najbolj očiten primer. Če sta seveda več kot 500 milijonov dolarjev obresti na tuja posojila in večer strah černobilskih repriz in reprizic sploh kakšna argumenta za naše politike in druge, ki odločajo o atomskih rešeh.

Naloga države je med drugim zagotavljanje varnosti in blagostanja. Žal gre želja po večji varnosti vedno na škodo blagostanja in obratno: več blagostanja, manj varnosti. Ena od svetovnih zakonitosti je tudi, da bogatejše države posvečajo več pozornosti varnosti, revnejše in manj razvite pa v imenu hitrejšega razvoja varnost zanemarijo. S tem postane varnost tudi politična kategorija. S polno odgovornostjo je torej mogoče trditi, da žveplasti oblaki v Boru, PCB v Krupi in Ripnju, fenol iz Obiliča, uničena Mežiška dolina niso samo pojavi, nad katerimi pretaka solze nekaj fanatičnih ekologov. Vedeti bo treba, da je kakovost življenja, ki nujno vključuje tudi kakovost in varstvo okolja ter narave tega planeta, predvsem in tudi politično vprašanje. To bi moral vedeti tudi očitno mogočni Predrag Anastasijević, ki je že začel graditi nove štiri jugoslovanske jedrske elektrarne. Mimo predsedstva SFRJ, mimo ZIS in mimo SZDL. Zlasti pa mimo ljudi.

MARJAN BAUER

KRČANI IN NOVOMEŠČANI ZAČENJAJO ZARES

Resna kabelska dejavnost je zadnji teden stekla v krški in v novomeški občini. Minulo sredo so v krškem hotelu Sremič radovednežem pokazali delovanje satelitske naprave z anteno za sprejem z evropskega telekomunikacijskega satelita Eutelsat.

Na osmih televizijskih sprejemnikih, ki jih je za to priložnost posodila Novotehna, smo lahko hkrati videli in slišali izredno kakovosten sprejem naslednjih programov: angleški Super Channel, luksemburški RTL, nemški SAT 1, švicarski Teleclub, francoski TV 5, italijanski vsedržavni prvi program RAI in avstrijsko-nemško-švicarski skupni satelitski program 3 SAT. Pravi Babiloni! Krčani so se kar takoj sporazumeli za odkup te opreme v vrednosti okrog treh milijard starih dinarjev in računajo, da bodo lahko priključili prva gospodinjstva letos septembra. To so kampiljci!

Novomeščani so ponudili svojim krajevnim skupnostim predlog razmestitve sprejemnih vozlišč. Na sestankih s predsedniki krajevnih konferenc SZDL in s predsedniki svetov KS so jih seznanili z možnostmi za gradnjo kabelskih omrežij in jih s predlogom o 6 vozliščih v občini usmerili k združevanju prizadevanj za začetek gradnje.

Če naj bi kraki omrežja ne bili daljši kot 5 km, oskrbovali pa naj bi okrog 1000 gospodinjstev, je to zadostna podlaga za dogovornje in družbeno krajevnih skupnosti na območjih, ki tema dvema pogojema zadostijo. V takem tipičnem vozlišču je pričakovati znosno ceno približno 200.000 dinarjev za en gospodinjstvo priključek, hkrati pa je tudi dograditev omrežja možna v manj kot letu dni.

Glede na hitro izpopolnjevanje opreme in na predvideno izstrelitev neposrednih evropskih ra-

diotelevizijskih satelitov še letos, se pogoji postavitve omrežja seveda spreminjajo iz dneva v dan, vendar dokončnih tehničnih in pravnih rešitev še ne bo tako kmalu, da bi se splašalo čakati, češ, lotili se bomo takrat, ko bo vse jasno. Začeti je treba takoj, izvedbo pa sproti prilagajati novostim. Svoj delež namreč odnaša tudi inflacija! Novost so še objave sporedov satelitskih oddaj v naših časopisih. Tako tudi v Delovi petkovi prilogi že lahko najdete pregled sporedov za nekatere oddajnike s satelita Eutelsat I-F1 (ECS-1) in s satelita Intelsat V A-F 12. Slovenijo pokriva najbolje prav Intelsat V A-F 12 (položaj 60 stopinj vzh. dolžine), precej slabše zahodni snop Intelsata V A-F 11 (položaj 27,5 stopinj zah. dolžine, sprejem zahodnega snopa tega satelita pa pri nas ni mogoč), z Eutelsata, ki lebdi takorekoč nad nami (13 stopinj vzh. dolžine), pa sta še zadovoljivo sprejemljiva tako zahodni (z usmeritvijo na trikotnik Pariz-London-Amsterdam) kot vzhodni snop z usmeritvijo na trikotnik Sofija-Bukurešta-Istanbul.

MARJAN MOŠKON

Pregleden zemljevid novomeške občine s predvidenimi sprejemnimi vozlišči, ki naj služijo kot predlog za usmerjanje krajevnim skupnostim za druženje in skupna prizadevanja pri gradnji kabelskega omrežja.

mala enciklopedija neverjetnosti

Otroci, ki so se v Italiji rodili leta 1348, ko je tam divjala strašna epidemija kuge, so imeli, ko so odrasli, samo po 24 zob. Ljudje imajo običajno 32 zob.

Nemec August Pfeiffer je leta 1645, ko je imel samo 15 let, padel s hruške, nakar so ga razglasili za mrtvega. Koso ga pripeljali na pokopališče, ga je vnos pičila čebela, nakar je oživel. V komi je bil 70 dni. August se je zaklel, da se bo po čudežni oživitvi posvetil jeziku, naredil je načrt, po katerem bi znal tekoče govoriti v kar 70 jezikih. Ko se mu je končno v 65. letu življenja posrečilo umreti, jih je znal samo 69.

V rubriki »Kaj bi bilo, če bi bilo?« navajajo kar pogosto tudi tole zapleteno vprašanje. Glasi se: Kaj bi bilo, če slikarski talent Adolf Hitler ne bi bil padel na izpitu za sprejem na dunajsko likovno akademijo?

Ko je angleški slikar Richard West končal kasneje slavni portret admirala Nelsona, je ta dejal: »To je tako lep portret, da zdaj lahko mirno padem v vojni.« To se je tudi zgodilo, in sicer v bitki pri Trafalgarju, nakar je moral West narediti slavno sliko »Smrt admirala Nelsona«.

Pred 30 leti je filmska družba Metro Goldwyn Meyer preživljala eno od svojih kroničnih denarnih stisk in zaradi stabilizacije za nekaj dolarjev prodala deset večjih parcel, na kateri so bili studii. Dva meseca kasneje so pod studii našli velikansko morje nafte. Filma o tem niso posneli.

Ena od najbolj čudnih bitk v zgodovini je bila leta 743 med Bolgari in bizantinskim cesarjem Konstantinom V. Na obeh straneh je stalo po 80.000 mož. Zmagali so Bizantinci, ki niso v tej bitki izgubili niti enega vojaka, na bolgarski strani pa je bilo 20.000 mrtvih in ranjenih.

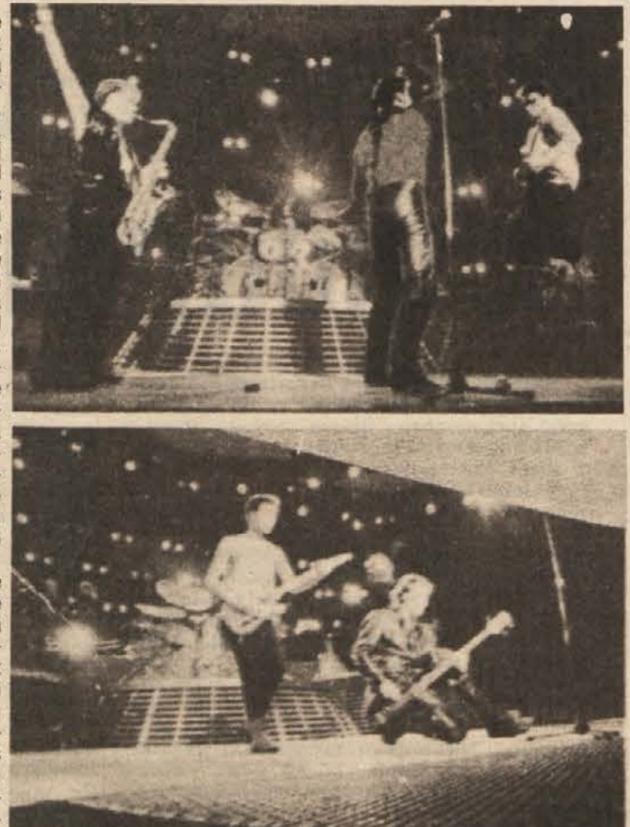
Glasba

SPANDAU BALET

Še ne tako dolgo nazaj je bilo kar običajno, da so rock zvezde na vrhuncu kariere, na primer Queen, Paul McCartney & Wings, Rolling Stones, Deep Purple, Dire Straits, Elton John in drugi, v svoj koncertni program vpisale od naših mest vsaj Zagreb, danes pa pri nas lahko v glavnem vidimo in poslušamo v živo le še glasbenike — pa še to vse bolj poredko — katerih zvezda že zahaja. Zadnja leta gostovanja pop in rock zvezd pri nas niso ravno pogosta. Splošno pomanjkanje denarja, posebno deviz, se je pokazalo tudi na tem področju. Zaradi tega ni čudno, da je nedavno gostovanje skupine Spandau Ballet v Zagrebu in Ljubljani (tu jih je prišlo gledat in poslušat preko 15 tisoč ljudi) zbudilo veliko pozornost.

Skupina Spandau Ballet je prav sedaj na vrhuncu svoje večletne kariere. Skupina neguje samostojni stil ustvarjanja popularne glasbe brez cenenege priklanja široki publiki, pri kateri pa vsemu navkljub uživa veliko naklonjenost. Spandau Ballet s stalno kakovostjo pesmi in izvedbe enako uspešno zaseda visoka mesta na top lestvi-

cah in polni koncertne dvorane povsod, kjer se pojavi. Je uigrana skupina profesionalcev, ki so glasbo s svojih plošč sposobni brezhibno izvesti tudi v živo. Za vizualen izgled skupine je predvsem zaslužen pevec Tony Hadley, za specifični razpoznavni zvok skupine pa ima velike zasluge saksofonist Steve Norman. Ta dva sta gonilna sila Spandau Balleta, ki je po zamenjavi diskografske hiše le še popularnejši in je dejansko prinesel v pop glasbo nekaj novega, kakovostnega. Svojo zadnjo triumfalno turnejo je Spandau Ballet začel lanskega decembra s

Sir John Mansell, tajnik angleškega kralja Henrika III, je imel poleg tega poklica še 300 drugih dolžnosti. Plačanih seveda. Tako je postal najbogatejši pisar na svetu. Nekaj zavistnih kraljevih podanikov je menilo, da to škoduje kraljestvu, in so kralja nagovorili, da mu je vzeti vse službe, za nameček pa ga je izgnal iz države. Mansell je leta 1265 umrl v Franciji v bedi.

Leta 1955 so Rembrandtov portret njegovega sina Tita prodali na licitaciji za 150.000 dolarjev. Deset let kasneje so zanj na licitaciji iztržili že 2.500.000 dolarjev, danes pa bi ga prodali, če bi bil naprodaj, za 6 milijonov dolarjev.

Brontozaver, orjaški prazgodovinski plazilec, je tehtal okoli 10 ton. Vrat je imel dolg nekaj metrov, na enem koncu je bila glava, v njej pa za 250 gramov možganov.

Ustanovni kongres KPS

MISEL ZA VSE ČASE

Neposredne vsebinske priprave za ustanovni kongres KPS, ki jih je vodil Edvard Kardelj, so se začele januarja leta 1937. Tehnično organizacijo kongresa je pokrajinski komite KPS zaupal Mihi Marinku in okrožnemu komiteju partije v Trbovljah. Kongres je bil od 17. in 18. aprila 1937 na Čebinah nad Trbovljami.

S tehnično organizacijske strani se ta zgodovinski sestanek ni razlikoval od nešteto drugih ilegalnih sestankov takratnih partijskih organizacij, ki so bile prisiljene delovati v globoki ilegalnosti po strogih pravilih konspiracije. Toda ta sestanek se je odlikoval po vsebini svojih odločitev, po zgodovinskem političnem pomenu.

Kongresa so se udeležili Edvard Kardelj, Miha Marinko, Franc Leskošek, Franc Farčnik, Alojz Hohk-raut, Pepca Maček, Janez Marentič, Vencelj Perko,

Franc Salamon, Ivan Tominc, Ignac Tratar, Albin Vipotnik in tehnični sekretar pokrajinskega komiteja Jože Butinar.

Kongres je sprejel naslednje sklepe: 1. Manifest slovenskemu narodu. 2. Pozdrav izvršnemu odboru Komunistične internacionale. 3. Pozdrav Centralnemu odboru Komunistične stranke Jugoslavije. 4. Pozdrav junaškemu španskemu ljudstvu.

Na kongresu je bil izbran Centralni odbor Komunistične stranke Slovenije — Manifest KPS leta 1937, naslovljen delavcem, delovnemu ljudstvu, Slovencem, je napisal Edvard Kardelj.

Objavljeni manifest je sam po sebi dovolj zgovoren dokument in ne potrebuje razlage. Še danes, po petdesetih letih izkušenj preobražanja družbenih odnosov na Slovenskem, ni treba popravljati ali spreminjati ocen takratnih političnih razmer. Prikaz prihodnjih nevarnosti in pot boja, na katero poziva ZKS slovenski narod, so preroški: kasnejši razvoj jih je v celoti potrdil.

Manifest ugotavlja, da pomeni nemško-italijanska zveza za slovenski narod strašno nevarnost, da ga bodo fašistični roparji vnovič razkosali. Jugoslovanski del, četudi sam zatiran, pa je danes matica slovenskega naroda, njegovo kulturno središče, iz katerega črpajo novih sil tudi Slovenci v Italiji in Avstriji. Če bi se fašističnim osvajačcem posrečilo razkosati tudi ta del, tedaj bi bil to za ves narod udarec v srce. Razkosan, razbit bi tem laže podlegel nasilnim fašističnim raznarodovalnim metodam, ki po svoji brezobzirnosti in cinizmu nimajo primere v zgodovini.

Slovenski narod se ne more in ne sme odpovedati svojemu staremu cilju: združitvi v svobodni Sloveniji;

zato je treba podpreti tudi boj slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in drugje za njihove narodne pravice.

Slovensko ljudstvo zahteva okrepitev vseh zvez z miroljubnimi in demokratičnimi državami. Dolžnost vsake miroljubne države je tudi, da podpre osvobodilni boj španskega ljudstva.

Treba je prenehati s politikanstvom in z medsebojnimi prepri in demokratičnih vrstah, beremo v manifestu, združiti se morajo vse sile, ki jim je res pri srcu usoda slovenskega naroda.

Med množicami in med vsemi drugimi demokratičnimi silami slovenskega naroda ne more in ne sme biti nobenih pregrad, ki bi ovirale bratsko združitev vsega svobodoljubnega slovenskega ljudstva v boju proti skupnemu sovražniku, skupnemu zatiranju in skupnemu izkoriščanju.

Komunisti spoštujejo versko prepričanje svojih sobojnikov: in kdor seje v času, ko gre za obstanek slovenskega naroda, razdor zaradi vere, izdaja koristi slovenskega naroda.

Združiti vse sile slovenskega naroda zoper naklepe fašizma je naloga predvsem delavcev, saj predstavljajo delavski razred tretjino Slovencev, njihov najbolj zavedni, najbolj napredni in najbolj organizirani del. Napočil je čas, ko delavski razred prevzema zgodovinsko odgovornost za prihodnost slovenskega naroda tako, kot je napovedal Ivan Cankar: »... na plečih delavca-proletarca leži bodočnost slovenskega naroda-proletarca.«

Zavedajoč se te zgodovinske odgovornosti, so imeli slovenski komunisti za potrebno, da svojo organizacijo preoblikujejo v Komunistično stranko Slovenije, da

bi s tem najjasneje podčrtali svojo pripravljenost bojevati se za to, da bi tudi slovenski narod svobodneje zadihal.

Ustvarjalna misel ustanovnega kongresa KPS je na Slovenskem takoj pognala globoke korenine, saj je bila resnična, slovensko ljudstvo pa jo je sprejelo kot revolucionarni program svojega boja proti kapitalističnemu izkoriščanju, proti okupatorju in domačim izdajalcem. Po letu 1937 se je ta misel razrasla v materialno silo, ki je v letih narodnoosvobodilne vojne 1941—1945 razodela vso svojo revolucionarno moč. V teh letih največjih preizkušenj je misel I. kongresa KPS prepojila slovenski narod, njegovo ogromno večino, slovensko delovno ljudstvo, delavce, kmete in domoljubno inteligenco, ter ga pod vodstvom Osvobodilne fronte povedla k zmagovitemu osvobodilnemu dejanju.

Slovensko ljudstvo, ki se je zbiralo v Osvobodilni fronti, je skupaj z jugoslovanskim ljudstvom preokrenilo tradicionalni tok slovenske zgodovine. Nekaj mesecev po ustanovitvi Osvobodilne fronte so že zagrmeli prve partizanske puške na naših tleh. Zatekla je in iz dneva v dan vse močnejše plamteča ljudska vstaja. Oborožena vstaja slovenskega ljudstva je neusmiljeno pokopala podlo tradicijo tiste nacionalne politike, ki so jo dotlej kot edino zveličavno uganjali slovenski vladajoči razredi, ter se končala s popolno zmago in rešitvijo slovenskega nacionalnega vprašanja v novi Jugoslaviji. V bratski, ljudskodemokratični in popolnoma enakopravni skupnosti jugoslovanskih narodov je slovenski narod prvič po tisoč letih dobil lastno državnost.

VINKO BLATNIK

Intervju Dolenjskega lista

PRAŠIČI NAJBOLJ SMRDE TISTIM, KI JIH JEDO

Juvanc: »Agrokombinat je nastal iz 22 majhnih kmetijskih zadrug in državnih posestev na Sremiču in drugod. Proces združevanja je potekal v letih 1961 do 1964. Leta 1962 je bila opravljena arondacija in tedaj smo v Agrokombinatu pridobili 1100 hektarov zemljišč. Tedaj je nastala tudi enota za pospeševanje kmetijstva v kooperaciji. V tisti čas sega tudi obnova nasadov in vinogradov v privatnem sektorju, ko smo obnovili okoli 800 hektarov nasadov. Prevezli smo tudi trgovino oziroma oskrbo s kmetijskimi reprovmateriali in ostalimi kmetijskimi potrebščinami. Naj dodam še to, da smo se leta 1978 pridružili sodru Mercator. Mislim, da so bila to zelo plodna leta in da se nam je združevanje obrestovalo. No, najprej smo poslovali kot enovita delovna organizacija, kasneje pa smo formirali tozde. Sedaj imamo pet tozdov, lastna proizvodnja je organizirana v tozdu Sadjarstvo, Vinogradništvo in Poljedelstvo. V našem sistemu je okoli 400 članov in okoli 1000 kooperantov. Kot sem že rekel, je v družbeni lasti samo okoli 1000 hektarov, ostalih 14.000 hektarov pa je v zasebni lasti. Seveda je bil v vseh teh letih dosežen velik napredek. Leta 1964 smo odkupili le 360.000 litrov mleka, sedaj pa ga že preko 5 milijonov litrov. Agrokombinat šteje med največje pridelovalce sadja, saj ga v ugodnih letinah pridelamo 850 do 1000 vagonov, zlasti jabolk in hrušk.«

DL: Za vse to so bila nedvomno potrebna velika vlaganja?
Juvanc: »Brez vlaganj seveda ne bi dosegli takšne pridelave, vendar pa so bili tedaj precej drugačni časi kakor sedaj. Investicijski denar je bil tedaj veliko cenejši, prav tako obratni kapital.«

DL: Za kmetijstvo so nastopili težki časi, kako ste jih lani prebrodili?
Juvanc: »Fizični obseg proizvodnje smo dosegli, tu in tam celo preseglili. Vendar nismo poslovali dobro, čeprav so indeksi finančnih kazalcev zelo visoki. Poleg tega pa je naša farma, ki je bila zgrajena v času nove politike obrestih mer, lansko poslovno leto zaključila z izgubo, ki znaša 500 milijonov dinarjev.«

DL: Verjetno bi bili poslovni rezultati drugačni, če bi ne bilo take razlike med cenami vhodnih materialov in cenami pridelkov?
Juvanc: »Čeprav o cenovnih neskladjih čivkajo že vrabci na stehi in o tem na veliko pišejo časopisi, vse skupaj nič ne pomaga, naj še jaz dodam svoje. Kmetijstvo namreč ne posluje v enakih razmerah kot ostalo gospodarstvo. Kmetijstvo pomaga vzdrževati delavčev življenjski standard in je sedaj nekakšna socialna ustanova naše družbe. V zadnjem času so se namreč cene reprovmaterialov dvignile za 240 odst., cene kmetijskih pridelkov pa so močno zaostajale. Poleg tega so se nam povečali tudi prispevki za družbene potrebe, stroški za obresti. Lani smo za obresti odšteli več, kakor pa smo potrebovali za osebne dohodke zaposlenih. Ker so cene ključnih kmetijskih pridelkov, mleka, mesa in pšenice določene, seveda ne moremo nič narediti. Ker slabo poslujemo, nam nič ne ostane za akumulacijo. Če ni ostanka dohodka, potem ni denarja za enostavno reprodukcijo, še manj za razširjeno. V takih razmerah seveda ni interesa za večjo pridelavo ne v družbenem

ne v zasebnem sektorju. In če sedaj ne bomo privezovali telet, potem že čez dve leti ne bo kaj odkupiti, ne bo ne mesa ne mleka. Zadnji čas bi bil, da kmetijstvo posluje v enakih razmerah kot ostalo gospodarstvo.«

DL: Pri nas veliko govorimo o notranjih rezervah. Ali jih kmetijstvo sploh lahko še ima?
Juvanc: »Če govorim iz sedanjih razmer, potem bi rekel, da jih nima. Ker pa sem po naravi optimist, poleg tega pa vem, da tudi za kmetijstvo dela znanost, lahko rečem, da rezerve še imamo. Pri nas v boljši organizaciji, nagrajevanju po delu, kar ni fraza. Sploh pa odkrivamo vedno nove načine in postopke, s katerimi lahko pridelek povečamo in stroške zmanjšamo.«

DL: Vendar nas vse skupaj glede na našo kmetijsko politiko preveča prej pesimizem kot optimizem.
Juvanc: »Problem je v tem, da mi kmetijske politike sploh nimamo. Če bi mi imeli kakšno politiko, izdelan dolgoročni program razvoja kmetijstva, potem se nam ne bi dogajalo, da bi Vojvodina uvažala mleko. Žal pa ga, čeprav so Holandci izračunali, da bi lahko samo v Vojvodini pridelali hrane za 60 milijonov ljudi. Mislim, da smo v Sloveniji naredili v kmetijstvu več kot drugod. Če pridelava Avstrija dovolj hrane, pa nima ugodnih ekoloških pogojev za to, potem bi lahko tudi Slovenija imela zaključeno prehransko bilanco. Da se razumemo: ne s pšenico, ampak z ustreznimi večjim deležem mesa in mleka. Vendar so sedaj vse stimulacije in regresii premalo, da bi lahko pričakovali večjo rast pridelave. Tudi kmet je začel računati.«

DL: Vaša temeljna organizacija Sadjarstvo verjetno dobro posluje, saj ste, kakor ste dejali, med največjimi pridelovalci sadja v Sloveniji?
Juvanc: »Tudi v sadjarstvu se ne moremo pohvaliti z akumulacijo. Kako bi se tudi? Lani spomladi smo prodajali jabolka iz naše hladilnice po višji ceni kot letos.

Se slabše je s tozdom Vinogradništvo, ki proizvodnih stroškov tudi ne more pokrivati. V takih razmerah pa seveda ni mogoče obnavljati nasadov, ki so že stari.«

DL: Prašičja farma v Pristavi lani ni poslovala samo z izgubo, ampak so proti njej zlasti ekologi, ker onesnažuje okolje.
Juvanc: »Vse povsod, kjer so farme je smrad. Smrdi v Avstriji, smrdi v Nemčiji, smrdi na Danskem, kije komaj tako velika kot Slovenija, pa zredi vsako leto 6 milijonov prašičev. Tudi ne razumem zahteve, naj bi za gnojevko gradili čistilne naprave. V Nemčiji, na primer, obstaja celo zakon, po katerem morajo farme gnojevko uporabiti na njah. V to smer gremo tudi mi, saj bomo na našem področju, ki ga tako in tako vsako leto pridelane suša in nam zmanjša pridelke najmanj za tretjino, uvedli namakalno — gnojilni sistem na 1000 hektarjih površin. 60 kubičnih metrov gnojevke nadomesti 500 do 600 kilogramov mineralnih gnojil. Prednost gnojenja z gnojevko pa je tudi ta, da je 90 odst. gnojevke organskih snovi, ki razpadejo v zemlji, medtem ko je v umetnih gnojilih aktivnih snovi le 40 odst. Torej bo gnojenje z gnojevko vsestransko koristno, tudi za našo družbo, saj moramo večino sestavin za mineralna gnojila tako in tako uvoziti. Sploh pa, kako bi brez farm lahko pokrivali naše potrebe po svinjskem mesu? Jugoslavija je lani uvozila 600.000 prašičev, namesto da bi jih 6 milijonov izvozila. Samo sozd Mercator potrebuje 230 prašičev za nemoteno oskrbo svoje trgovske mreže, na svojih farmah pa pridelava komaj polovico te količine. Zato bomo proizvodnjo, zlasti v kooperaciji, še razširili. Sicer pa farma najbolj smrdi tistim, ki so porabniki mesa. Kmetje zaradi farme ne vihajo nosov.«

DL: Toda ribiči so odkrili, da so odplake s farme zastrupile potok Senušo.
Juvanc: »To je bil človeški faktor ali malomarnost. Napako je zakrivil človek, ki ni prav črpal gnojevke iz bazenov. Ko bomo v kratkem zgradili tretji bazen za hranjenje hnojevke, ko bo zgrajen namakalni sistem, bomo problem z gnojevko rešili. Če bo dvakrat na leto smrdelo, je pač treba vedeti, da gre za smradu ne gre.«

DL: Vi ste član programskega sveta za Krško polje. Na tem območju so predvideni veliki posegi v prostor, prizadeti pa boste tudi kmetijci.
Juvanc: »Z ožjega kmetijskega interesagledano, sem proti posegom, saj je res, da bomo izgubili 1000 hektarov zemljišč, in to za vedno. Toda gledati je treba tudi širše družbene interese. Saj vemo, da elektriko nujno potrebujemo, hidroelektrarn pa ne moremo graditi na Bohorju. Sploh pa živimo na prostoru, kjer vladajo ekstremne razmere. Na eni strani je 1000 hektarov poplavljenih zemljišč, na drugi pa je 1000 hektarov zemljišč, ki jih prizadeva suša. Zamisli o izsuševanju Krakovskega gozda in namakanju Krškega polja so stare vsaj že trideset let. Če bomo ob gradnji hidroelektrarn zgradili namakalni sistem, potem bomo na naših površinah lahko pridelali za 30 do 40 odst. več hrane. Študije za namakalni sistem, ki bo potekal od Škocjana do Brežic, so že izdelane. Najprej bomo namakali 1000 hektarov, kasneje pa trikrat več. Kot sem že rekel, so študije izdelane, projekti tudi, soglasja bomo dobili, spomladi bomo potegnili prve vode.«

NA VOZIČKU SPOZNAŠ, KAKO ZELO POTREBUJEŠ PROSTOR

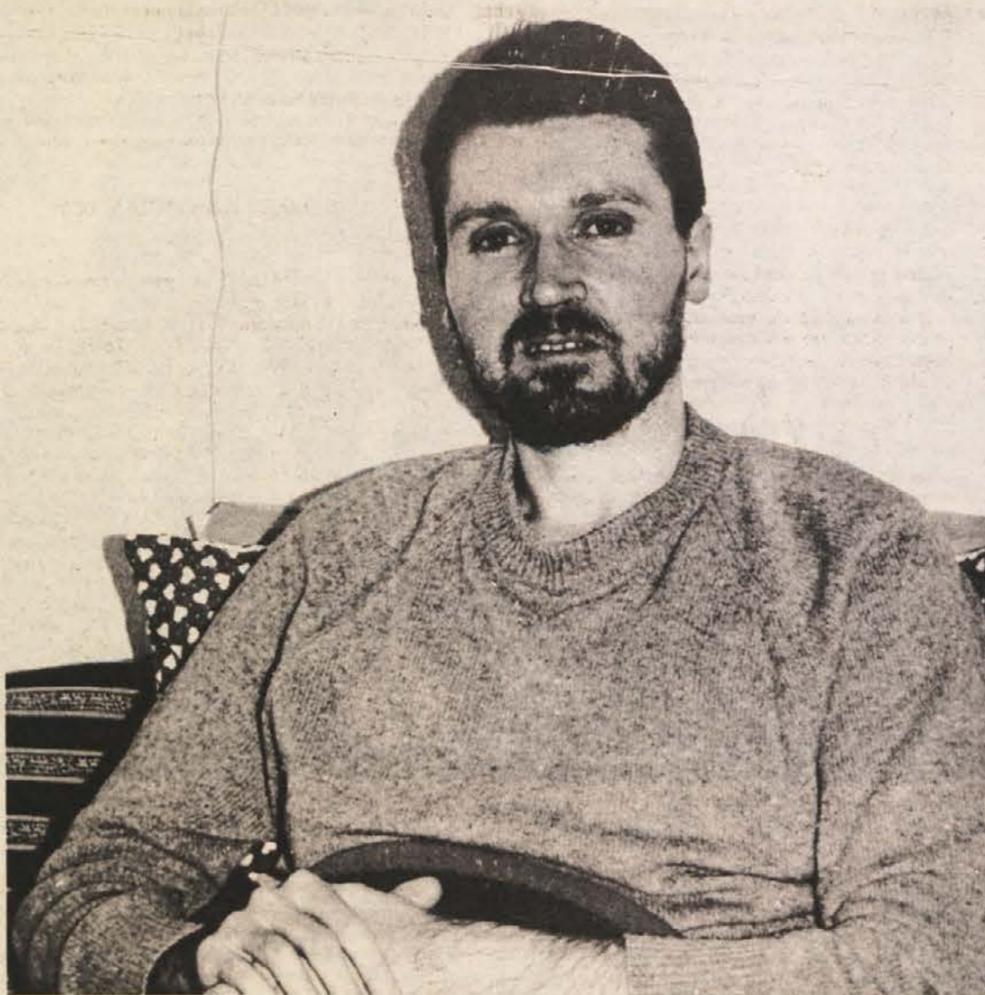
Koliko obrazov, koliko podob in oblik ima človeško življenje? Kdo bi jih vse videl, spoznal in razumel? Kaj je sreča? Tretično ugodno počutje, bežen privid, posrečeno skladišče duha in telesa? Kaj je omama, kaj trezna presoja? Ali vemo tisto, kar vidimo, ali vidimo tisto, kar vemo? Kaj je videz, kaj je bistvo? Večna vprašanja, na katerih vedno dobivamo pomanjkljive odgovore.

Bolezen je eden od obrazov življenja, neozdravljiva bolezen je eden najbolj trpkih in krutih obrazov življenja. In v ta obraz 35-letni Metličan Srečko Suštar gleda od rojstva. Srečko, postaven, čeden možki živega intelektualnega duha, je eden od približno 180 hemofilikov v Sloveniji, neozdravljivih bolnikov, ki so svojo bolezen prinesli s seboj na svet. Med njimi je Srečko Suštar eden najhujših bolnikov. O svoji bolezni in življenju z njo pripoveduje mirno, zbrano, brez ovinčarjenja, natančno, z veliko znanja. »Z marsičem glede svoje bolezni sem si bil na jasnem še preden sem začel hoditi v šolo. Vedel sem, da v nekaterih stvareh ne morem živeti tako, kot ostali otroci, moji vrstniki, vedel sem, da se ne smem voziti s kolesom, igrati nogometa, se igrati z nožem in se izogibati vsemu, pri čemer bi se lahko udaril, urezal, opraskal, poškodoval. Ker sem tudi po naravi bolj miren, sem se tem stvarjem lažje odrekel.«

Hemofilija, po slovensko se ji reče tudi krvavičnost, je krvna bolezen, ki jo prenašajo samo ženske, in to le na moške potomce, same pa za njo ne zbolijo. Zaradi pomanjkanja neke snovi v krvi se tem bolnikom kri pri urezih ipd. ne strjuje in pri vsaki taki poškodbi je nevarnost, da tak bolnik izkrvavi. Zato je pri vsaki krvavitvi potrebna zdravniška pomoč, umetno dajanje faktorja za strjevanje krvi. Seveda so razlike tudi med hemofiliki, kot pri skoraj vsaki bolezni so tudi tu lažje in težje oblike. Suštar ima eno najtežjih. Njegova bolezen se imenuje hemofilija A, kar pomeni, da mu v krvi močno primanjkuje faktorja 8. Zdrav človek ima tega oziroma vseh faktorjev za strjevanje krvi v krvi več deset odst., Srečko Suštar pa manj kot odstotek. Pri Srečku so bolezen ugotovili, ko je bil star leto in pol in si je pri grizenju jabolka malo poškodoval dlesni pa se krvavitev ni ustavila. Takrat so ga prvič peljali na specialistično kliniko v Ljubljano, ki je potem postala njegov drugi dom. Že kot otrok je tam poznal vse zdravnice, sestre, strožnice, vse osebe, in oni njega. Tako se je navadil in navezal na to otroško kliniko, da se je tam zdravil (malo po protekciji) kar do dvajsetega leta.

ZADNJA ŠTIRI LETA NI BIL ZUNAJ

»Kot otrok sem moral pogosto v Ljubljano v bolnico in za najmanjšo stvar sem moral tam ostati po teden dni ali več. Kljub temu pa sem normalno hodil v šolo. Že od prvega razreda so sošolci vedeli za mojo bolezen, to jim je bilo razložil najprej ravnatelj, naš sosed, ki mi je tudi sicer veliko pomagal, in tovarišice. Ves čas v šoli zaradi bolezni nisem imel nikakršne protekcije in je tudi nisem hotel. Po tistem, ko sem bil v bolnici, so me en teden pustili, da sem nadoknadil, kar sem zamudil, potem pa s peto tako, kot z vsemi učenci. Na šolo v Metliki imam zelo lepe spomine, prav tako na sošolce, ki me sedaj, ko sem že več let priklenjen na posteljo in invalidski voziček, redno obiskujejo. Že od najzgodnejših šolskih let so mi sošolci veliko pomagali. Bolezen se je namreč slabšala, ničkolikokrat so mi nesli v šolo torbo, saj sem imel že zaradi tega težave. Če sem si roko samo malo nategnil, mi je močno otekel komolec ali rama, oteklina je bila močno boleča in dolgo ni izginila. Pri vseh hemofilikih so ravno sklepi zelo boleča točka. Dovolj je, da malo nerodno stopiš, pride do neznatnih notranjih

poškodb vezi in podobnega, sklep v hipu močno oteče in je zelo boleč, oteklina pa ostane dolgo časa. To se leti stopnjuje in vsak hemofilik ima »svoj« sklep. »Srečku je bolezen tako uničila kolena, tako da se že več let giblje lahko le z berglami oziroma na invalidskem vozičku in zadnja štiri leta ni bil zunaj stanovanja. Tako je samo neozdravljiv bolnik, ampak mu je ta že sama po sebi huda bolezen povzročila še težko invalidnost. »Sicer večina hemofilikov, ki nimajo tako težke oblike, živi dokaj normalno življenje, seveda v mejah, ki jim jih ostro zarisuje njihova bolezen. Vendar hodijo v službo, imajo družine...«

Po četrtem razredu osnovne šole je bil Srečko skoraj celo leto v bolnici in tako je zamudil eno šolsko leto. To se mu je potem zgodilo še enkrat, v poklicni šoli v Kamniku. Njegova mama se z ganjeno hvaležnostjo spominja vseh, ki so njenemu sinu toliko pomagali, od ravnatelja, sošolcev, učiteljice, ki ga je v 2. razredu, potem ko je po daljšem zdravljenju v Ljubljani zamudil precej pouka, prišla na dom učiti, da ne bi bil ob šolsko leto, do več kot ustrežljivega osebeja metliškega zdravstvenega doma. »Vsakega Srečkovega zdravnika smo lahko vedno, ob kateremkoli času poklicali na dom, rešilec je bil zanj vedno na voljo, tako da je bil, če je bilo treba, v najkrajšem času v Ljubljani. Eden od zdravnikov, dr. Pečaver, njegov sin in Srečko sta bila sošolca, pa nas je celo povabil na počitnice v svojo hišico na morje. Vsem tem ljudem nimam kaj dati, samo hvaležna sem jim lahko.«

POSTELJA ČLOVEKA VZAME

Po končani metliški osemletki je šel Srečko v Kamnik, v dom za usposabljanje invalidne mladine, kjer se je izučil za RTV mehanika. »To je bil zame primeren poklic, poleg tega pa se je takrat govorilo, da bo Iskra v Metliki odprla obrat in sem računal, da se bom tu lahko zaposlil. Žal iz tega ni bilo nič, v Semicu pa nisem mogel v službo, ker bi se moral voziti, vsakdanja vožnja v prepolnem avtobusu pa je za take bolnike neprijetna in nevarna zadeva.« V Kamniku je Srečko zaradi operacije tetive na nogi zamudil eno šolsko leto. »Taka operacija hemofilika je bila v tistih časih podvig. Za operacijo sem se odločil na začetku počitnic, da bi bil ob začetku novega šolskega leta nared. Vendar je prišlo do komplikacij in iz bolnice sem prišel šele naslednjo pomlad, z berglami pa sem šodil šele leto in pol po operaciji. Na

slednje šolsko leto je bilo prav pestro: dopoldne šola, popoldne fizioterapija, tako da sem imel cel dan zaseden. Pa nisem nikoli zamudil ne šole ne fizioterapije. V Kamniku je res v redu, ker je vse pod eno streho, internat, šola, delavnice in zdravniška oskrba. »V Kamniku se je Srečko začel bolj resno ukvarjati s šahom in se uvrstil v močno domsko ekipo. Po končani šoli je v Metliki leto dni čakal na primerno zaposlitev, ki jo je delal kot pomožni laborant. »Delo je bilo blizu doma, fizično ni bilo naporno, delal sem normalno po osmeru, čeprav so mi nekajkrat predlagali, da bi delal leštiri ure, vendar tega nisem želel. Niti nisem pričakoval, da se bodo drugi meni prilagajali. Nikoli nisem pričakoval kakšnih privilegijev ali olajšav zaradi bolezni, kaj šele, da bi to izkoriščal. Službe nisem zamujal, čeprav sem moral, ker sem pač hodil bolj počasi in previdno, vstajati bolj zgodaj.« Vendar mlademu, delavoljnemu in sposobnemu fantu tudi to, da bi lahko v miru hodil v službo, ni bilo dolgo dano. Po petih letih so se začele hude težave z nogo, del mišice mu je odmrli, dalj časa je bil spet v Ljubljani in ostal dve leti na bolniški. »Prejsem bil le enkrat dva meseca na bolniški, ko sem se pri pripravljanju sendviča močno urezal v prst.« Hude težave z nogo so ga najprej spravile na berge, zaradi dolgega neprekinjenega ležanja pa so mu noge tako opešale, da ga je to spravilo na invalidski voziček. »Postelja človeka vzame,« pravi. Potem je bil Srečko Suštar kot invalid prve kategorije upokojen. Danes dobi 13 starih milijonov, od tega je pokojnina 5 milijonov dinarjev.

»PA MOGAO BI VOZITI NEKI DŽIP«

Ko je bil kot mlad fant še pri močeh, je poletis prijatelji rad posedel pred metliškim hotelom ali na Veselici, bil je ribič, od malega ga je privlačila Kolpa, saj je bilo plavanje ena redkih telesnih dejavnosti, ki je bila za take bolnike celo priporočljiva. Še danes pa ne more razumeti, zakaj je moral na vojaški nabor. Nič niso pomagali vsi zdravniški izvidi, fant je moral sam pred vojaško komisijo v Ljubljano. In tako so zdravniki gledali postavnega 185 cm visokega in 80 kg težkega fanta in izvide o njegovi hudi bolezni in se kar nekako niso mogli sprizniti, da ta ne bo vojak. »Na koncu mi je zdravnik rekel: »Pa mogao bi voziti neki džip.« No,

končno so me le spoznali za nesposobnega za vojsko, ampak samo v mirnem času.«

Ob krvavitvah hemofiliki dobivajo manjkajoči faktor, potreben za strjevanje krvi, tako imenovano plazmo. Srečkovo telo pa zadnjih deset let to zavrača. V Švici in Ameriki so že izdelali tak faktor, ki ta imunski proces zaobide in tako bi to zdravilo, če bi ga potreboval, lahko dobil. »V zadnjih šestih, sedmih letih, kar obstoja, je za hemofilike ogromno naredilo naše društvo. Prav pozaslugi tega društva so sedaj tudi v nekaterih drugih bolnišnicah usposobljeni za nudenje pomoči hemofilikom, tudi v Novem mestu, tako da nam ni treba več za vsako malenkost v Ljubljano. Prav tako si nekateri naši člani lahko faktor dajejo kar sami. Naše društvo ima tudi velike zasluge, da v Sloveniji testirajo kri na aids, to je naša velika zmaga. Na aids so testirali tudi vse hemofilike v Sloveniji. K meni so prišli na dom, čeprav se jaz s plazmo nisem mogel okužiti, ker je že deset let nisem dobil. Naše društvo in še posebej predsednik Jože Faganel je zelo aktivno in smo tudi člani svetovnega združenja hemofilikov, ki ima sedež v Montrealu, kjer našo dejavnost cenijo. Prav zaradi te aktivnosti društva je bilo nekaj slovenskih specialistov na izpopolnjevanju v tujini, prav tako ekipa fizioterapevtov, kajti fizioterapija je za nas izredno pomembna.

DRUŠTVO HEMOFILIKOV ODVISNO OD LOTERIJE

Nasploh lahko rečem, da smo v Sloveniji na tem področju na ravni razvitih držav. Kljub temu pa v družbi hemofiliki nismo deležni nobenih ugodnosti, jaz sem jih deležen kot invalid, ne kot hemofilik. Kot invalid imam ugodnosti pri nakupu avtomobila, če bi pa hotel priti do svojega stanovanja ali do hiše, veljajo zame isti kriteriji kot za vse ostale, pa čeprav bi jaz, ki sem na vozičku, bolj potreboval primerno stanovanje kot avto. Ko si na vozičku, šele spoznaš, kako potrebuješ prostor. Jaz se v tem stanovanju ne morem niti obrniti, ven ne grem zato, ker je to povezano s težavami, po stopnicah me je treba nositi, v stanovanju ne morem z vozičkom v kopalnico. Poleg tega smo mi težji bolniki, ki smo povrh vsega še oddaljeni od Ljubljane, prikrajšani še za marsikaj. Ker si vezan na dom in na oskrbo, ne moreš redno študirati, ne moreš si privoščiti redne in prepotrebne fizioterapije. Jaz še vedno mislim, da bi se s pomočjo primerne in redne fizioterapije še lahko postavil na noge, prav zato premišljam, da bi se preselil v Ljubljano, v dom za mlajše invalide, kjer bi imel vso potrebno oskrbo in veliko večje možnosti. O odnosu družbe do hemofilikov oziroma do našega društva naj povem še to: delo našega društva financira loterijski zavod, vendar je to bolj mačehovski odnos, saj bomo letos dobili le okoli sto starih milijonov. Že sedaj pa bi tudi mi morali imeti človeka, ki bi bil zaposlen v društvu in skrbel za njegovo čim boljše in čim bolj koristno delo. Danes je tudi zdravstveni pogled na hemofilike drugačen. Celotno spodbujajo nas k telesni dejavnosti, seveda z veliko mero previdnosti in pazljivosti, saj to krepi splošno zdravje, spodbujajo nas k učenju in študiju, večina hemofilikov je redno zaposlenih, skratka večina jih živi kar se da normalno. Tudi jaz bise danes gotovo odločil za študij, saj se že tudi pri nas danes delo seli k človeku.« V Ljubljani ima Srečko precej znancev in prijateljev, med drugim tudi dva bratrance, oba prav tako hemofilika. Srečkova mama in njeni dve sestri imajo vsaka po enega sina in vsi trije imajo hemofilijo, le da Srečkova bratranca precej lažje obliko. »Eden, če jetreba, še sam nameče kamion peska.«

Od malega Srečko redno bere številne časopise in še danes gre precejšen del njegove skromne pokojnine za časopise in revije. »Knjige pa sem že kot otrok zavestno bral le, ko sem bil v bolnici ali sem moral doma ležati. Vedel sem, da bom slej ko prej moral v bolnico, tam pa sem bral kar vse po vrsti. Tudi televiziji se nisem pustil zasužnjiti. Pred leti sem precej ukvarjal z računalništvom, vendar bi si za resnejše delo na tem področju moral nabaviti boljši računalnik z dodatno opremo, to pa je pri nas zelo drago. Sedaj se ukvarjam s filatelijo, vedno bolj pa me zanima tudi astronomija in sem si že nabavil leče za kar močan teleskop. Še vedno bi rad igral šah, vendar nimam soigralca. Precej se ukvarjam z nečakoma, skratka kar naprej sem z nečem zaposlen.« Močno ga zanimajo družbene teme in položaj naše družbe nasploh. »Nekateri mislijo, da je to zame odveč, češ da imam pokojnino, sem brez skrbi in doma ležim. Pani tako, jaz se počutim še bolj ogroženega. Če bi do česa prišlo, si bo vsak lahko na nek način pomagal, če ne drugega, si bo na vrto nekaj pridelal, jaz pa ne. Če pa bo šlo družbi bolje, bo to dobro tudi zame.« In če bo bolje Srečku Suštartu, bo to lahko družbi v ponos.

A. BARTELJ

Priznanja

NOVOMEŠKI OKULISTI SLOVE OD TRIGLAVA DO GEVRELJE

»Leta 1971 je začela delati očesna ambulanta v Novem mestu. Prvih pet let je ordiniral en sam zdravnik s petimi medicinskimi sestrami in instrumentarko. Leta 1975 je oddelek prevzel oftalmološko službo za vso Dolenjsko. Že ob ustanovitvi očesnega oddelka v bolnišnici so začeli tudi z mikrokirurgijo očesa, kar je velikega pomena pri operacijah na roženici, glavkomskih operacijah in pri operacijah vseh vrst sive mrežnice.

Po mikrokirurški metodi so opravili leta 1977 tudi prvo presaditev roženice. Število teh operacij je počasi naraščalo in leta 1985 so opravili 15 takih presaditev. Leta 1977 so začeli vstavljanje tudi magnetne proteze pri enukleaciji očesa in uporabljati kriopeksijo pri operaciji roženice. Ko so leta 1979 dobili laser, so uvedli tudi lasersko terapijo pri boleznih mrežnice in šarenice. Vsa leta obstoja izpopolnjujejo tudi tehnično operacije sive mrežnice, ki je najpogostejša operacija. V zadnjih letih so prešli pri operaciji sive mrežnice na sodobnejšo tehniko, ki je veliko bolj zanesljiva in terja manj spremljajočih komplikacij. Tako operacija pa je zanimiva tudi zaradi možnosti vstavljanja plastične (posteriorne intraokularne) leče. Te so začeli vstavljanje leta 1984.

Da bi pridobili primerno znanje, so zdravniki novomeškega očesnega oddelka obiskali znane klinike v Moskvi, Københavnu, Düsseldorfu in Giesnu. Leta 1984 je oddelek prejel štipendijo svetovne zdravstvene organizacije za izpopolnjevanje v oftalmologiji.

To je obrazložitev za podeljeno Priznanje dr. Jožeta Potrča, ki ga je ob letošnjem dnevu zdravja, 7. aprila, v prostorih skupščine SRS v imenu očesnega oddelka novomeške bolnišnice prevzela njegova ustanoviteljica in današnja predstojnica dr. Vesna Morela. Za besedilom in priznanjem, ki je letos doseglo tudi dolenjsko zdravstvo, se skriva dosti več, predvsem dolgoletno trdo delo in znanje, kar je potrdil pogovor z dr. Vesno Morelovo.

— Bi predstavili vaš zdravstveni team in ostalo osebje, ki je najbolj zaslužno za visoko družbeno priznanje očesnemu oddelku, saj se za tako vidnimi uspehi vselej skrivajo ljudje?

»Svoje sodelavce zdravnike bom naštel po stažu: dr. Barbara Kusič, dr. Branimir Jurekovič, dr. Marija Gregorčič, dr. Cvetka Mirt in dr. Lilijana Uršič. Za uspešno delo tako pri operacijah kot sicer na oddelku pa ima zasluge tudi ostalo osebje, predvsem glavna medicinska sestra Anica Preskar in instrumentarka Mimica Rade.«

— Koliko presaditev roženice ste opravili doslej in kaj tak poseg pomeni bolniku?

»Od leta 1977 smo opravili nad 50 takih operacij; lani jih je bilo osem, marca letos pa smo imeli tri skoro v enem tednu. Presaditev roženice ni samo z medicinskega vidika uspeš poseg, gre za bolnika, ki mu vrnemo vid, sicer bi do konca življenja lahko razločeval le svetlobo od teme. Tak bolnik ni sposoben kakršnega koli dela in skrbi zase.«

— Hazen vas so se v tujini izpopolnjevali tudi nekateri drugi zdravniki, toda ali imate pridobljenemu znanju na voljo tudi potrebno sodobno opremo?

»Medtem ko je bil dr. Jurekovič na kliniki v Moskvi in dr. Gregorčičeva v Københavnu, sem bila jaz v Düsseldorfu in v Giesnu. Za omenjene zahtevne posege in diagnostiko imamo potrebno aparaturo in pripomočke, vendar ob naglem razvoju vse to naglo zastareva, poleg tega se tudi kviri, ker je neprestano v uporabi.

Hude težave so pri nabavi novih aparatov, ker gre za uvoz, in dolgotrajne postopke, kar pa je splošen problem in ga ne bi razčlenjevala. Ko pa že neki pomemben aparat dobimo, ga nimamo kam postaviti.«

— Ali je prostorska stiska pri vas tudi ena glavnih težav in ovir za nemoteno strokovno delo?

»Pomanjkanje prostora na očesnem oddelku bolnišnice in v ambulanti je tolikšno, da tako ne gre več dalje. V sobe večkrat postavljamo zasilne postelje, kajti oddelek je grajen za 33 postelje, imamo pa pogosto 45 zasedenih. Ambulante bomo v kratkem preselili v

preurejene kletne prostore, kar je zaenkrat edina možna rešitev. Ko smo pred kratkim dobili nov aparat za biometrijo očesa, ga ni bilo kam namestiti; morali smo izprazniti eno bolniških sob, tako da imamo za paciente še manj prostora.«

— Očesne ambulante delajo tudi v nekaterih drugih centrih Dolenjske. Kako se obnesejo?

»Naši zdravniki hodijo v ambulante v Metliki, Črnomlju, Trebnjem in Krškem, da bi ustregli zahtevam tamkajšnjih ljudi, vendar te ambulante niso primerno opremljene. Pregled in diagnostika v zunanjih ambulantah in v Novem mestu nista enakovredna, ker imamo samo tu zares sodobno in kvalitetno opremo. Prav zato v zunanjih ambulantah bolnike večkrat naročajo še na pregled v Novo mesto, kar vse veliko stane. Menim, da bi morali imeti v Posavju glede na patologijo in število pacientov tistih krajev lastno ambulanto z vso sodobno opremo. To bi bilo tudi finančno povsem opravičljivo.«

— Po kakšnih načelih vodite in usmerjate ostali kader, saj je za dobro počutje bolnika pomembno tudi delo sester in strežnic?

»V zdravstvu je ugotovljeno, da si je le slaba četrtina zaposlenih izbrala pravi poklic. Zdravstveni delavec, najsi bo zdravnik, sestra ali strežnica, morajo biti pripravljene na odrekanje v osebnem življenju. Menim pa, da so pozhrtvovalnost, marljivost in vestnost pri delu s pripadnostjo oddelku vred tiste lastnosti, ki bi jih moral imeti vsak. Pri nas pa smo še dogovorjeni, da se o slabih plačah pred bolniki ne govori. Niso oni krivi, če kdo premalo zasluži, lahko pa bi dobil občutek, da se nam ne ljubi delati. Bolnik mora imeti zaupanje v zdravstveni kader in mi ga skušamo opravičiti, ne glede na vse težave in razmere.«

Da je zaupanje ljudi v novomeški očesni oddelku veliko, pove podatek, da je v njem polovica bolnikov iz najrazličnejših krajev Slovenije in države tja do Skopja. Dr. Vesna Morela, ki kot duša in uradni vodja oddelka svoje znanje prenaša tudi na ostale zdravnike, pa je v letu 1985 prejela Nagrado občine Novo mesto, s čimer so se ji tudi v domači občini hoteli oddolžiti za njeno izjemne zasluge.

RIA BAČER

PIJEJO LIKOF, ČE MAČEK S PEČI PADE

Leta 1981 je Dolenjski muzej založil knjižico etnologinje Slavke Ložar »Novomeške gostilne in gostilničarji«. Delo, ki je bilo sprejeto z velikim zanimanjem, je spremljala tudi zelo obiskana razstava v novomeškem muzeju. Takrat se je rodila misel, naj bi Ložarjeva delo zaokrožila in na podoben način obdelala vse gostilne, ki so v minulem in delu našega stoletja (do druge vojne) delovale na območju občine Novo mesto. Po več kot štirih letih dela je pripravila rokopis, ki vsebuje žitje in bitje več kot 250 gostišč, raziskovalka se je poleg na za tako nalogo običajne pogovore na terenu naslonila tudi na blizu 30 pisnih virov. Na deželo, kot sama lepo pravi, je hodila za avtobusom in peš, le enkrat ali dvakrat je imela na voljo službeni avto. Z zadnjo piko v rokopisu je Ložarjeva, hči znanega novomeškega gostilničarja Ivana Košaka, do konca izpolnila nalogo, ki jo je zadal, čeprav ne neposredno, njen oče, ko je rad in z veliko vednostjo pripovedoval o novomeških ostirjih in ostarijah. Zdaj je na potezi Dolenjski muzej. Z avtoričinim dovoljenjem objavljamo nekaj za širšo javnost zanimivejših, čeprav iztrganih ugotovitev iz drugega dela raziskave, ki zdaj čaka tiskarja.

Leta 1868 so bile »O malej obliki na svitlo dani zakoni (postave) in ukazi za Kranjsko GOSTILNIČARSTVO ALI OŠTIRSTVO«. Pravice gostilničarjev so bile: »tujce pod streho jemati, jedila na prodaj imeti, upijančljivo pitje točiti razun žganja, žganje točiti, kuhano kavo (kofe), drugo gorko pitje in pa druge hladivne in krepcavne jedi in pijače prodajati«.

Najboljši obiskovalci gostiln so bili sejmarji, posebno v krajih, ki so imeli sejemske pravice. Prodajalci živine in drugega sejemskega blaga pa kupci, kramarji in prekupčevalci, mešetarji, skratka vsa pisana množica ljudi je gostilničarjem polnila žepo. Ob takih dneh so imele »dober kup« tudi vse gostilne, ki so stale ob cestah, po katerih so se vračali sejmarji. Tiso se že opiti ustavljali v teh krčmah na poti domov in nerazsodno zapravljali denar, ki so ga dobili za prodano živino in drugo blago. Pri tem so se skušali okoristiti razni špekulanti, ki so hoteli zastopj priti do pijače. Nekateri kmetje, ki se jim ni posrečilo prodati živino na sejmu, so jo skušali prodati spotoma, četudi pod ceno, samo da se ne bi z živino vrnili domov.

POHVALA GOSPODA ŽUPANA

Gostilne v okolici mesta ali trga so bile zlasti ob nedeljah dobro obiskane. Meščani so takrat radi zapuščali puščobo mesta, zaželeli so si sprehod v naravo ali daljši izlet, za spremembo pa so si privoščili še dobrote tedaj najbolj znanih podeželskih gostilničark. Te so se prav posebno potrudile. Ne samo zaradi zasluzka, temveč tudi zato, ker jim je laskala pohvala gospoda župana, okrajnega glavarja, predsednika sodišča, adjunktov, profesorjev in druge »mestne gospode«, ki je potem širila ugled in dober glas njihovih gostiln.

Mnoge gostilne so imele kot svoje stalne goste vaščane, ki so prišli ob večerih pomoževati in politizirat, kvartat, mlajši prepevat. Trdina je zapisal, kar nedvomno tudi drži: »V krčmah imajo ljudje trojen pomene, ali klatfajo ali se oštevejajo eden drugega ali pa obrekujejo svoje znance in prijatelje.« Pogosto so se v krčmah pogovarjali tudi o vražah in copnicah.

V večjih krajih se je v gostilnah zbirala trška »gospoda«, tako učitelji, orožniki, financarji, obrtniki in drugi. Tudi nadležnih beračev in raznih potepuhov ni manjkalo. Bilo jih je kar precej, svoj stalni prostor pa so imeli v veži ali v gostilni za vrati. Vsaka gostilna je poznala tudi vaške pijančke, od katerih so mnogi zapravili svoje premoženje prav v krčmi. Držal je pregovor, da »krčmarska kreda gruntec pojedaj« in tudi drugi, da »na smrekovi vejici se hudič ujčka«.

V gostilnah je pogosto prišlo do pretepev, včasih celo krvavih. Pretep je največkrat izzvala skupina znanih pretepačev, ki je prišla v gostilno izzivat »na korajžo«, nastal pa je v razgretih glavah zaradi preobilo popite pijače, zaradi deklet, raznih žaljivk pa tudi političnih nasprotij. Gostilničar je navadno tako družčino, če ji je bil kos, spehal skozi vrata ali pa poslal po »vahtmajstra«. Ravš se je največkrat nadaljeval in končal pred gostilno. »Zjutraj smo pa po dvorišču pobirali knofe«, se spominja nekdanja gostilničarka.

Prehrana je bila v manjših podeželskih gostilnah razen ob nedeljah in sejmskih dneh bolj skromna. V

najboljšem primeru so postregli z mrzlim prigrizkom (domačimi klobasami). V preprostih krčmah pa ob delavnikih pogosto še kruha ni bilo. Večja izbira je bilav gostilnah, ki so imele svoje stalne goste.

Ko zasledujemo prehrano v dolenjskih gostilnah pred vojno, ugotovimo, da je bila različna glede na kraj, čas in sestav prebivalstva. V Novem mestu, Žužemberku, Dolenjskih Toplicah in v vaseh, ki so imele šolo, pošto in orožniško postajo in kjer je vrhunj plast prebivalstva sestavljajo uradništvo in obrtništvo, so boljše gostilne (razen nekaj krčem) vsak dan imele tople obroke hrane. V takih gostilnah so se prehranjevali učitelji in samski uradniki. Hrana za take goste je bila domača, vendar skrbno pripravljena.

Drugače je bilo ob sejmskih dneh. Za sejmarje bila hrana skoraj po vseh gostilnah enaka: meso v juhi (telerflajš), juha z rezanci, golaž, obara (ajmoht) s telečjim, svinjskim ali kurjim mesom, vampi, jetra ali pljuča v omaki, telečja in svinjska pečenka, pozimi klobase (pečenice ali krvavice) z zeljem. Vedeti je treba, da so gostilničarji ob sejmihi klali prašiče in teleta.

Nedeljski obiskovalci, napovedani in nenapovedani, so si lahko privoščili doma vzrejene piščance, pitane purane, gosi in race, dobre kmečke »potvice«, buhteljne in flancate. Če je bil gostilničar lovec, je znala gospodinja dobro pripraviti tudi divjačino. Na mizi je bil vedno dober domač kmečki kruh, črn ob sejmihi, ob nedeljah pa ržen, koruzen, bel ali zmesen. Najbolj upoštevana stalna pustna jed so bila svinjska rebra z zeljem, šunka, pleče, klobasa in ajdova potica. Ob postu (na pepelnico in veliki petek) so v mnogih gostilnah pripravili postno jed štokfiks (polenovko). Za Žužemberk je Trdina zapisal: »Na debeli četrtek je tod

»treh piskrčkov god«. V enem kuha sesvinjina in v juhi je koleraba (kar je dobra jed), če ju ni, pa kaša; v drugem zelje, v tretjem štruklji, ki morajo biti na Dolenjskem vselej, kedar je večja pojedina. Vse to kuha se šele zvečer, opoldne pa zveči krmopir ali kaj takega.«

Ko je še v Krki in pritokih do leta 1881 mrgolelo rakov žlahtnikov, je bila ta slastna jed v mnogih gostilnah tudi ob navadnih dneh ponudna na razpolago.

RED PRI NAKUPU VINA

Vino, ki so ga točili gostilničarji, so v glavnem pridelali v svojih vinogradih. Če je bilo tega premalo ali vinogradov pri hiši sploh niso imeli, so vino kupovali pri kmetih v okoliških gorah. Tisti, ki so imeli večji promet, so ga navadno »vozili« iz najbližjih okolišev, tako iz Gadove peči, Trške gore, Tolstega vrha, z Bizeljskega ali iz Bele krajine, pa tudi z hrvaške Viodine. Nakup vina je potekal po določenem redu. Običajno je prodajalec prinesel pokušnjo-štokovaj (štokovščina), nakar je gostilničar zbarantal ceno. Temu je sledila »furenga«, šli so »točit vino«. Nekateri so rekli »grem na štokovanje« ali »sem bil na štokovanju«, drugi »grem točit vino«. Če je vinogradnik gostilničarju prodal veliko vina, je pripravil tudi pojedino, včasih kar »celo ohcet«. Ob prodaji je kupcu pripadal za tovarnika-voznika »liter na cep«, to se pravi: nasto litrov kupljenega vina en liter »navrh«. S tako količino so napolnili prineseni putrh. Vino v putru je moralo biti enako kot v sodu, kar so sproti preverjali. Gostilničar je navadno obdaroval otroke in ženski »dal enga kovača tringelta«.

Pivci so dobremu ali slabemu vinu dajali primerna imena. Janez Trdina je navedel zanimiv seznam imen

za kakovost raznih vin: »cuckovec, cviček, žvižgalec, kislica, zavrelica, kobin; želničica, prazno, polno (da so usta polna), glavobolno, bodljivo, grizljivo, samotечно, tečno, zaspano, dremotno, gladko, kaplja, nedolžna kri...«

Žganje, to je slivovko, tropinovec, sadjevec in brinovec so gostilničarji navadno kuhali doma. Nekateri pa so poznali tudi »heroš«, ceneno žganje, ki je bilo mešanica špirita in vode, kimljevec (špirit in esenca kimlja), malago (grenko žganje iz rož). Trdina je zapisal, da so v »novomeškem okraju dali ljudje žganju, ki se dela iz špirita, zaničljiv pridevek »brjavka«. Brjavkar je bil štacunski pivec, vrtoglavec, zguba«.

MED SVETIM OPRAVILOM ZAPRTE GOSTILNE

Kruh so v večini gostiln pekli doma. Nekateri gostilne so z njim zalagale tudi druge kraje. Pekli so največ bel kruh, ki je bil namenjen za prodajo in si ga je kmet privoščil za spremembo, kajti doma je jedel le ovsen, koruzen ali ajdov kruh.

Zabave tudi v podeželskih gostilnah ni bilo malo. Če že ni vaški muzikar nategoval harmoniko, je bil pri marsikateri gostilni tudi orkestrion (tajna), citre, gramofon, peli so domači pevski zbori, pa tudi vaški fantje so znali ubrano zapeti. Plesali so navadno ob nedeljah. Vendar so bile tudi pri zabavah omejitve in so vmes posegali upravni organi. Če so v gostilni imeli godbo, so morali prositi ustrezen organ za dovoljenje in plačati tudi takso. Že leta 1880 beramo v Novicah o seji srenjskega zbora v Sentejnerju, kjer se je med drugim določilo, »da naj v srenjsko kaso plača vsaki krčmar od godbe, katero ima ob nedeljah in praznikih«, in še, da se je »enoglasno sklenilo, da morajo biti gostilne in prodajalnice ob nedeljah in praznikih med svetim opravilom zaprte«.

Mnogi vaščani so hoteli več ali manj pomemben dogodek tudi »zaliti«, pa naj je bil god, rojstvo otroka ali pa dobra kupčija. Tudi po dobri opravljenem delu je sledil »likof«. V Sentejnerju so celo rekli, da »pijejo likof že, če maček s peči pade«.

Večje gostilne so imele kegljišče in balinišče. Ob večerih pa so kvartopirci, ki so imeli svoj stalni kot in mizo, vrgli karte. Priljubljena igra sta bila durak in šnops. V nekaterih boljših gostilnah so imeli tudi biljard. Pogosto so igrali marjanco ali pa tombolo.

VEČ ŽIVAHNOSTI IN RAZPRTIJ

Stalne vsakoletne zabave: silvestrovanje, martinovanje in pust so se začele in končale v gostilnah. Vse priprave in razgovori o takih zabavah so potekali tamkaj ob večerih. Po končanih norijah in vseh dogajanjih pa so spet na dolgo in široko razpravljali v gostilnah.

Čas narodnega prebujanja je razgibal tudi podeželje. Veljavni moške — učitelji, župani, gostilničarji — so vabili razna društva (društvo rokodelskih pomočnikov ali obrtnikov, sokole, orle, čitalničarje, gasilce, lovce, društva kmečkih fantov in deklet), da so v vasi organizirali zabave in kulturne prireditve. Vse to je prinašalo v kraje spremembe, novega duha, novo miselnost, ki je spodbujala staro in preživeto. Razne politične stranke so vnesle v kraje več živahnosti pa tudi razprtij.

V večini vaških gostiln je bila oprema v edinem prostoru, ki je služil za goste, zelo preprosta. Marsikaj ni ustrezalo najnujnejšim higienskim zahtevam. Običajno so bile pri oknih klopi s podolgovatimi mizami, ob drugi strani mizica za posodo in poleg škaf za vodo za pomivanje. Na steni je bila vzdana omarica za žganje, na oknih pa so visela zagrinjala, s katerimi so ob večerih zastirali okna. Razen morda družinskih fotografij, nabožnih slik in »bohkovega kota« ni bilo na stenah ničesar. Mize niso bile pogrnjene.

Boljše vaške gostilne so imele navadno dva prostora: za navadne, vsakodnevne goste in »ekstracimer« za boljše, navadno nedeljske obiskovalce, tak prostor je bil intimnejši, oprema lepša, na oknih kratke zavese, na stenah slike — tiski z lovskimi ali zgodovinskimi motivi, pogosto skupinske fotografije ali pa diplome, ki jih je gostilničar prejel za kvalitetno vino, za dobro vzrejeno živino in podobno. Tudi uokvirjeno obrtno dovoljenje je navadno viselo tu. Ob steni za vrati je bila kredenca za steklenino, pred njo pa miza za točenje pijače.

Mize so pogrnjali le uglednejšim gostom. Izpod stropa je visela svetilka na petrolej, plin ali korbid, pozneje jo je nadomestila električna razsvetljava. Tudi pepelniki in pljuvalniki so sodili v boljše gostilno.

Naj bodo omenjena še prenočišča, ki so jih imele mnoge gostilne v večjih krajih in zdraviliščih, pa tudi v krajih, kjer so bili sejmi. Take gostilne so prenočevale zdraviliške goste (Šmarjeta, Dolenjske Toplice), sejmarje (Sentejnerje, Škocjan, Žužemberk). V Šmihelu pri Novem mestu so občasno prenočevali svojci učenk, ki so med šolskim letom stanovale v samostanski šoli.

Vhod v gostilno je kazal »cagar« (izvesek). Ta je bil včasih zelo preprost — samo oblanci, ki so viseli nad vrati, drugič pa pločevinast ali železen v obliki grozda in trtnih listov (izdelek dvorske livarne ali domačega kovača). Nekateri gostilne so imele napisano tablo ali pa je bilo ime gostilne napisano nad vrati na zidu. V hiši kjer je bil »pušelšank«, je visel smrekov vršček.

Priljavil: M. B

Slavka Ložar v pogovoru z Jožetom Dergancem, Zalog, avgusta 1983.

Revolucionarji

VSE SE ZAČNE PRI LJUDEH, NE PRI RESOLUCIJAH

Olga Vipotnik, sicer po rodu in govorici Ljubljanka, sodi med tiste slovenske revolucionarje in funkcionarje, ki znajo s toplo in lepo oblikovano besedo brez političnih fraz najti stik z ljudmi na terenu. Pogovor z vaškimi otroki, kakršnega je imela nedavno na mirnopedski osnovni šoli o partizanskih časih, pri njej ne izzveni in slikanje junaštva mladih fantov in deklet, ki so se že v najzgodnejših nastankih OF spuščali v akcije zoper okupatorja. Govorila jim je tudi o mladostni lahkomišljenosti, ki je botrovala mnogim drznostim, in tudi o človeških stiskah, strahu, ki se je včasih loteval tudi najbolj pogumnih borcev. Prav na Mirnopedsko dolino pa vežejo Olgo Vipotnik posebni spomini.

»Ker sem v Ljubljani pri delu za OF kot še ne osemnajst let stara skojevka postala znana tudi sovražniku in njegovim sodelavcem, ki so mi poslali celo grozilno

pismo, sem morala od doma. Preko zvez z železničarji sem prišla v Mirno peč, od koder sem nameravala takoj v partizane, a so me tukajšnji aktivisti zadržali, češ da bi jim bila lahko v pomoč pri organiziranju terenskih odborov OF po vaseh. S tem sem imela izkušnje iz Ljubljane. Spoznala sem vse vasi in veliko njenih prijaznih in poštenih ljudi. Prav ganjena sem bila, ko je veliko let po vojni Somrakova Tinka nekje našla listek z mojo pisavo, na njem je bil seznam takratnih sodelavcev OF.«

Tudi v Mirni peči je novi aktivistki kmalu postalo »prevročje«, kajti križarjenje mlade Ljubljankanke po vaseh, kjer je vsak vsakogar poznal, ni ostalo dolgo prikrito. Potem je šla na Frato, postala je borka v bataljonu, potem v Gubčevi brigadi. Leta 1943 je bila pri napadu na Žužemberk ranjena; pozdravili so jo v roških bolnišnicah. Na Jelenbreg in dr. Pavla Lunačka-Igorja jo še danes vežeta hvaležnost in spoštovanje. V partizanih je imela različne dolžnosti. »Tudi intendantka sem bila, a se pri tem delu nisem obnesla. Iz šole sem vedela, da je za zdravo prehrano potrebno uživati dosti zelenjave in sadja, zato sem z neke preskrbovalne akcije pripeljala poln voz repe, pese, fižola in sadnih krhlejev. Strašno so me kritizirali, ker sem na kravo pozabila. Meso so borci najbolj pogrešali. Prestavili so me k političnemu delu.

Sodelovala je tudi pri reviji Mladi tovariš in poskrbela za objavo prvih pesmi Vide Brestove. Leta 1944 se je udeležila mladinskega kongresa v Drvarju in takrat prvič srečala Tita. To so nevezani drobci njenega partizanstva. Ko pa jo je ena mirnopedskih deklic vprašala, kateri je bil njen najbolj žalosten dogodek iz teh časov, ni odgovorila z vnaprej pripravljenim odgovorom za take priložnosti. Pomislila

je, preden je rekla: »Bilo je nešteto res žalostnih dogodkov, ki jih ne bom nikoli pozabila, rada pa bi vam opisala tesnobo, žalost in razočaranje nas borcev, ko smo po vojni zapuščali Koroško. To deželo smo osvobodili z mnogimi žrtvami. Skupaj z zavezniško angleško vojsko smo vkorakali v Celovec, mi pa smo ga morali iz mednarodnih političnih razlogov kmalu zapustiti. Že tedaj, ko sem videla, da je z neke celovške

hiše padel rdeč nagelj na kolono nemških ujetnikov, k so jo naši borci vodili skozi mesto, sem vedela, da nacizem klub končani vojni še ni zatrt.«

Tudi današnja mlado generacijo skuša Vipotnikov razumeti. »O mladih ljudeh današnjega časa imam najboljše mnenje. Razumeti pa bi morali tudi na borce, ko pričakujemo od njih spoštovanje do idealov, ki so našo generacijo vodili v boj in domovinske obnovo, časi so bili neusmiljeno trdi. Če mlad človek ne bo tega spoštoval, če tega čuta nima, ne bo spoštoval niti lastnih staršev ne vzgojiteljev, ničesar. Menim da imajo mladi prav, ko hočejo in zahtevajo boljše razmere, več vpliva na družbeno dogajanje, toda bojine, da brez povezav z izkušeno starejšo generacijo tega ne bodo zmogli.«

Ljubezen do narave Olgi Vipotnikovi pomeni hkrati dolžnost, ki naj bi jo starejša generacija vcepilale mladim. »Čuvati naravo, živeti z njo, biti kot ljudje dobrega srca in odkritih misli, je del tistega, kar človeka osrečuje.« je preprosto rekla malim iz Mirne peči.

Po vojni se je Olga Vipotnik posvetila pedagoški stroki, v Zvezi prijateljev mladine je na čelu slovenske organizacije od njene ustanovitve v letu 1952. Šest let je bila tudi predsednica Sveta, za vzgojo in zaščito otrok Jugoslavije. »Od vsega začetka smo si v Zvezi prijateljev mladine prizadevali pridobiti strokovnjake raznih vrst, da bi s svojim znanjem pomagali oblikovati naše programe pri rasti in vzgoji otrok, pri družinski in družbeni vzgoji doma, v šoli, vrtcu in v krajevnih skupnostih. Pripricana sem, da se vse začne in konča pri ljudeh, njihovi sposobnosti in delavoljnosti, ne pa pri sklepih in resolucijah.«

R. BAČER

»NUKLEARKE SO LAHKO EKONOMSKA, NE PA EKOLOŠKA KATASTROFA«

K tem vrsticam me je spodbudilo v prvi vrsti razmišljanje tov. J. Dularja, predsednika KPO JE Krško, objavljeno v prilogi Dolenjskega lista 26. 3. 1987 pod naslovom: Nuklearke so lahko ekonomska, ne pa ekološka katastrofa. Takoj uvodoma moram pristaviti, da je moj odnos do jedrske energije popolnoma nasproten odnosu tov. Dularja, ki sicer zase pravi, da ni zagrižen pristaš jedrskih elektrarn. Zase lahko trdim nasprotno: sem zagrižen nasprotnik jedrskih elektrarn današnjega tehnološkega trenutka. Tudi pri tov. Dularju bi si glede na njegov vodilni položaj v JE Krško silno želel, da bi bil zagrižen pristaš JE in potihu tudi upam, da tudi je. Vsaj po do sedaj varnem obratovanju JE Krško (sodeč po dostopnih podatkih, ki mi jih je ljubezno posredovalo vodstvo JE) bi tako sodil in še naprej želel. V nobenem primeru si niti malo ne želim, da bi tehnološka katastrofa v JE Krško prinesla še dodaten argument proti JE. Osebnost mi popolnoma zadoščajo dosedanja dokazi in nesreče drugod, zato obstoječe JE delim le na bolj ali manj nevarne. Zaradi najinega popolnoma različnega odnosa do JE in jedrske tehnologije kompromis seveda ni možen, saj si lahko le pristaš ali nasprotnik jedrske tehnologije. V tem primeru vnesne poti po mojem mnenju ni. Odrpt, neželjiv in strpen dialog naj bi bil namenjen razmišljanju očim bralcem, da se bodo pretehtano lahko odločili za svoje, osebno stališče — če jih bo sploh kdo vprašal!

JE je tako majhna kot možnost, da bi koga zadel meteorit, pičila kača klopotača na Antarktiki... Leta 1979 sem kot član komisije za okolje pri SEV-u obiskal JE pri Kursku v SZ. Priča sem bil pravemu tekmovalstvu vodilnih v JE v prisposodbah o »absolutni« varnosti zlasti sovjetskih JE. In glej ga, zlomka nemarnega, nesreče v JE se (le) pojavljajo, praznično, prvomajsko razpoloženi smo prav pred letom dni dočakali tudi obsežen radioaktiven črnbilski pozdrav, ki ga po matematičnih modelih jedrskih zagovornikov ne bi smelo biti vsaj 3000 let. In posledice, zlasti zdravstvene?

ČERNOBIL BO UMRIL POL MILIJONA LJUDI

John Golman, profesor medicinske fizike na univerzi v Berkeleyu meni, da bo več kot milijon ljudi, ki so bili izpostavljeni radioaktivnim padavinam iz Černobila, zbolelo za rakom: od tega se bo polovica primerov končala s smrtjo. V SZ bo po njegovem mnenju za rakom zbolelo 424.000 ljudi, v Evropi, Aziji in Severni Ameriki pa okrog 527.000 ljudi, ki so bili izpostavljeni sevanju cezija-137. Približno 20.000 ljudi bo zbolelo za levkemijo zaradi istega radionukleida. V imenu zdravstveno ogroženih Jugoslovancev zaradi črnbilskega radioaktivnega oblaka bi se rad ponovno lepo zahvalil prvi deželi socializma za bratsko, internacionalno pošiljko »miroljubnega« atoma in še posebej za sila hitre informacije ob nesreči. Še posebno prisrčna zahvala v imenu svojih in drugih otrok tega planeta, ki bodo morda trpeli in umirali za ceno bleščeče atomske prihodnosti!

Ker sta tako JE Krško kot rudnik urana Žirovski vrh v neposredni bližini naselij, navajam mnenje raziskovalca P. Weisha iz Inštituta za ekološke znanosti in zaščito avstrijske akademije znanosti. Navaja v nasprotju s splošnim mnenjem, da obstajajo podatki o nastanku raka pri ljudeh pri nizkih dozah in (ali nizkih doznih stopnjah) radiacije. Pravi, da prag, pod katerim je radiacija neučinkovita, ne obstaja. Neposredne dokaze o genetskih škodah v bližini jedrskih elektrarn je predložil genetik Ishikawa s pomočjo mutacij na zeliščih. Nazorno je prikazal biološko akumulacijo v prehranjevalni verigi, katere končni člen je v največji primerih človek. Poleg tega njegove ugotovitve kažejo na neustreznost oziroma nepopolnost zgolj dozimetričnih meritev radioaktivnosti v zraku (gl. članek P. Weisha v Mladini 9. 5. 1986). In za razmislek, kaj pomenijo po podatkih JE Krško in drugih inštitucij sicer skromne dodatne radioaktivne obremenitve okolja za prebivalce Krškega in okolice, kjer je obremenitev okolja že tako visoka, saj je Krško med najbolj degradiranimi naselji v Sloveniji (zrak, voda). Kaj v resnici prinaša t. im. sinergistične učinke, kombinirano delovanje različnih oblik degradacije za prebivalce? Zasludovanje kemizacije okolja obenem kaže, da se zaradi bioakumulacije v organizmih lahko vse posledice pokažejo šele čez nekaj deset let — z genetskimi poškodbami tudi pri bodočih generacijah.

DOLGOROČNO SO NAJVEČJI PROBLEM ODPADKI

Tov. Dular navaja, da se glede odlaganja radioaktivnega odpada vršijo raziskave tako v Sloveniji kot na Hrvaškem. Po novem zakonu morata za odlagalnice nizko in srednje radioaktivnih odpadkov poskrbeti obe republiki. Zakonodajca se je spremenila, saj je med gradnjo veljal zakon, da mora za radioaktivne odpadke poskrbeti zvezna vlada. O končnem odlaganju visoko radioaktivnih odpadkov, ki so v posebej zgrajenemu skladišču ob JE Krško potopljeni v vodo, pa tov. Dular meni le naslednje: »Zgrajene zmogljivosti zadoščajo za 15 let. Za nadaljnih 15 let obratovanja bo treba zgraditi dopolnilna skladišča. Menim pa, da visoko radioaktivnih odpadkov ne bomo shranjevali v Jugoslaviji.« Moram reči, zelo poenostavljeno in po mojem mnenju tudi skrajno nevarno razmišljanje in stilu: »Preidi, skrb, na drugegal.« Kdo pa naj bi bil ta »drugi«?

Sicer pa v veliki večini tako zagovorniki kot nasprotniki jedrske energije sodijo, da je prav odlaganje radioaktivnih odpadkov dolgoročno največji problem. In kako smo ob gradnji našega jedrskega »prvenca« ravnali mi? Skrajno neodgovorno, pustolovsko in sprenevljivo. Namesto da bi se predhodno dogovorili o tem, kdo bi »želel« sprejeti lokacijo jedrskih

odpadkov, smo na to »malenkost« kar pozabili, oziroma reševanje prenesli na kasnejše obdobje. Zvezna vlada si je po izgradnji JE lepo umila roke, spremenili smo zakonodajo. In kam bomo srednje in nizko radioaktivne odpadke sedaj odložili? Morda v Slovenji Gradec, Velenje, Žirovski vrh, Papuk...? Prebivalcem Krškega je bilo ob pristajanju na lokacijo JE objubiljenega nekaj povsem drugega, sedaj pa se vsi radioaktivni odpadki še vedno nahajajo ob JE. Tudi na ta način se izgublja zaupanje ljudi! Sicer pa geologi (npr. Duhovnik) in seizmologi (Ribarič) sodijo, da se problemi odlaganja radioaktivnih odpadkov zaostčujejo že v prvi fazi zaradi neugodnih geoloških, hidroloških, pedoloških in seizmoloških razmer v naši republiki in drugod v Jugoslaviji. Priznani seizmolog Ribarič (gl. Življenje in tehnika, oktober 1986) sodi: »Zelo pogumno bi bilo trditi, da imamo v zamotanih seizmotektonskih strukturah tudi področja, kjer ne bi moglo priti do močnejših seizmičnih pojavov. To nam končno dokazuje še polpretekla kratka seizmološka zgodovina, ki pa je seveda samo ena izmed pripomb v pestrem spektru človeških, naravnih in tehničnih dvomljivosti, s katerimi se moramo soočiti.«

V ZDA MORATORIJ DO LETA 2000

Potrebno je podčrtati, da celo države, ki so začele intenzivno izkoriščati jedrsko energijo (ZDA, Francija, ZRN, Velika Britanija, SZ) nimajo rešenega vprašanja o končnem odlaganju radioaktivnih odpadkov. Problem je nastajajoča toplota, širjenje radionukleidov (npr. zlasti z vodnimi tokovi). Ob celi vrsti zaprek za osamitev radioaktivnih odpadkov tudi najbolj optimistična predvidevanja dopuščajo možnost, da bodo umetne zapreke lahko po več sto letih odpovedale (New Scientist, oktober 1986). Ob zagotovljenih nekaterih o zanesljivih načinih za odlaganje radioaktivnih odpadkov je zelo poučno in temeljitega razmisleka vredno dejstvo, da ZRN, ZDA, Francija in druge države z JE z vsjo isto iščejo možnost za odlaganje radioaktivnih odpadkov — v deželah v razvoju! Tako so glede odlaganja radioaktivnih odpadkov JE iz ZRN v »igri« Sudan, Kitajska in Egipt (New Scientist, september 1985). Dokumenti, ki jih je ob padcu Nimeirija (Sudan) zasegla opozicija, kažejo, da je šlo za kupčijo, vredno 4 milijarde dolarjev! Kitajska je ZRN za shranjevanje radioaktivnih odpadkov ponudila puščavo Gobi, kot protiuslugo pa želi predvsem pridobiti zahodno jedrsko tehnologijo. Kitajska pa bi se morala obvezati, da tega materiala ne bi niti ponovno izvozila niti ga ne bo uporabila drugače kot za miroljubne namene. Nobena skrivnost torej ni, da se plutonij kot »stranski« produkt pri obratovanju JE lahko uporablja kot surovina za izdelavo jedrskih bomb. Kje bodo torej končali naši »stranski« produkti JE Krško — na »varnih« odlagalnicah ali morda celo v jedrskih konicah? V obeh primerih pa nedvomno slaba reklama za družbo, ki želi v praksi potrditi celostnost glede humanosti.

Celo v ZDA, državi z največjim številom JE, imajo sedaj dejansko moratorij za nadaljnjo gradnjo JE. Predvidevajo, da podjetja do leta 2000 ne bodo naročala novih jedrskih reaktorjev (Environment, maj 1985). Sodijo, da potrebujejo novo generacijo reaktorjev, bodisi izboljšanih lahkovodnih (kot je v JE Krško), bodisi povsem na novo načrtovanih. Vrsta neodvisnih, priznanih znanstvenih in strokovnih institucij ter posameznikov meni, da so sedanji lahkovodni reaktorji preveč kompleksni, predragi, premalo varni oziroma za prebivalstvo nesprejemljivi, pa tudi čas gradnje je predolg. Tako nastaja po mnenju Exlove (1985) žalostna in absurdna situacija: bogati Američani bodo čakali in morda čez desetletje in več gradili nove, cenene in fleksibilne reaktorje, mi pa bomo kljub težkemu gospodarskemu stanju gradili JE Prevalako sedaj, na drug način, reaktor pa je po mnenju Exlove tehnično zastarel, še preden bo pričel delovati.

PREDLAGAM REFERENDUM O (NE)GRADNJI JEDRSKIH ELEKTRARN

Kljub več ali manj vidnemu odporu naftnih, jedrskih in drugih močnih skupin z močno politično-vojaško podporo je bilo v zadnjem času veliko obetajočega narejenega pri raziskovanju »mehke energije« decentraliziranih alternativnih virov, ki so v resnici edini na

razpolago za celotno človeštvo. Po mojem mnenju je današnja tehnologija jedrske energije za humano socialistično družbo popolnoma nesprejemljiva iz ekoloških, ekonomskih, strateških, političnih, psihosocialnih in kulturoloških razlogov. V prehodnem obdobju do večje uporabe alternativnih virov in stabilizacije porabe energije se bo potrebno ekološko sprejemljivo opreti na vodno energijo, termoelektarne (z obveznim čiščenjem), predvsem pa na varčno smotno rabo (t. i. varianto C, ki jo med drugim ponuja kot alternativo gradivo za problemsko konferenco RK SZDL o »Ekologiji, energiji, varčevanju«).

Zato ponovno predlagam: po temeljiti, demokratični in enakopravni razpravi (za in proti) izvedbi referenduma o (ne)gradnji novih JE v SFRJ. Potrebno pa je podčrtati, da je odločitev o (ne)gradnji novih JE in drugih centraliziranih energetskih objektov v energetsko rečni in obenem zelo potratni Sloveniji v bistvu odločitev o njeni proizvodni usmerjenosti, energetski porabi. Če želimo resnično izboljšati celotno kvaliteto življenja, dvigniti življenjski standard, je potrebno vlagati v različne načine varčevanja, ne pa v proizvodnjo vedno novih količin energije (Gorz, 1978). Taka usmeritev zahteva več inovativnega dela in manj kapitala, obenem pa zmanjšuje polucijsko obremenitev. Ali ni taka razvojno-energetska strategija v surovinsko-energetsko rečni, visoko entropijski in degradirani Sloveniji dolgoročno in celostno najbolj sprejemljiva? Če se želimo resnično »posloviti« od nehumane vizije atomske države z neskončno rastjo porabe energije, potem moramo krepko spremeniti razvojne pisme (od republiških do občinskih) in strategijo narodnogospodarskega razvoja, ki še vedno temelji na nadaljnji 3—4-odstotni letni rasti porabe energije in na »tonski« ekonomiji. Obenem moramo obračunati z dvojno moralo: kot občani se razburjati zaradi vse večje degradacije okolja, na drugi strani pa v DO in DPO glasovati za take razvojne usmeritve, ki zahtevajo vedno več energije. Ne moremo biti v copatah (doma) proti JE, na delovnem mestu pa glasovati v bistvu ZA. Ali resnično nismo sposobni, da z okoli 5000 kWh na prebivalca (v SRS) naredimo več in se ne zadovoljimo z dejstvom 2—3-krat manjšega družbenega proizvoda, kot ga imajo razvitejšie države z isto količino porabljene primarne in same električne energije. Zato je jedrski referendum ZA ali PROTI v bistvu referendo o naši nadaljnji razvojni strategiji, pripravljenosti, ali resnično želimo prestrukturirati gospodarstvo ali pa še naprej vztrajati na (tudi zaradi velike porabe energije) vse bolj nekonkurenčni proizvodnji. Gradnja novih energetskih objektov (vključno z JE) pomeni v bistvu podporo inertnemu razvoju sedanje strukture industrije, katere velik del postaja vse bolj v senci svetovnega razvoja. Gre za globusno opredelitev o kvantiteti in kvaliteti nadaljnega razvoja.

TLAKOVANJE SVETA BREZ BODOČNOSTI

Po mnenju francoskega neomarksista A. Gorza (1978) je vizija »miroljubne« atomske države (tudi socialistične) na prostorsko-ekološko omejenem in občutljivem planetu, nenehna količinska rast proizvodnje in porabe energije pravzaprav tlakanje sveta brez bodočnosti. Socializem, ki prevzema in podpira tako vizijo, pomeni po mojem mnenju civilizacijsko zgrešeno alternativo zahodnemu industrializmu, saj ne omogoča prihodnjim generacijam zdravega življenja, preživetja. Rifkin (1986) namreč ugotavlja, da kapitalistične in socialistične države oziroma njihova proizvodnja ignorira superiorni zakon entropije in fizične meje planeta in s tem ogroža lasten obstanek. Na drugi strani pa naš veleposlanik pri OZN (Ženeva) tov. Kosin (Delo, 27. 3. 1987) izjavlja, da so JE primerne tudi zaradi varovanja okolja (!?). Manjka le še izjava, da je potrebno JE zgraditi predvsem zaradi izboljšanja in varovanja okolja!

Naj zaključim! Če želimo v praksi resnično potrditi oznako demokratične družbe, potem je referendumsko (neposredno) odločanje vseh prebivalcev SFRJ o temeljnih, eksistenčnih problemih eden izmed neobhodnih temeljev. In jedrska energija je brez dvoma eksistenčno pomembna zadeva, odločitev ZA ali PROTI pa stvar nas vseh, tudi zaradi jutrišnjega dne.

dr. DUŠAN PLUT

Novomeška smetišča

MOČ NARAVE NI BREZMEJNA

Tudi v novomeški občini se vse pogostje srečujemo s problemom količine, sestave in odlaganja industrijskih in gospodinskih odpadkov. Ekološke katastrofe v bližini (primer Krupel) nas opozarjajo, da kompenzacijska moč narave ni brezmejna in da do okolja ne moremo biti več brezbržni.

V novomeški občini so se vse do leta 1982, ko je začela delovati sanitarna deponija v Leskovcu, odpadki zbirali v deponiji v Zabjaku, ki je bila lokacijsko neprimerna (delno prepustna kamninska osnova), brez kakršnegakoli obratovalnega dovoljenja, sanitarno-higiensko neurejena, a začasno uradno tolerirana. V to deponijo je bilo v petindvajsetih letih odloženih cca 20.000 m³ komunalnih in industrijskih odpadkov. Če upoštevamo, da že običajni komunalni odpadki vsebujejo 25% vlage, ki jim padavine dodajo še okoli 10, in vlago gošč iz čistilne naprave, ki po svoji sestavi sodijo pravzaprav med posebne odpadke, vidimo, kakšno

obremenitev z izcednimi vodami je moral prenesti ta prostor. Sedaj je v pripravi sanacija te deponije, ki bo bolj estetska in bo obsegala zasutje in pogozditev degradirane površine.

Sanitarna deponija v Leskovcu je opredeljena kot komunalna, je primerno tehnično opremljena in ustreza osnovnim lokacijskim kriterijem za deponiranje komunalnih odpadkov. Ob doslednemu dnevnemu zasipavanju bi lahko delovala brez negativnih vplivov na okolje, če bi resnično služila le komunalnim odpadkom. Vendar je od 60.000 m³ letno deponiranih odpadkov v Leskovcu skoraj polovica in industrijskih odpadkov in med temi precejšen delež posebnih.

Letni prirast posebnih odpadkov, ki bi sodili na posebno deponijo, znaša po študiji SMELT v novomeški občini 558 t. Največ jih je nakopičenih po tovarniških dvoriščih, kjer čakajo poseben tretman oziroma deponije posebnih odpadkov.

Poseben primer degradacije okolja z odpadnimi snovmi predstavljajo neurejena (črna, divja) odlagalnišča odpadkov. Zaradi naključno izbranih lokacij, ker so nenadzorovana in brez kakršnegakoli zasipavanja, predstavljajo stalno higiensko-epidemiološko nevarnost.

V Razvojnoraziskovalnem centru Novo mesto (prej Zavod za družbeno planiranje Novo mesto) je bila ob financiranju Občinske raziskovalne skupnosti Novo mesto v letu 1986 izdelana raziskovalna naloga o neurejenih odlagalniških odpadkih in njihovih vplivih na okolje.

Terenski pregled občine je pokazal porazno stanje, saj smo ugotovili 66 neurejenih odlagalniških odpadkov z velikostjo nad 10 m³. Poleg večjih odlagalnišč se pojavlja še cela vrsta manjših zasmetenih površin, ki zaradi svoje majhnosti nimajo večjih negativnih ekoloških vplivov, vendar delujejo skrajno neestetsko.

Prostor novomeške občine je zaradi velikega deleža karbonatnih kamenin (vertikalno kraško pretakanje), številnih izvirov in vodotokov ekološko zelo občutljiv, zato se moramo zavedati posledic nenadzorovanega odlaganja odpadkov. Negativni vplivi posameznih smetišč na okolje so odvisni od ekološke občutljivosti lokacije (bližina vodotokov in izvirov, prepustna kamenska osnova, visoka gladina talnice...) ter količine in sestave odpadkov. Med zabeleženimi smetišči jih

ima kar 32 v svoji neposredni bližini površinske vodotoke ali izvire, od teh so tri odlagalnišča v najožjem pasu varstva vodnih virov, za katere bi moral veljati najstrožji režim varovanja vodotoka in vodopripravnega območja.

Problem neurejenih odlagalnišč odpadkov predstavljajo nevarne snovi. Pojavljajo se sicer v manjših količinah, vendar smo jih ugotovili kar na 46 mestih. Zaradi svoje sestave (lahko) kontaminirajo tla in podtalnico, zaradi gorljivosti in eksplozivnosti pa pomenijo tudi nevarnosti za požare, saj se kar 41 smetišč nahaja v gozdovih ali ob gozdnih robovih.

MARJANA LUKŠIČ

O ZDRAVILNAH RASTLINAH

Zaradi nasilja, ki ga človeštvo počne nad samim seboj in nad naravo, izraža pa se tako v nezdravem načinu življenja kot hudem onesnaževanju okolja, se je nad ljudi skopala cela vrsta bolezni in nadlog, ki jim je človek z moderno medicino in farmacevtsko industrijo sicer pogosto kos, vendar pa ob tem ostaja nekako nepotešen in se kljub pestremu obilju, ki ga dan za dnevom siplje iz svojih žrel farmacevtska industrija, z nostalgijo in upanji ozira v naravo. Iz njenih prvinskih neder želi črpati izgubljeno zdravje, razočaran nad lastno uničujočo močjo in učinkovitostjo išče skrite moči narave, da bi mu pomagale ohraniti dragoceno nemoteno delovanje čudovite iznajdbe matere narave — telesa in duha.

Najbrž ni naključje, da se v zadnjem času močno povečuje zanimanje za zdravilne rastline, za tako imenovano zdravo prehrano, za »naravne« pridelke. In temu povpraševanju seveda sledijo ustrezne dejavnosti, med drugimi tudi založniški projekti, ki strežejo bralcem z najraznovrstnejšimi priručniki za nabiranje, prepoznavanje in pripravo zdravilnih rastlin.

Pri nas takih knjig ne manjka, a kljub temu bo marsikoga pritegnila knjižna novost s tega področja. Pri Cankarjevi založbi so izdali Veliko knjigo o zdravilnih rastlinah, ki jo je napisal eden najbolj priznanih nemških zeliščarjev in lekarnarjev Manfred Pahlow, v slovenščino pa so jo prevedli in za naše razmere priredili M. Lovka, S. Rendla in T. Sojar.

Avtor je knjigo zasnoval tako, da njen najobsežnejši del obsegajo opisi preko 400 domačih, tujih in starozeliščarskih zdravilnih rastlin, ki jih nazorno opiše, navede zdravilne dele, čas in način nabiranja, nahajališča, njihovo zdravilnost in uporabo ter stranske učinke. Besedilo dopolnjujejo nazorne risbe

rastlin in veliko število barvnih fotografij, posnetih v naravnem okolju. K večji uporabnosti knjige gotovo pripomorejo obsežno stvarno kazalo, seznam zaščitnih domačih zdravilnih rastlin, seznam redkih in ogroženih domačih zdravilnih rastlin ter prikaz literature, ki ji je dodan še seznam knjig o zdravilnih rastlinah v slovenščini. Tudi uvodni del s spremno besedo in uvodom v osnove tematike ter nekaj preglednic služi istemu namenu. Žal tega ni mogoče reči za tisti sestavni del knjige, ki odloča, ali bo knjiga prešla s polic knjigar in iz skladišč založbe v domove ljubiteljev narave in domačega zdravilstva — to je cena. Kot je že pravilo v teh za knjige in ljudi nelahkih časih, je visoka in ne vsakomur dostopna: 24.600 din.

M. MARKELJ

O LJUDSKI OBLASTI

Cankarjeve vznesene besede »Narod si bo pisal sodbo sam« so se začele uresničevati v najbolj kritičnih trenutkih za slovenski narod, v viharju zadnje svetovne vojne, ko je bil naš mali narod odpušan in na meji preživetja. Izjemne razmere kot da rojevajo izjemna dejanja, in tako so Slovenci v širokem ljudskem narodnoosvobodilnem gibanju postavili tudi temelje ljudske oziroma narodne oblasti, kot so v začetku govorili.

Nastanek in razvoj slovenske ljudske oblasti v letih 1941—1945 je sicer poznan, vendar pa se samo tega vprašanja zgodovinarji posebej niso lotevali, ker so tematiko nastanka in razvoja ljudske oblasti obravnavali v okviru splošne zgodovine NOB ali v vojaških okvirih.

sveča predvsem štirim temam: rojstvu ljudske oblasti, razvoju in delovanju njenih organov na prvem velikem osvobodilnem ozemlju na Dolenjskem in Notranjskem, prizadevanjem za enotnost Osvobodilne fronte in obnovi oblastnih funkcij pri njenih odborih v letu 1943 ter odnosu narodnoosvobodilnega gibanja v Sloveniji do Avnoja. Kot so poudarili na tiskovni konferenci, gre za kritičen in doslej morda najbolj objektivni prikaz nastanka in razvoja ljudske oblasti na Slovenskem. Avtor se ni ognil nekaterim napakam, ki so se med NOB dogajale, razgrnil pa je tudi prizadevanja vodstva Osvobodilne fronte pri odpravljanju negativnih pojavov. Avtor dosledno vztraja pri zahtevi, da je treba povedati resnico, in je v tem pogledu nadvse aktualen.

M. MARKELJ

»ZGOVOR-NEJŠI DEL« KAJETANA KOVIČA

Od četverice, ki je pred slabimi tremi desetletji in pol skupno knjigo Pesmi štirih tudi v knjižni obliki stopila v slovensko literaturo, sta se dva, Ciril Zlobec in Kajetan Kovič, uveljavila tudi kot prozaista. Kovič je do zdaj izdal dva romana (Ne bog ne žival, 1965, in Tekma ali kako je arhitekt Nikolaj preživel konec tedna, 1970) pa nekaj uspešnic za mlade bralce (npr. Moj prijatelj Piki Jakob).

Nedavno je v zbirki Nova slovenska knjiga pri Mladinski knjigi izšlo (s podporo kulturne skupnosti Slovenije) njegovo novo prozno delo — novelistična zbirka Iskanje Katarine. Naslovljena je po eni od petih novel (druge so: Rapsodija v modrem, Prva noč s Terezo, Večerja z Elo in Tihotitje s knjigami) s snovjo iz sodobnega življenja. Čeprav so nastale v daljšem časovnem obdobju, jih v celoto povezuje skupna tematika. To je odnos med moškim in žensko, obravnavan iz različnih zornih kotov. Pisatelj raziskuje ta odnos s stališča subjektivnih in objektivnih mo-

žnosti in tudi nemožnosti, iz vzrokov in posledic osebne, družbene in tako imenovane večnostne narave. Ta odnos lahko imenujem različno. Označiti ga moremo s posplošnim pojmom ljubezen, na drugi strani pa se nam razkrije kot hrepenenje, igra, nekaj ustaljeno znanega pa telesna, moral-

na in duhovna vez, želja po absolutnem, doživetje relativnega, pa tudi in še posebej kot ljubezen v soočanju s smrtjo.

Glavne osebe v vseh novelah so, kar je predvsem zanimivo, iz kroga intelektualcev, in ne malih ljudi, kakršni zanimajo Kovičovo poezijo. Na obrobju teh zgodb se odslikava nekoliko širše družbeno okolje. Problemi, ki jih nanaša čas, so zunaj osišča dogajanja, vendar se zrcalijo, seveda posredno, skozi akcijo ali dialog. Novelam daje poseben čar slog pripovedovanja. Večina besedil je namreč napisanih v prvi osebi, pa ne samo zaradi večje prepričljivosti in neposrednosti. Bralno privlačnost večja prepletanje hudo resnega povednega tkiva in humorja ali celo ironije, ki utegne biti mestoma grenko jedka.

Kovič je nekoč dejal, daproza ni samo »zgovornejši del« njegovega ustvarjanja, ampak tudi način, da v nevezani besedi literarno oblikuje teme, za katere mu je poezija premalo ali pa je preveč utesnjena. Proza pa mu omogoča, da se izpove tudi takrat, kadar je potrebno kaj drugače povedati. In Iskanje Katarine je nedvomno delo, napisano iz takšnih ustvarjalnih pobud in hotenj.

I. ZORAN

RDEČA ZLOBA

Najbrž še ni prišla na slovenski knjižni trg knjiga, v kateri bi avtor v uvodnih besedah naravnost zapisal, da svoje knjige ne priporoča v branje, še več, da branje knjige celo »odsvetuje individualnim bralkam in ljudskim knjižnicam« ter jo priporoča kot pomožni učbenik le družbenim institucijam, vse to pa kljub njeni pedagoški funkciji. »Avtorica« knjige je celo zelo skeptično razpoložena do moči besede, ki da je res mogočno orožje in je s ploho besed mogoče uspešno zaničati tako resnico kot zdravo pamet, vendar bi besede najraje kar z dekretom ukinita kot občeveljavno sredstvo, z izjemo poveljevalnih ukazov. Nenaavadna knjiga, v kateri so take misli. Najdemo pa jih v knjigi

Rdeča zloba, ki je izšla v Knjižnici revolucionarne teorije oziroma v Krtu. Knjiga je že skoraj oziroma v pripravi za ponatis, kar nedvomno kaže, da ima dovolj kupcev in bralcev.

Redni bralci tednika Mladine so najbrž že uganili, da gre za izdelke ostrega uma revolucionarke po rojstvu in prepričanju, za misli in besede slovite Džuli Šviga alias Jaše Zlobca, ki so se teden za tednom v treh letih vrstile v Mladinini rubriki Rdeči kotichek. Nabralo se je preko 150

zapisov, v katerih je Džuli Šviga vztrajno in neomajno držala »počeni družbi svoje izbrušeno ogledalo«. Ni bilo pomembnejšega družbenega ali političnega dogodka, zgledega dosežka prakse in misli našega socialističnega duha, ki se ne bi odrazil v Džulinem Rdečem koticčku ter šel skozi sito njene neomajne idejne trdnosti.

Stvari in dogodki našega vsakdanjika so v Rdečem koticčku dobivali svojo težo in vrednost, umerjeno skozi filter satire in ironije, humorja in parodije. In postale so nekako jasnejše, more so se razbistrile, dušiče vzdušje razkadiilo, strah razblinjal — vse to po zaslugi smeha, ki ga je Džuli znala priklicati na lica svojih bralcev. Najslajše pa se smejimo neumnostim, ko jih prepoznamo!

M. MARKELJ

BERA PREVODOV

Pred tednom dni so pri Državni založbi Slovenije na dobro obiskani novinarski konferenci predstavili nove knjige iz treh zbir, ki so se že dobro uveljavile pri bralstvu: gre za Branje, Dotik in Labirint. Kajetan Kovič, glavni urednik

založbe, je uvodoma poudaril, da bodo še povečali obseg prevedene literature, omenjenim zbirkam se bosta pridružili dve novi, v Svetovih bodo tudi na Slovenskem hitro na voljo uspešnice s svetovnega knjižnega trga, zbirka t.i. ženske literature še nima imena, spet pa bodo začeli polniti zbirko biografij znamenitih ljudi.

O knjigah četrtega Dotika smo že pisali, tretja pošiljka Branja pa prinaša dva moderna južnoameriška romana. Pisca »Ljubezni v času kolere« najbrž ni treba posebej predstavljati: to je veliki kolumbijski nobelovec Gabriel Garcia Marquez, čigar literarno delo je že skoraj v celoti poslovenjeno. Pričujoči roman smo dobili slabi dve leti po izidu izvirnika, ki je dosegel že milijonske naklade in ga hitro prevajati širom po svetu. To kajpak ni nič presenetljivega, saj poznavalci »Ljubezni v času kolere« postavljajo ob bok znamenitim »Sto letom samote« pripoved o njem in njej, ki se v cvetu mladosti ne smeta vzeti, ker sta premlada, na jesen življenja pa tudi ne, ker sta prestara, je umejniško tolikanj izmojstrena, da pritegne in zadovolji še takega zahtevnega. Prevod in kratka spremna beseda sta delo Nine Kovič. Nič manj literarno vznemirljiv ni »Pogovor v katedrali« perurjskega pisatelja Maria Vargasa Llose. Četudi spisan za začetku sedemdesetih let, ta roman odraža dandanašnje odenke življenja na zeleni celini, kjer prevladuje diktatorsko, na moč utesnjeno vzdušje. V takih razmerah glavni junak ne najde prave bivanjske povznanosti z levičarsko ilegalo, boj za boljši svet postane nesmiseln, edina možnost preživetja je v brezimnosti. Llosos roman je prevedel Ferdinand Miklavc.

Po dve knjigi obsegata kriminalki iz Labirinta. Johna le Carréja »Mala bobnarka« je prvovrstna vojniska pripoved, dogajanje pa je uokvirjeno v krvavo politično merjenje moči med Izraelci in Palestinci. Enako napeto, k čemur pripomorejo nenehni zapleti in presenetljivi razpleti, je tudi branje »Matareškega kroga«, politične kriminalke Roberta Ludluma, ki si je izmislil kosaže ameriškega in ruskega obveščevalca s skrivnostno sicilsko Matarese, od katere dobivajo denar teroristi po vsem svetu. Le Carréjev roman je poslovenil Mart Ogen, Ludlumovega pa Zdenka Lovca.

D. RUSTJA

Od nacionalnih slovstev, ki sestavljajo tako imenovano jugoslovansko književnost, je bilo makedonsko (če ne upoštevamo literatur narodnostnih skupnosti) menda res zadnje, po katerem so se ozrli, vsaj kar zadeva celovitejši pregled, slovenski prevajalci. Resda so se najpomembnejše reči v makedonskem leposlovju zgodile zelo pozno, šele po vojni, ko so v deželi ob Vardarju dobili tudi prva temeljna knjižna dela, pa vseeno našega zamudništva pri prevajanju le ni moč povsem opravičiti. Še najslabše bi bilo, če bi se izgovarjali, da se tudi Makedonci niso kaj prida zanimali za slovensko književnost in da smo si na tem področju bot. Prepričljivejši bi bil razlog, da so informacije o tem, kaj je bilo v tej naši najjužnejši republiki izdano res kvalitetnega in vrednega širše pozornosti, prepočasno prihajale do nas. V delno opravičilo bi nam šlo šteti tudi dejstvo, da smo premožni vse premalo v makedonščini tako izurjenih peres, da bi lahko storili kaj več. Velja omeniti, da smo prve prevode dobili celo prek srbohrvaščine.

Makedonsko poezijo smo začeli spoznavati ob koncu petdesetih let in takoj poveljimo, da se je tega (ne)hvaležnega opravila loteval predvsem pesnik Ivan Minatti. V njegovi prepisnitvi smo najprej brali pesmi Aca Šopova (Zlij se s tišino, 1957), ki so jim sledile pesmi Blaža Koneskega (Vezi-

»MAKEDONSKI« MINATTI

lja, 1959). Minatti je zatem izdal še prevedeni izbor iz poezije Koča Racina (Svitanje, 1961), prvega pomembnega makedonskega pesnika 20. stoletja. Leta 1963 je izšla v Ljubljani Sodobna makedonska poezija, za katero je pesmi tudi prevedel Minatti. Tej antologiji, ki je slovenskemu bralstvu širše odprla okno v svet makedonske poezije in ga opozorila, da se v

tej poeziji dogajajo zelo zanimive reči, je sledil izbor iz poezije Slavka Janevskega (Plesalka na dlani, 1966), za katerega je celotno prevajalsko delo opravil Minatti. Ta je prepisal še pesmi Mateje Matevskega, tako da sta izšli dve knjigi: leta 1975 Poezija, leta 1985 pa Odkrivanje puščave. Še prej, leta 1983, je izšel Vilinski ključ Duška Nanevskega, tudi v Minattijevem prevodu. Seveda so to le najpomembnejši Minattijevi prevodi oziroma prepisnitve iz makedonščine, nikakor pa ne vsi.

Prav gotovo si je Ivan Minatti že s tem pridobil večjo naklonjenost pri makedonskih pesnikih kot drugi slovenski avtorji, zato se ni čuditi, če so mu makedonski pesniški tovariši že leta 1966, ko je imel Minatti resda že za seboj nekaj iz makedonščine prevedenih knjig, izkazali pozornost z izdajo izbora iz njegove poezije Vse beži z oblaki in s pticami. Od tedaj se je Minattijev pesniški opus pomnožil z novimi knjigami, zato je bilo pričakovati, da bodo makedonski prevajalci spet segli po

VODIL JE 47 ZBOROV

spričevalu, ki ga hrani še danes, pa je pri vseh šestih predmetih zapisana ocena odlično. To spričevalo je tudi sicer zanimiv in posrečen dokument svojega časa: ker je primanjkovalo papirja, so namreč ocene napisali kar na hrbtno stran akta, ki so ga Italijani, ko so šli v Beli krajini, izdali v občini Semiču, v njem pa so zapisali navodila, kako vzdrževati ubožne rodbine bivših jugoslovanskih vojakov in civilistov, ki imajo sorodnike v ujetništvu ali internaciji.

Po tečaju, ki ga je vodil Bojan Adamič, poučevali pa so še Marjan Kozfna, Dragotin Cvetko in Janez Kuhar, je Adamič predlagal Mileku, da bi šel z njim na Glavni štab, kjer je ustanovil orkester. Vendar se je Franc raje odločil za brigado. Belokranjsko okrožje mu je dalo nalogo, da ustanovi pevske zборе v semiškem okolišju, dali pa so mu tudi propustnico, da se je lahko neovirano gibal po vsej Beli krajini. Tako so kmalu vzniknili ženski pevski zbori v Kotu pri Semiču, na Črešnjevcu, v Štrekljencu in Stranski vasi. Bili so sicer priložnostni, nastopali so v glavnem na mitingih, vendar so za tamkajšnje kulturno življenje veliko pomenili. Ko je jeseni 1944 odšel v brigado, so ti zbori razpadli ali pasovali brez zborovodje. Milek pa je v Zaščitni brigadi Glavnega štaba NOV in POS zopet ustanovil zbor, tokrat moškega. Leta 1945 si je zastrupil roko, moral je na operacijo na Črešnjevcu in zopet se pod njegovim vodstvom zaživeli zbori okrog Semiča.

11. maja, ko je v naši domovini še vse vrelo od navdušenja, ker je končno prišla svoboda, je Milek kot komisar oddelka centralne vojaške bolnice moral v Trst. Čeprav je po dveh mesecih že zapustil mesto, je v tem kratkem času ustanovil mešani mladinski pevski zbor. Pot ga je potem kot komisarja oddelka rekonvalescentov-ranjencev vodila na Bled. Toda kamorkoli je Milek prišel, povsod je znal s pesmijo združevati ljudi, povsod so nastajali pevski zbori. Tudi na Bledu. Pod njegovim vodstvom je zapel mladinski pevski zbor in moški zbor slušateljev politkomisarskega tečaja. Tudi ko je služil vojaški rok v Ljubljani, ni miroval. Hkrati je vodil kar tri zборе: vojaški zbor IV. armije, mešani zbor gostincev in moški zbor invalidov v Trnovem.

Po odsluženem vojaškem roku se je sredi leta 1946 vrnil v rodni Črnomelj, kjer je postal načelnik prosvetnega oddelka na okraju. Ob službi pa je vodil še tamkajšnji mešani zbor, moški oktet ter na novo organiziral mladinsko godbo na pihala. »Takrat so nas veliko premeščali z enega delovnega mesta na drugega. Komaj je človek določeno stvar dodobra vpeljal, pa je moral vse pustiti in oditi na drugo delovno mesto. To me je zelo motilo. Sreča je bila le v tem, da je bilo vse moje poklicno delo povezano s kulturo in da sem ga lahko dobro združeval tudi s svojim konjičkom,« pravi Milek. Tako so ga kmalu premestili na sindikat za prosvetnega referenta, po treh letih bivanja pa z družino v Ljubljano, kjer je bil najprej prosvetni referent na oblastnem odboru sindikatov, pozneje pa na glavnem odboru.

Takoj, ko je prišel v Ljubljano, je začel prevzemati pevske zборе. Vodil jih je celo v daljni okolici Ljubljane,

pozneje pa se je 9 let dvakrat na teden vozil celo v Novo mesto, kjer je vodil moški pevski zbor »Dušan Jereb«, 4 leta pa tudi v Dolenjske Toplice.

Toda znanje, ki ga je dobil na tečaju med vojno in s samoizobraževanjem, mu ni več zadostovalo. »Tečaj je bil zame le bežen, pomagal mi je predvsem toliko, da sem navezal in pozneje vzdrževal stike z Adamičem, Kozino, Blažem Arničem. Nasvetov, ki sem jih dobil od teh glasbenikov, mi ne bi mogla dati nobena šola. Seveda sem se leta 1950 kljub temu odločil za šolanje, kot študent pa sem bil tudi član glasbenega sosveta pri republiški Zvezi svobod in prosvetnih društev, v katerem so bili tudi ljudje, ob katerih se mi je še bolj odprlo glasbeno obzorje. Delal sem z Radom Simonijem, Jurijem Gregorcem, Karlom Pahorjem. Po dvakrat do trikrat na teden sem moral iti po vsej Sloveniji in dajati navodila godbam na pihala in zborom. Nihče me ni vprašal, če imam čas ali ne, avto je kar čakal pred šolo, in ko je bilo predavanje konec, sem se odpeljal,« se spominja študentskih let Milek. Po končanem študiju je vodil tečaje za dirigente godb na pihala pa pevske zборе, poučeval teoretične predmete na glasbeni šoli Moste ter na šoli Glasbene matice. Njegova zadnja redna zaposlitev je bila na Zavodu za glasbeno in baletno izobraževanje. »Na tem zavodu so mi ponudili direktorsko mesto, a sem ga zavrnil, do konca sem vztrajal v razredu. Človek naj dela pač tam, kjer lahko družbi največ da. In jaz sem študiral zato, da bom poučeval. V razredu sem imel tudi moralno zadoščenje, ker sem vzgojil kader. Tega v pisarni ne bi imel nikoli.«

Po upokojitvi se je vrnil v Črnomelj in zopet začel prevzemati zборе po Beli krajini. Kljub številnim razočaranjem se ni mogel sprijazniti s tem, da bi bil prost, brez obveznosti. »V Ljubljani ni bilo težav z vodenjem zborov, saj je bil red, pevciso redno hodili na vaje, pa tudi izbor pevcev je bil večji. Na deželi pa je nered, zato se odnosi v zborih krhajo, ljudi, ki bi bili pripravljeni peti, je malo, zato se mora zborovodja sprijazniti tudi s tistimi pomanjkljivim posluhom. Poleg tega so v Beli krajini zborovodje v glavnem amaterji s pomanjkljivim znanjem, nekateri se na pevcih celo učijo, in ko pevci to spoznajo, marsikateri ne več na vaje. Zato ni čudno, da zborovsko petje v Beli krajini stagnira. Nagribeljskih srečanjih obkolpskih pevskih zborov jesicer opaziti, da kvaliteta iz leta v leto raste, vendar je v te uspehe vloženega veliko več truda, kot bi ga bilo potrebno vložiti v mestne pevske zборе. Predlagal sem, da bi v Beli krajini organizirali vsaj tečaje za pevovodje, a je bil moj predlog kar preslišan. Na žalost je zmogala moč, in ne pamet. Hkrati so me določili, naj bi odgovarjal za belokranjske zборе, čeprav me nihče niti vprašal ni, če sem to nalogo sploh pripravljen sprejeti.« Franc razočarano pripoveduje o belokranjskem zborovskem petju.

Tolaži se s spomini, ki bi jih bilo za debelo knjigo in ki jih je prinesel s seboj iz Ljubljane. »20 let sem bil dirigent in korepetitor pri Invalidskem pevskem zboru, s katerim sem prepotoval tako rekoč celo Evropo. Včasih je bilo naše gostovanje v drugih državah celo nevarno, ker je začela vzdigovati glavo emigracija. Tako je, ko smo želeli nastopiti v Avstriji, naša emigracija pripravljala incident. Takrat je zbor vodil Radovan Gobec. Ni vedel, kako bi se izognil neprijetnemu dogodku ali pa ga vsaj ublažil, zavedal pa se je, da bi z borbenimi pesmimi, ki so bile najprej na programu, le še priliči olje na ogenj. Zadnji trenutek se je odločil in začel nastop z narodnimi, s pesmijo Kje je moj mili dom in ostalimi domoljubnimi in tako s pesmijo razorožil izgredek. Ljudje so v solzah poslušali koncert.« Nezapoben je bil za Mileka tudi sprejem zborov v Rusah v Bolgariji, ko so preprosti ljudje odklonili prevajalca, češ saj se razumemo, saj smo vsi Slovani. Pa spomini na Amsterdam, kjer so peli na komemoraciji v židovskem getu in vsi v zahvalo dobili izkaznico častnega občana Amsterdama, in Verono, kjer je zbor grafičnih delavcev pod njegovim vodstvom pel na Dantejevem grobu. In še bi bilo moč nizati zanimive dogodke iz njegovega življenja z glasbo.

Čeprav človek nikoli ni zadovoljen s svojim delom in tudi Milek čuti, da bi dal lahko družbi še več, pa se mu, kot sam pravi, zaradi nekaterih ponižanj, ki jih je doživel, delo marsikdaj upira in se zamisli, kakaj praznaprav sploh še dela. Takrat se zapre v svojo sobico, sklada pesmi za zборе, vendar zaradi skromnosti marsikdaj k notam niti ne zapiše svojega imena. Ureja arhiv, opremljen s fotografijami, kritikami, ocenami iz časopisov, o njegovem delu. Tudi to je zanj del zgodovine, del trdega dela, s katerim je vzgajal ljudi in sebe. A vedno se mu črne misli razblinejo, ko vzame v naročje zajeten kup priznanj, ki jih je sprejel iz rok tistih, ki spoštujejo njegovo delo.

M. BEZEK-JAKŠE

Pavel Sivič je nekako dejal: »Če bi vedel, da je glasbeni poklic tako težak, se zagotovo ne bi nikoli odločil zanj.« Delo z glasbo namreč ni le stroka, ampak gre predvsem za vzgojo, privzganje humane kulture, ki ljudem manjka, vendar na tako neopazen način, da tega niti ne občutijo. To pa lahko uspe le pedagogu, ki z lastnim zgledom pokaže učencem, kakšen je pravičen odnos do sočloveka. In to je prav gotovo uspelo profesorju Francu Mileku iz Črnomlja, ki je v več kot štirih desetletjih privzgal in še vedno privzgaja to humano kulturo tisoč in tisoč ljudem. 47 zborov je v teh letih pelo pod njegovim vodstvom in še danes, kljub številnim razočaranjem, ostaja zvest konjičku, ki ga je do leta 1973, ko se je upokojil, opravljal poleg svojega rednega dela. V Črnomlju vodi zbor upokojencev in moški pevski zbor Belt, v Adlešičih pa mešanega.

Francu je bilo komaj 11 let, ko je začel leta 1934 pri Črnomajski mestni godbi igrati klarinet. To glasbeno predznanje pa tudi nadarjenost sta mu še kako prav prišla na pevovodskem tečaju Glavnega štaba NOV in PO Slovenije, ki je bil od 14. aprila do 9. maja 1944 v Semiču. Milek je z lahkoto in zelo hitro dojemal snov, v

ko migneva 36 let od tiste usodne odločitve našega naroda, da bo s široko osvobodilno fronto sam krojil svojo bodočnost, so sledovi grobov po temnih gozdovih že izginili, še pa je živih nekaj pravih prič tistih časov, ko je slovenski narod tako rekoč prvič v novejši zgodovini stopil na prizorišče po lastni volji in oborožen.

Pomladni šum gozdov tja od Javorovice, Trdinovega vrha, Palatine, Mirne gore in Roga pa vse do Notranjske je svoj čas dobro poznal Martin Gerkišič s Suhorja, saj je s partizani iz Cankarjeve brigade dostikrat branil ta obmejni pas in čuval prve delčke osvobojenega ozemlja pred Italijani, Nemci in njihovimi domačimi pomagači. Spremljal ga je, vse dokler se ni v začetku maja leta petinštrideset ves v cvetje okiten spustil v slovensko prestolnico Ljubljano. Mladi partizanski oficir, izkušen borec v prenekaterih slavnih bitkah, je takrat prvič videl slovensko glavno mesto. Pa še potem, vse do leta šestinštrideset, je Martinovo oko vedno ostalo budno: »Kosem se leta dvainštrideset pridružil partizanom, pa vse do leta šestinštrideset nisem nikoli spal slečen niti čisto sezut.« Martin se je namreč nekaj taktike naučil v stari jugoslovanski vojski, še več pa v partizanih in to mu je pomagalo, da je preživel. Mnogi, ki so bili prav tako mladi, srčni, pa preveč drzni, so to plačali z življenjem.

Martin je pripadal revni kmečki družini, ki je imela, tako kot je bilo v belokranjskih vaseh že pravilo, bolj malo zemlje pa veliko otrok. Kar pet fantov in štiri dekleta so se rodili pri Gerkišičevih na Suhorju. Seveda so morali fantje pa tudi dekleta, čim so bili dela zmožni, hitro v uk ali služiti, saj doma ni bilo kruha za vse. Tako je moral Martin oglatiti in kopati jarke, potem je odslužil vojake v stari Jugoslaviji in že je bila tukaj druga

svetovna vojna. Že začetek je bil za družino Gerkišič tragičen. Na bojnem čolnu Drava na reki Donavi je bil Martinov brat Franc v nemškem napadu izgubljen življenje. Novica je vse domače zelo potrla, vendar takrat še niso vedeli, da bodo imeli možnost bratovo smrt maščevati. Pozneje so bili v partizanih kar trije: Jože, Janez in Martin, le najmlajši, Tone, je ostal doma. Oba Martinova brata sta bila med vojno tudi huje ranjena, vendar sta preživela, Martin pa jo je odnesel z manjšimi ranami na nogi od mine in nekaj praskami po hrbtu. Še nekaj let po vojni mu je sestra pobirala železne drobce iz hrpta, ko se je vroč po košnji zleknil v senco drevesa.

Martin Gerkišič je postal borec kmalu po napadu na belogardiščno postojanko na Suhorju novembra dvainštrideset. Bil je takrat šeterenec in vodič. Čete je varno pripeljal na dogovorjena mesta, potem pa je doma pritajeno poslušal nočni potek borbe, ki je trajala, vse dokler niso bile postojanke uničene in sovražnik pregnan ali pobit. Kmalu potem je imel že tudi Martin puško na rami in sprejeli so ga zasneženi gozdovi.

Martin se spominja zlasti treh bitk, v katerih se je odlikoval zaradi izkušenosti in pametnega poguma ali pa so se mu vtisnile v spomin zaradi lepe zmage, ki so jo doživeli on in njegovi tovariši. Seveda je bilo bitk veliko, s takim ali takim izidom, celo komične so bile med njimi, vendar bi izgubljali prostor in čas, če bi jih naštevati vse. Povejmo le, da je bil Martin med prvimi, ki so prišli ob napadu na belogardiste v Pleterjah čez samostansko obzidje, in da je bilo gotovo nekaj življenj prihranjenih, ko je svetoval, naj bi si pripravili prostor za drugi, lažji prehod v samostan. Tako so odkrili nezaklenjena železna vrata v obzidju in drugič lahko brez težav presenetili

belogardiste, ki so jih iz samostana odpeljali šele Italijani s tanki.

Tudi velikanski italijanski bojni polom marca triništridesetega v Jelenovem žlebu je Martin videl od blizu. Celo noč je našel po brezglavo tekajočih italijanskih skupinah, zjutraj pa se je spustil še v prepad, da je dokončal delo, ki so ga že prej opravile partizanske krogle, italijanska brezglavost in ostre skale prepada.

Še najbolj pa je Martinu v spominu bitka nad Lakovnicami pod Gorjanci. Tam so se partizani spopadali s prodirajočimi nemškimi silami in Martin je dobil končno priliko, da je maščeval svojega padlega brata. Takrat je bil komandir 3. čete v 1. bataljonu, razočaran pa tudi, saj mu je sestra dan prej prinesla nahrbtnik s šunko, kruhom, vinom in žganjem. Le malo žganja je utegnil popiti, ko se je bilo treba hitro umakniti pred Nemci, ki so se v hrib in nahrbtnik je ostal v sovražnikovih rokah. Kose je drugi dan zaveva ponovila — sovražnik je napadal le podve in se zvečer umikal — se Martin ni umaknil tako, kot je bila direktiva, ampak je po lastni presoji zasedel vzpetino, mimo katere so Nemci, ne sluteč nevarnost boka, napadali v strelcih naprej. Po razviti koloni je užgal s težkim mitraljezom najprej Martin sam, nato pa je ukazal še ogenj drugemu mitraljezu in sovražnik je bil pokošten. Juriš Martinove čete ga je potem dokončno dotolkel in pregnal.

Mrak se že spreminja v noč, Martin pa poslušalce, ženo Marijo in mene, še vedno vodi iz bitke v bitko. Leta so minila, prihajajo nove pomladi in čas orožja in njegove govornice se oddaljuje. Pa vendar, brez spomina na naše prejšnje slavne odločitve bodo tudi bodoče odločitve bolj klavrne.

TONE JAKŠE

OBRAZI

KOT PARTIZAN PRVIČ VIDEL LJUBLJANO

Pomlad je prijazno dekle. S toplimi sapami objame gozdove, zašumi v krošnjah, na njihove sončne obronke pa nasuje prgišča pomladnega žefrana, ponekod tako na gosto, da je od daleč videti, kot bi bila zemlja pokrita z modrikastimi preprogami. To je čas, ki so ga bili borci tam pred tri — ali štirinštridesetimi leti najbolj veseli. Spravili so se na to ploso sonce in počedili zimsko umazanijo in mrčes. Pomlad jih je navdala z novim upanjem in optimizmom. Za njimi so bili dolgi, naporni zimski pohodi v visokem snegu in ostrem mrazu, neprestano nadlegovanje sovražnika, za trenutek pozabljeni celo sveži grobovi, ki so ostali skriti v sencih mogočnih gozdov. Sedaj,

ZORAN in PETER GOLJUF iz Novega mesta sta z združenimi močmi uspešno rešila našo 14. nagradno križanko ter imela srečo pri žrebu, tako sta si prislužila lepo knjižno nagrado, in sicer smo jima poslali slovito Balzacovo delo Izgubljene iluzije v dveh knjigah.

Rešite današnje križanko in pošljite rešitve najkasneje do 4. maja na naslov: Uredništvo Dolenjskega lista, Germova 3, 68000 Novo mesto, s pripisom KRIŽANKA 16.

PRGIŠČE MISLI

Edino neodvisnost in samospoštovanje nas lahko vzdigneta nad ničevost življenja in nad burje usode.

A. S. PUŠKIN

Do kraja slečena duša je samo še umrljivo telo.

M. ROŽANČ

Literatura je ali pa je ni, je dobra ali pa slaba, ali živi ali pa ne živi.

I. POTRČ

16

NAGRADNA KRIŽANKA

DL	PTIC	VELIK BOGATAS	SLAST	TUR GOSTISCE	MLADOSTNIK	SESTAVIL J. UDIR	OTOK SZ. OD ZADRA	TOP	MOR. RIBA
SINOVA ZENA						ORGAN VIDA			
POLOTOK (DEL DUBROVNIKA)						RIM. VARUH OGALJISCA/ BOS. PEVEC (MEMICI)			
TROPSKI LES									
VZHODNI GERMAN/ SIBIRSKI VELETOK				VODNA PTI- CA/ SLOV. NJUGRAŠKA FIRMA					
							KEM. SIM- BOL ZA NA- TRU/ LJS- BROVALNO Z. IME		
DL	GR. BRATOV- SKI OBRED	KLEČ/ PRIDELEK		NEPEČEN KRUH				NEM. PESNIK (JACHIM VON)	DL
LUKA V J. JEMNU					DL	MILANSKA OPERA/ ST. DR. PESNIK			SPLET LAS
AZLJSKA PUSČAVA					DL	DALM. Z. IME/ VOJVOD. MAOZ. PE- SNIK (KARD- LY)		PREBIVALEC SOSED. ORZAVE/ VLADAR	
JANEZ				KANDIRANI POMARANČNI OLJPK/ AVT. OZNAKA VICENZE					
MAJHNA PONEV						RIM. ZGOOVINAR			
PISEC KRAJŠKI RAZPRAV						DL	DEL TELESA		

Zdravilo iz ribjega olja

Kapsule z ribjim oljem gredo v promet kot vroče zemlje — Radi bi tako kri, kot jo imajo grenlandski Eskimi

Najnoviji prodajni hit v trgovinah razvitih držav so kapsule z ribjim oljem. Kdor da kaj nase in skrbi za dobro zdravje ter se skuša varovati pred sodobno nadlogo, ki ji s skupnim imenom pravimo srčna in žilna obolenja, ta ta čas navdušeno požira kapsule z ribjim oljem. Seveda ne s čisto navadnim ribjim oljem, marveč s tistim, ki vsebuje veliko tako imenovanih maščobnih kislin omega 3, to pa so olja, iztisnjena iz norveških sardin, atlantskega slanika, jezerske postri, atlantskega lososa in atlantske skuše. Na najvišji vrednostni stopnici stojijo kapsule z oljem norveške sardine.

In kaj je s temi olji? Nekoliko prezgodaj so se razširile ugotovitve raziskovalcev, ki so odkrili, da maščobne kisline omega 3 preprečujejo naganje maščob na notranjosti žil, se pravi, da preprečujejo aterosklerozo, eno od glavnih povzročiteljev usodnih kapi. Do odkritja pa so jih pripeljali grenlandski Eskimi. Med njimi praktično sploh ni srčnih bolezni, če izvzamemo občasne zaljubljenosti, prav tako pa je kap neznana oblika smrti. Njihov jedilnik je znan: ribe, ribe in še enkrat ribe. Za razliko od grenlandskih Eskimov pa danski Eskimi kar dvanajstkrat pogosteje obolevajo za srčnimi in žilnimi boleznimi. Na

njihovem jedilniku je zelo malo rib.

Ko so raziskovalci še odkrili, katere sestavine v ribah so zaslužne za zdravo srce in s holesterolom nenasičeno kri, je začel delovati sloviti ameriški biznis. Lani so že tri podjetja prodajala kapsule z zdravilnim ribjim oljem in iztržila zanje okrog 30 milijonov dolarjev, letos pošilja kapsule na trg že sedem podjetij, v nekaj mesecih pa so ustvarila že za 100 milijonov dolarjev prometa.

In kot je pri takih čudežnih zdravilih že navada, se tudi pri zdravilnem ribjem olju navdušenje kupcev ne ujema z natančnejšimi dognanji strokovnjakov. Farmakolog Garrett Fitzgerald pravi, da si s kapsulami ribjega olja človek le bore malo pomaga. Enak in večji učinek ima tabletko z vitamini, ki pa je neprimerno cenejša od oljnih kapsul. Edino pravo zdravilo proti holesterolu v krvi je za normalne ljudi pravilna prehrana in zdrav način življenja, ne pa čudežne kapsule in njim podobni izumi.

MiM
(Vir: Newsweek)

Sveta ne rešujejo ideje, razum ali pamet, temveč človek s svojim nesmiselnim upanjem.

E. SABATO

Življenje je pomešano z majhnimi bridkostmi in lepimi trenutki.

A. STRINDBERG

Podivjani psi

Ali nastaja nova živalska vrsta? Niso potepuški

Italijanski strokovnjaki za živalstvo so mnenja, da bi lahko kar govorili o novi živalski vrsti, ki je nastala v zadnjih letih in je doma predvsem na jugu in v srednji Italiji. Gre za podivjane pse, ki se klatijo naokoli, se družijo v krdele in napadajo domače živali ter že tako redko divjad. Nekatera krdele podivjanih psov žive v planinskih predelih, kjer se sicer skrivajo zadnji od preostalih italijanskih volkov. Najraje pa se zadržujejo v bližini velikih smetišč, kjer dobe vsakdanjo hrano.

Po poluradnih podatkih naj bi bilo podivjanih psov okrog 60 tisoč. Seveda je treba podivjane pse ločiti od potepuških, ki jih je neprimerno več (blizu milijon), vendar nimajo zaokroženih krdel in ne utirjenih navad, kot so zoologi opazili pri podivjanih psih.

Novonastajajoče vrste bi bilo še več, saj se psi parijo dvakrat na leto, medtem ko se pristni divji pes, to je volk, pari le enkrat na leto, vendar je smrtnost mladičev zelo velika. In pa lov na podivjane pse je odprt vse leto. Italijani kot strastni in neusmiljeni lovci streljajo, zastrupljajo, preganjajo in kakor morejo uničujejo podivjane pse, izkoreniniti pa jih ne morejo. Od lova nanje ima škoda le volk. Ta redka in v Italiji zaščitena vrsta je pogosto žrtev preveč razgretih lovcov, ki volka zamenjajo za podivjanega psa in gozdnega sivca položijo na dlako.

Umetnost ni le zakladnica duha

Za umetnine so pripravljene plačati astronomske vsote denarja — Najdražja slika na svetu so van Goghove Sončnice — Kupčija cveti

V zadnjih nekaj letih dosegajo umetnine, prodane na svetovno znanih dražbah, astronomske cene in izkazuje se, da umetniška dela niso samo dragocenosti duha, marveč imajo tudi povsem prozaično visoko denarno vrednost. Vse od leta 1980 na dražbah pri Sothebyju in Christieju postavljajo rekorde. Ta mesec je v sam vrh prišel nesrečni slikar z enim ušesom oziroma natančneje oljna slika Sončnice Vincenta van Gogha. Nekaj časa neznan kupec (kasneje se je izkazalo, da je slika kupila neka japonska zavarovalnica z velikim preostankom dohodka) je na dražbi v Londonu zanjo odštél 39,9 milijona dolarjev, kar je največja vsota, plačana kdaj za kako umetnino.

Van Gogh je naslikal sedem slik z motivom sončnic v poletju in zimi 1888/89, ko je bival v Arlesu. Ohranjenih je samo šest slik, ena je zgorela na Japonskem med zadnjo svetovno vojno. Od preostalih šestih je četverica shranjenih v muzejih, samo ena pa je še v rokah zasebnega zbiralca umetnin.

Prava ironija je dejstvo, da je van Gogh v vsem svojem življenju prodal eno samo sliko. To je bila prav ena iz zbirke Sončnice. Denar, ki ga je dobil zanjo, pa predstavlja le neznaten drobec ogromnih vsot, ki jih zdaj ljubitelji umetnosti in trgovci z umetninami dajejo za njegove slike.

Poznavalci trga z umetninami pravijo, da je to, kar se zdaj dogaja, prava norost. Nobena umetnina pravzaprav nima cene in nobena cena ni odraz vrednosti posameznih umetniških del. Vsa gonja za dragimi umetninami je le preobilo bogastvo posameznikov, ki ne vedo, kam bi z denarjem. Kupovati drage avtomobile in diamante, to je nekaj, kar počno novopečeni bogataši in povzpeneži, pravi milijonar pa je zbiralec.

Prestižno nakupovanje umetnin je ustvarilo nenavaden dirko, ko iz leta v leto cene umetnin rušijo prejšnje rekorde. Če pogledamo samo zadnji dve leti, vidimo, da so bile kar petkrat izplačane rekordne vsote denarja za posamezne umetnine. Leta 1985 so na dražbi prodali van Goghovo sliko Pokrajina z vzhajajočim soncem za 9,9 milijona dolarjev, kar je bila osupljivo visoka vsota, toda isto leto so prodali Mantegnovo olje Češčenje modrih že kar za 10,4 milijona dolarjev. Leto kasneje so prodali Rembrandtovo sliko Mladenka za 10,3 milijona dolarjev, nato pa še Manetovo Ulico Mosnier za rekordnih 11 milijonov dolarjev.

Jasno je, da so zaradi tolikšnih vsot denarja, ki so jih pripravljene dati zasebniki za posamezne umetnine, muzeji in umetnostne galerije izrinjeni. Ne morejo si privoščiti odkupa tako dragih umetnin. Na svetu ta čas ni ne muzeja in ne galerije, ki bi si lahko privoščila nakup van Goghovih Sončnic. To pa hkrati pomeni, da se umetniški zakladi, ki naj bi končno pripadali vsem ljudem, selijo v private zbirke, ki niso

široko dostopne in na neki način tudi umetnine niso v pravi meri zavarovane in dovolj strokovno hranjene.

Vsemu navkljub pa izjemna cena za Sončnice čudi strokov-

Van Goghove Sončnice, umetnina, ki je dosegla največjo ceno doslej.

njake. Res je, da je slika ena največjih van Goghovih umetnin, da je zelo priljubljena in največkrat reproducirana umetnina na svetu (z njo se lahko kosa le Leonardova Mona Lisa), pa vendar je čudno, da je kdo pripravil odšteti zanjo skoraj 40 milijonov dolarjev. To je že na meji neverjetnega.

Poznavalci van Goghove umetnosti vedo povedati, da je slika Sončnice bolj senca nekdanje lepote. Intenzivna rumena barva, ki jo je van Gogh uporabil pri slikanju Sončnic, je slabo obstojna. Sčasoma je potemnela in se spremenila v odtenke rjavkaste, oker in temno rumene barve, zato je slika ne dosega barvne intenzivnosti mnogih drugih van Goghovih platen. Kljub vsemu temu pa je umetnina izjemno cenjena.

Oglejmo si za konec še, kako je potekala dražba. Pred samo dražbo so umetnino razstavili, varno spravljeno za rešetkami. Množica ljudi si je pri Christieju ogledala slavno umetnino. Ko se je dražba začela, se je dogajala prava norost. V štirih minutah in pol se je umetnina podražila vsako sekundo za 147.700 dolarjev. Na koncu, ko je bila slika prodana, so udeleženci razrezali slavnostno torto, oblikovano kot van Goghove Sončnice.

Dogodek zbujal nedvomno mnogo misli in primerjav, za mnoge je bilo vse skupaj bližje komediji kot čedenju umetnosti, za mnoge je šlo za pravo farso, a videti je, vsemu navkljub, da se doba velikih dražb in bajeslovnih cen za umetnine še ni končala.

MiM
(Vir: Time)

Posledice Černobila

Ogroženo zdravje okrog 4.000 ljudi — Manj raka

Černobilska katastrofa je sicer izginila s časopisnih naslovnin in le poredkoma zaide med novice, vendar radioaktivno onesnaženje, ki ga je povzročila polomija na jedrskem reaktorju v zloglasnem ukrajinskem mestu, nikakor ni pozabljeno in tudi ne more biti. Za kratkotrajnimi posledicami, ki so bolj ali manj že mimo, so na tapeti dolgotrajnejše. Med njimi gotovo zbujajo največ zanimanja javnosti podatki o možnih zdravstvenih težavah.

Najnovije raziskave, ki so jih za zahodnoevropsko skupnost opravili v britanski ustanovi za radiološko zaščito, so pokazale, da bodo posledice černobilske nesreče na zdravje Evropejcev celo manjše, kot pa so sprva domnevali. Kljub temu pa je davek dovolj visok.

Strokovnjaki trdijo v svojem poročilu, da bo v naslednjih 50 letih v evropski skupnosti umrlo okrog 1000 ljudi zaradi raka, ki se bo razvil zaradi ožarčenosti ob černobilski katastrofi. Kakih 3000 Evropejcev pa bo dobilo raka, ki ne bo smrtno nevaren.

Izračuni so pokazali, da so bili najmanj ožarčeni prebivalci Španije in Portugalske, najbolj pa prebivalci Zahodne Nemčije, Italije in Grčije. O Jugoslovanih ni niti govora, ker nas pač tlačijo v vzhodno Evropo, tam pa je Černobil doma.

Ogroženi svetovni veletoki

Ena od največjih lanskih ekoloških katastrof je bilo poleg Černobila hudo onesnaženje reke Ren zaradi požara v švicarski tovarni Sandoz. Tako, kot je černobilska nesreča opozorila na nerešena vprašanja jedrskih elektrarn, je tudi onesnaženje Rena opozorilo na težko stanje svetovnih veletokov.

Reke sveta niso ogrožene samo zaradi občasnih nesreč, marveč zaradi stalnega onesnaževanja z industrijskimi in komunalnimi odpadki, katerim se pridružujejo še strupene odplake od kmetijskih dejavnosti.

Sveta indijska reka Ganges prejme vsak dan milijon litrov odpadka iz 68 industrijskih onesnaževalcev. Odplak iz mest in drugih naselij pa ni kaj dosti manj. Odkar skušajo Indijci očistiti Ganges, jih to stane okrog dve milijardi in pol dolarjev.

Kitajskemu veletoku Jangceju se tudi slabo piše. Če bodo vanj še naprej spuščali okrog 16 milijonov litrov tekočih odpadkov vsak dan, potem bo reka še pred koncem tega tisočletja mrtva. O čiščenju Jangceja na Kitajskem razmišljajo še prav v najnovjšem času, medtem ko je bil prej desetletja na milost in nemilost

prepuščen industrijskemu in drugemu onesnaževanju.

Starodavna reka življenja, veliki Nil, je po pisanju egiptovskih strokovnjakov popolnoma onesnažen, njegove vode pa so strupene. V Nil poleg industrijskih in komunalnih odpadkov mečejo še različne herbicide, da bi tako preprečili rast vodnih rastlin in na lahek način vzdrževali plovnost vodnih prometnih poti.

Nekoliko boljše je z rekami v Sovjetski zvezi, kjer so ogromna območja še vedno ekološko neogrožena, vendar je šele zdaj slišati vse več o nekdanjih ekoloških katastrofah, o katerih se je doslej molčalo. Tako se je šele lani razvedelo za hudo onesnaženje v Dnjepru, ko je prišlo do nesreče v ukrajinski tovarni umetnega gnojila. Poginilo je pet milijonov rib.

V ZDA, kjer so že pred dvema desetletjema imeli hudo onesnaženja, skrbe za reke nekoliko bolj. Tako so največje ameriške reke, kot so Missisipi, Hudson in Colorado, danes neprimerno bolj čiste, kot so bile pred desetletjem.

Pravi simbol ozdravljene reke pa je angleška Temza. Iz umazanega in strupenega kanala se je spremenila v živo reko in vanjo so se vrnile skoraj vse nekdanje ribje vrste.

Ignac Jereb: Umirajoča domačija

Kasneje, ko so okoli Osoj prekopavali grobove padlih partizanov in njihove posmrtno ostanke pokopali na pokopališču, kjer so želeli njihovi svojci, ali v skupno g. obišče, so prišli tudi na Osoje, da bodo prenesli posmrtno ostanke Marjete in njenih dveh otrok na pokopališče v Zadolje. Matevž se je temu nekaj časa upiral, a nazadnje so jih le pokopali v dolini v družinski Osojnikov grob.

Ob dolgih zimskih večerih, ko je zunaj okoli voglov zavijala burja in vrtilčila snežne zamete in je bilo v zakurjeni izbi prijetno toplo, sta Polona in Matevž govorila o doživljajih iz pretekle vojne.

Matevž je želel zvedeti vse podrobnosti, kaj se je na Osojah dogajalo, odkar so ga Italijani odpeljali. Pa tudi Matevž je imel kaj pripovedovati s svoje krvave poti, skozi mučenje in trpljenje po zaporih, iz taborišča smrti do ruskega ujetništva.

Tako so dolge zimске večere krajšali leto za letom, dokler nista otroka že odrasla.

Naj so še tako gospodarili in garali, na Osojah niso nikoli več toliko pridelali kot nekoč.

Hlevi in svinjaki so ostali skoraj prazni, tudi klet in kašča se nista nikoli več napolnila.

Osoje so ostale pozabljene in hirale. Od partizanov, ki so se med vojno tu gori zadrževali, pridejo pogledat le redki. Pred vojno so delavci iz Zadolja vsako leto tu gori praznovali prvi maj, sedaj pridejo za praznik le še posamezniki ali manjše skupine.

Na Osoje prihajajo redno le položnice od davkarje in morda včasih še vabilo na volitve.

Na Osojah je šlo nezadržno samo navzdol. Matevž si je nič kolikokrat zastavil vprašanje: »Ali so mi rojenice že ob rojstvu položile v zibelko prekletstvo za vse življenje?«

Kar ni opravila vojna, so po vojni pripomogli ljudje v dolini, da je nekoč tako mogočna in trdna kmetija začela naglo propadati.

Matevž je opazoval sina Petra, kako se trga od kmečke zemlje in sili v dolino za lažjim zaslužkom in lagodnim življenjem. Saj se temu ne čudi, ko pa je tako naredila večina njegovih vrstnikov iz okoliških kmetij in se sedaj zgleduje po njih. To breme spoznanja mu je še posebno upogibalo hrbtnico in srebrilo glavo.

Osojnikova Tilka je odrasla v pravo dekle. Bila je že na koncu študija na filozofski fakulteti v Ljubljani, ko je za dan mrtvih prišla domov obiskat materin grob. Tedaj je začel naletavati sneg. To leto je zima zgodaj pritisnila. Sneg je pobelil dolino, na Osojah pa ga je nasulo skoraj do kolen.

Kakor na trnih je Tilka stopicala zdaj v izbo, zdaj v kuhinjo in zopet na vežni prag gledat, če je prenehalo snežiti. A sneg se je venomer enakomerno vsipal v debelih kosmičih. Skrbelo jo je, kako bo zjutraj prigazila v dolino od avtobusne

postaje, kajti za nič na svetu ne bi rada zamudila predavanj.

Tudi Peter je zrastle iz Petricka v postavnega in plečatega fanta. V izbi, pri topli peči je sedel in ihtavo obdeloval poleno v toporišče za sekuro. Godrnjal je in stresal nejevoljo nad Tilkinim stopicanjem. Toda po zamišljenem obrazu se mu je poznalo, da ga razjeda in teži nekaj povsem drugega kot Tilkino stopicanje.

V veži so zaropotali težki koraki okovanih čevljev. V izbo je prišel Osojnik in hukal v roke: »Saprabolsko! Danes pa reže prav do kosti! Ja, letos smo zgodaj dobili zimo, snega pa do kolen.«

Osojnik je slekel površnik in snel polhovko z glave. Vse skupaj je položil na peč ter si pri peči ogrel premle prste. Ko vidi, kako ihtavo hiti Peter z delom, ga začudeno vpraša: »Mar misliš nocoj še kam iti, da tako hitiš?«

Osumljeni grabeža in zlorabe

Temeljni javni tožilec vložil zahtevek za preiskavo zoper šesterico — Osumljena tudi Božidar Zajc in Boštjan Kovačič — Stališča predsedstva

NOVO MESTO — Veliko te ga je bilo zadnje dni slišati po novomeških ulicah. Govorice so se bojda najprej pojavile v Pionirju, nato še na občini in v Iskri na Cikavi. Dva pomembna občinska moža naj bi si s pomočjo Pionirja za majhne denarje postavila hiši, pri tem pa izkoristila svoj položaj. Šlo naj bi za predsednika novomeške občinske skupščine in direktorja Iskre.

Res je, minuli petek smo zaradi suma storitve kaznivega dejanja grabeža in zlorabe položaja iz novomeške UNZ prejeli ovadbo zoper več oseb, pravi temeljni javni tožilec Niko Bricej. Da zadeva ni tako nedolžna, pove podatek, da naj bi šlo v grabežu za več milijonov (novih) dinarjev protipravno pridobljene premoženjske koristi. Temeljno javno tožilstvo je po pregledu zbrane dokumentacije zahtevalo preiskavo zoper Miha Jalovca in Jožeta Preskarja, zaradi suma storitve kaznivega dejanja grabeža, zoper Božidara Zajca, direktorja Iskre Tenel, in Boštjana Kovačiča, predsednika skupščine občine Novo mesto, zaradi suma napeljevanja h grabežu, ter Antona Graberskega zaradi suma pomoči pri tem kaznivem dejanju in Roberta Zupančiča, oba sta zaposlena v Pionirjevem tozdu Gradbeni sektor Novo mesto, zaradi suma sklenitve škodljive pogodbe. V času, ko to pišemo (torek zvečer), o vloženem zahtevku za preiskavo še ni nič odločenega, poročamo pa lahko, da je bil zoper Miha Jalovca in Božidara Zajca odrejen pripor.

Vsekakor je to dogodek, ki v političnem življenju Novega mesta ni mogel ostati brez posledic, še posebej ker gre v primeru Kovačiča in Preskarja za osebi z delegatsko imuniteto, saj je slednji tudi predsednik zbora združenega dela novomeške skupščine. O njih je v tork zvečer na svoji seji razpravljalo predsedstvo OK SZDL, prisoten pa je bil tudi Boštjan Kovačič. Ob tem je potrebno zapisati, da so se v tork na podlagi informacije

temeljne javne tožilca sestala tudi vsa predsedstva družbenopolitičnih organizacij v občini. In kakšna so bila njihova stališča?

»Temeljito in prizadeto smo analizirali nastali položaj, prizadeto predvsem zategadelj, ker gre za člane ZK, navsezadnje pa je primer dobil velike razsežnosti tudi zunaj občine,« so bile besede Jožeta Florjančiča, sekretarja OK ZKS. »Reči je treba ob tem, da so različne govornice tudi zlonamerne, da prehitujejo dogodke. Predsedstvo je s posebnostjo odgovornostjo obravnavalo Kovačičevo vpletenost v afero, do zadnjih skupščinskih volitev predsednika OK ZK, tudi zato, ker smo mu dali popolno podporo ob volitvah za predsednika občinske skupščine.

Po doslej znanih podatkih naj bi Božidar Zajc in Boštjan Kovačič s Pionirjevimi tozdom Gradbeni sektor sklenila pogodbo o gradnji njihovih stanovanjskih hiš, za katerih zidavo naj bi plačala bistveno manjši znesek od resnične vrednosti. Razlika med pogodbeno in dejansko vrednostjo naj bi bila pri vsakem okrog 10 novih milijonov dinarjev.

Naša stališča so bila, da je potrebno še posebej paziti na zakonitost postopka, na to, da ne prizadenemo dostojanstva ljudi, ki so osumljeni, Boštjanu Kovačiču pa tovariško predlagamo, da odstopi s funkcije predsednika in tako omogoči normalno delo skupščine.

Jasna in odločna so bila tudi stališča predsedstva občinske borčevske organizacije. Predsedstvu OK SZDL so borci predlagali, da o nastalem položaju pripravijo politično oceno, zahtevali pa so tudi, da primer pride v javnost, saj je dezinformacij in uličnih govorice že veliko in preveč. »Dogodek je ustvaril izredno neugodno politično vzdušje v občini, še posebej pa smo prizadeti, ker je vanj vpleten tudi Boštjan Kovačič, ki je doslej za razvoj občine že veliko naredil. Tovariško mu predlagamo, da poma-

ga in sodeluje v preiskavi.« so bile besede Ivana Somraka, predsednika borcev.

»Obsojamo vsakršno korupcijo, še posebej to dejanje, če bo seveda dokazano, in pričakujemo, da bodo ustrezni pravosodni organi objektivno opravili svoje delo. Prav tako pa smo mnenja, da Boštjan Kovačič v takšnem položaju svoje funkcije ne more več opravljati,« je strnilo svoja stališča predsedstvo mladinske organizacije v občini. Edino, ki politične ocene tožilčeve informacije ni sprejelo, je bilo predsedstvo občinskega sindikalnega sveta. Zato pa se je predsednik Nace Štamec osebno pridružil stališčem ostalih družbenopolitičnih organizacij.

Takšen je bil v skupih orisih potek predvčerajšnje seje predsedstva OK SZDL, katerega član je tudi Boštjan Kovačič. »Terjam odprt in javen postopek, prav tako zahtevam, da se mi odvzame imuniteta,« so bile prve njegove besede. »Vse ob sodbe kategorično zavračam, moj idealizem je brutalno razbit. Umikam se v molk, a ne izstopam iz Zveze komunistov. Vztrajam, da se dokaže resnica. Ne čutim se krivega in ne odstopam s položaja predsednika občinske skupščine,« je bil kategoričen v svoji zadnji izjavi.

Vsi člani predsedstva so se v nadaljevanju razprave odločno izrekli proti kakršnekoli zapiranjem in lakiranju informacij. Dušan Jarc, podpredsednik OK SZDL, je med drugim dodal, da je s tem dogodkom storjena nepopravljiva škoda občini in njenim funkcionarjem. Prav tako so se člani predsedstva jasno izrekli za stališča, da mora biti nadaljnji postopek čim bolj hiter, javen in objektivni, menili pa so, da nimajo v rokah dovolj argumentov, na podlagi katerih bi izdelali politično oceno. Ta bo narejena takrat, ko bo znanih več dejstev, le-te raziskati pa je stvar pravosodnih organih. S takšnimi stališči je predsedstvo OK SZDL včeraj seznanilo delegate na zasedanju zborov občinske skupščine. O njenem poteku več prihodnjic.

BOJAN BUDJA

Vendarle kazen semiški Iskri

Sodišče obsodilo Iskro Semič za nepravilno skladiščenje piralena in odpadnih kondenzatorjev — Brez ustreznega dovoljenja

NOVO MESTO, SEMIČ — Lanskega 7. julija je bilo, ko je bila na novomeškem sodišču razpisana sodna obravnava zoper Iskro, Industrijo kondenzatorjev Semič, tozdr Energetski kondenzatorji, in 46-letnega Janeza Škrinjarija, takratnega direktorja tozda, sedaj pa koordinatorska proizvodnja. Po navedbah obtožnice naj bi omenjeni tozdr izpuščal odpadke, ki utegnejo onesnaževati vodo, vendar si za takšno početje ni priskrbel vodnogospodarskega dovoljenja.

Obtožnica je v nadaljevanju govorila, da so v tozdu skladiščili piralena, za katerega so vedeli, kako škodljiva snov je, na nepokritem betonskem platoju, od koder so meteorne vode piralen iz sodov odplakovali v kanalizacijo. Prav tako so bila ohišja odpadnih kondenzatorjev skladiščena v kontejnerju. PCB pa se je izcejal v kanalizacijo, ki je bila v neposredni bližini. Vse to so potrdile analize odvzetih vzorcev vode, v katerih je bilo moč zaznati ne tako majhne koncentracije PCB.

Toliko o obtožnici, ki pa jo je sodišče zavrnilo, omenjeni tozdr in njenega direktorja pa oprostilo krivde. Temeljni javni tožilec se je zato pritožil na višje sodišče v Ljubljano, slednje pa je sodbo razveljavilo in jo vnovič vrnilo v obravnavo prvostopenjskemu sodišču. Pred nekaj dnevi je tako v Novem mestu prišlo do novega sojenja. Tožilec je obtožnico zoper tozdr Energetski kondenzatorji in Janeza Škrinjarija umaknil, zato pa je na njuno mesto vpisal Iskro, DSSS in njenega takratnega vodjo, 54-letnega Vladimira Zorca iz Črnomlja, sedaj predsednika KPO Iskra Semič. Pokazalo se je pač, da so za nepravilno skladiščenje piralena in izpuščanje nevarnih odpadkov brez vodnogospodarskega dovoljenja krive skupne službe (!) v Iskri. Ne bomo se spuščali v oceno tega spoznanja, povejmo raje, kaj je odločilo sodišče. Delovno skupnost skupnih služb je senat obsodil na plačilo 800 tisočakov kazni.

PET RANJENIH

OTOČEC — 37-letni Tosun Velagić iz Ljubljane se je v ponedeljek, 20. aprila, ob 13.30 peljal z osebnim avtomobilom iz Zagreba proti Ljubljani. Pri Otočcu je na desnem preglednem ovinku prehitel kolono vozil. Zadel je osební avto 26-letnega Zagrebčana Zlatka Gujića, da se je prevrnil. V nezgodi se je laže ranil voznik Velagić, teže pa njegov sopotnik Ivan Zgajmajster iz Ljubljane. Laže ranjen je bil tudi voznik Gajić, hudo pa sopotnika Ante Gajić in Nedeljko Ljubičić. Materialno škodo so ocenili na 4,5 milijona din.

S KOLESOM TRČILA

BREZOVEC — 49-letna Anica Bukovec iz Gornjega Mraševca se je 14. aprila ob 5.30 peljala s kolesom iz Gornjega Mraševca proti Potoku. Med vožnjo po asfaltni cesti skozi kraj Brezovec je v mraku spregledala brezovo drevo, ki je viselo čez cesto. Trčila je vanj in nato padla, pri tem pa se je hudo poškodovala. Prepeljali so jo na zdravljenje v novomeško bolnišnico.

NEPREVIDNO NA PREDNOSTNO CESTO

GOMILA — 52-letni Ivan Podpavec iz Dolnje Nemške vasi se je v ponedeljek, 20. aprila, okoli 10.50 ure peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti iz Rodin proti Gomili. Tam je na križišču s prednostno cesto nepredvidno zavijal proti Mirni, ko mu je nasproti tovornjakom pripeljal 40-letni Viktor Senica iz Obrha. Slednji je zaviral in se trčenju izognil, zato pa je prišlo do trka med voziloma Podpavec in 28-letne Ljubljankanke Bojane Lebar, ki je takrat prehitela tovornjak. Vozilo Lebarjeve je nato odbilo še v tovornjak Senice. V nezgodi so se hujše ranile sopotnice Lebarjeve, 42-letna Danica Gorjup, 20-letna Vlasta Nahtigal, obe iz Trebnjega, in 35-letna Ana Zakrajšek iz Migolice. Materialne škode je bilo za 1.300.000 din.

PO DOLENJSKI DEŽELI

● Domala vse, kar se je minuli teden zanimivega dogajalo za v ta okvir, je bolj ali manj povezano z velikonočnimi prazniki. K njim pač sodijo šunke in podobne dobrote. Ni sicer znano, kaj je bilo na mizi Ivana Pusta iz Brezovec, zagotovo pa ne šunke, klobase, salame in želodec, ki jih je hranil v svoji zidnici v Borštu pri Srednjem Lipovcu. Vzel mu jih je namreč nekdo drug.

● Ob mesnino, nekaj žganja in ribjo konzervo za postni petek je bil tudi Anton Žibert iz Velike Loke. Neznane mu je namreč vlomil v zidnico, ki stoji v Blatu pri Trebnjem in ga oškodoval za 34 tisočakov.

● V noči na nedeljo je bilo vlomljeno tudi v priročni hlev ob stanovanjski hiši Franca Slaka iz Trške gore. Za storilcem je žalostnega obraza odkakljalo pet zajcev.

● Isto noč je nekdo obiskal še kokošnjak Franca Gorenca v Črešnjicah. Za nedeljsko kosilo si je izbral pester jedilnik, saj so petim parom kokošnjih bedres družbo delale še štiri zajčje nožice.

zategadelj pa je po mnenju sodišča prav vseeno, ali koncentracija PCB presega dovoljene meje. Dejstvo, da gre za snov, ki utegne onesnažiti in okužiti vodo, je pač nesporno in dovolj zgovorno. Res je tudi, da so bili ustrezni predpisi za pridobitev vodnogospodarskega dovoljenja znani že po ugotovljeni kršitvi, vendar so bili v Iskri vseeno dolžni za takšno ravnanje z odpadkami zaprositi pri pristojnem upravnem organu za ustrezno dovoljenje. V Semiču ni bilo narejenega prav nič od tega in temu primerna je tudi odločitev sodišča, ki pr še ni pravno močna.

B. BUDJA

Požigal travo, zagorela je hiša

TRIBUČE — Davek, ki ga pobirajo spomladanski požari, povzročeni z nepredvidnim zažiganjem trave, je iz tedna v teden večji. Kar za 10 milijonov dinarjev je bilo škode, ki jo je 18. aprila zakrivil ogenj na stanovanjski hiši 33-letnega Dušana Habeta v Tribučah.

V soboto je 40-letni Božo Adlešič iz Adleščev požigal travo, ognja pa ni pogasil, pač pa je mirno odšel domov. Plameni so se hitro pričeli širiti, ogenj pa je kmalu zajel bližnjo stanovanjsko hišo Dušana Habeta. Požar je docela upelnil ostrešje, zgorela pa je tudi lesena baraka, ki je stala ob hiši. Z ognjem so ob pomoči vaščanov opravili gasilci PGD Adlešič in Črnomlja, velike škode pa niso mogli preprečiti.

AVTOMOBIL SE JE PREVRNIL

PLUSKA — 20. aprila okoli 15. ure se je 19-letni Ferhat Abdić iz Velike Kladuše, zdomec, peljal z osebnim avtomobilom iz Zagreba proti Ljubljani. Pri Pluski je prehitel tovorno vozilo, takrat pa mu je nasproti pripeljal tovornjak s priklopnikom. Slednji je zapeljal skrajno desno in se trčenju izognil, Abdić pa je naglo zavil pred prehitevano vozilo Franca Kerina iz Ljubljane. Pri tem je oplazil njegov avtomobil, tako da ga je najprej odbilo v desno, nato pa še v levo na nasip,

Obtožena računovodkinja

Ana Zupan iz Kočevja obtožena grabeža in uničenja poslovnih listin — Oboje zanika — Denar potrebovala

KOČEVJE — Pred senatom peterice sodišča v Kočevju, ki mu je predsedovala Blaž Volf, se je 15. aprila zagovarjala 40-letna Ana Zupan, bivša računovodkinja Komunale Kočevje. Obtožba jo bremeni grabeža in ponareditve ali uničenja poslovnih listin.

Zupanovi očita, da je kot računovodkinja Komunale maja 1984 naročila pri svoji delovni organizaciji zidavo kletnih prostorov za novo hišo in dobavo nekaterega materiala. Hišo je zidala v okviru Stanovanjske zadruge LIK, kateri bi morala poslati tudi račun za opravljeno delo in material. Ker pa takrat ni imela denarja, da bi račun v znesku 716.185,50 din plačala, ga je zadržala. Neparavnani račun je odkrila inšpekcija SDK 10. junija naslednje leto.

Ana Zupan je očitani dejanji priznala, vendar je v zagovoru poudarila, da po njenem mnenju ne gre za grabež in tudi za ponareditev ali uničenje poslovnih listin ne. Komunali je namreč že do novembra 1985

plačala ves dolg, in to z veljavnimi obrestmi vred, zaradi česar nima Komunala do nje nobene trejatve več. Tudi računa ni uničila, saj so zanj pri Komunali vedeli in je bil tudi vpisan v poslovne knjige. Dejanje pa je storila zato, ker je bila v stiski za denar in ker je morala biti gradnja hitro opravljena, da so nato postavili montažni del hiše. Prepričana je bila tudi, da bosta dobila posojilo tako ona kot zet, a se je obema pri pridobivanju posojila nekaj zataknilo.

Sodišče je ugodilo zahtevam obtožbe, obrambe in obtožene o zaslišanju nekaterih novih prič in pregledu nekaterih dokumentov, ki bodo natančneje pojasnili to zadevo.

Zavrnilo pa je predlog obrambe o zaslišanju izvedenca finančne stroke. Določilo je tudi, da bo naslednja razprava o tej zadevi 6. maja, ko bo predvidoma izrečena tudi sodba.

J. PRIMC

KRONIKA NESREČ

PREHITEVAL JE KOLONO VOZIL — 43-letni Husein Džafić iz Rapatnice se je 16. aprila ob 21.20 peljal z osebnim avtomobilom po magistralni cesti iz Ljubljane proti Zagrebu. Nekje pri Pluski je pričel prehitovati kolono vozil in v trenutku, ko je bil vzporedno s tovornjakom, ki ga je prehitaval, mu je nasproti z osebnim vozilom pripeljal 47-letni Edvard Anžič iz Ljubljane. V nezgodi so se hujše poškodovali voznika Džafić in Anžič ter sopotnika, 44-letna Cilka ter 47-letni Janez Topolšek iz Ljubljane. Materialno škodo na vozilih so ocenili na 3 milijone dinarjev.

ZAVORE KRIVE NEZGODE — 17. aprila ob 19.50 se je 29-letni Zlatko

PRIDOBITEV ZA AVTO ŠOLO — Že nekaj dni je moč na novomeških cestah srečevati petico s tablicami »L-«. To je prvi tovrstni izpopolnjeni avtomobil za učenje bodočih šoferjev v Jugoslaviji. Posebnost avtomobila R-5, ki ga Francozi izdelujejo posebej za avto šole, je v tem, da ima svojo komandno ploščo tudi inštruktor, voznja in pouk pa sta tako seveda veliko varnejša. S to in nekaterimi prejšnjimi pridobitvami je novomeško AMD ta čas s svojim parkom vozil za poučevanje zanesljivo najboljše opremljeno. (Foto: B. B.)

Po znanje kar s petico

Novomeška AMD ima za poučevanje kandidatov poslej na voljo tudi posebej prirejen avtomobil R-5

NOVO MESTO — Novomeščani smo v našem le prvi in edini v Jugoslaviji. AMD Novo mesto ima namreč v svojem avtoparku za poučevanje bodočih voznikov od 10. aprila naprej avtomobil R-5, vozilo, bolj rečeno model, ki ga Francozi izdelujejo posebej za avtošole. Petica je v Novo mesto prispela z beograjskega avtomobilskega sejma, kjer je bilo zanj izredno veliko zanimanja, te dni pa jo je moč srečati že na novomeških ulicah.

Posebnost tega avtomobila je v tem, da ima svojo komandno ploščo tudi inštruktorjeva stran, vse pomembnejše komande so torej podvojene, izjema je le volan. Nič manj pomembno pa ni tudi to, da so nekateri komande, kot smerokaz, vklop in izklop luči, zvočni signal in druge,

prirejene tako, da zmeraj obvelja komanda na inštruktorjevi strani.

»Krepko se motiti, kdor misli, da smo se za to vozilo odločili zgolj iz prestiža,« so enotnega mnenja Ciril Rahne, sekretar AMD Novo mesto, Rudi Boga-

B. B.

Največ kolesarjem in atletom

Skupščina TKS potrdila predlog razporeditve tekmovalnih športnih panog novomeške občine za letos — Na vrhu le kolesarstvo in atletika

NOVO MESTO — Z velikim zanimanjem je bila pričakovana četrtja seja obeh zborov skupščine občinske TKS minuli teden v novomeški športni dvorani. Upravičeno, kajti na dnevnem redu je bil tudi finančni načrt novomeške telesne kulture za letošnje leto, v okviru tega pa tudi razporeditev tekmovalnih športnih panog, ki je kot po pravilu v minulih letih prinašala žolčne debate, očitke in razpravo, ki je praviloma zavila v slepo ulico. In kako je bilo tokrat?

Očitno je bilo, da so delegati tudi tokrat bežede hranili prav za to točko dnevnega reda. Pričelo se je z upravičenimi očitki nekaterih, da se delež sredstev za osnovno dejavnost telesne kulture v primerjavi z denarjem, namenjenim delu in poslovanju organov ter delovne skupnosti (beri: administraciji), iz leta v leto manjša. Prav tako so bili nekateri mnenja, da osnovno dejavnost vse bolj zajeda tudi investicijsko vzdrževanje objektov. Sicer pa le še en podatek: za delo skupnih služb SIS družbenih dejavnosti in delovno skupnost ZTKO je letos namenjenih blizu 74 milijonov, za ves tekmovalni šport novomeške občine pa polovico manj. Ključ do rešitve tega bo težko najti, navsezadnje je tudi »administracija«, če v njej razumemo strokovno in kvalitetno delo, vrhunskemu športu potrebna.

Sedaj pa k razvrstitvi tekmovalnih športnih panog za letos, ki jo je skupščina, tako kot vse ostale predloge na seji, potrdila, čeprav ni šlo brez negotovanj. Mirno lahko zapišemo in s tem pritegnemo nekaterim od razpravljavcev, da tako objektivne razporeditve športov, narejene na podlagi sprejete in veljavne metodologije ter verodostojnih podatkov, Novo mesto še ni imelo. Odbor za vrhunski šport brez dvoma ni bil pred lahko nalogo. Da očitkov tudi sedaj ne manjka, je pokazala skupščina, a v novomeškem športu je že tako, da vsem ni moč ugoditi, pa najsi bodo podatki in predlogi še tako objektivni in podkrepjeni. Letošnja novost pri financiranju tekmovalnega športa je v tem, da denar dobivajo le panoge, in ne več klubi. Tako sta v prvi skupini — gre za vrhunski šport, ki dobi 40 odstotkov tekmovalnemu športu namenjenega denarja — le kolesarstvo in atletika, kar si po dosedanjih rezultatih sodeč, nedvomno zaslužita, saj se krepko ločita

od drugih. V drugi skupini, to so tekmovalni športi, so skupaj odbojka, rokomet in košarka, katerim je namenjenih 32,5 odstotka sredstev, v naslednji skupini tekmovalnih športov so nogomet, streljanje, namizni tenis in smučanje s 15 odstotki sredstev in v zadnji, četrti skupini gimnastika, plavanje, kegljanje, konjenišvo, športno letalstvo, tenis, karate, GO, šah in balinanje, ki dobijo 12,5 odstotka tekmovalnemu športu namenjenega denarja. Verjamemo, da ta sredstva ne pokrijejo vseh potreb, pomembneje od tega pa je, da so pravično razdeljena.

B. BUDJA

SEDMI PRVOMAJSKI TEK V STRAŽI

STRAŽA — Partizan iz Straže in tamkajšnje turistično društvo organizirata letos že 7. tradicionalni prvomajski tek, ki bo v petek, 1. maja, s startom ob 10. uri v Gornji Straži. Na startu bo 15 kategorij, od cicibank do veterank, proge pa bodo dolge 400 metrov, 2, 8 in 21 kilometrov. Potekale bodo v okolici Straže, obe najdaljši pa prek Uršnih sel in Dolenskih Toplic. Organizator bo prijave zbiral na dan tekmovanja med 7. in 9. uro na startnem mestu.

PLANINCI ORGANIZIRAJO IZLETE

NOVO MESTO — Planinsko društvo Novo mesto bo v sodelovanju s sekcijami po delovnih organizacijah pripravilo vrsto izletov in pohodov, za katere bodo razpisni redno objavljeni v oglasni omari družstva pri trgovini Standarda na Cesti komandanta Staneta. PD vabi planince, da se že ta mesec in kasneje še v maju udeležijo izletov na Boč, Donačko goro, Blegaš, Kriško goro, Slavnik, Poldanovec in na Golico.

Karpljuk sedmi na maratonu »Treh src«

V Radencih tudi novomeško zastopstvo

RADENCI — V soboto je bila v Radencih vsakoletna največja rekreativna tekaška prireditev v Sloveniji: tradicionalni maraton »Treh src, udeležili pa so se ga tudi številni najboljši tekači na dolge proge pri nas.

V malem maratonu Treh src (21,1 kilometra) je nastopilo 5 atletov novomeške Iskre, najboljši je bil Karpljuk s 7. mestom in časom 1:10,50, ostali pa so zasedli naslednja mesta: 11. Škedelj — Močivnik, 15. Kren, 21. V. Škedelj, 87. Golob. zanimivo je bilo tudi v teku na 10 kilometrov, kjer je bil Fabjan drugi, Bukovec pa tretji. Fabjan, ki je prvo mesto izgubil za 4 sekunde, bi lahko celo zmagal, če ne bi preje pomotoma zavil v cilj za polovični maraton, vrniten na pravo progopu pa mu je pobrala precej več kot 4 sekunde.

Mirko strelja čez mejo

Nov uspeh Mirka Beleta na državnem prvenstvu v streljanju — Rad bi se pomeril v mednarodni konkurenci

NOVO MESTO — Ni še minilo leto dni, kar smo v rubriki Portret tega tedna predstavili mladega Novomeščana Mirka Beleta, ko je v Osijeku postal državni prvak v streljanju z malokalibrsko pištolo. Z enako medaljo je se 12. aprila vrnil z 31. državnega prvenstva v streljanju z zračnim orožjem. Kot član strelske družine Krka je v konkurenci 220 strelskih družin z 911 tekmovalci iz skoraj 100 jugoslovanskih mest prepričljivo ugnal vse tekmovalce in med mladinci zmagal v streljanju z zračno pištolo. Dosegel je 350 krogov od 400 možnih. Dobro sta se uvrstila tudi njegova klubska tovariša: Smiljana Kos je v streljanju z zračno puško dosegla 14. mesto, Milan Povše iz strelske družine GIP Pionir pa 17. mesto.

Mirkov uspeh ni naključen, saj je kljub 19 letom že prekaljen strelski as. Za orožje je prijel še kot učenec na osnovni šoli Grm, za tekmovanje pa ga je navdušil mentor Tone Ancejl, ki je vodil strelsko sekcijo v IMV. Zadnja štiri leta je pod vodstvom trenerja in spremljevalca Momčila Gordanovića osvojil kar štiri republiške naslove v streljanju z malokalibrsko in zračno pištolo, lani v Osijeku in letos v Sarajevu pa je dokazal, da je najobetavnejši mladinec Jugoslavije. Vsi ti rezultati so plod trdega dela Mirka in njegovega trenerja. Kljub temu da je Mirko dobro vprežen v očetovi mizarški delavnici v Stopičah, kar trikrat na teden najde prosti čas za trening na starem, že nekoliko zanemarjenem strelišču Krke za Pionirjevimi barakarskim naseljem v Bršljinu, »O

MIRKO BELE, lanski in letošnji državni prvak.

Šport

Ivan Golob: »Med zaposlenimi je za rekreacijo veliko zanimanja.«

Šestina jih je zapisanih rekreaciji

O aktivnosti Trim kluba v Krkinih Zdraviliščih

NOVO MESTO — Potrditev tega, da v novomeški Krki vzorno skrbijo za rekreacijo zaposlenih, je več kot dovolj. Eno teh najdemo tudi v delu njihovega Trim kluba v tozdu Zdravilišča.

»V našem tozdu je preko 600 zaposlenih, od tega se jih preko sto ukvarja z organiziranimi oblikami rekreacije,« pojasnjuje Ivan Golob, predsednik Trim kluba v Zdraviliščih. »Vsi, ki jih zanima šport, imajo pri nas na razpolago vrsto športnih objektov: bazene, tekaške in trim proge, igrišča, imajo možnost veslati po Krki, saj imamo na voljo tri kanuje, lahko jahajo, da ne naštevam vsega. Aktivnost našega kluba seže včasih tudi preko športnih meja, saj organiziramo izlete s kolesi in motorji. Pravsedaj poteka avtošola za naše člane, organiziramo plesne tečaje, tečaj samoobrambe, pripravljamo celo drva za zimo in še bi lahko našteval. Nemara bi veljalo omeniti še tekmovanje natakarjev, ki ga prav tako organiziramo vsako leto, pa veseloigre in še kaj.«

Ena največjih želja rekreativcev pa je, da pridobijo še nekaj igrišč, v prvi vrsti teniških. Kajti prav tenis sekcija dobiva vse več privrženčev. Pred dnevi so z delovno akcijo že uredili igrišči v Šmarjeških Toplicah.

»Uradno pričnemo teniško sezono v Šmarjeških Toplicah 1. maja, v naše vrste pa vabimo vse ljubitelje te igre. Članarina za zunanje člane je 15 tisočakov, v zameno nudimo tri ure igranja na teden. Do 1. maja sprejemamo prijave v recepciji hotela na Otočcu, kasneje pa v zdravilišču Šmarješke Toplice in na igriščih. Organizirali bomo več turnirjev, tudi tečajev, naša velika želja pa je, da zgradimo še kakšno igrišče, nemara na Otočcu. Kajti zanimanje za tenis je vse večje, tudi med gosti, kar pa pravzaprav ni čudno, če vemo, da jih je kar okoli 60 odstotkov tujcev. Resda sredstev za kaj takega letos ni, upamo pa, da s tem naši načrti ne bodo padli v vodo.«

B. B.

MODRA DRUGA V ZAGREBU

ZAGREB — Kakih 2 tisoč ljubiteljev konjskega športa se je v nedeljo zbralo na otvoritvi letošnje kasaške sezone v Zagrebu, kjer so tudi Šentjernežani zabeležili nekaj vidnih rezultatov. V prvi vrsti velja to za Modro z voznikom Božom Radkovičem, ki je bila na dirki triletnih kasačev druga, na isti dirki pa je tekla še Pilota in zasedla 6. mesto. V prvi tekmi štiriletnikov sta Penta in voznik Jože Antončič osvojila 4. mesto, v drugi pa je bila Pilonka z Jožetom Darovcem sedma.

POKAL RUDARJU

SEVNICA — ŠK Milan Majcen je kot uvod v proslavljanje 30-letnice dela kluba organiziral ekipno šahovsko tekmovanje za pokal Tita na območju Posavja in Zasavja. Pričlanih je zmagal trboveljski Rudar pred Litujjo in Brežicami, pri članicah Zagorje pred Brežicami in Rudarjem, pri mladincih Rudar pred ŠK Milan Majcen in Zagorjem ter pri pionirjih Krško pred Rudarjem in ŠK Milan Majcen. Tekmovanje je potekalo v jedilnici sevnške Lisce.

PREDSTAVLJEN RAJ POD TRIGLAVOM

NOVO MESTO — Minuli teden je novomeške planince obiskal znani mojster planinske fotografije Jaka Čop. Svoje diazpozitive na temo Raj pod Triglavom je prikazal učencem osnovnih šol Bršljin, Katja Rupena, Smihel, Grm in Šentjernej, učencem doma Majde Šilc, SŠTZU, srednje šole za gostinstvo in turizem, oskrbovancem doma starejših občanov in članom odseka za varstvo narave pri PD Novo mesto. Na SŠTZU je počasitev dneva šole pripravil tudi priložnostno razstavo svojih fotografij.

Tudi lastovka išče in zgradi svoje udobno, varno gnezdo, z ravno pravšnjo odprtino...

Ko gradite svoje gnezdo, ne pozabite: **okna in vrata** varujejo domačo intimnost, **okna in vrata** povezujejo z okolico, **okna in vrata** omogočajo prijetno počutje, **okna in vrata** lepšajo videz in zagotavljajo varnost.

Za vse hiše in hišice v mestu ali na deželi, v gorah in ob morju, za vse njihove velike in majhne odprtine so **okna in vrata** pripravljena.

uspelo vam bo

JELOVICA

lesna industrija, Škofja Loka, Kidričeva 58

Posebne ugodnosti:

- pri prevozu
- za nakup preko zadrug in gradbeno operativno

Poslovalnice:

Škofja Loka, Zagreb-Sesvete, Nova Gradiška, Osijek, Pula, Crikvenica, Zadar, Šibenik, Split, Bar, Banja Luka, Sarajevo-Rajlovac, Stara Pazova, Valjevo, Kragujevac, Zaječar, Niš, Priština, Peč, Dečani, Skopje-Madjan

igmp

SAVA KRŠKO

n. sol. o.

industrija gradbenega materiala n. sub. o. 68270 Krško, c. k. ž. 59

Komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge:

MINERSKA DELA V DE KAMNOLOM GUNTE

Pogoji:

poklicna šola ustrezne smeri ali tečaj za minerje in strokovni izpit iz rudarstva, 6 mesecev ustreznih delovnih izkušenj; delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom ter dvozmenskim delom in enomesečnim poskusnim delom. Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na naslov: IGMP SAVA KRŠKO, TOZD IGM, CKZ 59, 68270 KRŠKO. Prijavljene kandidate bomo o izidu izbire obvestili v 30 dneh po preteku roka za zbiranje prijav.

326/16

MAJSKA LOTERIJA

POKUSITE SREČO S SREČKAMI MAJSKE LOTERIJE, SAJ VAS ČAKA 130.949 DOBITKOV V SKUPNI VREDNOSTI 108.000.000 DIN.

GLAVNA PREMIJA 10.000.000 DIN

ŽREBANJE 5. MAJA 1987

SREČO JE TREBA DELITI

LOTERIJA SLOVENIJE

SAMOSTOJNA OBRATOVALNICA SOBOSLIKARSTVO, PLESKARSTVO IN FASADERSTVO

RADEJ DRAGO Sreliška cesta 3e KRŠKO

razpisuje prosta dela in naloge

dveh soboslikarjev — pleskarjev

za nedoločen čas s poskusnim delom 30 dni. Za opravljanje razpisanih del in nalog je zaželjena končana ustrežna šola oziroma priučitev za poklic. Kandidati naj pošljejo prijave s ustreznimi dokazili nazgoraj navedeni naslov najkasneje do 7. maja 1987. O izidu razpisa bomo kandidate pisno obvestil v roku 15 dni po končanem sprejemanju prijav.

345/16

POLIESTRSKE CISTERNE V VINARSTVU

ZAJAMČENI OSNOVNI POGOJI UPORABNOSTI V VINARSTVU:

— vino ne dobi mikrskršnih priokusov

PREDNOSTI poliesterskih cistern v primerjavi s cisternami iz drugih vrst materialov:

- nižja cena
 - poljubna velikost in oblika omogoča optimalno izkoristiti nove ali že obstoječe kletne prostore
 - sodobna armatura (pipe, pipice za degustacijo, vratca, odzračevalni ventili), ki so montirana na poljubnem mestu cisterne, močno olajšuje delo v kleti
 - nezahtevno čiščenje in vzdrževanje
- Po prazenju zadostuje pranje z vodo; pred polnjenjem, tudi, če je bila cisterna dalj časa prazna, zadostuje samo izplahovanje. V času, ko cisterne ne uporabljamo, naj bodo vrata in zračnik odprta
- vinski kamen se na gladkih notranjih stenah skoraj ne nabira, če se, ga odstranimo z lahko z vodnim curkom
 - razen občasnega čiščenja zunanjih površin cisterna ne zahteva nobenega čiščenja
 - ob morebitnih poškodbah so popravila zelo hitra in enostavna
 - pred polnjenjem cisterne z vinom se lahko uporablja žveplo, vendar le v obliki azbestnih trakov.

Posebno pozornost zasluži posebej izdelana posoda iz poliestra, ki preprečuje oksidacijo vina, to je t. i. »sempro

pieno — vedno polna«. Pokončna poliesterska posoda ima pomičen pokrov, ki plava na tekočini (vinu). Pokrov je obdan s prilegajočim segumjastim obročem, napolnjenim z zrakom zaradi tesnenja. Ko iz posode točimo vino, se gladina niža, istočasno se niža tudi na njej plavajoči pokrov, ki tako preprečuje vdor zraku in tvori vedno polno zaokroženo celoto. Pod plavajočim dnomni zraka in vino je vedno »NA POLNEM«. Zaradi preprečenega dostopa zraka do vina ne prihaja do oksidacije in s tem do kvarnih procesov, ki znižujejo kakovost vina in v končni fazi povzročijo kvarjenje. Do sedaj smo se temu lahko izognili le z večkratnim pretakanjem vina v manjše posode, kar je zahtevalo ogromno časa, energije in kvarno vplivalo na kakovost vina. Ko polagoma iztočimo vino in pride plavajoče dno do tal, izpustimo zrak iz gumijastega obroča, posode, dno in ostale dele pa temeljito očistimo in jih lahko ponovno uporabimo. Prednosti take posode se pokažejo zlasti tam, kjer se posoda vedno prazni v daljšem obdobju.

Taka posoda bo dobrodošla tako v večjih kletih, kjer se vedno točijo manjše količine vina, kakor tudi v kmečkih kletih, kjer nimajo manjše posode za pretoke. Skoraj neobhodna pa je v slabše izoliranih kletih, kjer se poleti temperature lahko dvignejo precej visoko in se vino zlasti v načelih posodah hitro kvari.

Poliesterske cisterne vam izdelamo po vaših zahtevah v poljubni velikosti in obliki, posode »sempro pieno — vedno polno« pa so na voljo v naslednjih velikostih: 300, 800, 1000 — 1200 l.

emona dolenjka
68000 novo mesto

komisjska prodajalna
Kidričev trg 1, tel. 068/223-95

konsignacijska
prodaja

trgovsko podjetje

NOVOTEHNA

68001 novo mesto, glavni trg 11

Poslovalnica z gradbenim materialom Bučna vas vam v sodelovanju z Lesno Industrijo BOHOR Mestinje nudi v času od 25. aprila do 15. maja nakup lesenih stenskih in stropnih oblog po reklamnih cenah.

Informacije po telefonu 068/21-434

Se priporočamo!

Svetujemo vam, da se glede izbire tipa cistern in prodajnih pogojev povežete z našo prodajno službo na naslov:
DO »IPLAS« Koper, TOZD Commerce, Krpanova 2, 66000 KOPER oz. telefon 066/25-461/464 h. c. interna 22 ali 066/21-540 direktno.
V naši prodajni službi so vam na razpolago tudi tehnični materiali in komercialni prospekti.

IPLAS KOPER

Mercator Agrokombinat

PROIZVODNJA, TRGOVINA IN STORITVE, n. sub. o.

na podlagi sklepov komisij za delovna razmerja v TOZD Poljedelstvo-meso Kostanjevica in delovni skupnosti skupnih služb

objavlja naslednja prosta dela in naloge:

1. vodja reprodukcije na farmi prašičev
2. skladiščnik
3. mesar — klavec
4. hlevar
5. snažilka
6. operater na knjižnem stroju v DS SS

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo traja 3 mesece.

Pogoji:

1. diplomirani veterinar in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj,
2. srednja izobrazba ekonomske smeri ali poslovodska šola in 2 leti ustreznih delovnih izkušenj,
3. KV mesar — klavec in 6 mesecev ustreznih delovnih izkušenj
4. osnovna šola
5. osnovna šola
6. srednja izobrazba ekonomske smeri in 1 leto ustreznih delovnih izkušenj.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju objavljenih pogojev naj kandidati pošljejo na naslov: Mercator-Agrokombinat, Krško, CKŽ 52, kadrovske službi, v 8 dneh po dnevu objave. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po preteku objavnega roka. 331/16

TOZD
Mercator - Kmetijstvo Industrija Trgovina n. sub. o. Ljubljana

MERCATOR, KMETIJSKI KOMBINAT SEVNICA TOZD PROIZVODNJA TOZD TRGOVINA

objavlja

JAVNO LICITACIJO naslednjih osnovnih sredstev:

Vrsta osnovnega sredstva	Letnik	Izključna cena
1. tovorni avto TAM2001, karambol.	1974	700.000.—
2. traktor IMT	1974	1.000.000.—
3. kombi Zastava 430 K, nevozen	1981	130.000.—
4. kombi Zastava 430 K, nevozen	1981	130.000.—
5. cisterna za gorivo, kovinska, 2000 l		50.000.—
6. cisterna za gorivo, kovinska, 2000 l		50.000.—
7. plug Leoport III		150.000.—
8. kabina Zetor		50.000.—
9. čelni nakladalec IMT		50.000.—
10. traktorska freza		150.000.—
11. peč za etažno kurjavo		30.000.—
12. peč PEKOLO z ventilatorjem		70.000.—

Ogled osnovnih sredstev bo v petek, dne 8. 5. 1987, od 8. do 14. ure pred mehanično delavnico v Sevnici, Glavni trg 38. Licitacija se bo začela na mestu ogleda v soboto, dne 9. 5. 1987, ob 10. uri. Kavcijo v višini 10% od izključne cene je treba plačati na dan licitacije do 10. ure. Nakup blaga na licitaciji je po sistemu videno-kupljeno. Kasnejših reklamacij ne upoštevamo. Prometni davek plača kupec. Izlicitirano blago je treba plačati in prevzeti v osmih dneh po licitaciji. 332/16

Zveza vodnih skupnosti Slovenije, delovna skupnost strokovne službe, Ljubljana, Vojkova 1/b,

objavlja za območno vodno skupnost Dolenjske s sedežem v Novem mestu prosta dela in opravila

SAMOSTOJNEGA VODNOSPORSKEGA SVETOVALCA

Poleg splošnih pogojev zahtevamo še, da ima kandidat visoko stopnjo izobrazbe gradbene smeri ter 5 let delovnih izkušenj. Dela za navedena opravila združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Kandidati naj vložijo prijavo s kratkim življenjepisom in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 30 dneh po objavi na naslov: Zveza vodnih skupnosti Slovenije, Ljubljana, Vojkova 1/b — odbor za delovna razmerja. O izidu izbire bomo kandidate obvestili v 30 dneh po sklepu o izbiri. 333/16

Komisija za delovna razmerja

DO MERCATOR-PRESKRBA, trg. podjetje na debelo in drobno, p. o., Krško,

razpisuje prosta dela in naloge

vodja računovodskega oddelka (ni reelekcija) (4-letni mandat)

Poleg z zakonom določenih morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje
— višja ekonomska šola računovodske smeri
— 4 leta delovnih izkušenj pri opravljanju del in nalog računovodja
Poskusno delo 3 mesece.
Kandidati naj pošljejo pismene prijave s potrebnimi dokazili na gornji naslov v 15 dneh po razpisu.
O izbiri bomo kandidate pismeno obvestili v 30 dneh po poteku prijavnega roka. 325/16

SKUPNA STROKOVNA SLUŽBA SIS DRUŽBENIH DEJAVNOSTI OBČINE KRŠKO

Komisija za delovna razmerja pri delovni skupnosti skupne strokovne službe SIS družbenih dejavnosti občine Krško

razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili in odgovornostmi

1. vodja skupne strokovne službe
1 delavec
2. vodja razvojno analitskega oddelka in strokovna opravila za SIS —
1 delavec
3. vodja finančno knjigovodskega oddelka in računovodje —
1 delavec
4. vodja splošnega oddelka in pravna opravila —
1 delavec

Vsa dela in naloge se razpisujejo za 4-letni mandat z možnostjo ponovnega imenovanja.

POGOJI:

pod 1. VII. stopnja izobrazbe družboslovne smeri, 5 let delovnih izkušenj pri odgovornih delih oz. nalogah;
pod 2. VII. stopnja družboslovne smeri, 5 let delovnih izkušenj;
pod 3. V./VI. stopnja izobrazbe usmerjenega izobraževanja ekonomske smeri, 3 — 5 let delovnih izkušenj;
pod 4. VI./VII. stopnja izobrazbe družboslovne smeri, 3 — 5 let delovnih izkušenj.
Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: Skupna strokovna služba SIS družbenih dejavnosti občine Krško, CKŽ 59 a, Krško, s pripisom »za Komisijo za delovna razmerja«. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju prijav. 341/16

GIP PIONIR Novo mesto,
TOZD TOGREL, Leskovec pri Krškem,

objavlja naslednje proste delovne naloge in opravila:

1. delovodja za enoto montaže,
2. KV ključavničar
3. strojnik parnega kotla

Pogoji:

- Pod 1: gradbeni tehnik s 3 leti delovnih izkušenj
- Pod 2: poklicna šola strojne smeri
- Pod 3: KV izpit za kurjača

Dela in naloge združujemo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Poskusno delo 2 meseca. Ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 10 dneh po objavi na naslov: GIP Pionir, TOZD TOGREL, 68273 Leskovec pri Krškem. O izbiri bomo kandidate obvestili v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb. 328/16

GORJANCI

DO GORJANCI Vavta vas, TOZD Avtobusni promet Novo mesto, komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge s posebnimi pooblastili

VODJA DELAVNICE

s pogoji: višja ali srednja izobrazba strojne smeri ter 3 oziroma 5 let ustreznih delovnih izkušenj. Poleg navedenih pogojev morajo kandidati imeti organizacijske sposobnosti in izpolnjevati pogoje po družbenem dogovoru o kadrovski politiki. Kandidat bo izbran za 4 leta.

Ponudbe z dokazili naj kandidati dostavijo na naslov: DO GORJANCI Vavta vas, p. Straža — kadrovska služba, v 8 dneh po objavi. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

346/16

DO GORJANCI Vavta vas, TOZD Gostinstvo Novo mesto, komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

— VEČ NATAKARJEV

s pogoji: končana IV. stopnja SUI ali poklicna šola za gostinstvo, smer strežba.

Pisne ponudbe naj kandidati dostavijo na naslov: GORJANCI Vavta vas, p. Straža, v roku 8 dni po objavi.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

347/16

KRKA, tovarna zdravil n. sol. o., Novo mesto

išče

REZKALCA ali STRUGARJA z izkušnjami na rezkalnem stroju za delo v delavnicah TOZD Tehnoservis. Pogoj je končana ustrežna poklicna šola. Vse, ki so zainteresirani za sklenitev delovnega razmerja z našo delovno organizacijo, vabimo, da oddajo pisne ponudbe v roku 8 dni od dneva objave v kadrovske službo KRKE v Novem mestu, Cesta herojev 45.

348/16

belokranjska trikotazna industrija metlika

Tovarniška 2, Metlika,

razpisuje

JAVNO DRAŽBO

za prodajo naslednjih vozil:

- osebni avtomobil renault 18, leto izdelave 1984, izklicna cena 2.400.000 din. Prometni davek 30% na prodajno ceno.
- Kombi IMV R-1600, leto izdelave 1976, izklicna cena 250.000 din. Prometni davek 30,9% na prodajno ceno.
- Osebni avtomobil opel-IDA, leto izdelave 1985, karamboliran, izklicna cena 2.240.000 din, Prometni davek 78,5% na prodajno ceno.
- Tovorno vozilo zastava 635 ADF, leto izdelave 1980, izklicna cena 1.200.000 din. Prometni davek 30,9% na prodajno ceno.
- Tovorno vozilo zastava 640 AD, leto izdelave 1978, izklicna cena 600.000 din. Prometni davek 30,9% na prodajno ceno.

Javna dražba bo v torek, 28. 4. 1987, na tovarniškem dvorišču ob 8. uri za pravne osebe in ob 10. uri za fizične osebe.

Ogled vozil je možen 27. 4. 1987 od 8. do 10. ure. Dražba bo potekala po sistemu »videno-kupljeno«. Dražitelji morajo pred pričetkom dražbe položiti 10% varščine od izklicne cene. Prometni davek plača kupec. Kupci plačajo kupljena sredstva takoj po končani dražbi, odpeljati pa jih morajo v roku 3 dni.

343/16

Delavski svet TOZD Tovarna stilnega pohištva

razpisuje prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. VODJA PROIZVODNJE — PLOSKOVNE

pogoji:

— končana VI. stopnja lesne ali druge ustrežne smeri in nad 3 leta delovnih izkušenj

2. VODJA PROIZVODNJE — POVRŠINSKE

pogoji:

— končana VI. stopnja lesne ali druge ustrežne smeri in nad 3 leta delovnih izkušenj

3. VODJA TEHNOLOŠKE PRIPRAVE DELA

pogoji:

— končana VII. stopnja lesne smeri in nad 3 leta delovnih izkušenj

4. VODJA PROIZVODNJE — MASIVE

pogoji: končana VI. stopnja lesne ali druge ustrežne smeri in nad 3 leta delovnih izkušenj

Poleg navedenih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še: — če ni izpolnjen pogoj izobrazbe, morajo imeti z delom pridobljene delovne zmožnosti za opravljanje razpisanih del; — moralno-politične kvalitete; — osebnostne lastnosti, določene v družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike v občini Novo mesto.

Kandidati morajo vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev posredovati v 8 dneh od objave na naslov: Novoless, lesni kombinat Novo mesto-Straža, 68351 Straža, z oznako »za razpisno komisijo«.

342/16

DO GOK ČRNOMELJ TOZD KOMUNALA

PRODAJA NA JAVNI DRAŽBI

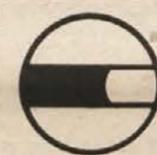
Tovorni avto TAM 550-prekucnik, reg. št. NM 119-908, letnik 1976, z nosilnostjo 4800 kg.

Izklicna cena je 2.000.000 din.

Javna dražba bo v sredo, 29. 4. 1987, ob 12. uri na sedežu temeljne organizacije na Belokranjski cesti.

Ogled vozila je istega dne od 10. do 12. ure. Pravico sodelovanja na licitaciji imajo vse pravne in fizične osebe, ki pred licitacijo položijo 10% varščino.

344/16

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA TOZD TOBAK OE KRŠKO

vas obvešča, da smo v prodajalni Cesta krških žrtev 59 v Krškem (poleg Pizzerije) pričeli s

KOMISIJSKO PRODAJO BLAGA

V komisijsko prodajo sprejemamo tehnično blago, ki ga morda ne potrebujete več. Poleg blaga naše dejavnosti bomo v tej prodajalni za vas preprodajali:

- radio, video in TV aparate
- fotoaparate in filmske kamere
- ure, računalnike in glasbila
- šivalne in pletilne stroje in ostalo tehnično blago

Za vse informacije nas lahko pokličete vsak delavnik od 6. do 14. ure na telefon 71-156.

339/16

Gasilsko društvo Škocjan

razpisuje javno licitacijo

kombija IMV 1600 super B

Avto je v odličnem stanju.

Izklicna cena 1.050.000 din.

Javna dražba bo v soboto, 25. 5. 1987, v gasilskem domu v Škocjanu ob 10. uri. Ogled vozila je možen eno uro pred licitacijo. Interesenti morajo pred pričetkom javne prodaje plačati varščino v znesku 10% od začetne izklicne cene.

249/16

HP Kolinska, n. sol. o. TOZD Tovarna za proizvodnjo otroške hrane in predelavo krompirja — Mirna

68233 MIRNA POT NA GRADEC 17

Objavlja po sklepu delavskega sveta HP Kolinske — TOZD Mirna

javno odprodajo naslednjih osnovnih sredstev:

- traktor IMT 558, letnik 1974, invent. št. 3169 Izklicna cena 1.500.000 din.
- viličar VD 2502, 2,5 t., letnik 1973, inv. št. 3166 Izklicna cena 1.000.000 din.
- čistilni stroj PUROMAT S 40, inv. št. 3428, letnik 1980 Izklicna cena 30.000 din.

Odprodaja bo v torek, 12. 5. 1987, ob 8. uri v HP Kolinski — TOZD Tovarna za proizvodnjo otroške hrane in predelavo krompirja, Mirna.

Ogled je možen od 11. 5., od 10. ure do licitacije. Pravico do udeležbe na javni odprodaji imajo vse fizične in pravne osebe, ki so predhodno vplačale 10-odstotno varščino od izklicne cene. Predstavniki pravnih oseb morajo ob vplačilu varščine predložiti pooblastilo OZD, ki jo zastopajo. V kupnini ni vračunan prometni davek, ki ga kupec plača posebej.

Odprodaja se vrši po sistemu videno-kupljeno, brez reklamacij.

337/16

Komisija za delovna razmerja pri

TOZD za upravljanje in vzdrževanje prog Novo mesto

objavlja prosta dela in naloge

ZIDARJA

Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Pisne prijave z dokazili o izobrazbi za opravljanje del in nalog naj zainteresirani kandidati vložijo v 15 dneh po objavi razpisa pri ŽTO TOZD za upravljanje in vzdrževanje prog. Novo mesto, Ljubljanska 5. Kandidate bomo o izbiri obvestili v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

334/16

Tiho, skoraj neopazno je ugasnila, saj je tako tudi živela.

ZAHVALA

Težko je dojeti resnico, da je v 80. letu starosti končala svojo trnovo življenjsko pot naša draga mama, stara mama in prababica

AMALIJA STANIŠA

roj. Mišjak iz Regerče vasi 35

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, vaščanom in znancem, ki ste nam pomagali, izrazili sožalje, darovali cvetje. Posebna zahvala Onkološkemu inštitutu, ZCD-TOZD Zdravstveni dom in Splošni bolnišnici, dr. Miočevi, DO Petrol-TOZD Brežice, DO Dalbih-Split in Stanovanjski skupnosti Novo mesto, novomeški godbi, g. kaplanu za opravljen obred in vsem, ki ste pokojno v tako velikem številu pospremili na njeni zadnji poti.

Žalujoči: sinova Albin in Ivan, hčerke Draga, Slavka in Marija z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš najdražji

MATIJA KONDA

iz Gor. Suhadola 19

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, sosedom, posebej Rolihovim in Gazvodovim, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje in darovali vence in cvetje. Hvala patronažni službi Novo mesto za obiske na domu, govornikom tov. Franciju Srebrnjaku in Matevžu Franku, pevskemu zboru Gabrje, DO Iskri, IMV, upokojencem ZZB Gabrje, lovski družini Brusnice za vence, gospodu župniku pa za lepo opravljeni obred. Vsem, posebej pa lovski družini Brusnice, ki ste pokojnega tako številno pospremili na zadnji poti, še enkrat naša globoka zahvala.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob prerani izgubi ljubljenega moža, očeta, starega ata, tasta, brata in strica

JOŽETA RAVBARJA

iz Kristanove 11, Novo mesto

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste nam v najtežjih trenutkih pomagali, nam izrazili pisno in ustno sožalje. Zahvala vsem, ki ste namestvo vencev in cvetja na grob darovali za drage medicinske instrumente bolnišnice. Posebno pa se zahvaljujemo za izreden trud dr. Janežu in vsemu osebju intenzivne nege novomeške bolnišnice in Kliničnemu centru v Ljubljani. Hvala patru Luku za opravljeni obred in izrečene poslovilne besede.

Žalujoči: žena Kristina, sin Jože z ženo Mileno, vnuka Uroš in Matjaž, bratje in sestre z družinami

Prerano iztrgala te smrti je iz naše srede, sprejela zemlja te je, ki si jo srčno ljubil.

V tvojem domu je praznina, v srcih naših bolečina, spomin na tebe bo ostal zavil v črnino.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi ljubljenega moža, sina, brata in zeta

JANEZA KOCJANA

22 let

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrazili sožalje, darovali cvetje in ga tako v velikem številu spremili na njegovi zadnji poti. Posebno zahvalo smo dolžni pokojnikovim prijateljem, sosedom, vaščanom Mihovici in Orešja, družini avtoprevoznika tov. Kovačiča, obrtni zadruzi Prevoz Ljubljana, sodelavcem Gip Pionir Novo mesto, DSSS in TOZD MKI, Iskri-Upori Sentijerne, Konjenškemu klubu Sentijerne, godbi na pihala Sentijerne, TTG Kolodvorska restavracija Novo mesto. Zahvalo smo dolžni gospodoma župniku za ganljive besede in lepo opravljeni obred ter obema govornikom za ganljive besede. Vsem, ki ste kakorkoli pomagali in počastili pokojnikov spomin, še enkrat najlepša hvala.

Žalujoči: neutolažljiva žena Andreja, mama, ata, brat Martin, tast in tašča ter ostalo sorodstvo

tedenski koledar

Četrtek, 23. aprila — Vojko Petek, 24. aprila — Jurij Sobota, 25. aprila — Marko Nedelja, 26. aprila — Zdenka Ponedeljek, 27. aprila — Ust. OF Torčed, 28. aprila — Vito Sreda, 29. aprila — Katarina Četrtek, 30. aprila — Samo

LUNINE MENE

28. aprila ob 2.35 — mlaj

kino

BREŽICE: 24. in 25. 4. ameriška komedija Upuščeno iščem Suzano. 26. in 27. 4. ameriški akcijski film Ameriški Ninja. 28. in 29. 4. italijanski avanturistični Srce in oklop. **ČRNOMELJ:** 23. 4. ameriška grozljivka Šesta žrtev. 24. 4. ameriški film Dan potem. 26. 4. hkonški akcijski film Veliki beli gospodar in angleško-

službo dobi

NUDIMO možnost opravljanja honorarnega dela med vikendi in v popoldanskem času. Ponudbe pod šifro: «DODATNI ZASLUŽEK», (2551-SL-16)

TAKOJ ZAPOSILIM mizarja ali fanta za priučetev. Možnost dobrega OD in stanovanja. Mizarstvo Suhorepec, Ručetna vas 2, Črnomelj, tel. (068) 56-120. (pol.SL-16)

stanovanja

MLADA DRUŽINA išče stanovanje v Novem mestu. Tel. 22-711 int. 608, dopoldne. (2559-ST-16)

V SEVNICI ali bližnji okolici iščem garsonjono ali sobo s kopalnico in sanitarijami. Možnost predplačila. Naslov v upravi lista (2870/87) (2601-ST-16)

TRISOBNO stanovanje v stanovanjski hiši z garažo prodam ali zamenjam za stanovanje v bloku v Novem mestu. Tel. 23-785. (2589-ST-16)

motorna vozila

Zastavo 750, letnik 1985, prodam. Špear, Dol. Suhor 16, 68343 Dragatuš. (P-14-MO)

R-4 ugodno prodam. Registriran do 12. 4. 1988. Tel. 31-638. (P-16-19MO)

R 4 TL, letnik 1977, ugodno prodam. Franc Zorko, Dule 6, Bučka. (2539-MV-16)

Z 750, letnik 1979, karambolirano, prodam. Lahko tudi po delih. Janez Bučar, Rajnovšče 2, Novo mesto. (2553-MV-16)

Z 101, letnik 12/80, prodam. Antič, Bršljan 45, Novo mesto. (2562-MV-16)

JAWO 350 in VW 1300 prodam po delih. Rajer, Jordankal 6, Mirna peč. (2574-MV-16)

ZASTAVO 750 SE, 43000 km, letnik 1980, prodam. Anton Šmajgl, Sodarska pot 12, 68250 Brežice. (pol.16-MV)

LADO 1600, letnik 1980, z novim motorjem 1500, letnik 1984, ter LADO 1600, letnik 1980, sprednji del karamboliran, motor nepoškodovan, prodam. Tel. 69-126. (2572-MV-16)

KOMBI ZASTAVA 1500, letnik 1980, neregistriran, vozen, in šotor za dve osebi prodam. Tel. dopoldne 71-242. (pol.MV-16)

AUDI 60 za rezervne dele, še v voznem stanju, prodam za 10 SM. Drago Miklič, Ruperč vrh 51/a. (2568-MV-16)

DIANO 6, letnik 1979, karambolirano, registrirano za celo leto, prodam. Tel. 75-566 od 19. ure dalje. (2564-MV-16)

KOMBI ZASTAVA 850 AK, dobro ohranjen, star 5 let, prodam. Tel. 24-192. (2629-MV-16)

126 P, letnik 1982, prodam. Turk, Veliki Slatnik 7. (2613-MV-16)

Z 101 mediteran, letnik november

ameriški film Brazil. 28. 4. italijanski avanturistični film Cyborg. 30. 4. ameriški kriminalni film Smrtonosni laser. **KRSKO:** 23. in 25. 4. ameriški akcijski film Komandos. 26. 4. ameriška glasbena komedija Električne sanje. 28. 4. angleška politična drama 1984. 29. 4. (ob 16. uri) program risank in (ob 18.) ameriška komedija Divje življenje. 30. 4. ameriška komedija Kje so fantje. **NOVO MESTO — DOM JLA:** Od 24. do 26. 4. francoska komedija Maševanje pernatke. Od 27. do 29. 4. nemški erotični film Najstnica. **NOVO MESTO — DOM KULTURE:** 23. 4. filmsko gledališče — ameriški film Lokalni junak. 24. 4. ameriški fantastični film Vrnitev v prihodnost. Od 25. 4. do 3. 5. ameriški akcijski film Top-Gun. **SEVNICA:** 23. 4. drama Jentl. 24. in 25. 4. risanka Njofra, poveji mi zgodbo. 24. in 25. 4. akcijski film Hundra. 26. in 27. 4. akcijski film Zenska sokol. 29. in 30. 4. erotični film Resnične zgodbe. 8. del.

R 4, dobro ohranjen, prodam. Tel. 22-495. Cesar, Mestne njive 4. Novo mesto. (2592-MV-16)

126 P, letnik 81 in 79, prodam. Ragoška 16/22 popoldne. Ogled možen dopoldne na čistilnih napravah v Ločni. (2612-MV-16)

R 4 december 1979 prodam. Tel. 22-187. (2636-MV-16)

LADO 1200 S, letnik 1985, vgrajen plin in dodatna oprema, prodam. Po ugodni ceni prodam nov barvni TV Gorenje. Tel. 62-166. (P16-13MO)

ZASTAVO 128, staro 2 leti in pol, ugodno prodam. Tel. (068) 25-129. (2618-MV-16)

WARTBURG, celega ali po delih, prodam. Šulc, Prečna 22. (2637-MV-16)

Z 750, letnik 1979, registrirano do januarja 1988, ugodno prodam. Tel. 23-866. (2617-MV-16)

DIANO, letnik 1976, prodam. Izток Pleskovič, Gor. Gomila 4, Šentjernej. (2655-MV-16)

FIAT 127, letnik 1978, ohranjen in šotor (dve spalnici) prodam. Tel. (068) 44-313. (2692-MV-16)

126 P, letnik 1981, ugodno prodam. Tel. 42-066. (2694-MV-16)

OPEL MANTO S, letnik 1977, ohranjeno in dodatno opremljeno, prodam ali menjam. Zdotska 18 a, stanovanje 70, Krško (2695-MV-16)

MERCEDES kasonar 808 v odličnem stanju, in lado 1300 karavan, staro 8 mesecev, prodam. Tel. (068) 79-617. (2702-MV-16)

ZASTAVO 750 SC, letnik 1979, ohranjeno, ugodno prodam. Registrirana je do aprila 1988. Kalanj, Gregorčičeva 18, Brežice. (2703-MV-16)

BMW 2002, v odličnem stanju, prodam. Tel. (068) 67-684. (pol-MV-16)

HROŠČA 1200, letnik 1975-december, odlično ohranjen, z dodatno opremo, prodam. Jože Turšič, Veliki Trn, tel. 89-247 po 20. uri. (pol-MV-16)

ZASTAVO 101, letnik 1977, prodam. Jože Lumpert, Golobnjek 2, Mirna peč. (2666-MV-16)

ZASTAVO 101 comfort, letnik 1980, registrirano do aprila 1988, prodam. Tel. 24-031, Mačkovec 2 a, Novo mesto. (P16-17MO)

126 P prodam. Tel. 42-518. (2670-MV-16)

Z 750, letnik 1979, prodam. Franc Jerman, Jelše 3, Otočec. (2671-MV-16)

126 P, letnik 1982, prodam. Breg 16, od 17. do 19. ure. (2672-MV-16)

Z 850, letnik 1985, prodam. Tel. (068) 23-532. (2673-MV-16)

FIAT 125 P, letnik 1980, prodam. Tel. 21-377. (2674-MV-16)

ZASTAVO 750 LE, letnik 1981, prodam. Anton Starič, Ornuška vas 2, 68231 Trebelno. (2675-MV-16)

DVA AVTOMOBILA ZASTAVA 101 prodam. Ogled in informacije pri: Zarn, Pristava 7, Leskovec pri Krškem. (2676-MV-16)

126 P, obnovljen, dodatno opremljen, poceni prodam. Tel. 26-049. (2680-MV-16)

GOLF, letnik 1984, diesel, dobro ohranjen, ter vse dele za lado 1200 prodam. Tel. 72-446. (2684-MV-16)

ZASTAVO 750, letnik 1981, prevoženih 47.000 km, prodam za 70 SM. Tel. 52-225. (2686-MV-16)

VISO II super E, letnik 1982, prevoženih 37.000 km, prodam. Roman Vajc, Svibnik, Črnomelj, tel. 51-108 dopoldne. (2685-MV-16)

Z 750, letnik 1979, obnovljena, prodam. Anton Zorko, Avguštine 4, Kostanjevica. (2687-MV-16)

Z 126 P, letnik 1980, prodam. Tel. 25-231. (2691-MV-16)

prodam

BARVNI TV Gorenje (ekran 67) in pletilni stroj STANDARD Osijek prodam. Ogled možen popoldne od 16. ure, informacije po telefonu (068) 22-928. Herma Vukoslavovič, Šegova 94, Novo mesto. (2535-PR-16)

DVE KOZI, ena z mladičjo, in 2 leti starega lepega kozla brez rogov prodam. Naslov v upravi lista 2541/87. (2535-PR-16)

ZELO MALO rabljeno harmoniko TOSCA-III, 96-basno, prodam po ugodni ceni. Franjo Zagorec, Dol. Maharovec 26, Šentjernej. (2542-PR-16)

OHRAJNE bobne Amati prodam. Telefon (068) 42-413. (2544-PR-16)

RADIOKASETOFON Toshiba prodam. Cena ugodna. Tel. (068) 47-228, popoldan. (2547-PR-16)

KOMBINIRAN italijanski otroški voziček PEG prodam. Telefon (068) 47-164. (2550-PR-16)

ETZ 250, star 3 leta, prodam. Avsec, Smolenja vas 46, Novo mesto. (2555-PR-16)

PRODAM črno vino. Tel. (068) 25-414. (2659-PR-16)

MOTORNO SKROPILNICO stihl in motorno žago stihl 051, prodam. Roman Golob, Vrbovce 14, Šentjernej. (2660-PR-16)

3 m suhih smrekovih plohov, debeline 8 cm, prodam. Zupančič, Gornje Sušice 23, Dolenjske Toplice. (2661-PR-16)

NOVO in rabljeno školjko za R 4 GTL prodam. Marjan Vovk, Čelevec 1, Šmarješke Toplice. (2664-PR-16)

RADIO HSR — 160 (2x60 W) z zvoneniki ugodno prodam. Možnost plačila v dveh obrokih. Tel. 22-460 vsak dan. (P16-16MO)

PRODAM leseno in litoželezno stikalnico 75 l, mlin, lesen, za grozjce, plastične sode 200 l in 120 l, staro češnjevo mizo, krampače, lopate, dve ležišči (1 x 2 m) s penasto gumo in razno orodje. Ogled in prodaja bo v soboto, 25. 4. 1987, od 7. ure dalje v Ločni št. 22. (2667-PR-16)

STAREIŠO DOBRO ohranjeno spalnico prodam. Tel. 24-176 ali 22-

globtour

462 od 15. do 17. ure. (2669-PR-16)

GUME 165/70/13, 4 komade, športno kolo — 10 in otroško kolo prodam. Tel. popoldne 47-222. (2668-PR-16)

PRALNI STROJ, generalno obnovljen, ugodno prodam. Tel. (068) 82-132. (2696-PR-16)

35 KG PUJSKE — bekokne in semenški krompir igor prodam. Janez Radej, Blanca 108, Blanca, tel. 88-905. (2701-PR-16)

GUMIVOZ, kosilnico aplina, Z 750 — brezhiben stroj in menjalnik, prodam. Metelko, Studenec 25, tel. 89-145. (P16-18MO)

OSTREŠJE HIŠE, plohe in hrastove deske prodam. Rus, Meniška vas, Dolenjske Toplice. (2679-PR-16)

ZAMRZOVALNO SKRINJO gorenje (410), jogi (180 x 190), posteljo, omaro in dva fotelja prodam. Tel. 25-750 zvečer. (2682-PR-16)

GLASBENI CENTER toska (2 x 30 W) — gramofon, radio in fasadno silikantno opako (740 kom.), prodam. Tel. 85-443. (2690-PR-16)

NERABLJEN PRALNI STROJ gorenje in svetel regal (4 x 90 cm) prodam. Tel. 25-231. (2691-PR-16)

BARVNI TV Gorenje in glasbeni center prodam. Tel. 26-419. (2710-PR-16)

DVA MESECA stare škotske ovčarje prodam. Telefon (068) 51-032, dopoldne, Slak. (2552-PR-16)

400 litrov rdečega vina prodam. Markelje, Straža 2, Šentrupert, tel. 40-284, popoldne. (2560-PR-16)

BAS OJACEVALEC Marshal PA 120 W prodam. Tel. 56-654. (P16-8MO)

TRI KUBIKE hrastovih plohov (5 cm) in 1600-litrski vinski sod prodam. Avgust Gabrič, Titova 90, Senovo, tel. (068) 79-055. (P16-9MO)

GARAZO v centru Krškega (Videm) prodam. Tel. (068) 71-081. Kličite zvečer. (P16-MO)

ŠIVALNI STROJ Bagat Višnja, star eno leto, prodam. Tončka Saje, Šentjuri 13, Mirna peč. (2570-PR-16)

RABLJENA OKNA, vrata, balkonsko ograjo ter električna bojljara (80 l, 9 l) prodam. Tel. 27-193. (2566-PR-16)

KRAVO, staro tri leta, brejo, prodam. Franc Vidmar, Šentjože 17, Stopiče. (2573-PR-16)

SKEDENJ — pod (5x7) prodam. Florjančič, Loka, Šentjernej. (2580-PR-16)

STROJ za strešno opako ugodno prodam. Jože Rozman, Rdeči kal, Dobrič. (2581-PR-16)

KOŠNJO SENA prodam. Tomič, Loke, Straža, tel. 85-830. (2604-PR-16)

ZAPRAVLJIVCEK v dobrem stanju prodam. Anton Jurečevič, Okljuka 2, tel. 56-627. (2607-PR-16)

JUNCA, dve leti starega, tudi vozi, prodam. Stranska vas 34, Novo mesto. (2608-PR-16)

NOV GRAMOFON Fischer prodam. Kramar, Mirna peč 15. (2609-PR-16)

DAMSKO GARDEROBO št. 38 in obutev št. 37, skoraj novo, poceni prodam. Urbas, Lubejeva 3, Ljubljana, tel. (061) 575-580. (pol. 16-MO)

ITISON (17 m²) in klubsko mizico prodam. Tel. 26-007. (2627-PR-16)

PRODAM ali zamenjam zelo dobro ohranjeno 96-basno za 80-basno klavirsko harmoniko. Tel. (068) 22-743. (2591-PR-16)

RADIJSKI SPREJEMNIK Iskra Hi-fi stereo (70 W) prodam. Slavko Jakše, Dol. Straža 60, tel. 84-719. (2594-PR-16)

TV ISKRA, barvni, še pod garancijo, prodam. Bojan Krejačič, Hrastinska pot 23, Brežice. (pol. 16-MO)

JEKLENKE za varjenje prodam. Tel. 25-952. (2611-PR-16)

GRAMOFON Pioneer prodam. Tel. (068) 65-122. (ček-PR-16)

POCINKANO ŽICO, primerno za vinograde, in večjo količino mešanih žeblicev prodam. Tel. (064) 83-754 od 15. do 17. ure. (P16-15MO)

MOTORNO ŽAGO Stihl (051) in pralni stroj prodam. Slavko Ramuta, Moša Pijade 4/22, 68340 Črnomelj. (P16-15MO)

GLOBOK OTROŠKI VOZIČEK in športno kolo Senior na 10 prestav prodam. Tel. 27-476. (2633-PR-16)

KRAVO, brejo 8 mesecev, in radiokasetofon Kontinental 5000 prodam. Slavko Poglavec, Dol. Straža 30. (2622-PR-16)

INVALIDSKI VOZIČEK, termokumulacijsko peč ter kombiniran štedilnik (elektrika, plin) in barvni TV Gorenje prodam. Frančiška Gole, Velika Bučna vas 10, Novo mesto. (2616-PR-16)

RITEM aparaturo TR 808 in kasetofon Benytone D 30 prodam. Tel. 24-174-Tone. (2623-PR-16)

NOVO kuhinjsko mizo prodam. Tel. 71-133. (2626-PR-16)

PRODAM leto staro žrebico in mešalec za seno za BCS, Franc Kastelec, Jezero 9, Trebnje, tel. 44-661. (2644-PR-16)

TELIČKO, staro eno leto, prodam. Dragica Lešnjak, Gorjanska 9, Kostanjevica. (2640-PR-16)

PRODAN navadno harmoniko za 15 SM, Janez Plantan, Vel. Cerovec 9, Novo mesto. (2651-PR-16)

SHARP avtoradio 2 x 25 W prodam. Tel. 27-749 po 15. uri. (2653-PR-16)

kmetijski stroji

TRAKTOR IMT 539, star štiri leta, 280 delovnih ur, prodam. Drago Sila, Rimska 23, Trebnje. (P16-14MO)

novi mesto 25-125, 25-789 Izšel katalog POLETJE 87

TRAKTOR IMT 533 prodam. Berkopec, Zemelj 1, tel. 56-747. (2602-KS-16)

SAMONAKLADALKO SIP 19 in obračalnik prodam. Kramar, Mirna peč 15. (2609-KS-16)

BERTOLINI 14 KM s frezo ugodno prodam. Mikolan, Stopiče 38. (2599-KS-16)

TRAKTORSKE krožne brane in molzni stroj Vitrex prodam. Ogled po 15. uri. Branko Prah, Jelenik 5, Raka. (2590-KS-16)

ZETOR 6011 prodam. Franc Hočvar, Stara vas 30, Škočjan. (2593-KS-16)

TRAKTOR URSUS 350 C prodam. Krašovec, Globočice 12, Kostanjevica. (2610-KS-16)

NOV IMT 560 ugodno prodam ali zamenjam za manjšega. Ledeca vas 4, Šentjernej. (2624-KS-16)

SAMONAKLADALKO, dobro ohranjeno (15 m²), prodam. Frančič, Dol. Stara vas 24, Šentjernej, tel. 42-211. (2625-KS-16)

NAKLADALKO SIP 19 m², malo rabljeno, prodam. Turk, Veliki Slatnik 7. (2631-KS-16)

TRAKTOR IMT 540 prodam. Papež, Daljni vrh 24, Novo mesto. (2624-KS-16)

ZETOR 70-11 (700 ur) prodam. Rutar, Zavratac 10, Studenec pri Sevnici. Telefon (068) 89-182. (2548-KS-16)

KOSILNICO BCS prodam. Alojz Grm, Mala Ševnica 2, Trebnje. (2549-KS-16)

PLASTIČNI silos prodam. Alojz Lamovšek, Bistrica 15, Šentrupert. Telefon 47-348. (2555-KS-16)

MOLZNI stroj VITREX in namakalno napravo TOMOS SMP 250/20, oboje novo, prodam. Telefon (068) 33-340. (2557-KS-16)

UGODNO prodam nov 15-colski gumi voz za konjsko ali volovsko vprego. Informacije na telefon (068) 47-072. (2546-KS-16)

ZAHVALA

Nenadoma nas je v 76. letu življenja zapustila naša draga

IVANKA ARH

roj. Kranjčević iz Leskovca pri Krškem

Hvala vsem, ki se je spominjate.

Žalujoci: sestre in brat z družinami, drugo sorodstvo, prijatelji in znanci

Leskovec pri Krškem, 11. aprila 1987

ZAHVALA

V 74. letu starosti nas je zapustila naša dobra mama, stara mama, sestra in teta

MARIJA ERJAVEC

s Sel pri Ratežu 17

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, posebno še sosedom Šerugovim, Vidmarjevim, Vovkovim, Turkovim in Zabukovčevim. Hvala tudi internemu oddelku Splošne bolnice za večletno zdravljenje, DO IMV TA PR III, Družbeni prehrani za podarjeno cvetje in gospodu župniku za lepo opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Vsi njeni

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je zapustila draga mama, babica in prababica

PAVLINA ŠOBER

iz Gradca 67 v Beli krajini

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, znancem, vaščanom in vsem, ki ste nam v težkih trenutkih pomagali, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in pokojno spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi govornicam za poslovilne besede ter gospodu župniku za opravljeni obred.

Vsi njeni

ZAHVALA

13. aprila 1987 je umrla naša draga mama, teta, babica in prababica

OLGA ERJAVEC

Drska 20

Prisrčno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in znancem, ki ste našo mamo obiskovali, ji darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebna zahvala velja uslužbencem Doma starejših občanov za prijaznost, skrb in nego, ki ste jo nudili naši mami v času njene bolezni. Zahvaljujemo se kolektivu Zdravstvenega doma in sodelavcem Dispanzerja za pljučne bolezni, osebju Splošne bolnice — pljučni oddelku, organizaciji Zveze borcev, krajevni skupnosti Drska, pevcem zbora »Dušan Jereb« in tov. Rudiju Hrvatinu za poslovilne besede. Hvala vsem!

Žalujoci: svojci

ZAHVALA

Nepričakovano in mnogo prezgodaj nas je v 59. letu starosti 4. aprila zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

LEOPOLD MIKEC

iz Bistrice 20 pri Šentrupertu

Ob boleči izgubi se najlepše zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in vaščanom, ki ste nam izrekli sožalje, delili z nami bolečino in pokojnega v tako velikem številu spremili k preranemu zadnjemu počitku. Najlepša hvala DO Induplati. Zajčevim s Puščave, govornikom, pevcem, župniku, vsej Salezijanski družini in posebej g. inšpektorju za ganljive besede in opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

Ljubezen, delo in trpljenje, draga Ančka, tvoje je bilo življenje.

ZAHVALA

Tiho in prezgodaj nas je zapustila

ANA VINTAR

Boštanj 40

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, dobrim sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam pomagali v težkih trenutkih, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje in pokojnico spremili na njeni zadnji poti. Iskrena hvala dr. Slapšakovi za lajšanje bolečin, prav tako železničarski godbi iz Zidanega mosta ter gospodu župniku za opravljeni obred.

Žalujoci: vsi njeni

Lepo je bilo življenje, a hujše bi bilo trpljenje.

ZAHVALA

Tiho nam je zaspala naša nadvse ljuba žena, mama, babica, sestra in teta

HEDVIKA AŠIČ

iz Jeričdola 14 pri Koprivnici

Z bolečino v srcu se iskreno zahvaljujemo spoštovanim sorodnikom, znancem za izredno pozornost, številnim darovalcem venčev in cvetja ter darovalcem v dober namen, dobrim družinam Frlan, Pečnik, Sotošek, Roštohar, Gnus, Kmetec, Jankovič, Peršič, Vaupotič in Resnik, delovnim organizacijam »Metka« Kozje, »TES« Brestanica, »Kovinarska« Krško, »Novoteks« Novo mesto, gasilec Novoteksa, folklorni skupini »Kres« iz Novega mesta, sosedom z Ljubljanske 14, samostanski družini v Stični ter duhovščini za obred, spremstvo in besede slovesa. Posebna hvala domačim pevcem za občuteno zapete pesmi in izkazano pozornost družini. Še enkrat vsem in vsakemu posebej hvala za izrečeno sožalje in množičen odziv na pogrebu.

V tihi žalosti: vsi njeni

ZAHVALA

V 85. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

FRANC GOLE

iz Vel. Bučne vasi 10

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali pokojnemu vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti. Še posebej se zahvaljujemo družinama Šribar in Vrščaj, DO Novoteks, pevcem za zapete žalostinke, govorniku za ganljive besede slovesa, nosilcem prapora in gospodu župniku za opravljeni pogrebni obred. Vsem še enkrat hvala.

Žalujoci: žena Francka, sin Franc z družino, sestra Rezka, bratje Tone, Lojze in Jože ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

9. aprila nas je v 81. letu starosti za vedno zapustil naš dobri in skrbni mož, oče, brat, stric, dedek in pradedek

PETER HENIGMAN

iz Dolenjskih Toplic 66 borec Gubčeve brigade

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrazili sožalje, darovali pokojnemu vence in cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni kirurškemu oddelku Splošne bolnice Novo mesto, družbenopolitičnim organizacijam, Zdravilišču Dolenjske Toplice, OŠ Baza 20-Dol. Toplice, Tovarni obutve-TOZD Bor Dol. Toplice, Gasilskemu društvu Dol. Toplice, Lovski družini Dol. Toplice, godbi Novolesa, govornikom za ganljive besede slovesa ter sosedama Mariji in Cilki za nesebično pomoč. Vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali, a v zahvali niste posebej imenovani, še enkrat prisrčna hvala!

Žalujoci: žena Francka in vsi njegovi

Zakaj si moral nam umreti ko pa s tabo je bilo lepo živeti? Odkar utihnil je tvoj glas,

žalost, bolečina domujeta pri nas. Ljubil si življenje, polje in dom, vendar brez slovesa zapustil si dom.

ZAHVALA

V 76. letu starosti nas je nepričakovano zapustil naš dobri mož, oče, brat in stari oče

JAKOB PLUT

z Brezove rebri 3, Semič

Iskreno se zahvaljujemo vsem vaščanom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam karkoli pomagali v najtežjih trenutkih, izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter pokojnika v tako velikem številu spremili do zadnjega doma. Posebna zahvala Gasilskemu društvu Strelkovec, Zvezi borcev, govornikom Neži Bezek in Jožetu Kondi za ganljive besede slovesa ter pevskemu zboru, delovni organizaciji Iskra Semič in IMP Ljubljana ter gospodu kaplanu za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: žena Rozalija, sinovi Matija, Jože in Tone z družinami, hčerka Olga z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moje mami, none, tašče in sestre

DANE OSOLNIK

gostilničarke v pokoju,

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za izkazano pomoč in tople besede v najtežjih trenutkih. Posebno zahvalo smo dolžni preč. g. Lapu za lepo opravljeni obred, godbi Novolesa in pevcem »Dušana Jereba« za žalostinke, kolektivu Dekop za nesebično pomoč, darovalcem cvetja, govornikom ter vsem, ki ste nam pismeno ali ustno izrazili sožalje in v tako velikem številu spremili pokojno na njeni zadnji poti.

Vsi njeni

Ni več trpljenja ne bolečin, življenje je trudno končalo svoj boj. (S. Gregorčič)

ZAHVALA

V 53. letu starosti nas je mnogo prezgodaj zapustil naš dragi ata, stari ata, brat in stric

MIROSLAV ANŽIČEK

iz Zagorice 8 pri Mirni

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom, znancem in sodelavcem iz OŠ ZDO Mirna, DO Novoles-TOZD TAP in TPE Trebnje, ki ste v najtežjih trenutkih sočustvovali z nami, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter nam vsestransko pomagali. Hvala pevcom iz Trebnjega za zapete žalostinke, tov. Ladu Požesu za ganljive besede slovesa pri odprtem grobu, osebju internega oddelka Splošne bolnice Novo mesto in gospodu dekanu za opravljeni obred. Vsem, ki ste pokojnega tako številno pospremili na zadnji poti, še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: otroci Miro in Marinka z družinami in Mojca, sestre in brata z družinami ter ostalo sorodstvo

ALOJZ RAČIČ

Kmetje praznujejo pomlad delovno. V teh dneh so vasi prazne, vse je odhijelo na polja in travnike. Kmet Alojz Račič, ki je pred dnevi na 15. jubilejnim občnem zboru Zdravne zveze Slovenije dobil visoko državno odlikovanje za svoj prispevek k razvoju kmetijstva v krški občini, tudi njemu časa za drugačno praznovanje. Prejšnji terek je skupaj s sinom ves dan vozil gnojivko na travnike.

»Na kmetih je že tako, da moramo delati od zore do mraka. Prostega časa je malo, če si ga vzamem za izlet ali pevske vaje, ali koncerti pevskega zbora »Viktor Parma«, pri katerem pojem, morata pa žena in sin bolj poprijeti na kmetiji,« pripoveduje Račič.

plemenskih svinj, obdelujejo vinograd. Slej ko prej je glavna dejavnost živinoreja, saj na leto prodajo po 40.000 litrov mleka.

»Sedaj so se začeli za nas spet težki časi. Na tej prodajni zemlji potrebujemo veliko gnojil, če hočemo kaj pridelati. Gnojila pa so draga, vse dražji so tudi stroji, tako da za kmeta res ne vidim bleščeče prihodnosti. Saj, kmetje ne bomo štrajkali, še vedno bomo delali, ampak tako ne moremo več naprej. Cene surovin so previsoke, da bi jih lahko krili s prodajo pridelkov. Jaz še nisem popustil, vidim pa, da so v drugih republikah že začeli opuščati živinorejo, ker pač ne prinaša več toliko, kot je, pa še veliko dela je z njo.«

Račič je prevzel kmetijo leta 1949, ko se je vrnil iz vojske, ki jo je služil kot Titov gardist. Dvajset let po vojni si na kmetiji niso mogli kupiti drugega kakor kose, motike, kasneje pa so prišli za kmetijstvo lepši časi. Resda je bilo dela še vedno veliko, toda s pomočjo strojev ga je le bilo lažje opraviti. Račičevi so zgradili nov hlev na odplakovanje, v katerem je sedaj 30 glav goveje živine, rede tudi pet

Kljub težkemu delu je Račič vedno našel čas za delovanje v gasilskem društvu Krška vas, kjer je bil 12 let predsednik, za petje v pevskem zboru, za krajevno skupnost, vsa leta pa je bil dejaven tudi v samoupravni organih temeljne organizacije kooperantov v Agrokombinatu.

»Čeprav se kmetije nismo nikoli spuščali v politiko, saj nas bolj zanima vreme in naše zdravje, pa vendar ne moremo stati čisto ob strani. Toda kaj se dogaja? Pred leti smo s samoprispevkom asfaltirali cesto do vasi, potem pa so nam jo tovarnjaki, ki so vozili material za jedrsko elektrarno, pa sedaj vozijo gramoz v asfaltno bazo, čisto razdrapali. To pa je že politični problem za nas kmete,« meni Račič.

Najstarejši sin je končal papirniško šolo, mlajši obiskuje še osnovno šolo, tako da Račič še ne ve, kdo bo prevzel kmetijo. Sam pa kljub 59 letom tudi še ne misli tako kmalu odnehati. Redno spremlja strokovno literaturo, se udeležuje strokovnih ekskurzij in je sploh na tekočem z dogajanjem. Meni pa, da bi kmetije lahko imeli malo več besede tudi v Agrokombinatu, kjer so kooperanti združeni s trgovino, tako da glas kmetov največkrat ni kaj prida slišati.

J. SIMČIČ

MLADI TEHNIKI MED SEBOJ

OTOČEC — Pod pokroviteljstvom Tiskarne Novo mesto in ZOTK bo v četrtek, 23. aprila, v osnovni šoli Gubčeve brigade NOV v Otočcu 10. občinsko in 5. regijsko srečanje mladih tehnikov Slovenije. Mladi iz osnovnih šol občin Brežice, Črnomelj, Grosuplje, Kočevje, Krško, Metlika, Novo mesto, Ribnica, Trebnje in VVZ Novo mesto se bodo med seboj pomerili v tehničnih spretnostih in ustvarjalnosti.

ZA SOK V MRZLO KRKO — Obilico korajže pred svojo družino je moral zbrati osmošolec Sebastian Lazar, ki si je zadnji petek v minulim tednu izbral za spomladansko kopanje v za ta čas prav ledeni Krki. Prizorišče prvega letošnjega kopanja v Krki je bilo v pozabljemem Ragovem logu, ki je ta čas poln spomladanskega cvetja, sprehajalec v njem pa zaradi podrtja gosa tu še nekaj let ni več. Sebastianu to ni motilo, saj je gledalec pripeljal s seboj, za sok, ki so mu ga obljubile priuhoje sošolke, pa se je kar štrikrat pognal na glavo v Krko, ki je na toplomeru pokazala le slabih 9° Celzija.

(Foto: J. Pavlin)

K Trem lučkam bo vozila kočija

Prvomajska popestritev

KRŠKO — Gostišče Tri lučke, ki deluje v okviru hotela Sremič, se je doslej že dobro uveljavilo ne samo med Krškani, ampak se zanj odločajo tudi gostje iz drugih krajev, zlasti poslovni. Toda v Treh lučkah se ne zadovoljujejo z doseženim, zato razmišljajo o vedno novih načinih, da bi v svojo lepo urejeni lokal privabili še več gostov.

Poslovodja Treh lučk, Drago Matjašič, je povedal, da so sedaj pripravili nova presenečenja, to pot ne samo za svoje stalne goste, ampak želijo privabiti tudi ljudi, ki doslej niso obiskovali tega lokala. Najbolj zanimiva je prav gotovo novost, ki se na kratko imenuje nedeljsko družinsko kosilo. Pri Treh lučkah bodo vsako nedeljo pripravili prava družinska kosila, vsako pa bo veljalo le borih 2.500 dinarjev, medtem ko bodo imeli otroci 500 dinarjev popusta. Glede na to, da je hrana pri Treh lučkah v resnici izvrstna, je ta cena nizka. Vendar pa gostom po 1. maju k Trem lučkam ne bo treba več priti, čeprav bodo svoje jeckle konjčke pustili doma. Po 1. maju bo namreč začelo na Sremič voziti dvoje kočij, v katerih bo prostora za šest oseb, vsak sedež pa ne bo veljal več kot 500 dinarjev.

Sicer pa bo maj pri Treh lučkah minil v znamenju lovske kuhinje. Kuharice bodo ves maj pripravljale lovske specialitete iz medvedjega in jelenjega mesa, jerebice, fazanov, divjih prašičev, srnjadi itd.

Ker je okoli 1. maja tako in tako povsod dovolj prireditev, se bodo s svojo ponudbo Pri treh lučkah vključili šele 3. maja, ko bodo pripravili prvi spomladanski piknik. Poslovodja Drago Matjašič obljublja, da tudi to pot ne bo manjkalo izvrstnih odobjov in jagenčkov z ražnja. Vse skupaj pa gostinci Treh lučk prispevajo k sicer siromašni turistični ponudbi v krški občini kot svoje izviren prispevek.

J. S.

10. JEZIKOVNA NEDELJA NA BOHORJU

KRŠKO — Planinsko društvo Bohor s Senovega bo v nedeljo, 26. aprila, organiziralo že 10. jezikovno nedeljo, tradicionalno družabno srečanje z zabavnim programom, godbo in družabnimi igrami. Obvezna oprema je kakršenkoli jezik, samo da je dovolj dolg, težak, elegantno oblikovan. Program se bo začel ob 11. uri dopoldne, dokdaj bo trajal, še ni znano.

Konec težav z Mirno goro

Dom na Mirni gori, ki ga je upravljalo črnomaljsko planinsko društvo, bodo dali v najem — Izgube

ČRNOMELJ — Težave s poslovanjem planinskega doma na Mirni gori, ki ga upravlja tukajšnje planinsko društvo, se vlečejo vse od leta 1954, ko je bil odprt, saj je v tem času le eno leto posloval brez izgube. Razmere pa so se še posebno poslabšale v zadnjih nekaj letih, ko je obisk v domu močno upadel.

V planinskem društvu so se že od začetka zavedali, da dom na Mirni gori ne bo mogel sam pokriti stroškov poslovanja, ki so zaradi posebnih pogojev dela izredno visoki. Zato so najprej odprli bife na črnomaljski železniški postaji, ki ga je pozneje prevzel TTG, leta 1977 pa gostinski obrat Rog v Črnomlju. Oba obrata sta krila izgubo v planinskem domu. Vendar je

šlo to pokrivanje že tako daleč, da so morali zaposlenim v Rogu izplačati le minimalne osebne dohodeke. Čeprav niso imeli izgube, je bil dohodek v bifeju vseeno premajhen, da bi lahko pokrili 2,55 milijona primanjkljaja, ki so ga lani ustvarili na Mirni gori. Razumljivo je, da je planinsko društvo moralo ne le razmišljati, ampak končno tudi nekaj ukreniti.

● Razumljivo je, da bo dom, komurkoli bo pač prišel v roke, odprtega tipa, kot je bil doslej. V društvu se ne boje, da ne bi mogli dobiti najemnika, zlasti še, ker so planinci s pomočjo GG, rudnika Kanizarica in Goka nedavno stavbo obnovili.

Planinski dom so zaprli 5. januarja. Ker ga prodati ni moč, saj je last Planinske zveze Slovenije, so se odločili, da ga bodo dali v najem. Najprej ga bodo ponudili družbenemu sektorju, če pa ne bo zanimanja, še zasebnikom. Mariji in Vinku Aupičevima, ki sta delala v domu, pa bodo s pomočjo skupnosti za zaposlovanje zagotovili novo zaposlitev. Že doslej so namreč ugotovili, da bi bilo ceneje, če bi ostala doma in prejemala osebni dohodek, kot da sta bila v domu. Prihodek od izkopička je bil v lanskih devetih mesecih namreč na Mirni gori le za 20 tisočakov večji od izplačanega bruto osebnega dohodka dveh zaposlenih.

M. B.-J.

Manjka še dobra polovica denarja

Na računu za absorber trenutno 4.179.216 din

NOVO MESTO — Medobčinski sklad za nabavo dragih medicinskih instrumentov pri občinskem odboru RK Novo mesto in Dolenjski list že od začetka leta vodita akcijo zbiranja denarja za nakup atomskega absorberja. Stane 20 milijonov, v akciji naj bi dorežljivi ljudje in delovne ter sindikalne organizacije iz vse Dolenjske zbrale polovico, Zaenkrat so zbrale 4.179.216 dinarjev. Manjka torej še dobra polovica vsote. Prispevke lahko nakažete na račun 52100-678-80144 »za absorber«.

V preteklem tednu so za absorber prispevali: OO sindikata strokovne službe občinske skupnosti za zaposlovanje Novo mesto 20.000 dinarjev (namesto obdaritve žena ob 8. marcu); Pepca Mlinarič iz Krškega, Cesta krških žrtev 37, 30.000 dinarjev (namesto cvetja na grob Ana Gliha); OO sindikata Metalne Senovo 20.000 dinarjev; delavci osnovne šole Šmarjeta 13.500 dinarjev; pevski zbor Pionir Novo mesto 12.000 dinarjev (namesto cvetja na grob Fanikinemu očetu); Karolina Cigoj iz Novega mesta, Dilančeva 1, 13.000 dinarjev (ostanek od cvetja za na grob Stanka Avgušтина); družina Čanič iz Novega mesta. Nad mlini 43, 5.000 dinarjev (namesto cvetja na grob Stanka Avgušтина); Brigita Pečjak iz Stavce vasi 26, 1.500 dinarjev; Marjeta Kumelj iz Praproče 18.500 dinarjev. Vsem iskrena hvala!

Dijaki so pravi računalnikarji

Mali Kidričevi nagrajenci Marko Pavlin, Ludvik Ilovar in Andrej Gorenc izdelali programe, ki jih s pridom uporabljata statistika in industrija

NOVO MESTO — Med dijaki, ki so jim 13. aprila podelili male Kidričeve nagrade, tradicionalna priznanja Srednje šole tehniških in zdravstvenih usmeritve »Boris Kidrič« iz Novega mesta, so bili tudi Marko Pavlin iz Novega mesta Ludvik Ilovar iz Šmarjete in Andrej Gorenc iz Novega mesta. Vsem trem so izročili prve nagrade.

Marko Pavlin, bodoči elektrotehnik-elektronik, dijak 3. letnika omenjene šole, je dobil malo Kidričovo nagrado za računalniški programski paket, ki obdeluje statistične podatke v srednjem usmerjenem izobraževanju. Program je dolg okoli 1500 vrst, zanj je Marko porabil

NAGRAJENCI — Marko Pavlin, Andrej Gorenc in Ludvik Ilovar pri računalniku. (Foto: J. Pavlin)

blizu 80 ur, delal je na računalniku »partner«, mentorja sta bila Peter Šterk in Andrej Jakobčič. Na koncu leta je treba v usmerjenem šolstvu izdelati statistična poročila o uspehu, številu učencev, njihovem spolu itd. Premetavanje in vnašanje številnih podatkov v tabele in poročila je zamudno delo, šolnik, ki mora obletu izdelati končno poročilo za vso šolo, za to potrebuje 3 tedne. S pomočjo računalniškega programa, ki ga je naredil Marko Pavlin, je mogoče zdaj isto narediti samo v treh dneh.

Marko se ukvarja z računalništvom že nekaj let, začel je seveda na ZX 81, zdaj pa se doma pogovarjajo o nakupu amstrada 1512. Na grmski osnovni šoli vodi računalniški krožek četrtih razredov.

Nad vse uporaben je tudi računalniški program, s katerim sta si prvi malo Kidričovo nagrado priborila Ludvik Ilovar in Andrej Gorenc, oba dijaka 3. razreda, tudi bodoča elektrotehnik-elektronika. Njun program, ob tem je treba povedati, da je Ilovarjev delež nekoliko večji, se ustvarja z lansiranjem in terminiranjem. Gre za program, ki nadzira in usmerja izdelavo ohišij za elektrotehniške naprave. S programom dosežemo, da so stroji, ki

izdelujejo ohišja (gre kar za 16 obdelovalnih operacij), optimalno zasedeni. Program je precej univerzalen, z manjšimi spremembami ga je mogoče uporabiti tudi za grobo planiranje. Tudi Ilovarjevo in Gorencovo delo se je že izkazalo v praksi, njun program (mentor je bil Milan Rožman) že pol leta s pridom uporabljajo v bršljinjski Iskri.

M. B.

KANTAVTOR E. WALKER

NOVO MESTO — Angleški pevec, kitarist in avtor večjega števila skladb Eddie Walker, gost Festivala Ljubljana, je prejšnj sredo del svoje pestre ustvarjalnosti predstavil tudi na celovečernem samostojnem koncertu v novomeškem Domu kulture. Sprva je prepeval tradicionalne angleške, irske in škotske pesmi, zdaj pa sklada pesmi, ki pojo o ljubezni, obupu, socialnih razlikah, nostalgiji in zabavi. Iz teh raznovrstnih skladb je sestavljen tudi koncertni program, s katerim nastopa pred domačim angleškim občinstvom.

GORAN HORVAT RAZSTAVLJA

V mozirski galeriji in v Domu španskih borcev v Ljubljani hkrati razstavlja izbor iz svojih najnovejših del slikar Goran Horvat iz Nizke pri Rečici ob Savinji. Nesmotnemu poseganju človeka v okolje in rušenju občutljivega ravnotežja naravnih sil se svarače zoperstavljajo Goranove slike. Mladi slikar nam prinaša tokrat razmišljajoče sporočilo, kam drvi današnji svet. Njegovo bistvo je po besedah prof. dr. Matjaža Kmeclja, ki je razstavo v Mozirju odprl, kataklizmično drvenje v kaos in samouničenje. Bo hrepenenje po soncu, svetlobi in srečni vsakdanosti močnejše od groze in strahu pred oblakom smrti, ki že visi nad človeštvom? V teh krutih časih nas tudi umetnost Gorana Horvata kliče v usodna skupna prizadevanja za ohranitev narave in naše družbe.

Tg.

V ŽABJI VASI NI ZANIMANJA ZA KTV

K naročilu idejnega načrta in izvedbi ankete med krajani o zanimanju za kabelsko televizijo je pristopilo vseh 10 mestnih krajevnih skupnosti v Novem mestu, razen KS Žabja vas. Izven mesta se računajo na omrežje čimprej priključiti tudi krajevne skupnosti Gabrje, Orehovica, Mali Slatnik, Šmarjeta, Bela cerkev, Dolenjske Toplice, Žužemberk in Birčna vas, medtem ko iz Straže in Hinjspocočajo, da jih to zdaj ne zanima. Brez odgovora je ostalo še 12 zunanjih KS, ki po tem sodeč odlagajo kabelsko televizijo za naslednje srednjeročno obdobje. Več o KTV v sevniki, krški in novomeški občini na 6. strani DL in na 10. strani v Prilogi!

M. M.

S tombole na cvičkarijo

Teden dolenskega cvička bo od 11. do 14. junija na vrtu hotela Kandija — Spored v grobih obrisih

NOVO MESTO — Ugibanj je konec. Teden dolenskega cvička bo od 11. do 14. junija na vrtu hotela Kandija. Tako so v ponedeljek sklenili člani Društva dolenskih vinogradnikov skupaj z glavnim pokroviteljem prireditve Krko-tozd Gostinstvo in turizem. Prireditve bo tako spet na prostoru, kjer se je cvičkarija pred petnajstimi leti začela. Predvidena nova in stalna lokacija na Bajnofu pod Trško goro bo počakala na boljše čase, saj je potrebno za pripravo prostora zbrati kar 40 milijonov din, česar pa v tem kratkem času ni mogoče.

Na čelo prireditvenega odbora so postavili v.d. direktorja Krke-tozd gostinstvo in turizem Vlada Petroviča, imenovali pa so tudi posamezne komisije. Že na prvem sestanku so sklenili, da prireditve ne gre spreminjati in naj ostane taka, kot je bila vsa prejšnja leta. Začelo se bo v četrtek popoldne s sprevedom, kjer bodo vinogradniki simbolično prikazali vinogradniška opravila in pokazali sodobno vinog-

radniško opremo. Vse skupaj naj bi se potem končalo z izbranim kulturnim nastopom na kandijskem vrtu, pripravili bi tudi dan podružnic, pogovarjajo se še o ustanovitvi vinogradniške zveze. Morda bo za mnoge še najbolj zanimivo v nedeljo, ko bodo teden dolenskega cvička lahko povezali s tombole na Glavnem trgu. Vsi, ki bodo ostali brez dobitkov, bodo lahko žalost takoj utopili na vrtu hotela Kandija.

J. P.

KULTURA IN ZABAVA

RIBNICA — Te dni je v Ribnici bogata kulturna in zabavna dejavnost, njeni organizatorji pa so kulturna skupnost, osnovna šola in dom JLA. Za zabavo so poskrbeli »Novi fosili«, Duško Lokin, Bora Drličja, Lepa Lukič in Izvorinka Milošević. Za ljubitelje resne glasbe prireja nastope in gostovanja domača glasbena šola, ki je pod vodstvom novega ravnatelja Mirka Rebolja poskrbela za več zanimivih nastopov.

M.G-č

ČISTILI SO OKOLICO GRADU

SOTESKA — Dijaki družboslovno-ekonomske srednje šole iz Novega mesta so minulo soboto na pobudo Zavoda za spomeniško varstvo temeljito očistili okolico razvalin sotečtega gradu. Akcija zasluži vso pohvalo, želja pa je, da bi imeli čimveč posnemalec.

ZANA NIMANI NA OTOČCU

OTOČEC — Danes bo gostovala v tamkajšnji diskoteki Zana Nimani, beogradska zvezda pop glasbe. Poleg njenega nastopa lahko pričakujejo obiskovalci še veliko dobre glasbe.

POŠTENOST — Mako Dodik, vojak iz V. P. Ortnek, je našel 13. aprila pred Ljubljansko banko v Ribnici usnjen moški etui. Skupaj z vojakoma, s katerima se je mudil v mestu, ga je odnesel na postajo milice. Tam so pogledali vanj in našli poleg številnih dokumentov še večjo vsoto denarja. Po dokumentih so kmalu našli lastnika, ki se je med drugim zahvalil poštenemu najditelju. (Foto: M. G.)

TOP LESTVICA DOL. LISTA
DISKOTEKA OTOČEC
BEST NAJBOLEŠI

Žreb je med oblikovalci naše in vaše Top lestvice ta teden izbral tele srečnice: kaseto s posnetki lestvice prejme KAROLINA PLOT iz Dolenje vasi 67, kupon za popravilo ali nastavitev osebne ali kuhinjske tehnicne v servisu Janceza Ravbarja v Novem mestu pa MARTIN FABJAN iz Malega lipja 12 pri Žužemberku. Tokrat prvič je podelil tudi brezplačno vstopnico za koncert. Z njo bo lahko šla na koncert zagrebške country skupine POPO-LJAK 30. aprila v Diskoteko Otočec RENATA GRUBAR z Otočca. Na grajenem seveda čestitamo, vse pa vabimo, da še naprej pošiljate predloge za lestvico. Tokrat je taka:

1. Everything I own — BOY GEORGE
2. Trough barricades — SPANAU BALLET
3. Stand by me — B. KING
4. Call me — SPAGNA
5. Running family — LEVAL 42
6. I knew you were waiting — FRANKLIN & MICHAEL
7. The miracle of love — EURHYTHMIC
8. You sexy thing — HOT CHOCOLATE
9. Is this love? — E. MOYET
10. Caravan of love — HOUSE MARTINS (novost)

Predloge pošiljajte na naslov: KRKA — ZDRAVLIŠČA, Diskoteka Otočec, 68222 Otočec, s pripisom TOP LESTVICA.

kozjerija SAJ VIDITE, DA SMO NA PSU!

— V Baltarskih Toplicah je bilo enkratno. Hrana, postrežba, sobe, družabno življenje — vse, se je hvalil ob povratku tovariš Zupan, načelnik za gospodarstvo pa se ga je od zavisti napil v gostilni Pri malih vampih, in to kljub čiru na dvanajsterniku.

— Ne morem opisati, kako je bilo lepo v Blatnih Toplicah. Tri tedne brez skrbi, zastoj, kje kakšna mlada mačka za sladico, šahiranje ob večerih... Gore bi premikal, je bil navdušen tovariš Rdečnik, njegova bleda tajnica

pa ga je pričela moriti z živcem na levi nogi, ki se ji bojda suši.

— Keltske Toplice so me navdušile. Veliko zabave, ples vsak večer, sprehodi, prijetni pogovori, najpomembnejši pa se mi je zdel mir. Odpočel sem si od trapastih sestankov, telefonov, tečnih ljudi, je razlagal tovariš Sezedelejevič, njegova žena Zmaga pa je pričela govoriti, kako jo daje želodec; vendar se nihče za mizo ni zmenil za njeno jadikovanje.

— Atomske Toplice so raj. So bolj skrite, na samem, brez hru-

pa, brez glasbe in plesov. Vsako leto grem tja. Domov se vrnem čil in zdrav, je pripovedoval tovariš Puškič za šankom gostilne. Pri razbiti buči. Njegov kmečki prijatelj Tonič, si je naročil dvojni encijan, ker je upal, da se mu bodo po njem nehale tresti roke.

— Vam rečem, da jih ni čez Ilirske Toplice. Tja grem najraje, ker je več mladih kot starih. Blizu imajo tudi jahalnico, celo teniško igrišče. Pa nore disko klube. Niti en večer nisem šel v posteljo pred polnočjo. Živa glasba, ne plošča. Po treh tednih

sem prišel domov spočit kot bik. Žena me ni poznala, se je režal tovariš Sindikalci.

— In v katerih toplicah si bila ti? je pri sosednji mizi vprašala Klotilda Zračnikova Rezko Neposrednikovo.

— Najmanj desetkrat sem bila pri doktorju Igljicu. Utrujena sem, zgarana, devetnajst let že sedim za šivalnim strojem. Dajeme hrbtenice. »Potrpite,« mi je odgovarjal doktor Igljič, »potrpite, Neposrednikova, saj vidite, kako smo na psu z denarjem.«

TONI GAŠPERIČ